

Ingrid A.

Studiehåndbok 1989-1990

Bedriftsøkonomstudiet
Høyskolekandidatstudiet
Diplomøkonomstudiet

Studiehåndbok 1989 - 1990

Bedriftsøkonomstudiet

Høyskolekandidatstudiet

Diplomøkonomstudiet

Spørre
Wenche
om
forklaring

Kapittel

Undervisningskalender	4
Velkommen som student ved et av BIs studiesteder	5
Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt	7
Studier ved BI-L	17
Bedriftsøkonomstudiet	21
Høyskolekandidatstudiet	87
Diplomøkonomstudiet	133
Studieadministrativ informasjon	235
Studentforeningens sider	251
Viderestudier i utlandet - spesielt USA	255
Reglementer	259
BI-Ls studiesteder	277
BIs vitenskapelige stab	285
Kurskoderegister	294

Det tas forbehold om endringer i Studiehåndboken

ID1407

Undervisningskalender

Høstsemestret 1989

Undervisningskalenderen er veiledende. Det enkelte studiested har anledning til å fravike noe fra denne. Informasjon vil bli gitt ved studiestedet.

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Juli/	31-33	31.7-18.8	Bedriftsøkonomstudiet - selvstudiet.
August			Gjennomføring av forkurs.
August	33	15.	Sensur mai-juni-eksamen
	34	21.-25.	Første ordinære undervisningsuke
	35	29.	Klagefrist mai-juni-eksamen
September	35	01.	Frist for søknad om fritak for eksamen - høstsemestret
Oktober	40	02.-06.	Påmelding til eksamen desember 1989
November	46	13.-17.	Siste ordinære undervisningsuke
November/	48-51	27.11/	Eksamensperiode
Desember		22.12	(Fagoppgaver deles ut allerede fra 24.10.)

Vårsemestret 1990

Måned	Uke	Dato	Aktivitet
Januar	3	15.-19.	Første ordinære undervisningsuke
Februar	5	01.	Frist for søknad om fritak for eksamen - vårsemestret
	8	20.	Sensur desember-eksamen
Mars	10	06.	Klagefrist desember-eksamen
	10	05.-09.	Påmelding til eksamen mai-juni
April	15-16	09.-16.	Påskeferie
	17	23.-27.	Siste ordinære undervisningsuke
	17	27.	Siste ordinære undervisningsdag
Mai/	20-25	14.05./	Eksamensperiode
Juni		22.06.	(Fagoppgaver deles ut allerede fra 2.5.)

Hver enkelt avdeling fastsetter sin undervisningsfrie uke i vårsemestret.

ID1727

Velkommen som student ved et av BIs studiesteder

Norsk næringsliv og forvaltning trenger handlingsføre og faglig sterke økonomer. BI er kjent for å utdanne nettopp dette.

En økonomisk-administrativ utdanning er et godt grunnlag for varierte arbeidsoppgaver senere, og som student ved BI kan vi tilby deg et fremtidsrettet og praktisk studium.

BI vil at alle som ønsker det, skal få en bred og praktisk bakgrunn i økonomi og administrasjon. Vi har derfor stor fleksibilitet i våre tilbud. Du kan studere på heltid, på deltid eller ved hjelp av intensivundervisning. Du kan legge opp ditt eget løp og forlenge studiene med flere år uten ekstra kostnader. Du kan ta studiepauser fra ett semester til flere år, eller du kan flytte fra et studiested til et annet. Du har i det hele tatt utallige muligheter til å tilpasse utdanningen til din egen livssituasjon.

Studiehåndboken er laget for at du lettere skal kunne orientere deg om dette og andre faglige og administrative saker. Som student ved BI bør du gjøre deg kjent med alle bestemmelsene i denne boken. Du kan derfor betrakte den som første bok på pensumlisten.

Interessen for våre studier er enorm fra hele landet. Dette er en kraftig stimulans og utfordring for oss. Det skal være spennende og utfordrende å være student, og vi vil så langt vi evner, legge alt til rette for at studietiden ved BI blir utbytterik. Det er en glede å ønske deg velkommen som student ved et av BIs studiesteder.

Vi er parat!

Med vennlig hilsen

Grete Skeie
studiesjef

ID710

Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt

En ledende undervisnings- og forskningsinstitusjon	9
BIs Handelshøyskole (BI-H)	10
- Fagseksjoner ved BI-H	10
BIs Lokalavdelinger (BI-L)	11
BIs Forsknings- og Kompetanseutviklingssenter (BI-FK)	12
Styringsorganer	13
- Stiftelsens styre	13
- Høgskolerådet	13
- Daglig ledelse	14
BIs hovedmål	14
Statutter for Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt	15

ID1400

En ledende undervisnings- og forskningsinstitusjon

Bedriftsøkonomisk Institutt (BI) er en selveiende stiftelse. BI er i dag Norges største økonomisk-administrative høyskole og landets nest største høyere lærested målt i antall studenter.

Helt siden starten i 1943 har BI vært kjent for å drive aktuell og praktisk orientert utdanning. Forskning og utredning utgjør i dag en viktig del av BIs arbeidsområde. I tillegg til de veletablerte høyskolestudiene har BI et bredt etter- og videreutdanningstilbud.

Driften finansieres hovedsakelig gjennom studieavgifter. Statstilskuddet utgjorde i 1988 ca. 11 prosent av budsjettet. BI arbeider meget målbevisst for å holde sine kostnader og dermed studieavgifter på et akseptabelt nivå.

Stiftelsens rektor, som er den øverste faglige og administrative leder, velges for en fireårsperiode av BIs medarbeidere og studenter.

BI hadde ved utgangen av 1988 381 medarbeidere som tilsammen representerte ca. 301 fulltidsekvivalenter. Høsten 1988 hadde BI ca. 14.000 studenter, hvorav ca. 5.600 studerte på heltid. I tillegg kommer ca. 3.000 deltakere på ulike kurs. Den faglige tyngde ivaretas av en vitenskapelig stab på 80 personer. I tillegg til den faste staben har BI knyttet til seg ca. 500 timeforelesere fra næringsliv og forvaltning. Disse er med på å gi undervisningen praktisk forankring.

BI er delt i tre enheter:

BIs HANDELSHØYSKOLE (BI-H) utdanner siviløkonomer og revisorer for næringsliv og forvaltning. Fra 1990 tilbys også et ettårig MBA-studium.

BIs LOKALAVDELINGER (BI-L) tilbyr økonomisk-administrativ utdanning på heltid og deltid frem til diplomøkonomtittelen.

BIs FORSKNINGS- OG KOMPETANSEUTVIKLINGSSENTER (BI-FK) utfører forskning, utredning, opplæring og annen faglig aktivitet innenfor det økonomisk-administrative fagområdet.

BlS Handelshøyskole (BI-H)

BlS Handelshøyskole (BI-H) flyttet ved utgangen av 1988 til nye lokaler i Sandvika. BI-H gir utdanning i økonomi, administrasjon og revisjonsfag. Varemerket for utdanning gitt av BI er en sterk orientering mot den virkelighet studentene senere vil møte i arbeidslivet. Den skal gjøre ferdige kandidater handlings- og målrettet i sitt profesjonelle virke.

BlS Handelshøyskole har følgende studietilbud:

- Siviløkonomstudiet (80 vekttall)

Fireårig heltidsstudium for studenter med eksamen fra treårig videregående skole. Studiet gir en grundig innføring i det økonomisk-administrative fagområdet, spesialisering innen et valgt emneområde og trening i praktisk analysearbeid. Gjennomført studium gir tittelen *siviløkonom BI*.

- Revisorstudiet (60 vekttall)

Treårig heltidsstudium for studenter med eksamen fra treårig videregående skole. Studiet gir en generell innføring i det økonomisk-administrative fagområdet og spesialisering innenfor revisjonsfagene. Gjennomført revisoreksamen og to års revisjonspraksis gir tittelen *registrert revisor*.

- Master of Business Administration

Ettårig heltidsstudium for studenter med utdanning på universitets- eller høyskolenivå og minst tre års yrkeserfaring. Studiet gir en internasjonal utdanning i ledelse med skandinavisk forankring. Første kurs starter våsemesteret 1990.

Fagseksjoner ved BI-H

BI-Hs vitenskapelige stab er organisert i fagseksjoner. Hver seksjon består av faggrupper som underviser og forsker innenfor samme avgrensede tematiske område. Fra og med våren 1989 eksisterer følgende seksjoner og faggrupper:

Seksjon

Seksjon for administrative fag (SAF)

Seksjon for anvendt informasjonsteknologi (SIT)

Seksjon for økonomiske fag (SØKF)

Seksjon for markedsføring (SMF)

Seksjon for regnskap, revisjon og juridiske fag (SRRJ)

Seksjon for fremmedspråk (SFS)

Faggrupper

Ledelse

Organisasjonsteori

Offentlig administrasjon

Materialadministrasjon

Informasjons- og databehandling

Metode

Finans

Samfunnsøkonomi

Ingen spesielle faggrupper

Revisjon og ekstern-

regnskap

Internregnskap

Juridiske fag

Engelsk

Tysk

Fransk

BIs Lokalavdelinger (BI-L)

BI har 13 studiesteder rundt om i landet, som tilbyr økonomisk-administrativ utdanning på heltid og deltid. BIs studiemodell gir muligheter for et fleksibelt studieopplegg både mht. tid og sted og til å bygge opp sin kompetanse trinnvis. Fullfører man hele modellen, oppnår man tittelen *diplomøkonom BI*. Det er mulig å gå ut av modellen på flere nivåer. Etter fullført 20 vekttall oppnås tittelen *bedriftsøkonom BI* og etter 40 vekttall blir man *høyskolekandidat BI*.

Studietilbud utenom studiemodellen:

- Spesialkurs

Ett semesters grunnleggende kurs på deltid innenfor ulike bedriftsøkonomiske områder. Kursene retter seg mot personer med avsluttet grunnutdanning eller lang yrkeserfaring. Eksamen ved en del av spesialkursene kan overføres til bedriftsøkonomstudiet.

- Høyskolekurs

Høyskolekurs er enkeltfag innen studier i BIs diplomøkonommodell: Bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og delfag i metode.

BIs Forsknings- og Kompetanseutviklingssenter — BI-FK

BIs Forsknings- og Kompetanseutviklingssenter (BI-FK) utfører forskning, utredning, opplæring og annen faglig aktivitet innenfor det økonomisk-administrative fagområdet. BI-FK utfører slikt arbeid på oppdrag for næringsliv, forvaltning, forskningsråd og andre som ønsker å kjøpe BIs faglige kompetanse.

Aktiviteten i BI-FK er beslektet med og utgjør faglige utvidelser av BIs faste undervisnings- og forskningsvirksomhet.

BI-FK består av en sentral aktivitet og diverse selvfinansierte avdelinger under ledelse av en forskningsleder. For tiden er følgende avdelinger i virksomhet:

- Avdeling for økonomisk historie
- Avdeling for EDB-revisjon
- Avdeling for energi- og industripolitikk
- Avdeling for frivillige organisasjoner og den tredje sektor
- Avdeling for interkulturell kommunikasjon
- Avdeling for ledelsesforskning
- Avdeling for ledelsesteknologi
- Avdeling for leder- og organisasjonsutvikling
- Avdeling for materialadministrasjon
- Avdeling for mediepolitikk
- Senter for offentlig administrasjon og ledelse
- Avdeling for informasjonsforskning
- Avdeling for samfunnsinformasjon
- Avdeling for skipsfartsøkonomi og ledelse
- Senter for europeiske studier
- Avdeling for østasiatiske studier
- Avdeling for internasjonal bedriftsutvikling
- Avdeling for prosjektadministrasjon

BI-FK er et eget resultatsenter i Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt og blir ledet av en direktør.

Styringsorganer

Stiftelsens styre

Bl's høyeste myndighet er Stiftelsens styre, som teller ni medlemmer. Fem av disse er eksterne representanter, hvorav den ene er oppnevnt av Kultur- og vitenskapsdepartementet. Studentene har to representanter i Styret. Det samme har Stiftelsens medarbeidere, som er representert med en faglig og en administrativ medarbeider.

Både studentene og medarbeiderne velger sine egne representanter. Funksjonstiden for studentrepresentantene er ett år. Kontinuiteten i studentrepresentasjonen beholdes ved at den ene velges fra sommeren og den andre fra nyttår.

Styrets sammensetning våren 1989:

Leder	Tore J. Fjell
Nestleder	Harald Norvik
	Gudmund Hernes
	Marit Reutz
	Gunnar E. Wille
	Charles Stabell
	Terje Johansen
	Haldor Hårvik
	Per Christian Eggen

Høgskolerådet

Høgskolerådet er det høyeste interne styringsorgan ved BI, og har 12 medlemmer. Foruten Stiftelsens rektor, prorektor og Stiftelsens direktør består Høgskolerådet av en representant for seksjonslederne, tre representanter for faglig stab, en representant for studiesjefene, en administrativ representant, en representant for rektorene ved avdelingene, en representant for høyskolestudentene (valgt av Bedriftsøkonomisk Studentersamfund ved BI) og en for studentene ved BI-L (valgt av Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund). Høgskolerådet skal behandle og fatte vedtak i alle vesentlige saker som ikke er tillagt Styret eller ifølge instruks pålagt Stiftelsens rektor eller Stiftelsens direktør.

Høgskolerådets sammensetning våren 1989:

Stiftelsens rektor Jørgen Randers	Leder, fast medlem
Prorektor Kjell A. Eliassen	Nestleder, fast medlem
Stiftelsens direktør Bjørn R. Berntsen	Fast medlem
Svein A. Løken	Seksjonslederrepresentant
Arne Dag Sti	Faglig representant, valgt for to år
Heidtraut von Weltzien-Høivik	Faglig representant, valgt for to år
Bjarne Ytterhus	Faglig representant, valgt for to år
Olav Digernes	Studiesjef BI-H, fast medlem
Herdis Eriksen	Rektor fra en av lokalavdelingene, valgt for to år
Marianne Arnesen	Administrativ representant, valgt for to år
Erik Retvedt	Studentrepresentant NBS, valgt for ett år
Øyvind Norli	Studentrepresentant BS, valgt for ett år

Daglig ledelse fra 1. august 1989:

Stiftelsens rektor Peter Lorange

Stiftelsens direktør Bjørn R. Berntsen

Prorektor Heidtraut von Weltzien-Høivik

Direktør BI-L Torleif Nesheim

Stiftelsens rektor er BIs faglige og administrative leder.

Stiftelsens rektor skal konsentrere seg om den langsiktige og strategiske utvikling av BI og se til at undervisnings- og forskningsaktivitetene er faglig tilfredsstillende og tjener de vedtatte mål. Stiftelsens rektor har det daglige ansvar for faglige oppgaver.

Stiftelsens rektor velges av Stiftelsens medarbeidere og BIs studenter for en fireårsperiode, og utnevnes av Stiftelsens styre. Stiftelsens rektor har innstillende myndighet overfor Stiftelsens styre og Høgskolerådet.

Stiftelsens direktør har det daglige ansvar for de administrative oppgaver.

Stiftelsens rektor og Stiftelsens direktør avtaler den nærmere fordeling av oppgaver seg imellom. Stiftelsens direktør er Stiftelsens rektors stedfortreder og daglige leder i dennes fravær, og er dessuten BIs arbeidsgiverrepresentant. Stiftelsens direktør ansettes av Stiftelsens styre.

Stiftelsens direktør har innstillende myndighet overfor såvel Høgskolerådet som Styret i følgende saker: Økonomi, budsjett- og regnskapssaker samt administrasjonssaker som gjelder Stiftelsens direktørs organisatoriske ansvarsområde.

Prorektor er underlagt Stiftelsens rektor, og er Stiftelsens rektors stedfortreder i faglige spørsmål. Prorektor har et spesielt ansvar for den faglige og pedagogiske utvikling ved BI.

Direktøren for BI-L og direktøren for BI-FK er ansvarlige for virksomheten innen sine enheter. Begge ansettes av Stiftelsens styre.

BIs hovedmål

- 1 BI skal skape en vitenskapelig høyskole i Oslo-området av høy internasjonal standard, basert på forskning og en sterk faglig kultur og med et avansert studietilbud innenfor økonomi og administrasjon.
- 2 BI skal bidra til å opprettholde et landsdekkende tilbud av pedagogisk fremragende økonomisk-administrativ utdanning.
- 3 BI skal bidra til å dekke norske bedrifters og etaters interne behov for systematisk kompetanseheving innenfor økonomi, administrasjon og ledelse.
- 4 BI skal satse på informasjonsteknologi som et sentralt middel for kontinuerlig forbedring av BIs kunnskapsformidling, administrasjon og forskning.
- 5 BI skal ha et høyt ambisjonsnivå for sin egen administrasjon og ledelse.
- 6 BIs medarbeidere skal delta i den offentlige debatt og bidra til at økonomi og administrasjon settes inn i et videre perspektiv.

ID83

Statutter for Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt

§ 1

Stiftelsens navn er Bedriftsøkonomisk Institutt.

§ 2

Stiftelsens formål er å drive og å fremme undervisning og forskning innen administrasjon og økonomi.

§ 3

Stiftelsens forretningskontor er i Bærum.

§ 4

Stiftelsen ledes av et styre bestående av ni medlemmer, sammensatt således:

- a) To styremedlemmer valgt av og blant de fast ansatte og med funksjonstid to år av gangen som skal følge studieåret (01.08 — 31.07). Den ene av disse velges av og blant de faglig ansatte, den andre av og blant de administrativt ansatte. Det skal velges personlig varamedlem for hver av de ansattes representanter i Styret. De ansattes representanter velges slik at funksjonsperiodene ikke er sammenfallende.
- b) To styremedlemmer valgt av og blant studentene ved Bedriftsøkonomisk Institutt i samsvar med valgreglement vedtatt av Styret. Det skal velges ett personlig varamedlem for hver av studentenes representanter i Styret. Disse to velges hver for seg ved slutten av henholdsvis vår- og høstsemestret, og fungerer som styremedlem henholdsvis i ett studieår (01.08 — 31.07) og i ett kalenderår av gangen.
- c) Fire styremedlemmer valgt av det fungerende styre. I tillegg oppnevner Kultur- og vitenskapsdepartementet ett medlem. Disse medlemmer oppnevnes for tre år av gangen, dog således at det for samtlige gjelder en aldersgrense på 67 år. Sammenhengende funksjonstid etter 1983 skal være maksimalt 12 år.

Styret forutsettes sammensatt slik at kontaktflaten til det offentlige, næringslivet, arbeidslivet, undervisning og forskning blir størst mulig. Høyst ett av styremedlemmene kan være utenlandsk statsborger. Styremedlemmene må være fast bosatt i Norge.

Styret velger blant de under punkt c) nevnte medlemmer formann og varaformann for inntil tre år av gangen.

§ 5

Medlemmer av Styret nevnt under § 4c) velges ved flertallsvedtak etter forutgående innstilling fra en valgkomité. Styrets medlemmer kan foreslå kandidater på linje med valgkomitéen.

Valgkomitéen består av Styrets formann og de ansattes representanter. Rektor er valgkomitéens sekretær.

Valgkomitéen skal overfor Styret fremme forslag til kandidater nevnt under § 4c) innen to måneder før funksjonstidens utløp. Slike forslag forutsettes godkjent av kandidatene.

§ 6

Til fremme av Stiftelsens virksomhet kan Styret foranledige oppnevnt et råd bestående av personer som tilsammen gir en bredest mulig representasjon av næringsliv, arbeidsliv, undervisning, forskning og offentlig forvaltning.

§ 7

Stiftelsen er underlagt revisjon på samme måte som for aksjeselskaper.

§ 8

Stiftelsen tegnes av tre styremedlemmer i fellesskap.

§ 9

Dersom Styret finner at det ikke lenger er mulig å forfølge Stiftelsens formål, kan Styret ved enstemmighet beslutte at Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt skal oppløses. Stiftelsens midler skal i så fall tilfalle formål godkjent av Kultur- og vitenskapsdepartementet.

§ 10

Endringer i Stiftelsens statutter kan kun skje når minst syv — 7 — av Styrets medlemmer er enige om det.

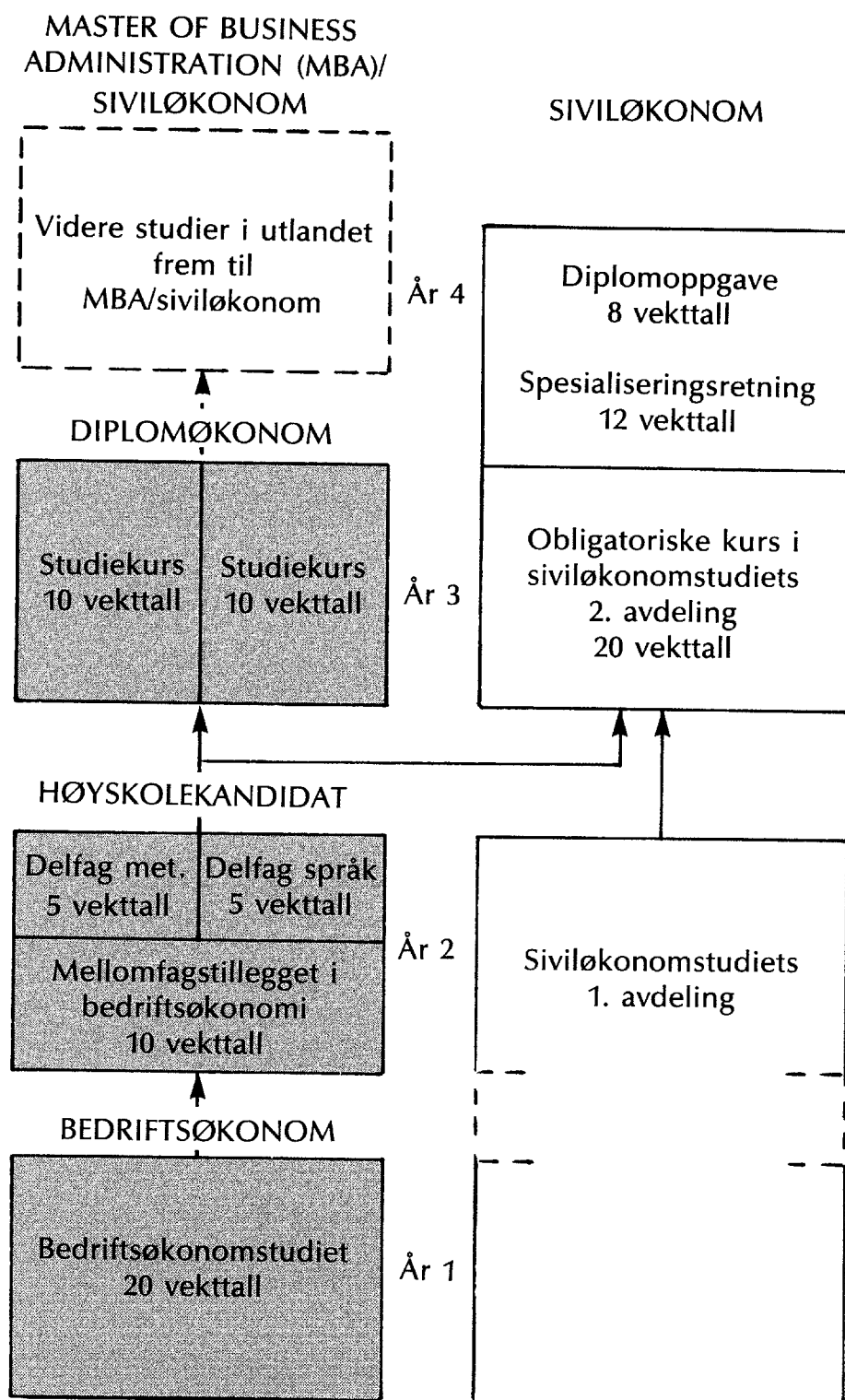
ID692/Grafisk

Studier ved BI-L

Modell over BIs studier	18
Bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet	19
- Bedriftsøkonom BI	19
- Høyskolekandidat BI	19
- Diplomøkonom BI	19
- Dataverktøy i BIs studier	20

ID1401

STUDIER VED BI

Bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet

BI innførte i 1987 en ny studiemodell frem mot diplomøkonomtittelen (60 vekttall).

Modellen er meget fleksibel og gir gode muligheter til å kombinere arbeid og utdanning. Studiet kan gjennomføres på heltid eller på deltid. Man kan også kombinere dette og studere i en periode på heltid for så å gå over til deltid eller omvendt.

Det er videre mulig å strekke studiene utover normert studietid (uten ekstra kostnader for studenten) eller å ta opphold mellom de enkelte trinn i modellen.

Modellen gir muligheter til trinnvis å bygge opp sin kompetanse. Fullfører man hele modellen, vil man oppnå tittelen diplomøkonom BI. Det er også mulig å gå ut av modellen på flere nivåer. Etter fullført 20 vekttall oppnås tittelen bedriftsøkonom BI og etter 40 vekttall blir man høyskolekandidat BI.

Studiemodellen fører frem til tre kompetansegivende titler og består av seks trinn.

- bedriftsøkonomstudiet
- mellomfagstillegg i bedriftsøkonomi
- delfag i språk
- delfag i metode
- studiekurs
- studiekurs

Bedriftsøkonom BI

Bedriftsøkonomstudiet er første trinn i BI-Ls studiemodell. Studiet er en praktisk rettet høyskoleutdanning, som fører frem til den velrennomerte tittelen bedriftsøkonom BI. Fullført studium gir 20 vekttall og er godkjent som et uspesifisert grunnfag ved universiteter og høyskoler.

Høyskolekandidat BI

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi er neste trinn. Studiet bygger på bedriftsøkonomstudiet og gir 10 vekttall. Bedriftsøkonomstudiet og mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi er godkjent som et uspesifisert mellomfag ved universiteter og høyskoler.

Delfag i metode og delfag i språk er de neste to trinnene i BI-Ls studiemodell. Delfag i metode bygger på bedriftsøkonomstudiet og mellomfagstillegget, mens delfag i språk bygger på språkkunnskaper tilsvarende videregående skole. Begge delfagene er fem-vektalls studier.

Bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi, delfag i språk og delfag i metode fører frem til tittelen høyskolekandidat BI.

Diplomøkonom BI

De to neste trinnene i studiemodellen frem til diplomøkonomtittelen gjennomføres i form av to studiekurs på 10 vekttall hver. Studiekursene bygger på høyskolekandidatstudiet. Ved 12 av studiestedene vil det studieåret 1989-90 bli gjennomført ett til tre studiekurs. Høyskolekandidatstudiet og to studiekurs fører frem til tittelen diplomøkonom BI.

Studier i BI-L kan også være en innfallsport til de to siste årene på BIs fireårige siviløkonomstudium ved Handelshøyskolen i Bærum. Høyskolekandidater kan søke om opptak i 2. avdeling ved siviløkonomstudiet eller ved revisorstudiet. Antall plasser til rådighet er begrenset, og det kreves en hovedkarakter på 2.5 eller bedre fra høyskolekandidatstudiet.

Dataverktøy i BIs studier

Det er BIs strategi å integrere dataverktøy (datamaskin og programvare) i undervisningen for å bedre og effektivisere læring og læringsmiljø.

Ifølge *Retningslinjer for arbeidet med å integrere dataverktøy i BIs studier* av 30. januar 1989 «skal studentene lære seg å bruke dataverktøy når det er hensiktsmessig i forhold til de oppgaver som skal løses». Innslaget av dataverktøy har forskjellig omfang og nivå i de ulike kurs og studier.

I bedriftsøkonomstudiet er det ikke nødvendig å bruke programvare til noen eksamen selv om dataverktøy er integrert i undervisningen i flere av kursene. Dataverktøy kan imidlertid benyttes dersom det er ønskelig, ved løsningen av hjemmeeksamener i enkelte kurs.

I mellomfagstillegget og i delfag i metode vil det være nødvendig å bruke programvare ved flere eksamener. Studentene er ikke nødt til å disponere egen datamaskin selv om det tilrådes meget sterkt. Nærmere opplysninger om dataverktøy i BIs studier finnes under det enkelte studium i denne håndboken.

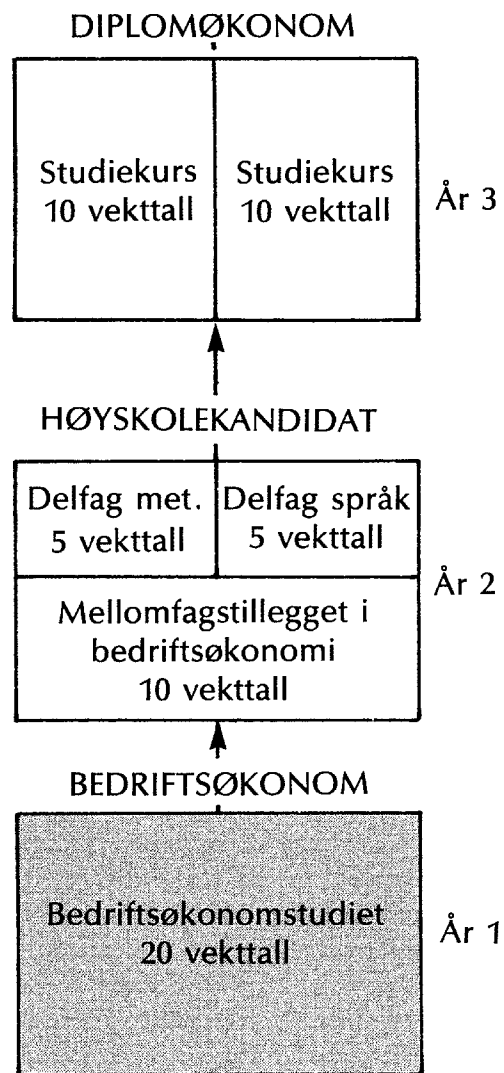
ID81

Bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet

Studiemodellen	24
Bedriftsøkonomstudiet	25
Fagområder	26
- Bedriftsøkonomisk analyse	27
- Informasjonssystemer	28
- Juridiske fag	28
- Materialadministrasjon	28
- Metode	29
- Markedsføring	29
- Organisasjon og ledelse	29
- Samfunnsøkonomi	29
Alternative studiemuligheter	30
Bedriftsøkonomstudiet - ettårig heltidsstudium	31
- Normalstudieplan - ettårig heltidsstudium	31
Bedriftsøkonomstudiet - toårig deltidsstudium	32
- Normalstudieplan - toårig deltidsstudium	32
- Normalstudieplan - toårig deltidsstudium 1988/89-kullet	33
Bedriftsøkonomstudiet - toårig selvstudium med intensivundervisning (fjernundervisning)	34
- Normalstudieplan - selvstudiet med intensivundervisning (fjernundervisning)	34
- Normalstudieplan - toårig selvstudium med intensivundervisning 1988/89-kullet	35
Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet	36
- Fortrolighetskurs	36
- Krav til utstyr	36
- Eget PC-tilbud til BIs studenter i studieåret 1989-90	36
Kurs på bedriftsøkonomstudiet med dataverktøy	37
Overgangsordninger mellom gammel og ny studiemodell på bedriftsøkonomstudiet	38
Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet	40
Forkurs	43
Kursbeskrivelser m/egen innholdsfortegnelse	45

ID699

Bedriftsøkonomstudiet

Bedriftsøkonomstudiet ved BI er både et eget avsluttende studium i økonomi og administrasjon og første trinn i diplomøkonomstudiet.

En bedriftsøkonom opparbeider gjennom det faglige opplegget kunnskaper og praktiske ferdigheter for å løse de mest vanlige problemstillinger innenfor økonomi og administrasjon i næringslivet.

I tillegg til de ordinære eksamener legger BI vekt på at studenten skal gjennomføre flere skriftlige arbeider før en tittel tildeles. Studenten får på denne måten anledning til å utvikle og forankre sin teoretiske kunnskap i praktisk problemløsning. Arbeidet i studiegrupper tillegges stor vekt, og BI anbefaler at studentene etablerer arbeidsgrupper allerede fra starten av. Som arbeidsoppgaver for gruppene vil man spesielt fremheve diskusjoner av pensum og forelesninger, oppgaveløsninger og arbeid i forbindelse med fagoppgaver eller case. Fagoppgaver løses normalt individuelt eller av grupper på inntil tre studenter.

Fullført bedriftsøkonomstudium gir rett til å bruke tittelen bedriftsøkonom BI.

Stadig flere gjennomfører bedriftsøkonomstudiet som ledd i en universitets- eller høyskolegrad. Bedriftsøkonomstudiet er godkjent som uspesifisert grunnfag, og kan brukes som fritak for et grunnfag både i universitetenes cand.mag.-grad og i den regionale cand.mag.-graden. Bedriftsøkonomstudiet kan også brukes som del av en mer omfattende høyskoleutdanning ved BI og andre universiteter og høyskoler.

Bedriftsøkonomer som fortsetter sine studier ved Norges Handelshøyskoles Kursvirksomhet, distriktshøyskolene e.l., kan søke om fritak for eksamen i tilsvarende kurs ved disse undervisningsinstitusjonene.

ID21

Fagområder

Bedriftsøkonomistudiets inndeling i åtte fagområder gjenspeiler den tverrfaglighet som i dag preger bedriftsøkonomien.

I et kort og praktisk rettet studium gir de enkelte kurs en innføring i de enkelte fagområdene. Studenter som ønsker en grundigere fordypning i disse, henvises til videre studier ved BI eller andre høyskoler/universiteter.

Studieplanen for bedriftsøkonomistudiet omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Kullet 1989-90

Fagområde	Vekttall	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	7	Økonomistyring (5 v)
Informasjonssystemer	2	Informasjonssystemer (2 v)
Juridiske fag	2	Skatteøkonomi (1 v) Anvendt jus (1 v)
Materialadministrasjon	1	Materialadministrasjon (1 v)
Metode	2	Statistikk (0.5 v) Dataanalyse (1.5 v)
Markedsføring	2	Markedsføringsledelse (2 v)
Organisasjon og ledelse	2	Organisasjon og arbeidsledelse (2 v)
Samfunnsøkonomi	2	Samfunnsøkonomisk teori og politikk (2 v) eller Samfunnsstyring og økonomisk politikk (2 v)
Totalt	20	

Kullet 1988-90

Fagområde	Vekttall grunnfagsnivå	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	6	Internregnskap Årsregnskap Innføring i finans Investerings og finansiering Regnskapsanalyse
Informasjonssystemer	2	Informasjonssystemer
Juridiske fag	2	Skatteøkonomi Anvendt jus
Materialadministrasjon	1	Materialstyring
Metode	3	Anvendt statistikk (2 eksamener) Prosjektarbeid
Markedsføring	2	Markedsføringsledelse I
Organisasjon og ledelse	2	Organisasjon og arbeidsledelse
Samfunnsøkonomi	2	Samfunnsøkonomisk teori og politikk Samfunnsstyring og økonomisk politikk
Totalt	20	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene på bedriftsøkonomistudiet ved BI:

Bedriftsøkonomisk analyse

Fagområdet bedriftsøkonomisk analyse er kjernen i bedriftsøkonomistudiet. Mikroøkonomien danner den teoretiske basis for fagområdet, og undervisningen tar sikte på å gi studenten solid innsikt i bedriftsøkonomiske beslutnings-, styrings- og kontrollmodeller.

Undervisningen skal fremme studentens evne til å arbeide som resultatorientert administrator.

Hovedtemaer er:

- Teorier om foretaket og dets atferd i markedet
- Intern- og eksternregnskap
- Budsjettering og økonomisk styring av foretaket
- Finans (investering og finansiering)

Informasjonssystemer

Undervisningen innenfor dette fagområdet skal gi en grunnleggende innsikt i informasjonsteknologi (IT), både i forhold til teknisk utstyr, begreper og metoder. Undervisningen er rettet mot anvendelse av IT. Det legges vekt på å gi forståelse av informasjon som en viktig ressurs i de ulike bedriftsfunksjoner, og hvordan denne ressurs kan utvikles og forvaltes teknisk og organisatorisk.

Hovedtemaer er:

- Teknisk utstyr
- Kommunikasjon og telematikk
- Systemutviklingsverktøy og -teknikker
- Informasjonsteknologi i aktiv forretningsutvikling
- Ledelse av informasjonsteknologi
- Sikkerhet, personvern
- IT-strategi

Juridiske fag

a) Anvendt jus

Undervisningen i juridiske fag gir studenten en praktisk innføring i de rettsregler som gjelder i næringsvirksomhet. Det legges særlig vekt på begrensninger og pålegg som følger av lovgivning m.v., og hvordan man best innretter seg i forhold til lovgivning og rettsregler.

Hovedtemaer er:

- Avtalerett og kontraktstyper om kjøp og leie m.v.
- Selskapsrett og økonomiske ansvarsforhold i bedriften. Arbeidsrett
- Kreditt- og panterett, kredittsikring, garantier, factoring og leasing.

b) Skatteøkonomi

Skatteøkonomi er et fagområde som ligger i grenseland mellom de juridiske fag og bedriftsøkonomi. På bedriftsøkonomistudiet er formålet med skatteøkonomikurset å oppøve forståelse av økonomiske virkninger av ulike skatteregler og av hvordan næringsdrivende bør tilpasse seg disse på en økonomisk måte. De mest sentrale regler for beskatning av næringsvirksomhet blir gjennomgått, da en viss juridisk innsikt er nødvendig som underlag for økonomiske analyser og beslutninger.

Materialadministrasjon

Materialadministrasjon (MA) er et strategisk fag- og ledelsesområde. Hensikten med fagområdet er å effektivisere bedriftens kapitalutnyttelse og å øke den totale leveringsevne gjennom samordnet styring av den fysiske vareflyt til, gjennom og fra bedriften.

Kurset skal gi studentene en integrert fremstilling av de begreper som er sentrale i en bedrifts materialadministrative problemstillinger. Studentene innføres i fagområdet fra et ledersynspunkt. Kurset skal gi forståelse av de viktigste materialadministrative styringsmetoder og -prinsipper. Strategiske aspekter og samordningsbehov mellom materialforsyning, produksjonsstyring og fysisk distribusjon fokuseres.

Kurset skal videre gi en innføring i hvordan man på en systematisk måte kan effektivisere en bedrifts materialstyringssystem.

Metode

Undervisningen innenfor fagområdet metode tar sikte på å utvikle studentens evne til å foreta logiske resonnementer og til å forstå forholdet mellom teori og praksis. Dessuten skal metodefaget gi studenten innsikt i hvordan man utvikler kunnskap i de bedriftsøkonomiske fagområder.

Hovedtemaer er:

- Utredningsarbeid
- Statistikk
- Modellbygging
- Vitenskapelig metodelære

På bedriftsøkonomistudiet tilbys et kurs i anvendt statistikk som gir en generell innføring i faget og en fagoppgave som gir erfaring i praktisk data-analyse. Anvendt statistikk er en av de viktigste og mest brukte metoder for innsamling, analyse og vurdering av datamateriale.

Markedsføring

Innenfor fagområdet markedsføring tar undervisningen sikte på å gi studenten en markedsorientert holdning samt oversikt over og innsikt i metoder og modeller som brukes til å analysere, utvikle, forutsi og fremme avsetningen av foretakets varer og tjenester.

Hovedtemaer er:

- Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
- Segmentering og forbrukeratferd på ulike markeder
- Markedsanalyse og prognoser
- Konkurransemidler
- Markedsplanlegging og strategi
- Markedsføringens organisering og kontroll

Organisasjon og ledelse

Fagområdet er sammensatt. Kurset i organisasjon og arbeidsledelse har to hovedsiktemål.

1. Studentene skal gis et grunnlag for å handle i organisasjoner, dvs. utvikle et forhold til andre mennesker i organisasjonen slik at de i samarbeid kan gjennomføre de oppdrag som foreligger.
2. Men slik handling bør også skje på grunnlag av et gjennomtenkt syn på hvordan organisasjoner fungerer. Ulike måter å «tenke organisasjon» på vil føre til forskjellige idéer og fremgangsmåter når handling skal gjennomføres. Derfor vil det også bli gitt en innføring i en del typiske tenkemåter (metaforer eller paradigmer) som preger både organisasjoner og organisasjonsteori.

Samfunnsøkonomi

Undervisningen i samfunnsøkonomi skal gi studentene oversikt over samfunnsøkonomiske begreper, teorier og økonomisk politikk. Målet er å gi studentene et solid grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomisk politikk.

Fagområdet er basert på sosialøkonomiske fagtradisjoner.

Hovedtemaer er:

- Samfunnsøkonomiske begreper og teorier
- Samfunnsøkonomiske styringssystemer og økonomisk politikk

Alternative studiemuligheter

Bedriftsøkonomstudiet kan gjennomføres på flere måter, avhengig av studentens bakgrunn og studiesituasjon og BIs kurstilbud til enhver tid. For perioden 1989-1990 tilbyr BI følgende studiemuligheter på bedriftsøkonomstudiet:

- Ettårig heltidsstudium
- Toårig deltidstudium
- Selvstudium med intensivundervisning (fjernundervisning)

Undervisningen på bedriftsøkonomstudiet er lagt opp så fleksibelt som mulig. Forelesningene foregår i moderne storauditorier. Studentene har også tilbud om veiledning. I tillegg til kurstimene disponerer rektor ved det enkelte studiested et antall timer til ekstraordinær undervisning og veiledning.

Studentene blir registrert ved et av BIs studiesteder, men det er anledning til å følge undervisningen ved andre studiesteder forutsatt at det er ledige plasser.

Ønsker man å søke *overføring* til et annet studiested, må det søkes på eget skjema. Studieadministrasjonen ved det enkelte studiested vil være behjelpelig med dette.

Bedriftsøkonomstudiet – ettårig heltidsstudium

Studieplanen omfatter 520 timer forelesning på dagtid fordelt over 26 uker i ett år. Gruppearbeid, selvstendig studiearbeid, veiledning, oppgaveskriving og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 1.600 timer for å gjennomføre studiet.

Heltidsstudiet er krevende. Studentenes studiesituasjon og forkunnskaper kan gjøre det fornuftig å strekke studiet noe utover i tid. Hvis det er plass på studiestedet, er det mulig senere å følge forelesninger om kvelden i de kurs som ikke gjennomføres første studieår. Studieavgiften beregnes ut fra normert studietid. En forlengelse av studiet i inntil tre år fører ikke til merkostnader for studenten. Se forøvrig avsnittet om studieadministrativ informasjon.

Normalstudieplan

Bedriftsøkonomstudiet - ettårig heltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2.sem.
INF 8601	Informasjonssystemer	2	48Fv	
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	1	34E	
MET 8004	Statistikk	0.5	48Fv	
MET 8005	Dataanalyse	1.5	F	
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2	48F	
SØK 8414	Samfunnsøkonomisk teori og politikk	2	48E	
BØK 8900	Økonomistyring	5		130C + E
BØK 8950	Investering og finansiering	2		48Fv
JUR 8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	1		34C + Fv
MAD 8314	Materialadministrasjon	1		34E
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2		48H
		20	226	294

E = Skriftlig eksamen
H = Hjemmeeksamen

F = Fagoppgave
C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Fv = Flervalgseksamen

Bedriftsøkonomstudiet – toårig deltidsstudium

Svært mange studenter gjennomfører bedriftsøkonomstudiet på deltid. Studieplanen omfatter 520 timer forelesning fordelt på to kvelder i uken over 26 uker hvert studieår. Studentenes arbeids- og studiesituasjon, forkunnskaper og eventuelle endringer og utvidelser i BIs kurstilbud kan føre til at det er fornuftig å avvike noe fra denne planen.

Studieadministrasjonen ved de enkelte studiesteder gir gjerne råd og veiledning i forbindelse med gjennomføring av studiet. (Alternativ studieplan over tre år kan sendes studenten på forespørsel.)

Normalstudieplan

Bedriftsøkonomstudiet - toårig deltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekt-tall	Eksamen			
			1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	1	34E			
MET 8004	Statistikk	0.5	48 ^{Fv}			
MET 8005	Dataanalyse	1.5	F			
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2	26F			
INF 8601	Informasjonssystemer	2		48Fv		
MAD 8314	Materialadministrasjon	1		34E		
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2		48F		
BØK 8900	Økonomistyring	5			130C + E	
BØK 8950	Investering og finansiering	2				48Fv
JUR 8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	1				34C + Fv
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2				48H
		20	108	130	130	130

E = Skriftlig eksamen
H = Hjemmeeksamen

F = Fagoppgave

C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Fv = Flervalgseksamen

Normalstudieplan
Bedriftsøkonomstudiet - toårig deltidstudium
1988/89-kullet

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekt-tall	Antall kurstimer			
			1. sem.	2. sem.	3. sem.	4. sem.
BØK 8305	Økonomistyring - internregnskap	2	52E			
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2	52F			
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2	26F			
BØK 8316	Økonomistyring - årsregnskap	2		52C + Fv		
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	1		39E		
JUR 8604	Juridiske fag - skatteøkonomi	1		39C + Fv		
BØK 8311	Økonomistyring - regnskapsanalyse	1			26Fv	
MET 8004	Statistikk	0.5			52Fv	
MET 8005	Dataanalyse	1.5			F	
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2			52H	
BØK 8409	Investering og finansiering	1				39Fv
INF 8601	Informasjonssystemer	2				52Fv
MAD 8314	Materialadministrasjon	1				39E
MET 8301	Prosjektarbeid	1				P
		20	130	130	130	130

E = Skriftlig eksamen
H = Hjemmeeksamen

F = Fagoppgave
C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres
P = Prosjektarbeid

Bedriftsøkonomstudiet

Toårig selvstudium med intensivundervisning (fjernundervisning)

Stadig flere studenter gjennomfører bedriftsøkonomstudiet som en kombinasjon av intensivundervisning og selvstudium. Studiemodellen er spesielt egnet for personer som har avsluttet annen høyskole- eller universitetsutdanning og som dermed er vant til selvstendig studiearbeid.

Undervisningen er konsentrert til de tre første uker i august i henholdsvis første og annet studieår med totalt 335 forelesningstimer. I tillegg tilbys det i samarbeid med studentene repetisjonsundervisning i enkelte kurs foran hver eksamensperiode.

I perioden september - juni må studenten arbeide selvstendig med pensum. Det er til dette utarbeidet øvelsesprogrammer i tillegg til den ordinære pensumlitteratur. Bls vitenskapelige stab står til disposisjon for individuell veiledning og retting av oppgaver både over telefon og skriftlig.

Kursene og pensum er identiske med det toårige deltidsstudiet. Eksamensperiodene og eksamenskravene er også identiske. Studiet tilbys ved BI-Oslo. Dersom studentene ikke ønsker å avlegge eksamen der, må ønsket studiested kontaktes før påmelding til eksamen skjer. På studentenes eksamenspåmelding skal eksamenssted påføres.

For studentene på selvstudiet er det spesielt viktig å se avsnittet om eksamensavvikling i kapitlet om studieadministrativ informasjon.

For studieåret 1989-90 er det lagt opp til følgende normalstudieplan for selvstudiet:

Normalstudieplan

Bedriftsøkonomstudiet

Selvstudiet med intensivundervisning (fjernundervisning)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen	
			1. år	2. år
INF 8601	Informasjonssystemer	2	Fv	
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	1	E	
MAD 8314	Materialadministrasjon	1	E	
MET 8004	Statistikk	0.5	Fv	
MET 8005	Dataanalyse	1.5	F	
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2	F	
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2	F	
BØK 8900	Økonomistyring	5		C + E
BØK 8950	Investering og finansiering	2		Fv
JUR 8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	1		C + Fv
MRK 8614	Markedsføringsledelse	2		H

E = Skriftlig eksamen
H = Hjemmeeksamen

F = Fagoppgave
C = Case som må løses, men som ikke skal innleveres

Fv = Flervalgseksamen

Normalstudieplan
Bedriftsøkonomstudiet
Toårig selvstudium med intensivundervisning
1988/89-kullet

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. studieår	2. studieår
BØK 8305	Økonomistyring - internregnskap	2	39E	
BØK 8316	Økonomistyring - årsregnskap	2	39C + Fv	
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	1	20E	
JUR 8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	1	19C + Fv	
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	2	26F	
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	2	18F	
BØK 8311	Økonomistyring - regnskapsanalyse	1		16Fv
BØK 8409	Investering og finansiering	1		21Fv
INF 8601	Informasjonssystemer	2		39Fv
MAD 8314	Materialadministrasjon	1		20E
MET 8004	Statistikk	0.5		39 ^{Fv}
MET 8005	Dataanalyse	1.5		F
MET 8301	Prosjektarbeid	1		P
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	2		39H
		20	161	174

E = Skriftlig eksamen F = Fagoppgave Fv = Flervalgseksamen
H = Hjemmeeksamen P = Prosjektarbeid
C = Cases som må løses, men som ikke skal innleveres.

For ytterligere opplysninger ta kontakt med BI-Oslo v/studieveilederne Anne-Lise Stang og Magni Verlo, telefon (02) 20 90 93.

Dataverktøy på bedriftsøkonomstudiet

I flere av kursene på bedriftsøkonomstudiet er data integrert i undervisningen for å gi et bedre og mer relevant pedagogisk tilbud til studentene. Bruk av dataverktøy gir studentene trening i problemløsning i tråd med de krav arbeidsgiverne har til ferdig utdannede bedriftsøkonomer.

I tillegg til å bruke generelle programvareprodukter som regneark og tekstbehandling, får studentene kjennskap til følgende programvare:

- Piccolo
- Statark
- Vivaldi
- MicroMacro
- ABC

Dataverktøy er imidlertid ikke obligatorisk i bedriftsøkonomstudiet. Dette innebærer at studentene fritt kan velge om de vil benytte dataverktøy i studiet eller ikke. Til eksamen er det kun ved hjemmeeksamener og fagoppgaver at studentene kan løse oppgavene ved hjelp av dataverktøy dersom de ønsker det.

Alle BI-Ls 13 studiesteder er utstyrt med datarom.

Fortrolighetskurs i bruk av PC

Ved starten av hvert semester tilbys et innføringskurs i bruk av PC. Kurset tar for seg:

- PCens forskjellige deler
- Operativsystemet DOS
- Tekstbehandlingsprogrammet WordPerfect
- Regnearkprogrammet SuperCalc

Krav til utstyr

Studenter som ønsker å benytte dataverktøy ved hjemmeeksamen og fagoppgaver, bør helst disponere PC, skriver og aktuell programvare. PCen bør være IBM-kompatibel med en minimumskonfigurasjon 8088 prosessor, grafisk skjerm og et internminne på 640 kb. Det anbefales at maskinen har harddisk.

Ved studiestart vil det foreligge et informasjonshefte om dataverktøy som studentene kan få ved henvendelse til studiestedene.

Eget PC-tilbud til BIs studenter i studieåret 1989-90

Bruken av BIs datarom kan i perioder være intens. Flere og flere av BIs studenter ønsker å disponere egen PC alene eller sammen med en eller noen få medstudenter. For å kutte kostnadene, sikre god kvalitet og en fullt ut funksjonell maskin, har BI inngått samarbeid med en dataleverandør om en spesialavtale for BI-studenter.

Avtalen gir BI-studenter som betaler semesteravgift for minimum 10 vekttall, anledning til kjøp av en PC/AT med over 60% rabatt. Prisen levert hjemme er ca. kr. 10.600.- inkl. mva. Maskinen har en harddisk på 20 megabyte og en internhukommelse på 640 kb.

Tilbudet gjelder ikke studenter som tar enkeltkurs på heltid og deltid eller studenter som går utover normert studietid og som ikke betaler full semesteravgift.

De studenter som ønsker å vite mer om tilbudet, kan be om ytterligere informasjon fra nærmeste studiested.

Kurs på bedriftsøkonomstudiet med dataverktøy

Kurskode		Kursbetegnelse	Vekttall
BØK	8900	Økonomistyring	5
JUR	8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	1
MAD	8314	Materialadministrasjon	1
MET	8004	} Statistikk	2
MET	8005		
SØK	8495*	Samfunnsøkonomisk teori og politikk med dataverktøy	2

* SØK 8495 tilbys kun på heltidsstudiet.

ID45

Overgangsordninger mellom gammel og ny studiemodell på bedriftsøkonomistudiet

Høgskolerådet vedtok 13. februar 1989 ny felles studieplan for heltid og deltid på bedriftsøkonomistudiet. Vedtaket får konsekvenser for fagområdene bedriftsøkonomisk analyse og metode. I den nye studiemodellen er vektallskravet i fagområdet metode to vekttall mot tidligere tre vekttall, og vektallskravet i fagområdet bedriftsøkonomisk analyse syv vekttall mot tidligere seks vekttall

I Høgskolerådet 24. april 1989 ble følgende overgangsordninger vedtatt mellom ny og gammel studieplan fra studieåret 1989-90 til og med studieåret 1992-93:

Vektallskravet i fagområdene bedriftsøkonomisk analyse og metode er oppnådd dersom studenten har bestått eksamen i enten:

A. Tre vekttall metode og seks vekttall bedriftsøkonomisk analyse, d.v.s:

Metode	Statistikk	}	2 vekttall
	Dataanalyse		
	Prosjektarbeid		1 vekttall
Bedriftsøkonomisk analyse	Årsregnskap		2 vekttall
	Internregnskap		2 vekttall

og en av følgende kombinasjoner:

Investering og finansiering	1 vekttall
Regnskapsanalyse	1 vekttall
Innføring i finans	2 vekttall
Investering og finansiering	2 vekttall

B. To vekttall metode og syv vekttall bedriftsøkonomisk analyse, d.v.s:

Metode	Statistikk	}	2 vekttall
	Dataanalyse		
Bedriftsøkonomisk analyse	Økonomistyring		5 vekttall
	eller		
	Årsregnskap		2 vekttall
	Internregnskap		2 vekttall
	Regnskapsanalyse		1 vekttall
	Innføring i finans		2 vekttall
	eller		
	Investering og finansiering		2 vekttall

Høgskolerådet har vedtatt følgende plan for kontinuasjonseksamener:

Årsregnskap	2 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Internregnskap	2 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Regnskapsanalyse	1 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992-93
Prosjektoppgave	1 v	i 4 år t.o.m. studieåret 1992- 93 våren
Investering og finansiering	1 v	i 2 år t.o.m. studieåret 1990-91
Innføring i finans	2 v	i 2 år t.o.m. studieåret 1990-91

ID1773

Kursregister for gamle kurs på bedriftsøkonomstudiet

En student som strekker bedriftsøkonomstudiet utover den normerte studietid, vil ofte ved fullføring av studiet ha en kursportefølje som avviker fra normalstudieplanen. Endringer i pensum og litteratur gjennomføres relativt ofte for å sikre et høyt faglig innhold i studiet. *Endres pensum og litteratur i et kurs, vil kurset formelt sett bli betraktet som et nytt kurs med ny kurskode.*

Ved tildeling av kompetanse spiller det ingen rolle om studenten har eksamen fra et gammelt eller nytt kurs så lenge vekttallskravet er det samme. Gamle og nye kurs med samme faglige mål kan ikke kombineres for å oppfylle vekttallskravet i et fagområde.

Studentene må ved påmelding til eksamen påse at det er samsvar mellom kurskode og det pensum som ønskes lagt til grunn for eksamen.

Kurs undervist i perioden 1976-1989 på bedriftsøkonomstudiet gir følgende vekttall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
BØK 2012	Internt regnskap	1.5
BØK 2023	Eksternt regnskap m/skatterett	2.5
BØK 2050	Eksternt og internt regnskap	4
BØK 2071	Grunnkurs i investering	1
BØK 2080	Investerings- og finansieringsanalyse	2
BØK 2062	Innføring i finans	2
BØK 2064	Investering/finansiering	1
BØK 8306	Økonomistyring — årsregnskap	2
BØK 8307	Økonomistyring — regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8309	Investering og finansiering	1
BØK 8310	Økonomistyring - regnskapsanalytiske emner	1
BØK 8395	Økonomistyring — internregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8396	Økonomistyring — årsregnskap m/dataverktøy	2
BØK 8397	Innføring i finans m/dataverktøy	2
BØK 8409	Investering og finansiering	1

2. INFORMASJONS- OG DATASYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	
INF 0011	EDB m/Basic	1
INF 0081	Informasjons- og datasystemer	2.5
INF 0102	ADB 1: Administrativ databehandling	1
INF 0182	Informasjons- og datasystemer	2.5
INF 8303	Innføring av EDB i organisasjoner	2
INF 8304	EDB og ledelse	2
INF 8600	Informasjonssystemer	2
INF 8604	EDB og ledelse	2

3. JURIDISKE FAG (JUR)

Kurskode	Kursbetegnelse	
JUR 4015	Bedriftslære/bank/forsikring.....	1
JUR 5116	Rettslære.....	1
JUR 5120	Juridiske emner.....	2
JUR 8100	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR 8403	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR 8422	Juridiske fag — anvendt jus	1
JUR 8603	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR 8604	Juridiske fag — skatteøkonomi	1
JUR 8693	Juridiske fag — skatteøkonomi m/dataverktøy.....	1

4. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MAD 4175	Administrasjonsteori	1.5
MAD 4181	Material- og produksjonsadministrasjon.....	1.5
MAD 8312	Materialstyring	1
MAD 8313	Materialstyring	1
MAD 8392	Materialstyring m/dataverktøy	1
MAD 8393	Materialstyring m/dataverktøy	1

5. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
MET 0207	Årsoppgave i databehandling.....	2.5
MET 1041	S 1 — 4	2
MET 1060	Statistikk 1 og 2	2
MET 1070	Statistikk del 1	1
MET 1071	Statistikk del 2.....	1
MET 1160	Kvantitative metoder og informasjonssystemer	3
MET 1161	Årsoppgave i metodefag	2.5
MET 1200	Årsoppgave i statistikk	2.5
MET 2200	Årsoppgave i regnskap.....	2.5
MET 3200	Årsoppgave i markedsføring	2.5
MET 4206	Årsoppgave i administrasjonsteori	2.5
MET 8000	Statistikk	0.5
MET 8001	Statistikk	1.5
MET 8002/ 8003	Statistikk og dataanalyse	2
MET 8011	Statistikk	1.5
MET 8460	Statistikk*)	2
MET 8470	Ikke-parametrisk statistikk	1
MET 8471	Parametrisk statistikk	1
MET 8670 8671	Statistikk m/regneark	2

6. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
MRK 3023	Markedsføring.....	2
MRK 3024	Markedsføring.....	2

MRK	3353	Markedsføring på bedriftsvaremarkedet	2
MRK	8313	Markedsføringsledelse	2
MRK	8316	Markedsføring — ledelse og økonomi på bedriftsvaremarkedet	2
MRK	8413	Markedsføringsledelse I	2
MRK	8498	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK	8510	Markedsføringsledelse m/dataverktøy	2
MRK	8511	Markedsføringsledelse I m/dataverktøy	2
MRK	8613	Markedsføringsledelse I	2

7. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse	
ORG 4180	Administrasjon.....	2
ORG 4175	Administrasjonsteori.....	2
ORG 8410/ 8411	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG 8610	Organisasjon og arbeidsledelse	2
ORG 8800	Organisasjon og arbeidsledelse	2

8. SAMFUNNSØKONOMI (SØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	
SØK 8314	Samfunnsøkonomiske emner.....	2
SØK 4019	Bedrifts- og samfunnslære.....	2
SØK 5880	Samfunnsøkonomi	2
SØK 8394	Samfunnsøkonomisk teori og politikk m/dataverktøy	2

Forkurs

Studenter som trenger oppfrisking av sine kunnskaper i matematikk, anbefales å ta forkurs i matematikk. BI tilbyr også forkurs i studieteknikk og i bruk av PC. Opplysninger om forkursene fås ved det enkelte studie-
sted.

	Matematikk	Studieteknikk	Bruk av PC
Timer:	20	4-6	15
Litteratur:	Benestad og Lohne: <i>Matematikk 2 for handel og kontor.</i> Formler og tabeller til samme.	Bestemmes ved den enkelte avdeling	Fortrolighetskurs: <i>Introduksjons- manual i operativ- system, tekst- behandling og regneark</i>
Pris:	Kr. 600.-	Gratis. Studentene må kjøpe kurs- boken	Kr. 600.-

ID123

Kursbeskrivelser for bedriftsøkonomstudiet

	Forkurs i matematikk	46
BØK 8200	Innføring i finans	47
BØK 8305	Internregnskap	49
BØK 8311	Regnskapsanalyse	51
BØK 8316	Årsregnskap	52
BØK 8409	Investering og finansiering	56
BØK 8900	Økonomistyring	58
BØK 8950	Investering og finansiering	65
INF 8601	Informasjonssystemer	67
JUR 8423	Juridiske fag - anvendt jus	68
JUR 8605	Juridiske fag - skatteøkonomi	70
MAD 8314	Materialadministrasjon	72
MET 8004	Statistikk	74
MET 8005	Dataanalyse	74
MET 8301	Prosjektarbeid	76
MET 8401	Prosjektarbeid m/data	77
MRK 8614	Markedsføringsledelse I	78
ORG 8801	Organisasjon og arbeidsledelse	79
SØK 8315	Samfunnsstyring og økonomisk politikk	81
SØK 8414	Samfunnsøkonomisk teori og politikk	82
SØK 8495	Samfunnsøkonomisk teori og politikk m/data	84

ID1802

KURS:**Forkurs i matematikk**

Fagansvarlig(e):

Tron Foss

Fagseksjon:

SØKF

Mål

Kurset tar sikte på å gi de studenter som ikke har 2MN, 2MS eller tilsvarende, et bedre grunnlag for å følge undervisningen på bedriftsøkonomistudiet.

Obligatorisk litteratur

Benestad, Ø. og Lohne, A.: *Matematikk 2 for handel og kontor*. 4. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Formler og tabeller til matematikk 2 for handel og kontor. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Anbefalt litteratur

Berg, P.: *Forkurs i matematikk for bedriftsøkonomer*. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt**1. gang:**

1. Repetisjon av noen grunnleggende matematiske regler
2. Ligninger av første grad (repetisjon)
3. Matematikk som hjelpemiddel
4. Funksjoner
 - * koordinater
 - * grafisk fremstilling av funksjoner
 - * grafisk fremstilling av lineære funksjoner
5. Ligninger av første grad med to ukjente
 - * algebraisk løsning av lineære ligninger
 - * ubestemte og selvmotsigende ligningssett
 - * grafisk løsning av lineære ligningssett
 - * å finne ligningen for en rett linje gjennom to kjente punkter

2. gang:

6. Funksjoner av andre grad
 - * parabel
7. Brøkfunksjoner
 - * hyperbel
8. Ligninger av andre grad
 - * kvadratsetningene
 - * formel for løsning av andregradsligningen
 - * ligningssett av andre grad
 - * grafisk løsning av ligningssett av andre grad

3. gang:

9. Derivasjon
 - * funksjonsdifferansen
 - * den deriverte
 - * regler for derivasjon
 - * oversikt over derivasjonsregler
 - * analyse av funksjoner for en bedrifts kostnader og inntekter

10. Proporsjonale størrelser

4. gang:

11. Tallfølger

- * aritmetiske tallfølger
- * geometriske tallfølger
- * aritmetiske og geometriske rekker

12. Renteregning

- * renter
- * rentesrente
- * reduksjon til kontant betaling

13. Annuiteter

- * oppsparing av kapital
- * amortisering av lån

5. gang:

14. Ulikheter

15. Grafisk løsning av ulikheter

16. Algebraisk løsning av ulikheter

17. Faktorisering av andregradsuttrykk

18. Andregradsulikheter, ulikheter med brøk og fortegnslinjer

Gjennomføring

Som undervisningsform er valgt forelesning. I tillegg til lesning av pensumbøkene er det meget viktig at studentene regner oppgaver tilknyttet pensum.

Eksamen

Det er ingen eksamen i kurset.

ID269

KURS:	BØK 8200 Innføring i finans
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Fagansvarlig(e):	D. Michalsen, Ø. Bøhren, P. Korsvold
Fagseksjon:	SØKF
Vekttall:	2

Mål

Etter gjennomført kurs skal man ha fått en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved foretakets investerings- og finansieringsbeslutninger.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper tilegnet i kursene BØK 8305 Økonomistyring - internregnskap og MET 8004/8003 Statistikk.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.l.: *Budsjettering, investering og finansiering*:

En innføring. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1987.
Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Analyse av usikre investeringer.* Bærum: BI Forlag 1988.
Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Analyse av finansieringsprosjekter.* Bærum: BI Forlag 1987.
Rentetabeller. Bærum: BI Forlag.

Anbefalt litteratur

Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i finans. Bærum: BI Forlag 1988.
Bøhren, Ø. og Gjørum, P.I.: *Budsjettering, investering og finansiering: Oppgaver og løsningsforslag.* Oslo: Universitetsforlaget 1986.
Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Analyse av usikre investeringer: Oppgaver og løsningsforslag.* Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Innledning og oversikt
2. Regnskapsbegreper og arbeidskapital - B&G kap. 2, 3, 4 og 5.4
3. Kontantstrøm (likviditetsbudsjett) - B&G kap. 4.3 og 5
4. Renteregning (finansmatematikk) - B&G kap. 6
5. Nåverdi-, internrente-, annuitets- og paybackmetodene - B&G kap. 7, 8 og 10
6. Finansieringsprosjekter - B&G kap. 9 og 10
7. Investeringsanalyse og skatt - B&G kap. 12
8. Investeringsanalyse og prisstigning - B&G kap. 13
9. Innledning til usikkerhetsanalyse - B&M (1.) kap. 1 og 2
10. Diversifisering og porteføljerisiko - B&M (1.) kap. 3
11. Kapitalverdimodellen (KVM)— B&M (1.) kap. 4
12. Følsomhets- og scenarioanalyse, simulering og beslutningstrær - B&G kap. 11, B&M (1.) kap. 5, 6 og 7
13. Langsiktige finansieringsformer - B&M (2.) kap. 1 og 2
14. Gjeldsgrad og risiko - B&M (2.) kap. 3
15. Gjeldsgradsbeslutninger - B&M (2.) kap. 4, 5.1 og 5.6
16. Avhengighet mellom investerings- og finansieringsprosjekter - B&M (2.) kap. 6
17. Dividendebeslutninger - B&M (2.) kap. 7
18. Oppfølging og kontroll - B&G kap. 14 og 15

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er rentetabeller og kalkulator (se definisjon under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Kurset foreleses ikke, men det arrangeres kontinuasjonseksamener til og med studieåret 1990-91.

ID30

KURS:	BØK 8305 Økonomistyring - internregnskap
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Fagansvarlig(e):	Trygve Naug
Fagseksjon:	SRRJ
Vekttall:	2

Mål

Målet for kurset Økonomistyring - internregnskap er å sette studentene i stand til å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Forelesningene tar sikte på å gi en grundig orientering om de viktigste teorier og praktiske former for kalkulasjon og driftsregnskap. Dette verktøyet er grunnlaget for den videre drøfting av forskjellige former for lønnsomhetsanalyser, resultatberegninger og prissetting. Kalkylene er utgangspunkt for utarbeidelsen av kostnads- og inntektsbudsjett og for utviklingen av et budsjettssystem i bedriften. Kalkylene er videre basis for fastsettelse av normer og standarder som er nødvendige for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Forkunnskaper

Det forventes at den enkelte har tilegnet seg kunnskaper i elementær regnskapsføring, f.eks. forkurset i regnskapslære.

Obligatorisk litteratur

Naug, T.: *Regnskapslære — Kalkulasjon og driftsregnskap i varehandel*. Oslo: Eget forlag 1988.

Naug og Flakke: *Internregnskap. Lønnsomhetsanalyse, kostnadskontroll, driftsregnskap*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Naug, T.: *Løsningsmanual til utvalgte oppgaver i internregnskap*. Oslo: Eget forlag 1982.

Lundesgaard, J. og Naug, T.: *Økonomisk styring ved planlegging og budsjettering*. Oslo: Eget forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Eksamensoppgaver og løsningsforslag i økonomistyring - internregnskap. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

Disse forkortelsene er brukt ved litteraturhenvisninger:

IR= Internregnskap (Naug og Flakke)

PB= Økonomisk styring ved planlegging og budsjettering (Lundesgaard og Naug)

VH= Regnskapslære — Kalkulasjon og driftsregnskap i varehandel (Naug)

1. Verdikretsløpet i bedriften. Verdiskapning og verdioppofring.

IR: Kap. 2 og 3.

VH: Kap. 2 — 5 og 9.

2. Kostnads- og inntektsteori:

Kostnadsbegreper og kostnads-/inntektsforløp.

Nullpunkt og vinningsoptimum

IR: Kap. 4 og 11

VH: Kap. 18

3. Kalkulasjon og driftsregnskap etter selvkostmetoden og bidragsmetoden. Resultatene sammenliknet.
IR: Kap. 5 og 6
4. Kostnadsarter, spesielt om kalkulatoriske kostnader.
Kostnadsfordelingen på kostnadssteder og kostnadsbærere.
IR: Kap. 7 og 8
VH: Kap. 12, 16, 17, 22 og 23
5. Normalkalkulasjon. Analyse av dekningsdifferanser:
Forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik.
IR: Kap. 9
6. Standardkalkyle og standardkostregnskap.
IR: Kap. 10
7. Lønnsomhetsanalyse og kontroll.
IR: Kap. 12, 14 og 16
VH: Kap. 24 og 26
8. Modell for drifts- og likviditetsplanlegging
Variabler i planleggings- og budsjetteringsmodeller.
Konsekvensanalyser. Kort om mål-middelanalyse
Bruken av EDB i arbeidet med planer og budsjetter.
Budsjettssystem
PB: Kap. 1-6

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Kurset foreleses ikke ordinært, men det arrangeres kontinuasjons-eksamener til og med studieåret 1992-93.

ID57

KURS:	BØK 8311 Økonomistyring — regnskapsanalyse		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Jan T. Tellefsen		
Fagseksjon:	SRRJ		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	—	Høst (3)	2. studieår
Vekttall:	1		

Mål

I regnskapsanalytiske emner belyses først og fremst de økonomiske forhold i et avsluttet regnskap, hvor bruk av forholdstall (nøkkeltall) som et regnskapsmessig analyseverktøy innledningsvis står sentralt. En oversikt som viser tilgang til og disponering av finansielle ressurser (finansieringsanalyse), samt presentasjon av likviditetsutviklingen (kontantstrømanalyse) behandles særskilt. I den forbindelse drøftes også hvordan den historiske analysen kan videreføres for å vurdere fremtidige krav til inntjening. Avslutningsvis diskuteres alternative presentasjonsformer for det fremkomne analysematerialet.

Obligatorisk litteratur

Knutsen, K. og Eklund, T.: *Regnskapsanalyse*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Generelle litteraturopplysninger

Momenter og oppgaver, del 3 (jfr. under anbefalt litteratur) er et arbeidshefte som inneholder et sammendrag av pensum, illustrert ved hjelp av eksempler. Heftet inneholder dessuten en rekke selvstudier med løsningsforslag.

De fleste forelesere bygger i stor grad sine forelesninger på et transparent- og oppgavesett som tilbys av BI. Dette settet er direkte knyttet opp mot ovennevnte arbeidshefte.

Anbefalt litteratur

Tellefsen J.T. og Eklund T.: *Momenter og oppgaver. Del 3*. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Kinserdal, A.: *Regnskapsanalyse*. 6. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1984.

SRRJ: *Eksamensoppgaver med løsningsforslag*. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Generelt om regnskapsanalyse
 - * hvorfor regnskapsanalyse
 - * analysens målestokk
 - * analysens informasjonsgrunnlag
 - * analysens arbeidstrinn
 - * korrigering av regnskapsdata
2. Tradisjonell regnskapsanalyse
 - * gruppering av regnskapsdata

- * rentabilitet
- * analyse av kapitalstruktur
- * likviditetsanalyse
- 3. Resultatanalyse ved bidragsmetoden
- 4. Strømnings- og finansieringsanalyser
 - * endringsbalansen
 - * strømnings- og finansieringsanalyse
 - * kontantstrømanalyse
- 5. Trendanalyse av regnskapsposter
 - * indikasjoner
 - * problemer med trendanalyse
- 6. Krav til fremtidig inntjening
 - * driftskapitalbehov
 - * totalt kapitalbehov
 - * dekningsmuligheter
- 7. Presentasjon av analysedata

Gjennomføring

Kurset foreleses over 26 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1073

KURS:	BØK 8316 Økonomistyring —
	årsregnskap
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Fagansvarlig(e):	Jan T. Tellefsen
Fagseksjon:	SRRJ
Vekttall:	2

Mål

For å gi studentene et helhetlig begrepsfundament og en kritisk forståelse av de grunnelementer norsk regnskapsvesen bygger på, gis i kursets første del en innføring i grunnleggende regnskapsteori og verdivurderingsproblematikk samt en oversikt over regnskapsvesenets oppbygging og struktur. Videre gjennomgås relativt grundig hvorledes de mest vanlige transaksjoner og hendelser behandles og rapporteres i et tradisjonelt utformet regnskap. Derved skapes en faglig plattform som senere letter forståelsen

og innlæringen av de norske regnskaps- og skattereglenes innvirkning på norsk årsrapportering. Kursets første del avsluttes med en gjennomgang av enkelte grunnleggende, alternative regnskapsmodeller basert på nåverdier og gjenanskaffelsesverdier.

Kursets andre del har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og de formelle og reelle krav som lovverket stiller til årsoppgjøret i Norge. Det legges vekt på å klargjøre skillet mellom finansregnskapet og skatteregnskapet, samt å vise hvorledes disse to regnskapsformene i Norge er bundet sammen ved hjelp av ulike avregnings-skjemaer. Undervisningens mest sentrale tema består imidlertid i å klargjøre de to regnskapsformenes ulike alternativer for verdivurdering og periodisering, samt de krav lovverket stiller til spesifisering og tilleggsinformasjon.

Forkunnskaper

Det forventes kunnskaper i regnskapsføring tilsvarende grunnkurs i studieretning for handels- og kontorlag.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J. T.: *Årsregnskap*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Generelle litteraturopplysninger

På grunn av fagets nære tilknytning til norsk skatte- og regnskapslovgivning anbefales studentene å vente med kjøp av lærebøker og lovsamlinger til det semester bøkene skal brukes. Foreleser vil da kunne gi opplysninger om hvilke utgaver som inneholder de siste regelendringene.

Momenter og oppgaver, del 1 og del 2 (jfr. under anbefalt litteratur) er arbeidshefter som inneholder et sammendrag av pensum, illustrert ved hjelp av eksempler. De inneholder dessuten en rekke selvstudier med løsningsforslag.

De fleste forelesere bygger i stor grad sine forelesninger på et transparent- og oppgavesett som tilbys av BI. Dette settet er direkte knyttet opp mot ovennevnte arbeidshefter.

Anbefalt litteratur

Tellefsen, J.T.: *Momenter og oppgaver, Del 1*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Tellefsen, J.T.: *Momenter og oppgaver, Del 2*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

NSRS: *Anbefalinger til god regnskapsskikk nr. 1 - 15*.

Sommerstad, K. og Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapsprogrammet PICCOLO*. Bærum: BI Forlag 1988.

Lover av særlig betydning

1. Skatteloven av 18. august 1911.
2. Aksjeskatteloven av 19. juni 1969 nr. 71.
3. Aksjegevinstloven av 10. desember 1971 nr. 99.
4. Distriktskatteloven av 19. juni 1969 nr. 72.
5. Investeringsfondsloven av 14. desember 1962.
6. Aksjeloven av 4. juni 1976 nr. 59.
7. Regnskapsloven av 13. mai 1977 nr. 35.

Emneoversikt

1. Regnskapets hovedoppgaver og innhold
 - * faglig plassering
 - * målgrupper
 - * regnskapsstandarder
2. Registrering av bedriftens produksjons- og finanskretsløp
 - * produksjons- og finanskretsløpet
 - * transaksjoners materielle og pengemessige innhold
 - * kontobegrepet og dobbelt bokholderi
 - * tidsforskyvninger og verdiendringer i kretsløpene
 - * sammenhengen mellom kapital og resultat
 - * periodiseringsprinsippet
 - * regnskapsavslutningen
 - * overføring til «ny regning»
3. Regnskapsregistre og registreringsprosedyrer
 - * sammenhengen mellom hovedbok og spesialregistre
 - * nærmere om enkelte spesialregistre
4. Grunnleggende vurderingsprinsipper
 - * historisk kost
 - * gjenanskaffelsesverdi
 - * nåverdi
 - * laveste verdis prinsipp
5. Grunnleggende regnskapsmodeller
 - * prinsippet om opprettholdelse av økonomisk stilling
 - * «ren» historisk kostmodell
 - * «klassisk» gjenanskaffelsesverdimodell
 - * nåverdimodellen
6. Tradisjonell regnskapsavleggelse
 - * oversikt over regelverket
 - * sentrale registreringsregler
 - * hovedlinjer for verdivurdering
 - * aksjelovens informasjonsregler
7. Sammenhengen mellom finans- og skatteregnskapet
8. Gangen i årsoppgjøret
9. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
 - * betalingsmidler og verdipapirer
 - * fordringer, tap på fordringer og delkredereavsetning
 - * varelagre og vareforbruk
 - * nærmere om FIFO-, LIFO- og gjennomsnittsprismetoden
 - * nærmere om ukurans, prisfallsrisiko og varelagerreserve
10. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
 - * avskrivbare og ikke-avskrivbare anleggsmidler
 - * avskrivningsmetoder
 - * ordinære avskrivninger
 - * ekstraordinære bedriftsøkonomiske nedskrivninger
 - * ekstraordinære bedriftsøkonomiske oppskrivninger
 - * nærmere om immaterielle eiendeler og leasing
11. Anleggsreserve
 - * bedriftsøkonomiske og skattemessige avskrivninger
 - * skattemessige av- og nedskrivningsregler

- * om rapportering av anleggsreserve
- 12. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
- 13. Nærmere om enkelte kortsiktige gjeldsposter
 - * merverdiavgift og investeringsavgift
 - * arbeidsgiveravgift, skattetrekk og ferielønnskostnad
 - * beregnet skattegjeld
- 14. Betinget skattefrie avsetninger
 - * åpen og skjult avsetning
 - * balansekonsekvenser
 - * resultatkonsekvenser
 - * skattemessige konsekvenser
 - * nærmere om enkelte betinget skattefrie avsetninger
- 15. Årsoppgjørdisposisjoner
 - * frie årsoppgjørdisposisjoner
 - * overskuddsavhengige avsetninger
 - * avsetningsrekkefølgen for årsoppgjørdisposisjoner
- 16. Egenkapitalen i h.t. norsk lov
- 17. Disponering av årsoverskudd
 - * om ulike overskuddsanvendelser
 - * konsernbidrag og utbytte
 - * sammenhengen mellom overskuddsanvendelsene
 - * dekning av årsunderskudd
- 18. Nærmere om aksjelovens spesifikasjonskrav
 - * resultatoppstilling
 - * balanse
 - * noter
 - * styrets beretning

Eksamen

Midt i semestret vil det bli utlevert et relativt stort årsregnskapscase som den enkelte student i løpet av semestret skal løse selvstendig. Caseløsningen kan gjennomføres på vanlig manuelt vis eller ved hjelp av dataverktøy. Studentene stilles fritt med hensyn til hvilke hjelpemidler som kan brukes. Bruk av dataverktøy vil gi fordeler med hensyn til tidsforbruk og oversikt over datamaterialet.

Casebesvarelsen bringes med til en tre timers flervalgseksamen bestående av en rekke kontrollspørsmål som tester både studentenes forståelse av faget og det datamateriale som den enkelte student er kommet frem til i sin casebesvarelse. Kontrollspørsmålene vil i stor grad ta utgangspunkt i casebesvarelsen, og de vil være utformet på en slik måte at studenter som har arbeidet selvstendig, og som derigjennom har oppnådd en grundig innsikt i sitt eget datamateriale, vil få store fordeler.

Karaktersettingen skjer med utgangspunkt i det resultat som oppnås ved flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt ved eksamen.

Kontinuasjon

Kurset foreleses ikke ordinært, men det arrangeres kontinuasjons-eksamener til og med studieåret 1992-93.

ID200

KURS:	BØK 8409 Investering og finansiering		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	D. Michalsen, Ø. Bøhren og P. Korsvold		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	—	Vår (4)	2. studieår
Vekttall:	1		

Mål

Etter gjennomført kurs skal man ha fått en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved foretakets investeringsbeslutninger samt i enkelte viktige sider ved finansieringsbeslutninger.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper tilegnet i kursene BØK 8305 Økonomistyring - internregnskap og MET 8004/8005 Statistikk.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Budsjettering, investering og finansiering: En innføring*. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Analyse av usikre investeringer*. Bærum: BI Forlag 1988.

Rentetabeller. Bærum: BI Forlag.

Anbefalt litteratur

Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i finans. Bærum: BI Forlag 1988.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.O.: *Budsjettering, investering og finansiering: Oppgaver og løsningsforslag*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Analyse av usikre investeringer: Oppgaver og løsningsforslag*. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Innledning og oversikt - B&G kap. 1
2. Regnskapsbegreper og arbeidskapital - B&G kap. 2, 3, 4 og 5.4
3. Kontantstrøm (likviditetsbudsjett) - B&G kap. 4.3 og 5
4. Renteregning (finansmatematikk) - B&G kap. 6
5. Nåverdi-, internrente-, annuitets- og paybackmetodene - B&G kap. 7, 8 og 10
6. Finansieringsprosjekter - B&G kap. 4, 9 og 10
7. Investeringsanalyse og skatt - B&G kap. 12
8. Investeringsanalyse og prisstigning - B&G kap. 13
9. Innledning til usikkerhetsanalyse - B&M kap. 1 og 2
10. Diversifisering og porteføljerisiko - B&M kap. 3
11. Kapitalverdimodellen (KVM) - B&M kap. 4
12. Følsomhets- og scenarioanalyse - B&G kap. 11. B&M kap. 5
13. Simulering og beslutningstrær - B&M kap. 6 og 7
14. Oppfølging og kontroll - B&G kap. 14 og 15

Gjennomføring

Kurset foreleses over 13 uker med totalt 39 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID259

KURS:	BØK 8900 Økonomistyring		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Se de enkelte delkurs		
Fagseksjon:	SRRJ		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet
	Vår (2)	Høst (3)	2. studieår
Vekttall:	5		

Mål

Studentene skal beherske de sentrale temaer knyttet til økonomisk rapportering rettet mot bedriftsinterne såvel som bedriftseksterne informasjonsmottakere. Studentene skal settes i stand til å spesifisere systemoppbygging og gjennomføre rapportering av økonomidata.

Gjennomføring

Undervisningen i dette kurset gjennomføres som en serie delkurs:

Delkurs 1 - Innføring i regnskap

Delkurs 2 - Årsregnskap

Delkurs 3 - Internregnskap

Delkurs 4 - Regnskapsanalyse

BØK 8900 Økonomistyring foreleses i tilsammen 130 timer.

Litteratur og emneoversikt

Se beskrivelsen av de enkelte delkurs.

Eksamen

BØK 8900 Økonomistyring avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

I midten av semestret utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Caset kan omfatte materiale fra alle de fire delkursene, og studentene kan med fordel benytte dataverktøy i caseløsningen. Det er imidlertid ikke obligatorisk.

Casebesvarelsen skal *ikke* innleveres for sensur, men bringes med til eksamen.

Eksamen kan bestå av:

1. Teorioppgaver
2. Kontrollspørsmål fra caset
3. Praktiske spørsmål

Eventuelle kontrollspørsmål fra caset vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student har kommet frem til i sin casebesvarelse.

Karakteren fastsettes kun på grunnlag av den skriftlig eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er rentetabeller og kalkulator (se definisjon under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det avholdes normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1669

**DELKURS 1:
STUDIUM:**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:**Innføring i regnskap
Bedriftsøkonomstudiet**Jan Terje Tellefsen
SRRJ**Mål**

For å gi studentene et helhetlig begrepsfundament og en kritisk forståelse av de forutsetninger norsk regnskapsavleggelse bygger på, gis i kursets første del en innføring i grunnleggende regnskapsteori. Det gis også en oversikt over perioderegnskapets oppbygging og struktur.

Videre gjennomgås relativt grundig hvorledes de mest vanlige transaksjoner og hendelser behandles og rapporteres i et tradisjonelt utformet regnskap. Kontoplaner, regnskapsregistre og enkelte viktige registreringsrutiner gjennomgås særskilt.

Avslutningsvis foretas en gjennomgang av enkelte grunnleggende, alternative regnskapsmodeller basert på nåverdier og gjenanskaffelsesverdier. Det gis også en oversikt over de viktigste regnskapsreglens innvirkning på norsk regnskapsavleggelse.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. Kap. 1-10. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Anbefalt litteratur

Løken, S.A. & Sti, A.A. (red.): *Oppgavesamling i økonomistyring*. Bærum: BI Forlag 1989.

Lepsøe, S.: *Regnskap for handel og industri*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Tellefsen og Høyvarde: *Arbeidshefte til årsregnskapet*. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Emneoversikt

1. Regnskapets formål og innhold
 - faglig plassering
 - behovet for differensiert regnskapsrapportering
 - regnskapsstandarder
2. Perioderegnskapets grunnstruktur
 - begrepspresisering
 - behovet for periodevis regnskapsavleggelse
 - periodiseringsprinsippet og realiseringskriteriet
 - sammenhengen mellom regnskapsperiodene
3. Grunnleggende registreringsprinsipper
 - om det økonomiske kretsløpet
 - registrering basert på delhandlingers tosidighet
 - kontobegrepet og dobbelt bokholderi
 - nærmere om registrering av inntekter og kostnader
 - sammenhengen mellom resultat- og balansekonti
4. Periodiseringer
 - beholdninger og strømmer

- tidsavgrensninger
- beholdningsendringer
- 5. Regnskapsavslutningen
 - tabellarisk oppgjør
 - overføring til ny regning
 - skatter og overskuddsdisponering
 - resultat- og balanseoppstilling
- 6. Registreringsrutiner og kontoplaner
 - bilagsbehandling
 - kassadagbok og hovedbok
 - kontoplanen
 - flerdimensjonale bokføringssystemer
- 7. Spesialregistre og særskilte registreringsrutiner
 - de mest vanlige spesialregistrene
 - nærmere om kontoboken
 - lønninger, arbeidsgiveravgift og feriepenger
 - merverdi- og investeringsavgift
 - avsteminger
- 8. Grunnleggende vurderingsprinsipper
 - historisk kost
 - gjenanskaffelsesverdi
 - nåverdi
 - laveste verdis prinsipp
- 9. Grunnleggende regnskapsmodeller
 - prinsippet om opprettholdelse av økonomisk stilling
 - «ren» historisk kostmodell
 - «klassisk» gjenanskaffelsesverdimodell
 - nåverdimodellen
- 10. Tradisjonell regnskapsavleggelse
 - oversikt over regelverket
 - sentrale registreringsregler
 - hovedregler for verdivurdering
 - aksjelovens informasjonsregler

Dataverktøy

Det stilles ikke noe krav om obligatorisk bruk av dataverktøy. Likevel kan foreleser finne det fordelaktig å bruke dataverktøy i undervisningen i dette delkurset.

I løpet av kurset vil det bli gitt innføring i bruk av et EDB-program for bokføring. Dataverktøy vil til en viss grad bli inkorporert i den vanlige undervisningen ved at enkelte eksempler gjennomføres ved hjelp av data-maskin og videokanon.

Anbefalt programvare

Sommerstad, K. & Tellefsen, J.T.: *PICCOLO - Oppgaver og case til årsregnskapet*. 1989.

ID1670

DELKURS 2:	Årsregnskap
STUDIUM:	Bedriftsøkonomistudiet
Fagansvarlig(e):	Jan Terje Tellefsen
Fagseksjon:	SRRJ

Mål

Kurset har som hovedmål å gi en grundig innføring i praktisk norsk regnskapsvesen og de krav lovverket stiller til årsoppgjøret i Norge. Det legges vekt på å klargjøre skillet mellom årsoppgjøret og skatteregnskapet samt å vise hvorledes disse to regnskapsformene i Norge er bundet sammen ved hjelp av ulike avregningsskjemaer o.l. Undervisningens mest sentrale tema består imidlertid i å klargjøre de to regnskapsformenenes ulike alternativer for verdivurdering og periodisering samt de krav lovverket stiller til spesifisering og tilleggsinformasjon.

Obligatorisk litteratur

Tellefsen, J.T.: *Årsregnskapet*. 2. utg. Kap. 11-14, 16-21. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Anbefalt litteratur

Andenæs, T.: *Årsoppgjøret i praksis*. 12. utg. Eget forlag 1985.

Tellefsen, J.T. og Høyvarde: *Arbeidshäfte til årsregnskapet*. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Norges Statsautoriserte Revisorers Servicekontor: *Anbefalinger til god regnskapsskikk*. Nr. 1-18. Oslo: NSRS 1980-88.

Lover av særskilt betydning

1. Skatteloven av 18. august 1911
2. Aksjeskatteloven av 19. juni 1969 nr. 71
3. Aksjegevinstloven av 10. desember 1971 nr. 99
4. Distriktsskatteloven av 19. juni 1969 nr. 72
5. Investeringsfondsloven av 14. desember 1962
6. Aksjeloven av 4. juni 1976 nr. 59.
7. Regnskapsloven av 13. mai 1977 nr. 35

Emneoversikt

1. Oversikt over årsoppgjøret og skatteregnskapet
 - årsoppgjørets og skatteregnskapets informasjonsstrømmer
 - sammenhengen mellom årsoppgjøret og skatteregnskapet
 - gangen i årsoppgjøret
2. Omløpsmidler og tilhørende periodiseringer
 - betalingsmidler og verdipapirer
 - fordringer, tap på fordringer og delkredereavsetning
 - varelagre og vareforbruk
 - nærmere om FIFO-, LIFO- og gjennomsnittsprismetoden
 - verdsetting av varer i henhold til norsk regelverk
3. Verdivurdering og periodisering av anleggsmidler
 - avskrivbare og ikke-avskrivbare anleggsmidler
 - avskrivningsmetoder
 - ordinære avskrivninger
 - ekstraordinære bedriftsøkonomiske nedskrivninger

- ekstraordinære bedriftsøkonomiske oppskrivninger
- nærmere om immaterielle eiendeler og leasing
- 4. Anleggsreserve
 - bedriftsøkonomiske og skattemessige avskrivninger
 - skattemessige av- og nedskrivningsregler
 - om rapportering av anleggsreserve
- 5. Gjeldspostene og tilhørende periodiseringer
- 6. Betinget skattefrie avsetninger
 - åpen og skjult avsetning
 - balansekonsekvenser
 - resultatkonsekvenser
 - skattemessige konsekvenser
 - nærmere om enkelte betinget skattefrie avsetninger
- 7. Årsoppgjørdisposisjoner
 - frie årsoppgjørdisposisjoner
 - overskuddsavhengige avsetninger
 - avsetningsrekkefølgen for årsoppgjørdisposisjoner
- 8. Egenkapitalen i henhold til norsk lov
- 9. Disponering av årsoverskudd
 - om ulike overskuddsanvendelser
 - konsernbidrag og utbytte
 - sammenhengen mellom overskuddsanvendelsene
 - dekning av årsunderskudd
- 10. Nærmere om aksjelovens spesifikasjonskrav
 - resultatoppstilling
 - balanse
 - noter
 - styrets beretning

Dataverktøy

Det stilles ikke noe krav om obligatorisk bruk av dataverktøy. Undervisningen er lagt opp slik at alle oppgaver og case kan løses ved hjelp av manuell bokføring. På den annen side vil de studenter som behersker dataverktøy, kunne ha en fordel. Det skyldes imidlertid ikke at BI legger undervisningen opp på en spesiell måte, men at dataverktøy egner seg spesielt godt for regnskapsformål.

I løpet av kurset vil det bli gitt innføring i bruk av et EDB-program for bokføring og gjennomføring av et årsoppgjør. Til dette formålet brukes oppgavesamlingen PICCOLO, hvor det følger vedlagt et kombinert bokførings- og årsoppgjørprogram med brukerveiledning (kun IBM-versjon). Det trengs ikke forkunnskaper i EDB for å operere dette programmet. Dataverktøy vil til en viss grad bli inkorporert i den vanlige undervisningen ved at enkelte eksempler gjennomføres ved hjelp av datamaskin og videokanon.

Det finnes også en rekke programmer på markedet for IBM PC, både registreringsprogrammer (f.eks. Micro80, Multisoft, Compact Pluss m.fl.) og årsoppgjørprogrammer (R-Slutt, MaxData, Maestro m.fl.) For Macintosh er utvalget langt mer begrenset (f.eks. NorSoft Regnskap).

Anbefalt programvare

Sommerstad, K. og Tellefsen, J.T.: *PICCOLO - Oppgaver og case til årsregnskapet*. 1989.

**DELKURS 3:
STUDIUM:**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:**Internregnskap
Bedriftsøkonomstudiet**Trygve Naug
SRRj**Mål**

Målet for delkurset i internregnskap er å sette studentene i stand til å utvikle økonomiske styringssystemer for en bedrift med hovedvekt på styring av driftsinntekter, driftskostnader og betalingsmidler. Forelesningene tar sikte på å gi en grundig orientering om de viktigste teorier og praktiske former for kalkulasjon og driftsregnskap. Dette verktøyet er grunnlaget for den videre drøfting av forskjellige former for lønnsomhetsanalyser og resultatberegninger. Kalkylene er utgangspunktet for utarbeidelsen av kostnads- og inntektsbudsjett og for utviklingen av et budsjettssystem for bedriften. Kalkylene er videre basis for fastsettelse av normer og standarder som er nødvendige for gjennomføringen av inntekts- og kostnadskontroll.

Obligatorisk litteratur

Naug, T. og Flakke, P.A.: *Internregnskap: Lønnsomhetsanalyse, kostnadskontroll, driftsregnskap*. Kap. 1, 5-6, 9-10, 12, 14, 16. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Lundesgaard, J. og Naug, T.: *Økonomisk styring ved planlegging og budsjettering*. 6. utg. Kap. 1-3, 5-6. Oslo: Eget forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Naug, T.: *Løsningsmanual til utvalgte oppgaver i internregnskap*. Oslo: Eget forlag 1988.

Eksamensoppgaver og løsningsforslag i økonomistyring. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

Disse forkortelsene er brukt ved litteraturhenvisninger:

IR = Internregnskap (Naug og Flakke)

PB = Økonomisk styring ved planlegging og budsjettering (Lundesgaard og Naug)

1. Driftsregnskapets formål og oppgaver.
IR: Kap. 1
1. Kalkulasjon og driftsregnskap etter selvkostmetoden og bidragsmetoden. Resultatene sammenlignet.
IR: Kap. 5-6
3. Normalkalkulasjon. Analyse av dekningsdifferanser: Forbruksavvik og beskjeftigelsesavvik.
IR: Kap. 9
4. Standardkalkyle og standardkostregnskap.
IR: Kap. 10
5. Lønnsomhetsanalyser og kontroll.
IR: Kap. 12, 14 og 16

6. Modeller for drifts- og likviditetsplanlegging. Variabler i planleggings- og budsjetteringsmodeller. Konsekvensanalyser. Kort om mål-middel-analyse. Bruken av EDB i arbeidet med planer og budsjetter. Budsjett-system.

PM: Kap. 1-3, 5-6

Dataverktøy

Det stilles ikke krav om obligatorisk bruk av dataverktøy i kurset. Det er imidlertid mulig å benytte regneark ved utarbeidelsen av kalkyler, drifts-regnskap og budsjetter.

ID1672

DELKURS 4:	Regnskapsanalyse
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet
Fagansvarlig(e):	Oddvar Martinsen
Fagseksjon:	SRRJ

Mål

I regnskapsanalytiske emner belyses først og fremst de økonomiske forhold i et avsluttet regnskap, hvor bruk av forholdstall (nøkkeltall) som et regnskapsmessig analyseverktøy innledningsvis står sentralt. En oversikt som viser tilgang til og disponering av finansielle ressurser (finansieringsanalyse) samt presentasjon av likviditetsutviklingen (kontantstrømanalyse) behandles særskilt. I den forbindelse drøftes også hvordan den historiske analysen kan videreføres for å vurdere fremtidige krav til inntjening. Avslutningsvis diskuteres alternative presentasjonsformer for det fremkomne analyse materialet.

Obligatorisk litteratur

Knutsen, K. og Eklund, T.: *Regnskapsanalyse*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Anbefalt litteratur

Eklund, T., Martinsen, O. og Tellefsen, J.T.: *Momenter og oppgaver*. Del 3. Rev. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Kinserdal, A.: *Regnskapsanalyse*. 6. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1984.

Emneoversikt

1. Generelt om regnskapsanalyse
 - hvorfor regnskapsanalyse
 - analysens målestokk
 - analysens informasjonsgrunnlag
 - analysens arbeidstrinn
 - korrigering av regnskapsdata

2. Tradisjonell regnskapsanalyse
 - gruppering av regnskapsdata
 - rentabilitet
 - analyse av kapitalstruktur
 - likviditetsanalyse
3. Resultatanalyse ved bidragsmetoden
4. Strømnings- og finansieringsanalyser
 - endringsbalansen
 - - strømnings- og finansieringsanalyse
 - kontantstrømanalyse
5. Trendanalyse og regnskapsposter
 - indikasjoner
 - problemer med trendanalyse
6. Krav til fremtidig inntjening
 - driftskapitalbehov
 - totalt kapitalbehov
 - dekningsmuligheter
7. Presentasjon av analysedata

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

ID1673

KURS:	BØK 8950 Investering og finansiering		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomistudiet		
Fagansvarlig(e):	D. Michalsen, Ø. Bøhren, P. Korsvold		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Vår (2)	Vår (4)	2. studieår
Vekttall:	2		

Mål

Det overordnede mål med kurset er å gi en grunnleggende innsikt i teoretiske og praktiske sider ved foretakets investeringsbeslutninger samt viktige praktiske sider ved finansieringsbeslutningene. For investeringsbeslutningenes del betyr det at i tillegg til en gjennomgang av de mest sentrale beslutningsregler for vurdering av investeringsprosjekters lønnsomhet, vies mye oppmerksomhet mot teori og beslutningsregler for prosjektvurdering under usikkerhet. Foretakets finansieringsbeslutninger behandles langt mer pragmatisk med vekt på lønnsomhetsvurdering av ulike finansieringsformer samt fastsettelse av foretakets kapitalkostnad.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kunnskaper tilegnet i statistikk- og økonomistyringskursene.

Obligatorisk litteratur

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Budsjettering, investering og finansiering: En innføring*. 3. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

Bøhren, Ø. og Michalsen, D.: *Finans*. (arbeidstittel). Bærum: BI Forlag 1989.

Stonehill, A.I. & Eiteman, D.K.: *Finance. An International Perspective*. Homewood, Ill.: Irwin 1987.

Rentetabeller. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Bøhren, Ø., Michalsen, D. og Korsvold, P.: *Eksamensoppgaver med løsningsforslag i finans*. Bærum: BI Forlag 1988.

Bøhren, Ø. og Gjærum, P.I.: *Budsjettering, investering og finansiering: Oppgaver og løsningsforslag*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

Emneoversikt

1. Innledning og oversikt. BG kap. 1
2. Prosjektbudsjettering. BG kap. 2-5
3. Renteregning (finansmatematikk). BG kap. 6
4. Prosjektanalyse under sikkerhet. BG kap. 7-10, 12-13
5. Risiko og forrentningskrav. BM kap. 1-7, BG kap. 11
6. Langsiktig finansiering. BM kap. 8-9
7. Valutausikkerhet. SE kap. 1-3
8. Oppfølging og kontroll. BG kap. 14-15

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset, for eksempel regneark. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 48 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler ved eksamen

Tillatte hjelpemidler er kalkulator og rentetabell (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1684

KURS:	INF 8601 Informasjonssystemer		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	K. Rusti		
Fagseksjon:	SIT		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet
	Høst (1)	Vår (2)	1. studieår
Vekttall:	2		

Mål

Undervisningen i kurset skal gi en grunnleggende innsikt i informasjonsteknologi (IT) både i forhold til teknisk utstyr, begreper og metoder. Undervisningen er rettet mot anvendelse av IT. Det legges vekt på å gi forståelse av informasjon som en viktig ressurs i de ulike bedriftsfunksjoner, og hvordan denne ressurs kan utvikles og forvaltes teknisk og organisatorisk.

Hovedvekten av kurset legges på å oppnå en grunnleggende forståelse av informasjonsteknologiens muligheter og begrensninger og hvordan IT skal administreres.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

O'Leary, T.J. og Williams, B.K.: *Computers and Information Systems*. 2nd ed. Menlo Park, Calif.: Benjamin/Cummings 1989.

Høyer, R. et al.: *EDB på norsk - tilpassing av datateknologien til norsk arbeidslivskultur og systemutviklingspraksis*. 3. utgave. Oslo: Tano 1989.

Anbefalt litteratur

Davis, G.B. & Olsen, G.B.: *Management Information Systems*. 2nd ed. New York, N.Y.: McGraw-Hill 1984.

Emneoversikt

1. Introduksjon til informasjonssystemer
2. Datateknologien som kulturfaktor
 - kultur, samfunn og arbeidsmiljø
3. Informasjonssystemer
 - ledelsesinformasjonssystemer
 - strategiske anvendelser
 - kontorsystemer og kontorautomasjon
4. Datamaskinen
 - grunnbegreper maskinvare
 - sentralenhet
 - PC-bruk/minimaskin/stormaskin
 - lagring av data
 - grunnbegreper programvare
5. Kommunikasjon og telematikk
 - media
 - metoder
 - standardisering

6. Informasjonsteknologi i aktiv forretningsutvikling
7. Utvikling av EDB-strategi
8. Kunnskapsbaserte systemer
9. Systemutvikling
10. Datasikkerhet
 - datasikkerhet i bedriften
 - personvern
 - relevant lovgivning
11. Fremtidige utviklingstrekk innen informasjonsteknologi

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 48 timer (52 timer for kullet 1988-89 deltid). Innlæring bør sikres ved øvelsesoppgaver.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler ved eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID309

KURS:	JUR 8423 Juridiske fag - anvendt jus		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Sverre Faafeng jr.		
Fagseksjon:	SRRJ		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Høst (1)	Høst (1)	1. studieår
Vekttall:	1		

Mål

Kurset gir en innføring i de rettsregler som gjelder i næringsvirksomhet med særlig vekt på begrensninger og pålegg som følger av lovgivning m.v., og hvordan bedriften kan tilpasse seg disse i praksis. Dertil gis det en innføring i kontraktsrettens ulike sider med gjennomgåelse av ulike kontrakts typer, herunder de særskilte kontraktsregler som gjelder i forbrukerforhold.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

Gundersen, F.F. og Faafeng jr., S.: *Lov og rett for næringslivet*. Oslo: Tano 1988.

Anbefalt litteratur

Gundersen, F.F.: *Privatrett i spørsmål og svar*. 3. utg. Eget forlag 1989.

Faafeng jr., S.: *Arbeidshette i anvendt jus*. Oslo: Focus Forlag 1988.

Faafeng jr., S.: *Juridisk dokumentsamling*. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Emneoversikt

1. Kontraktsrett. (Veiledende timetall: 20 timer).

* Alminnelig avtalerett.

Det legges særlig vekt på fullmaktslæren og deler av ugyldighetslæren, særlig Avtalelovens §§ 33 og 36.

* Kontraktsrett.

Det legges særlig vekt på de rettslige aspekter ved standardkontrakter og de ulike kontraktsvilkår sett i forhold til fravikelige og tvingende lovregler, med vekt på:

- a) kjøpekontrakten
- b) arbeidsavtalen
- c) husleiekontrakten

2. Kreditt- og panterett. (Veiledende timetall: 10 timer).

Det gis en oversikt over rettsreglene i kredittforhold med sikte på effektiv økonomistyring og økonomisikring.

De ulike grupper panteobjekter gjennomgås. Det legges særskilt vekt på kontrakter om salgspant, beregning av renter ved forsinket betaling og rettsforholdene omkring de ulike kreditt- og låneforhold.

3. Bedriftsrett. (Veiledende timetall: 10 timer).

Det gis en oversikt over de vanligste driftsformer med særlig vekt på det personlige firma, ansvarlige selskaper og aksjeselskapet. De ulike hensyn ved valg av driftsform gjennomgås, herunder kapitalbehov, økonomisk ansvar, ansvarsbegrensning og styringsrett. Spørsmålet om inntreden i og overdragelse eller avvikling av personlig ansvarlige selskaper behandles, særlig forholdet til kreditorene. Bedriftsledelsens erstatningsrettslige og strafferettslige ansvar behandles særskilt.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 34 timer. Det forutsettes at hjelpemidler anskaffes og medbringes til forelesningene, og at studentene gjør seg kjent med dem gjennom studiet av de ulike emner. Dette gjelder særlig lover som er behandlet i pensum eller nevnt på forelesninger i emnet.

Forelesningsformen forutsetter at studentene *på forhånd* har satt seg inn i det stoff som skal utdypes, og undervisningen vil legge vekt på de deler av pensum som erfaringsmessig volder problemer. Deler av pensum må leses på egen hånd (selvstudium).

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen. Oppgavene vil særlig prøve om kandidaten kan anvende kunnskapene på praktiske spørsmål i tilknytning til pensumlitteratur og oppslagsverk.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle trykte og skrevne hjelpemidler er tillatt ved eksamen, inkludert

pensumlitteratur og egne notater.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID281

KURS:	JUR 8605 Juridiske fag - skatteøkonomi		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomistudiet		
Fagansvarlig(e):	Ernst Ravnaas		
Fagseksjon:	SRRJ		
Vekttall:	1		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Vår (2)	Vår (4)	2. studieår

Mål

Målet med kurset i skatteøkonomi er å integrere skatterettslig innsikt med økonomisk tenkemåte. En gjennomgang av de mest sentrale skatte- og avgiftsreglene knyttet til beskatning av næringsdrivende står sentralt i kurset. Samtidig vil det bli lagt vesentlig vekt på å fremme forståelse av økonomiske virkninger av ulike skatteregler, og derved også forståelse av økonomiske effekter av skattemessige disposisjoner og tilpasninger. Slik kunnskap er viktig for næringslivet i en rekke beslutningssituasjoner. Samtidig er kunnskap om reglenes virkemåte av helt fundamental betydning for lovgiverne i arbeidet med å analysere effekter av mulige endringer i regelverket.

Forkunnskaper

Ingen spesielle, men elementær kjennskap til årsregnskap er en klar fordel.

Obligatorisk litteratur

Skaar, A. Aa.: *Skatterett Del I*. 7. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Ravnaas, E.: *Skatteøkonomi*. (Studentutgave). Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Gjems-Onstad, O.: *Lærehefte i merverdiavgift*. 2. utg. Oslo: Dyade Forlag 1987.

På grunn av stadige lovendringer på det skatterettslige område vil det normalt være nødvendig at studentene kjøper siste utgave av pensumlitteraturen, eventuelt holder seg ajour med lovendringer m.v. som det er tatt hensyn til i de nyeste utgavene.

Anbefalt litteratur

Skaar, A. og Ravnaas, E.: *Arbeidshefte i skatterett og skatteøkonomi*. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Arbeidsheftet inneholder et sammendrag av det øvrige pensum illustrert ved eksempler. I arbeidsheftet er det også tatt inn en rekke eksamensrelevante oppgaver med løsningsforslag samt løsningsforslag til oppgaver i Skaars bok.

Ekamensoppgaver i skatteøkonomi. Bærum: BI Forlag 1988.
Forslag til lovsamling: *Økonomisk-administrativ lovsamling*. Oslo: Universitetsforlaget 1989. Tilnærmet samtlige lover og forskrifter relevante for hele bedriftsøkonomistudiet er tatt inn i denne lovsamlingen.
Det forutsettes at lovsamling (siste utgave) tas med til forelesningene.

Emneoversikt

Del I: Skatterett

1. Skattesubjektene
2. Periodisering.
Fastsettelse av beskatnings- og fradragstidspunktet
3. Skattepliktige inntekter og fradragsberettigede utgifter
4. Årsoppgjørdisposisjoner
5. Underskuddsfremføring — tilbakeføring
6. Selskapsbeskatning. Utbyttebeskatning.
Konsernbeskatning

Del II: Skatteplanlegging

1. Generelt om skatteplanlegging
2. Skattekreditt og valg av tilpasning
3. Valg av avskrivnings- og nedskrivningspolitikk
4. Lønnsomheten av skattefrie fondsavsetninger
5. Valg mellom skattekredittmuligheter
6. Overskuddspolitik

Del III: Merverdiavgift

1. Inn- og utgående avgift
2. Hvem er avgiftspliktig?
3. Hva er avgiftspliktig?

Dataverktøy

Det stilles ikke noe krav om obligatorisk bruk av dataverktøy i skatteøkonomi. Undervisningen er lagt opp slik at alle oppgaver og case kan løses manuelt.

De studenter som allikevel ønsker å bruke dataverktøy, gis fordeler med hensyn til tidsforbruk og oversikt i kurset.

Anbefalt programvare

Sommerstad/Ravnaas: VIVALDI (EDB-basert skattemodell). Bærum: BI Forlag 1989. (Oppdatert programvare vil være klar i løpet av oktober 1989).

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 34 timer. Deler av pensum blir ikke gjennomgått i forelesningene og må leses på egen hånd.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

I midten av semestret utleveres et case som skal løses individuelt i løpet av semestret. Casebesvarelsen skal *ikke* innleveres for sensur, men bringes med til eksamen.

Flervalgseksamen vil teste både studentenes forståelse av faget og den innsikt i datamaterialet som den enkelte student er kommet frem til i sin

casebesvarelse. Karakteren fastsettes kun på grunnlag av flervalgseksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1675

KURS:	MAD 8314 Materialadministrasjon		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Morten Brecke Brenden <i>Oyvind Engen</i>		
Fagseksjon:	SIT		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Vår (2)	Vår (2)	1. studieår
Vekttall:	1		

Mål

Kurset skal gi studentene en integrert fremstilling av de begreper som er sentrale i en bedrifts materialadministrative problemstillinger. Studentene innføres i fagområdet fra et ledersynspunkt. Kurset skal gi forståelse av de viktigste materialadministrative styringsmetoder og -prinsipper. Strategiske aspekter og samordningsbehov mellom materialforsyning, produksjonsstyring og fysisk distribusjon fokuseres.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

Persson, G. & Virum, H. (red.): *Materialadministrasjon for konkurransekraft*. Oslo: Ad Notam 1989. *300,-*

Anbefalt litteratur

Persson, G. & Ericsson, D.: *Materialadministrasjon - et bedriftslederansvar*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Brecke Brenden, M. & Hellberg, R.B.: *Materialadministrasjon - forutsetninger og styringsprinsipper - grunnleggende innføring med oppgaver*. Oslo: Damm 1988.

Storhagen, N.G.: *Materialadministrasjon - grunnlag og muligheter*. Oslo: Ad Notam 1988.

Brecke Brenden, M.: *Oppgavehefte i materialadministrasjon*. Bærum: BI Forlag 1989.

Brecke Brenden, M.: *Løsningsforslag til oppgavehefte i materialadministrasjon*. Bærum: BI Forlag 1989.

Arbeidshefte 100,- 72

Persson & Virum

Emneoversikt

1. Introduksjon
 - logistikkens nye forutsetninger
 - et nytt syn på MA/logistikk
2. Det teoretiske grunnlaget
 - et teoretisk utgangspunkt
 - materialadministrativt forandringsarbeid - begrepsapparat og strategier
 - logistikksystemets prestasjon og effektivitet
3. Funksjonsområder og styringsprinsipper
 - MA og ulike funksjonsområder
 - distribusjon - transport og lagring
 - prognostisering og lagerstyring
 - material- og produksjonsstyring
 - nyere produksjons- og styringsprinsipper
 - materialforsyning
4. Materialadministrative analyser
 - analyse av materialadministrative problemstillinger med og uten bruk av dataverktøy
5. Materialadministrasjon som strategisk virkemiddel
 - MA - et bedriftslederansvar
 - kvalitetsledelse
 - tilvirkningsteknologi og produksjonsfilosofi
 - strategiske informasjonssystemer og MA
6. Avslutning

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. I undervisningen kan foreleser ta i bruk dataverktøy for å vise effektive fremgangsmåter i den hensikt å kunne løse materialadministrative problemer.

Anbefalt programvare

ABC (regnearkmodeller). Bruken av ABC er kostnadsfri for studentene.

Gjennomføring

Kurset vil gjennomføres ved forelesninger og øvelser, totalt 34 timer (39 timer for kullet 1988-89 deltid).

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Tillatte hjelpemidler ved eksamen

Tillatt hjelpemiddel er kalkulator (se under generelle opplysninger om eksamen - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1685

KURS:	MET 8004 Statistikk		
	MET 8005 Dataanalyse		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Fred Wenstøp		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Høst (1)	Høst (1)	1. studieår
Vekttall:	MET 8004: 0.5		
	MET 8005: 1.5		

Mål for MET 8004 Statistikk

Kursets mål er å lære studentene:

- å innhente og behandle kvantitativ informasjon på hensiktsmessig måte, blant annet ved hjelp av dataverktøy,
- å forholde seg kognitivt til usikkerhet, slik at de bedre kan skille mellom tilfeldighet og systematikk ved hjelp av intuisjon,
- prinsippene for statistisk inferens slik at de kan forstå og verdsette forsknings- og utredningsarbeid og kommunisere med eksperter,

Mål for MET 8005 Dataanalyse

- erfaring i selvstendig problemløsende arbeid
 - øvelse i å presentere eget arbeid
 - øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data
 - selvstendig kunnskapserving ved hjelp av standard statistisk analyse.
- I tillegg gir statistikk-kurset nødvendige forutsetninger for andre fag i bedriftsøkonomstudiet og diplomøkonomstudiet.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse*. 3. utg. Oslo: Tano 1989.

Anbefalt litteratur

Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Bruk av Statark med Lotus 1-2-3 og Supercalc. Oppgaveløsninger med kommentarer*. 2. utg. Oslo: Tano 1989.

Aakre, P. og Wenstøp, F.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i statistikk for bedriftsøkonomstudiet*. Bærum: BI Forlag. Oppdateres foran hvert høstsemester.

Emneoversikt

1. Statistiske mål, konfidensintervall og metode - Kap. 1-5
2. Sannsynlighetsregning - Kap. 6.1-5
3. Kombinatorikk, binomialfordelingen - Kap. 6.6-8
4. Hypoteseprøving - Kap. 7
5. Mann-Whitneys tester - Kap. 8-9
6. Gjennomsnitt og standardavvik - Kap. 10-11
7. Ett gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.1-2
8. En andel: Tester og konfidensintervall - Kap. 12.3-5

9. To gjennomsnitt: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.1-2
10. Flere andeler: Tester og konfidensintervall - Kap. 13.3-6
11. Lineær regresjonsanalyse og korrelasjon - Kap. 14
12. Tidsrekkeanalyse og prognostisering - Kap. 15
13. Repetisjon

Dataverktøy:

BI-Ls studiesteder vil gi nærmere orientering. Bruk av programvare i kurset vil lette tilegnelsen av stoffet, være tidsbesparende ved oppgaveløsninger, og muliggjøre profesjonell fremstilling av grafikk. I tillegg er det av stor verdi i seg selv at en bedriftsøkonom har erfaring i bruk av regneark. Vi anbefaler derfor at studentene benytter programvare, både under kurset og ved eksamen, men det er ingen betingelse.

Anbefalt programvare

Statark. Er inkludert i Wenstøp, F.: *Statistikk og dataanalyse. Bruk av Statark med Lotus 1-2-3 og SuperCalc. Oppgaveløsninger med kommentarer*. 2. utg. Oslo: Tano 1989.

Gjennomføring

Kurset er basert på 48 timer (52 timer for kullet 1988-89 deltid) med ordinære fellesforelesninger der foreleser gjennomgår utvalgte, sentrale deler av pensum, og belyser teorien med praktiske eksempler. Foreleser vil supplere fremstillingen ved hjelp av programvaren Statark ved å simulere tilfeldig variasjon, presentere data grafisk, løse oppgaver, samt oppsummere de enkelte kapitler. Det sentrale pedagogiske mål er å lære å belyse den virkelighet som omgir oss ved hjelp av statistiske metoder. Forelesningene vil derfor ha en klart praktisk orientering, der diskusjon av statistikk som hjelpemiddel til å gi kunnskap er sideordnet rent tekniske ferdigheter.

Studentene forventes å arbeide med de deler av boken som ikke berøres i forelesningene på egen hånd, og derved danne seg en helhetlig totalforståelse av statistikk slik begrepet defineres gjennom pensum.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers individuell flervalgseksamen og en fagoppgave som kan løses av grupper på inntil tre studenter.

MET 8004 Statistikk

Hele boken er pensum til den individuelle flervalgseksamen. Karakteren oppnådd ved skriftlig eksamen teller 25% av karakteren i kurset.

MET 8005 Dataanalyse

Fagoppgaven kan løses med eller uten dataverktøy. Bruk av dataverktøy vil kunne være arbeidsbesparende og gi mindre rom for feil, men vil ikke i seg selv påvirke karakteren.

Karakteren oppnådd på fagoppgaven teller 75% av karakteren i kurset. I studieåret 1989-90 utleveres oppgaven 24. november med innlevering 8. desember.

Både flervalgseksamen og fagoppgaven må bestås for å oppfylle vekt-tallskravet i metode. De som stryker i en av delene, kan kontinuere i bare den del de har strøket i.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt til flervalgseksamen (MET 8004 Statistikk). Lærebok og lommekalkulator er nødvendig (se definisjon av lommekalkulator under generelle opplysninger - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1674

KURS:	MET 8301 Prosjektarbeid		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Fred Wenstøp		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	—	Vår (4)	2. studieår
Vekttall:	1		

Mål

Prosjektarbeidet skal gi studenten:

1. Erfaring i selvstendig, problemløsende arbeid
2. Øvelse i rapportskriving
3. Kunnskap om hensiktsmessig, metodisk fremgangsmåte
4. Øvelse i praktisk og hensiktsmessig analyse og tilrettelegging av data vedrørende ulike bedriftsøkonomiske områder

Forkunnskaper

Som for kursene i statistikk på bedriftsøkonomstudiet. I tillegg vil det, alt etter oppgavens art, kreves kunnskaper fra andre deler av bedriftsøkonomstudiet.

Litteratur

Studentene må selv finne frem til egnet litteratur for den enkelte prosjekt-oppgave.

Gjennomføring

Prosjektarbeidet skal være et selvstendig arbeid, og skal løses uten spesiell veiledning. Oppgavene løses av grupper på inntil tre studenter. Hvis det gis mer enn én oppgave, kan man velge fritt mellom disse.

Eksamen

Oppgaven utleveres for studieåret 1989-1990 ved semesterstart med innlevering 16. mai. Det gis ikke utsettelse. Prosjektarbeidet skal innleveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres kontinuasjonseksamener til og med studieåret 1992-~~93~~.

Våren

ID273

KURS:	MET 8401 Prosjektarbeid med dataverktøy		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Pål Aakre		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	—	Vår (4)	2. studieår
Vekttall:	1		

MET 8401 kan tas som alternativ til MET 8301 Prosjektarbeid. Særlig for studenter som i høstsemestret tok MET 8003 Statistikk med dataverktøy, vil dette være en naturlig fortsettelse.

Mål

Som for MET 8301. I tillegg tar opplegget sikte på å sette studentene i stand til å benytte datamaskiner - spesielt såkalte personlige datamaskiner - på en fruktbar måte til å analysere data i økonomisk-administrative problemstillinger.

Forkunnskaper

Som for MET 8301.

Obligatorisk litteratur

Studentene må selv finne frem til egnet litteratur til den enkelte prosjektoppgave.

Dataverktøy

Studentene må være i stand til å utnytte egnet programvare. Anbefalt programvare er STATARK, MINITAB eller tilsvarende programvare. Det vil ikke være tilstrekkelig å benytte bare tekstbehandlings- eller grafikkprogrammer. De som har tenkt å ta mellomfagstillegget senere, kan med fordel vurdere å bruke MINITAB. MINITAB er tilgjengelig såvel for IBM-kompatible maskiner som for Macintosh.

Gjennomføring

Som for MET 8301.

Eksamen

Prosjektoppgave. Oppgaven utleveres ved semesterstart med innlevering ca. 16. mai. Det gis ikke utsettelse. Prosjektoppgaven kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Prosjektoppgaven innleveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID274

KURS:	MRK 8614 Markedsføringsledelse I		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Arne Stokke Johnsen		
Fagseksjon:	SMF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet
	Vår (2)	Vår (4)	2. studieår
Vekttall:	2		

Mål

Kurset tar sikte på å gi studenten en markedsorientert holdning og en bedre forståelse av markedsføringens virkemidler og funksjon. Ved hjelp av faglige kunnskaper skal studenten bli i stand til å bidra til løsning av markedsføringsproblemer i praksis.

Forkunnskaper

Som for studiet. I og med at markedsføring vil være knyttet til andre funksjoner i alle virksomheter og dessuten er et praksisorientert fag, vil studenter med innsikt i andre bedriftsøkonomiske disipliner og praktisk erfaring kunne få større utbytte av kurset.

Obligatorisk litteratur

Blom, S.E., Framnes, R. og Thjømøe, H.M.: *Markedsføringsledelse*. 2. utg. Oslo: Tano 1985.

Anbefalt litteratur

Blom, S.E. og Framnes, R.: *Markedsføring - Oppgaver og cases*. Eget forlag 1987.

Blom, S.E. og Framnes, R.: *Løsningshefte til oppgaver og cases*. 2. utg. Eget forlag 1989.

Emneoversikt

1. Markedsføringens omgivelser og arbeidsbetingelser
2. Segmentering og forbrukeratferd på ulike markeder
3. Markedsanalyse og prognoser
4. Konkurransemidler
5. Markedsplanlegging og strategi
6. Organisering og kontroll av markedsføring

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 48 timer (52 timer for kullet 1988-89 deltid). Markedsføringsplanlegging og -planen har en sentral plass i kurset. Foreleser vil supplere fremstillingene med praktiske eksempler. Oppgaveløsning og -drøftelser utgjør en viktig del av kurset. Det forutsettes derfor aktiv egeninnsats av studenten for å få et godt utbytte.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen med en eller to studenter pr. besvarelse.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID1686

KURS:	ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Knut Lange		
Fagseksjon:	SAF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Høst (1)	Vår (2)	1. studieår
Vekttall:	2		

Mål

1. Gi et første innblikk i bedriftslivets og organisasjonsteoriens mangesidighet
2. Gi støtte for systematisk analyse og vurdering av praktisk handling ved bruk av et mangfold av innfallsvinkler fra teori om organisasjon og ledelse.

Forkunnskaper

Det kreves ingen spesielle forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Berg, M.E.: *Ledelse, en utfordring*. 2. utg. Oslo: NKS-forlaget 1987.

Morgan, G.: *Organisasjonsbilder*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Kap. 1-6 og 9-10 er *statarisk* pensum (sentralt stoff). Kap. 8 og 11 er *kursorisk* pensum (nyttig og viktig å lese for å få sammenheng, men ikke direkte eksamensrelevant). Kap. 7 er ikke pensum. Arbeidsnotater i tilknytning til pensum som utdeles i løpet av året, vil kunne inneholde eksamensrelevant stoff.

Emneoversikt

- 1.a. Innføring (4 timer)
Om faget, pensum, studie- og eksamensform.
Pensumgrunnlag: Berg og Morgan
- 1.b. Ledelse, utfordring og referanseramme (2 timer)
Pensumgrunnlag: Berg kap. 1 og 2
2. Ledelse - kommunikasjon og samspill, klassiske lederteorier (4 timer)
Pensumgrunnlag: Berg kap. 3 og 4.
3. Ledelse - nyere lederteorier, lederverktøy (4 timer)
Pensumgrunnlag: Berg kap. 4 og 5.
4. Tradisjonell organisasjonstenkning (8 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 2.
5. Organisasjoner som åpne, miljøavhengige systemer (8 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 3

6. Organisasjonen som hjerne (4 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 4.
7. Organisasjonen som kultur (4 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 5.
8. Makt og avmakt i organisasjoner (4-6 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan kap. 6 og 9.
9. Organisasjoner som prosess og omforming (6-8 timer)
Pensumgrunnlag: Morgan, momenter fra kap. 2-6, del 8.
Berg kap. 2.4 og 6.
10. Oppsummering
Pensumgrunnlag: Hele pensum

Det angitte timetall for hvert tema er retningsgivende. Den enkelte timeforeleser kan velge å disponere anderledes enn dette både i valg av rekkefølge og når det gjelder bruk av tid. Det forutsettes at betydelig tid (inntil 26 av kurset 52 timer) benyttes til studentaktivitet med øvelser og øvingsoppgaver som kan levendegjøre stoffet for studentene. Timeforeleser skal være tilstede under slike øvelser.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset omfatter totalt 48 timer. Av disse benyttes minst 26 til forelesninger. Gruppearbeid vil bli brukt til å skape dialog og utdype enkelte emner. Gjesteforelesere kan bidra med eksempler fra praksis der dette lar seg gjennomføre. Foreleserne vil *ikke* dekke alt pensumstoff. Studentene er selv ansvarlige for å lese og sette seg inn i hele pensum. De anbefales å danne kollokviegrupper som arbeider med øvingsoppgaver, bl.a. som forberedelse til gruppesamarbeid under eksamen.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over to uker. Høsten 1989 utleveres fagoppgaven 10. november med innlevering 24. november. Våren 1990 utleveres fagoppgaven 2. mai med innlevering 16. mai.

Eksamen vil i seg selv være en viktig læringssituasjon, samtidig som den vil prøve studentenes innsikt i pensum, deres evne til å anvende pensum i forhold til praktiske problemstillinger, og deres evne til å finne frem aktuell teori med utgangspunkt i praktiske situasjoner. Besvarelsen utarbeides alene eller i samarbeid mellom to eller tre studenter og skal leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i siste del av påfølgende semester.

ID1070

KURS:	SØK 8315 Samfunnsstyring og økonomisk politikk		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Erik Grønn		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	—	Høst (1)	1. studieår
Vekttall:	2		

Mål

Kurset skal med basis i sosialøkonomisk tankegang, begrepsapparat og teori:

1. Gi grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media.
2. Skape forståelse av hvordan økonomisk politikk (slik den f.eks. drøftes i nasjonalbudsjettet) virker inn på samfunnsutvikling og bedrifters og organisasjoners tilpasning.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

Ytterhus, B.E. et al: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1987.

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1990*. Spesielt kapittel 1 er viktig. (Kommer primo oktober).

Anbefalt litteratur

Vale, P.H.: *Innføring i samfunnsøkonomi. Økonomiske idéer og økonomisk politikk*. Oslo: Tanum-Norli 1988.

NOU 1988:21: *Norsk økonomi i forandring*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

NOU 1988:24: *Inntektsdannelsen i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Emneoversikt

1. Sentrale begreper (ca. 8 timer)
 - * ressurser, produksjon og inntekt
 - * økonomisk utvikling
 - * nasjonalregnskap
 - * næringsøkonomi
2. Samfunnsstyring i historisk, nåtids- og fremtidsperspektiv (ca. 8 timer)
 - * prinsipper for løsning av produksjons- og fordelingsproblemene i økonomien
 - * samfunnsstyring i historisk perspektiv
 - * begrensninger i markedsøkonomien
 - * samfunnsstyring og planlegging i Norge
3. Økonomisk politikk i teori og praksis (ca. 8 timer)
 - * mål og virkemidler i økonomisk politikk
 - * grunnleggende økonomiske mekanismer
 - * konflikter mellom målene

- * økonomisk politikk i Norge
4. Fagoppgave (2 timer + veiledning)
Orientering om fagoppgaven

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset foreleses med tilsammen 26 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave. Studieåret 1989-90 utleveres fagoppgaven 10. november med innlevering 24. november. Fagoppgaven kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Fagoppgaven skal leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID324

KURS:	SØK 8414 Samfunnsøkonomisk teori og politikk		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomstudiet		
Fagansvarlig(e):	Bjarne E. Ytterhus		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Høst (1)	—	—
Vekttall:	2		

Mål

1. Redegjøre for markedsmekanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonalregnskap, inntektsteori og sammenhenger mellom real- og penge-markedene.
2. Oppøve evnen til vitenskapelighet, evnen til å være analytisk tilskuer i motsetning til engasjert deltaker i den økonomisk/politiske debatt.
3. Gi grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media.

Forkunnskaper

Som for studiet.

Obligatorisk litteratur

- (1) Munthe, P.: *Sirkulasjon, inntekt og økonomisk vekst*. Kap. I, II, IV, V, VI, IX, X, XI og XII. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.
- (2) Ytterhus, B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1987.

- (3) Blakstad, L. og Svae, P.: *Kompendium i samfunnsøkonomi for SØK 8414*. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Böhmer, G. og Ytterhus, B.: *Oppgavesamling for SØK 8414: Samfunnsøkonomisk teori og politikk*. Bærum: BI Forlag 1989.

Munthe, P.: *Produksjon og velferd*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.
Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1990*. Spesielt kapittel 1. (Kommer primo oktober).

Emneoversikt

1. Oversikt over fagområdet. Mikro- og makroøkonomi
Litt.: (1): Kap. 1 og 2
(2): Kap. 1.1
2. Mikroøkonomiske begreper. Etterspørsel, tilbud og marked
Litt.: (2): Kap. 2.1.1
(3): Kap. 1 og 2
3. Nasjonalregnskapsbegreper
Litt.: (1): Kap. 2, 4, 5 og 6
(2): Kap. 1.3
(3): Kap. 4
4. Multiplikatormodeller
Litt.: (1): Kap. 9 og 11.
(3): Kap. 5.1 - 5.5
5. Utenriksøkonomi og multiplikatormodeller
Litt.: (1): Kap. 10
(3): Kap. 5.6
6. Penge- og kredittpolitiske begreper
Litt.: (2): Kap. 2.2.4, 3.2.3 og 3.4.2
7. Finans- og pengepolitisk styring av økonomien. IS/LM-analyse
Litt.: (1): Kap. 12
(2): kap. 3.2.4
(3): Kap. 5.7 - 5.8
8. Mikroøkonomisk teori: Kort oversikt over produsenters tilpasning.
Litt.: (3): Kap. 3.
9. Overgang fra markedsøkonomi til blandingsøkonomi
Litt.: (2): kap. 2.1 — 2.3
10. Mål og virkemidler i norsk økonomi
Litt.: (2): Kap. 3.

Dataverktøy

Bruk av dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Dataverktøy kan imidlertid benyttes til å akselerere innlæringen samt i oppgaveløsningen, men kan ikke brukes til eksamen.

Anbefalt programvare

Svae, P.: *Mikromakro - samfunnsøkonomi med dataverktøy*. Disk, manual med oppgaver og løsningsforslag. Bærum: BI Forlag 1988.
SuperCalc 4 (regneark). Computer Associates 1986 eller senere.

Gjennomføring

Gjennomføringen baserer seg på forelesninger over 48 timer med noen

innlagte øvelsesoppgaver. For studenter med beskjeden bakgrunn i fagområdet anbefales det å starte med litteraturhenvisning nr. (2).

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID326

KURS:	SØK 8495 Samfunnsøkonomisk teori og politikk med dataverktøy		
STUDIUM:	Bedriftsøkonomistudiet		
Fagansvarlig(e):	Per Svae, Bjarne E. Ytterhus		
Fagseksjon:	SØKF		
Semester:	Heltid:	Deltid:	Selvstudiet:
	Høst (1)	—	—
Vekttall:	2		

SØK 8495 Samfunnsøkonomisk teori og politikk med dataverktøy kan tas som alternativ til SØK 8414.

Mål

1. Redegjøre for markedsmekanismene (etterspørsel, tilbud), nasjonal-regnskap, inntektsteori og sammenhenger mellom real- og penge-markedene.
2. Oppøve evnen til vitenskapelighet, evnen til å være analytisk tilskuer i motsetning til engasjert deltaker i den økonomisk/politiske debatt.
3. Gi grunnlag for lesning og tolkning av samfunnsøkonomiske problemstillinger i fagpresse og media.

Forkunnskaper

Studentene bør beherske SuperCalc 4.

Obligatorisk litteratur

- (1) Munthe, P.: *Sirkulasjon, inntekt og økonomisk vekst*. Kap. I, II, IV, V, VI, IX, X, XI og XII. 4. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1988.
- (2) Ytterhus, B.E.: *Samfunnsstyring og økonomisk politikk*. 3. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1987.
- (3) Blakstad, L. og Svae, P.: *Kompendium i samfunnsøkonomi for SØK 8414*. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

Munthe, P.: *Produksjon og velferd*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Bøhmer, G. og Ytterhus, B.: *Oppgavesamling for SØK 8414: Samfunnsøkonomisk teori og politikk*. Bærum: BI Forlag 1989.

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1990*. Spesielt kapittel 1. (Kommer først primo oktober).

Emneoversikt ordinær undervisning

Kurset er faglig sett det samme som SØK 8414 Samfunnsøkonomisk teori og politikk, med et datatillegg. I ordinær undervisning gjennomgås følgende emner:

1. Oversikt over fagområdet. Mikro- og makroøkonomi
Litt.: (1): Kap. 1 og 2
(2): Kap. 1.1
2. Mikroøkonomiske begreper. Etterspørsel, tilbud og marked
Litt.: (2): Kap. 2.1.1
(3): Kap. 1 og 2
3. Nasjonalregnskapsbegreper
Litt.: (1): Kap. 2, 4, 5 og 6
(2): Kap. 1.3
(3): Kap. 4
4. Multiplikatormodeller
Litt.: (1): Kap. 9 og 11.
(3): Kap. 5.1-5.5
5. Utenriksøkonomi og multiplikatormodeller
Litt.: (1): Kap. 10
(3): Kap. 5.6
6. Penge- og kredittpolitiske begreper
Litt.: (2): Kap. 2.2.4, 3.2.3 og 3.4.2
7. Finans- og pengepolitisk styring av økonomien. IS/LM-analyse
Litt.: (1): Kap. 12
(2): kap. 3.2.4
(3): Kap. 5.7-5.8
8. Mikroøkonomisk teori: Kort oversikt om produsenters tilpasning.
Litt.: (3): Kap. 3.
9. Overgang fra markedsøkonomi til blandingsøkonomi
Litt.: (2): kap. 2.1 - 2.3
10. Mål og virkemidler i norsk økonomi
Litt.: (2): Kap. 3.

Dataverktøy

Dataverktøy er obligatorisk i kurset.

Anbefalt programvare

Svae, P.: *Mikromakro - samfunnsøkonomi med dataverktøy*. Disk, manual med oppgaver og løsningsforslag. Bærum: BI Forlag 1988.

SuperCalc4 (regneark). Computer Associates 1986 eller senere.

Gjennomføring

Kurset foreleses i 48 timer. En del av undervisningen består av oppgaveløsning i datarom. Kurset følger progresjonen i den ordinære undervisning i SØK 8414.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen som skal løses i grupper med inntil tre studenter. Oppgaven forutsetter at kandidatene kan redegjøre for generell samfunnsøkonomisk teori, og anvende teori og data-verktøy i økonomiske analyser. Alle hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID1087

Høyskolekandidatstudiet

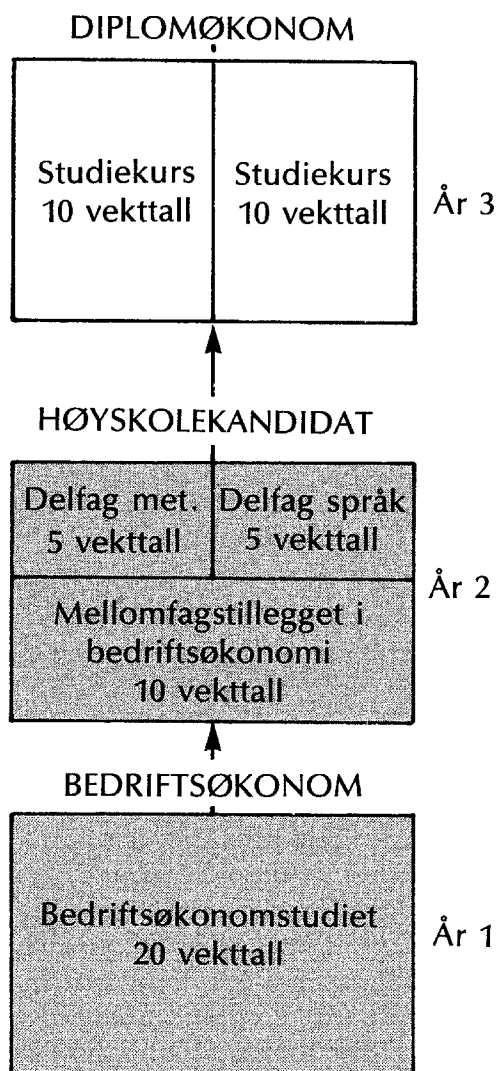
Høyskolekandidatstudiet

Høyskolekandidatstudiet m/studiemodellen	90
Dataverktøy på høyskolekandidatstudiet	91
- Hva slags dataverktøy brukes?	91
- Fortrolighetskurs i bruk av PC	91
- Krav til utstyr	92
- Eget PC-tilbud til BIs studenter i studieåret 1989-90	92
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	93
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	94
- Informasjonssystemer	94
- Metode	94
- Markedsføring	94
- Organisasjon og ledelse	94
Alternative studiemuligheter	96
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi - halvårig heltidsstudium	96
- Normalstudieplan - halvårig heltidsstudium	96
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi - ettårig deltidsstudium	97
- Normalstudieplan - ettårig deltidsstudium	97
Kursoversikt for kurs med dataverktøy	98
Gamle kurs	99
Kursbeskrivelser for mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	101
Delfag i metode	111
Fagområder	
- Bedriftsøkonomisk analyse	111
- Metode	112
Alternative studiemuligheter	113
- Normalstudieplan - delfag i metode heltid	113
- Normalstudieplan - delfag i metode deltid	113
Gamle kurs	114
Kursbeskrivelser for delfag i metode	115
Delfag i språk	121
Fagområder	
- Delfag i engelsk/amerikansk	121
- Delfag i tysk	122
- Delfag i fransk	122
Alternative studiemuligheter	123
- Normalstudieplan - delfag i engelsk/amerikansk	123
- Normalstudieplan - delfag i tysk	123
- Normalstudieplan - delfag i fransk	123
Gamle kurs	124
Kursbeskrivelser for delfag i språk	125

ID1805

Høyskolekandidatstudiet

Høyskolekandidatstudiet bygger på bedriftsøkonomstudiet, og består av mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi, delfag i metode og delfag i språk.

Dataverktøy på høyskolekandidatstudiet

Bruk av dataverktøy er integrert i undervisningen på mellomfagstillegget og delfag i metode. Hensikten med å integrere bruk av dataverktøy i studiet er å:

- Supplere teori med praksis.
Det bedriftsøkonomiske fagområdet er rikt på kompliserte modeller og store datamengder. Med manuelle beregninger blir det ofte upraktisk å anvende teorien. Med bruk av dataverktøy kan tid og krefter i større grad brukes på det faglige innholdet.
- Lære å bruke visuelle fremstillinger.
I dagens samfunn har selve formidlingen av informasjon, ikke bare innholdet av den, fått en økende betydning. Det blir derfor interessant å studere hvordan informasjonsmateriale produseres (f.eks. tekstbehandling og grafikk).
- Forberede seg på jobbsituasjonen.
En stor og stadig økende andel av norske bedrifter benytter informasjonsteknologi til daglig. Fortrolighet med dataverktøy blir derfor sentralt i studentenes forberedelser til jobbsituasjonen etter studiet.

Studieåret 1989-90 vil fire av fem fag på mellomfagstillegget benytte dataverktøy i undervisningen, og det vil være nødvendig å bruke programvare ved enkelte eksamener. Studentene er ikke nødt til å disponere egen datamaskin, selv om det tilrådes meget sterkt.

Programvare og maskin som brukes i studiesammenheng, vil være tilgjengelig i form av klassesett på de ulike studiestedene.

Studentene vil ha mulighet til å disponere studiestedets terminalrom til trening og løsning av oppgaver. Studieadministrasjonen informerer om åpningstider for terminalrommet og utlånsordning for disketter.

Studentene på mellomfagstillegget vil ikke disponere terminalrommet alene, og BI kan ikke garantere mot overbelastning. Av denne grunn vil det være en fordel å disponere egen PC.

Hva slags dataverktøy brukes?

Følgende type programvare brukes i kursene:

- Regnearkprogram
- Statistikkpakke (MINITAB)
- 4.generasjons verktøy
- Tekstbehandling
- Markup

Det meste av programvaren som benyttes i undervisningen, kan kjøpes gjennom BIs bokhandlernet.

Fortrolighetskurs i bruk av PC

Ved starten av hvert semester tilbys et innføringskurs i bruk av PC.

Kurset tar for seg:

- PCens forskjellige deler
- Operativsystemet DOS
- Tekstbehandlingsprogrammet WordPerfect
- Regnearkprogrammet SuperCalc

Nærmere opplysninger kan fås ved henvendelse til studiestedene.

Krav til utstyr

Studenter som ønsker å benytte dataverktøy ved hjemmeeksamen og fagoppgaver, bør helst disponere PC, skriver og aktuell programvare. PCen bør være IBM-kompatibel med minimumskonfigurasjon 8088 prosessor, grafisk skjerm og et internminne på 640 kb. Det anbefales at maskinen har harddisk.

Ved studiestart vil det foreligge et informasjonshefte om dataverktøy som studentene kan be om ved henvendelse til studiestedene.

Eget PC-tilbud til BIs studenter i studieåret 1989-90

Bruken av BIs datarom kan i perioder være intens. Flere og flere av BIs studenter ønsker å disponere egen PC alene eller sammen med en eller noen få medstudenter. For å kutte kostnadene, sikre god kvalitet og en fullt ut funksjonell maskin, har BI i studieåret 1989-90 inngått samarbeid med en dataleverandør om en spesialavtale for BI-studenter.

Avtalen gir BI-studenter som betaler semesteravgift for minimum 10 vekttall, anledning til kjøp av en PC/AT med over 60% rabatt. Prisen levert hjemme er ca. kr. 10.600.- inkl. mva. Maskinen har en harddisk på 20 megabyte og en internhukommelse på 640 kb, diskettstasjon og svart/hvit skjerm. Service er basert på lokal innlevering for eventuell reparasjon.

Tilbudet gjelder ikke studenter som tar enkeltkurs på heltid og deltid eller studenter som går utover normert studietid og som ikke betaler fulle semesteravgifter.

De studenter som ønsker å vite mer om tilbudet, kan be om ytterligere informasjon fra nærmeste studiested.

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi er et avsluttende studium som skal kvalifisere studentene til å ivareta stabsfunksjoner. Samtidig er mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi en del av diplomøkonomstudiet.

Mellomfag består normalt av en grunnfagsdel (20 vekttall) og et mellomfagstillegg (10 vekttall).

Mellomfagstillegget skal bidra til å styrke studentenes analytiske evner. Studentene skal få forståelse av hvordan de kan nærme seg komplekse, praktiske problemer, hvordan problemene kan struktureres, hvilke konkrete analyseteknikker som kan være aktuelle, og hvilke konsekvenser ulike løsninger kan føre til.

Fagområder

I mellomfagstillegget får studenten anledning til å fordype seg i emner som enten allerede er introdusert på bedriftsøkonomistudiet, eller som blir introdusert på mellomfagstillegget. Studieplanen legger vekt på tverrfaglighet og samlende perspektiver.

Studieplanen for mellomfagstillegget omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Fagområde	Vekttallskrav mellomfagsnivå	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	3	Bedriftsøkonomisk analyse
Informasjonssystemer	2	Informasjonssystemer
Metode	1	Dataanalyse, regresjonsanalyse
Markedsføring	2	Markedsføringsledelse II
Organisasjon og ledelse	2	Organisasjon og endring
Sum	10	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene på mellomfagstillegget.

Bedriftsøkonomisk analyse

Kurset i bedriftsøkonomisk analyse har en integrerende og tverrfaglig karakter. Grunnleggende emner i matematikk og statistikk blir behandlet, men hovedtyngden av kurset behandler mikro-økonomiske emner.

Målet er å gi studentene forkunnskaper i emner som kommer senere i BI-Ls studiemodell (delfag i metode), og å gi en metodisk ballast på linje med andre vitenskapelige høyskoler. Hensikten er imidlertid først og fremst å vise anvendelsen av disse metodene på ulike bedriftsøkonomiske problemstillinger:

Basis for dette er mikroøkonomisk teori, og emner som tas opp er

- Risikoanalyse
- Etterspørselsteori
- Etterspørselsestimering
- Produksjon og kostnadsteori
- Pristeori

Det legges stor vekt på fagoppgaven, som er en integrert del av kurset.

Informasjonssystemer

Kurset i informasjonssystemer på mellomfagstillegget søker å gi studentene innsikt i prinsipper for analyse av organisasjoners behov for formaliserte informasjonssystemer. Samtidig skal studentene få kunnskap om utforming av spesifikasjoner av slike systemers ytre egenskaper og om et utvalgt sett teknikker for analyse og spesifikasjon. I løpet av kurset vil studentene få anledning til å realisere et informasjonssystem ved hjelp av et såkalt 4.generasjons verktøy.

Kurset har både en teoretisk del som gjennomføres ved forelesninger, og en mer praktisk del - konkret arbeid med et realiseringsverktøy.

Metode

Mellomfagstillegget omfatter et metodekurs i regresjonsanalyse med bruk av dataverktøy.

Et godt kjennskap til dataverktøyet er en forutsetning for å ha fullt utbytte av mellomfagstillegget. Samtidig er regresjonsanalyse et kraftfullt verktøy som benyttes såvel i markedsføringsanalyse som i bedriftsøkonomisk analyse.

Undervisningen omfatter både forelesninger og praktiske øvelser med dataverktøy.

Markedsføring

Kurset tar sikte på å heve studentenes kompetanse innen markedsføringsledelse generelt og innen markedsføringens beslutningssituasjoner spesielt. Kurset har en teoretisk del og en praktisk del der bruk av dataverktøy står sentralt.

Aktuelle emner:

- Markedsundersøkelser med vekt på problemdefinering, utvalgsmetode, måleteknikk, analyse og tolking av data
- Strategisk ledelse av markedsføring
- Tjenestemarkedsføring

Organisasjon og ledelse

Kurset i organisasjon og endring har på mellomfagstillegget som overordnet mål å skape forståelse av at organisasjon og ledelse representerer

et komplisert og mangesidig samspill mellom mennesker.

Kurset tar utgangspunkt i norsk arbeidslivs endringsbehov. Siktemålet er å gi en forståelse av organisasjoner som dynamiske, sosiale systemer og å etablere et faglig fundament for organisasjonsanalyse. Målet er videre å presentere og vurdere strategier og fremgangsmåter for endring.

Emner som tas opp er:

- Organisasjonsforståelse
- Endringens politikk
- Diagnose
- Intervensjon

Alternative studiemuligheter

Mellomfagstillegget kan gjennomføres som:

- halvårig heltidsstudium
- ettårig deltidsstudium

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi Halvårig heltidsstudium

Studieplanen omfatter 260 timer undervisning fordelt på 13 uker. Selvstendig arbeid med dataverktøy, gruppearbeid, veiledning, oppgaveløsning, øvrig studiearbeid og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er minst 800 timer for å gjennomføre mellomfagstillegget.

Normalstudieplan Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi Halvårig heltidsstudium

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
BØK 8703	Bedriftsøkonomisk analyse (inkludert fagoppgave)	3	78 E + F
INF 8710	Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifikasjoner	2	52 F
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1	26 F
MRK 8722	Markedsføringsledelse II	2	52 E
ORG 8730	Organisasjon og endring	2	52 F
		10	260

E = Skriftlig eksamen

F = Fagoppgave

Gjennomført mellomfagstillegg gir 10 vekttall.

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

Ettårig deltidsstudium

Studieplanen omfatter 260 timer undervisning. Undervisningen er normalt fordelt over 26 uker. Selvstendig arbeid med dataverktøy, gruppearbeid, veiledning, oppgaveløsning, øvrig studiearbeid og eksamener kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er på 800 timer for å gjennomføre mellomfagstillegget.

Normalstudieplan

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

Ettårig deltidsstudium

Kurskode		Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
				1. sem.	2. sem.
MET	8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1	26 F	
MRK	8722	Markedsføringsledelse II	2	52 E	
BØK	8703	Bedriftsøkonomisk analyse (inkludert fagoppgave)	3	52 E	26 F
INF	8710	Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifikasjon	2		52 F
ORG	8730	Organisasjon og endring	2		52 F
			10	130	130

Kursoversikt for kurs med dataverktøy

Følgende fag på mellomfagstillegget har integrert dataverktøy i undervisningen:

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
BØK 8703	Bedriftsøkonomisk analyse	3
INF 8710	Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifisering	2
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1
MRK 8722	Markedsføringsledelse II	2

Gamle kurs

Kurs undervist i perioden 1985-1988 på mellomfagstillegget gir følgende vekttall:

1. BEDRIFTSØKONOMISK ANALYSE (BØK)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
BØK 8509	Finansiell styring	1
BØK 8506	Regnskapsorganisasjon og EDB	1
BØK 8509	Finansiell styring	1
BØK 8606	Regnskapsorganisasjon og EDB	1
BØK 8700	Bedriftsøkonomisk analyse.....	3
BØK 8701	Bedriftsøkonomisk analyse.....	3

2. INFORMASJONSSYSTEMER (INF)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
INF 8504	Informasjonsanalyse og datamodellering	2
INF 8514	Informasjonsanalyse og datamodellering	2

3. MATERIALADMINISTRASJON (MAD)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
MAD 8512	Materialadministrasjon	1

4. METODE (MET)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
MET 8500	Statistikk og dataanalyse m/dataverktøy.....	2
MET 8740	Dataanalyse - regresjonsanalyse	1

5. MARKEDSFØRING (MRK)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
MRK 8513	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8720	Markedsføringsledelse II	2
MRK 8721	Markedsføringsledelse II	2

6. ORGANISASJON OG LEDELSE (ORG)

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall
ORG 8511	Organisasjonsteoretiske emner	1

ID231

Kursbeskrivelser

Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

BØK 8703	Bedriftsøkonomisk analyse	102
INF 8710	Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifikasjon	104
MET 8741	Dataanalyse - regresjonsanalyse	106
MRK 8722	Markedsføringsledelse II	107
ORG 8730	Organisasjon og endring	108

ID1806

KURS:	BØK 8703 Bedriftsøkonomisk analyse	
STUDIUM:	Mellomfagstillegget	
Fagansvarlig(e):	Arne Dag Sti og Tron Foss	
Fagseksjon:	SØKF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst	Høst/Vår
Vekttall:	3	

Mål

Kursets mål er å gi en innføring i de analytiske metoder som brukes i bedriftsøkonomien (matematikk, statistikk, operasjonsanalyse). Studentene vil lære å anvende modeller og metoder på problemer innen kostnads- og inntektsanalyse, markedsprognoser og budsjettering. Spesiell vekt legges på bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer under usikkerhet.

Obligatorisk litteratur

Pappas, J.L. og Hirschey, M.: *Managerial Economics*. Chicago, Ill.: Dryden 1987 (forkortet til P&H).

Anbefalt litteratur

Risnes, M.: *Matematikk med anvendelse i økonomi*. 2. utgave. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Pappas, J.L. og Hirschey, M.: *Managerial Economics: Study Guide*. 5th ed. Chicago, Ill.: Dryden 1987.

Emneoversikt

1. Metode
 - økonomisk optimering (P&H Ch. 2)
 - risikoanalyse (P&H Ch. 13)
 - matematisk programmering (P&H Ch. 9)
2. Økonomisk modellering
 - introduksjon (P&H Ch. 1)
 - faktorene bak etterspørselen (P&H Ch. 3)
 - produksjon og kostnadsutvikling (P&H Ch. 6 og 7)
 - modellering av markedsstruktur (P&H Ch. 10)
3. Anvendt økonomi
 - estimering av etterspørsel og markedspotensiale (P&H Ch. 4)
 - empiriske kostnadsanalyser (P&H Ch. 8)
 - prisfastsetting i praksis (P&H Ch. 11)
 - prognoseteknikker (P&H Ch. 5)
 - kapitalbudsjettering under risiko (P&H Ch. 14)
 - cases
 - orientering om tilgjengelig dataverktøy for bedriftsøkonomisk analyse, bl.a. økonometrisk programvare (f.eks. MINITAB)
 - operasjonsanalytisk programvare (f.eks. LINDO, CMMS, IFPS/OPTIMUM)
 - regneark (LOTUS, SuperCalc)
 - modellspråk (f.eks. IFPS)
 - MAREQ (programpakke for markedsanalyse og bedriftsstrategi)

Dataverktøy

Dataverktøy er obligatorisk i kurset.

Anbefalt programvare

MINITAB, LINDO, regneark, tekstbehandling og markedsanalysepakken MAREQ. Alle disse har PC-versjoner som kan brukes på IBM-kompatible maskiner. Bruken av LINDO og MAREQ er kostnadsfri for BI-studenter, fordi BI har «site license» på disse. I fagoppgaven må studentene regne med å få bruk for MINITAB og LINDO (eller tilsvarende programvare).

Det forutsettes med andre ord at studentene behersker disse to verktøy (eller tilsvarende programpakker). Om regneark og MAREQ fordres det bare kunnskaper om hvordan denne programvaren kan brukes.

Som et alternativ til LINDO kan studentene benytte programvaren CMMS, som brukes i delfag i metode til å løse visse programmeringsoppgaver.

Gjennomføring

Kurset foreleses 78 timer. Av dette benyttes inntil 28 timer til metode, som foreleses i begynnelsen av forelesningsrekken.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave (BØK 8703.01) og en tre timers skriftlig eksamen (BØK 8703.02). Karakteren oppnådd på fagoppgaven teller 75% av karakteren i kurset. Karakteren oppnådd på den tre timers skriftlige eksamen teller 25%. Begge deleksamener må bestås for å bestå kurset. Høsten 1989 utleveres oppgaven 8. desember med innlevering 20. desember. Våren 1990 utleveres oppgaven 11. mai med innlevering 21. mai. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester. Det er anledning til å kontinuere separat i hver av de to devalueringene.

ID583

KURS:	INF 8710 Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifikasjon	
STUDIUM:	Mellomfagstillegget	
Fagansvarlig(e):	Gerhard Skagestein	
Fagseksjon:	SIT	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst	Vår (2)
Vekttall:	2	

Mål

Arbeid som går ut på å utvikle formaliserte informasjonssystemer og innføre dem i en organisasjon, betegnes ofte som «systemutvikling». Arbeidet har en teknisk og en organisasjonsmessig side. Kursets mål er å gi studentene innsikt i prinsipper for analyse av organisasjoners behov for formaliserte informasjonssystemer og kunnskaper om utforming av spesifikasjoner av slike systemers ytre egenskaper. Studentene vil få kjennskap til et utvalgt sett teknikker for analyse og spesifikasjon. I løpet av kurset vil studentene også få anledning til å realisere et informasjonssystem ved hjelp av et såkalt 4.generasjons verktøy.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kurset INF 8601 Informasjonssystemer på bedriftsøkonomistudiet.

Obligatorisk litteratur

Capron, H.L.: *Systems Analysis and Design*. Reading, Mass.: Benjamin/Cummings 1986.

Skagestein, G. og Thorvaldsen, A.: *Fra virkelighet til datamodell*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Anbefalt litteratur

Skagestein, G. og Thorvaldsen, A.: Arbeidshefte til *Fra virkelighet til datamodell*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Emneoversikt

(HLC = H. L. Capron. S&T = Skagestein & Thorvaldsen)

1. Oversikt over fagområdet.
Bruk av informasjonssystemer i virksomheter.
Informasjonssystemets livssyklus.
Systemutviklingsmodeller.
HLC Ch. 1, 2, 3
2. Virksomhetsanalyse, behovsanalyse.
Arbeidsmetoder, verktøy og teknikker.
HLC Ch. 3, 4, 5, 6. S&T kap. 1, 2, 3, 4, 7
3. Konstruksjon av informasjonssystemer.
Utforming og spesifikasjon av systemers ytre egenskaper.
HLC Ch. 7, 10, 11. S&T kap. 8, 9
4. Realisering av informasjonssystemer.
Innføring av informasjonssystemer i virksomheten.

Vedlikehold og drift.

HLC Ch. 12, 13. Håndbok for 4.generasjons verktøy

5. Styring av systemutviklingsprosjekter.

HLC Ch. 14

Dataverktøy

Et egnet 4.generasjons verktøy vil være tilgjengelig for studentene på studiestedets terminalrom.

Dersom en student ønsker å bruke et annet verktøy på terminalrommet eller egen maskin, må vedkommende undersøke ved sitt studiested om verktøyet er godkjent for bruk i INF 8710.

Gjennomføring

Kurset foreleses med totalt 26 timer. I tillegg må studentene ved selvstudium tilegne seg tilstrekkelige kunnskaper om det aktuelle 4.generasjons verktøy - enten ved bruk av håndbøker eller ved hjelp av et eventuelt data-maskinbasert læreprogram.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over to uker. Fagoppgaven vil dreie seg om utvikling av et informasjonssystem. Problemstillingen for fagoppgaven kan være hentet fra et annet fagområde innenfor mellomfagstillegget. Høsten 1989 utleveres oppgaven 21. november med innlevering 5. desember. Våren 1990 utleveres oppgaven 30. mai med innlevering 13. juni. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID577

KURS:	MET 8741 Dataanalyse - regresjonsanalyse	
STUDIUM:	Mellomfagstillegget	
Fagansvarlig(e):	Pål Aakre	
Fagseksjon:	SØKF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst	Høst (1)
Vekttall:	1	

Mål

Kursets mål er å lære studentene praktisk bruk av kraftfulle og mye brukte statistiske metoder og teknikker for analyse av data i økonomisk-administrative problemstillinger.

Ved de fleste undersøkelser foretas i dag dataanalysen ved hjelp av datamaskiner og ferdiglagede programpakker. For brukeren er det imidlertid viktig å ha innsikt i den teori og de forutsetninger metodene bygger på for å kunne utnytte dem fullt ut og unngå fallgruber. Kurset tar sikte på å gi studentene slik innsikt kombinert med øvelse i bruk av statistisk programvare (MINITAB).

Forkunnskaper

Grunnkurs i statistikk fra bedriftsøkonomstudiet eller tilsvarende. Kjennskap til konfidensintervall og hypoteseprøving er nødvendig, samt fortrolighetskurs i bruk av personlig dataverktøy e.l.

Obligatorisk litteratur

MINITAB Reference Manual for versjon 5.1

Newbold, P.: *Statistics for Business and Economics*. 2nd ed. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988.

Dataverktøy

Anbefalt programvare i kurset er programpakken MINITAB, som er tilgjengelig såvel for IBM-kompatible maskiner som for Macintosh.

Gjennomføring

Kurset foreleses med totalt 26 timer. I tillegg må studentene regne med å bruke en god del tid på øvelser og oppgaver, hovedsakelig med MINITAB.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave over to uker. Studieåret 1989-90 utleveres oppgaven 24. oktober med innlevering 7. november. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. Adgang til datamaskin og bruk av programpakken MINITAB er en forutsetning.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID24

KURS:	MRK 8722 Markedsføringsledelse II	
STUDIUM:	Mellomfagstillegget	
Fagansvarlig(e):	B.M. Vikøren og A. Stokke Johnsen	
Fagseksjon:	SMF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst	Høst (1)
Vekttall:	2	

Mål

Kurset tar sikte på å heve studentenes kompetanse innen markedsføringsledelse generelt og innen markedsføringens beslutningssituasjoner spesielt.

Målet er å videreutvikle studentenes evner til markedsstrategisk tenkning og problemanalyse, og til å evaluere og tolke forskjellige former for data, slik at de skal bli bedre i stand til å ta riktige markedsføringsbeslutninger. Dette vil skje gjennom tilegning av ny kunnskap, faglig fordypning og modning.

Forkunnskaper

Kunnskap i markedsføring tilsvarende kurset Markedsføringsledelse I på bedriftsøkonomstudiet.

Obligatorisk litteratur

Selnes, F.: *Markedsundersøkelser*. Oslo: Tano 1988.

Blom, S.E.: *Artikkelsamling til Markedsføringsledelse II*. Bærum: BI Forlag 1987.

Emneoversikt

- * Markedsstrategisk tenkning og handling
- * Markedsføring av tjenester
- * MarkUp - et handlingsorientert hjelpemiddel
- * Problemanalyse, analyse av informasjonsbehov og vurdering av beslutningsalternativer
- * Bruk av sekundærdata og primærdata
- * Konkurrentanalyse og markedsovervåking
- * Analyse og tolkning av markedsinformasjon

Dataverktøy

Anbefalt programvare:

Selnes, F. og Thjømøe, H.M.: *MarkUp - PC-baserte oppgaver i markedsføring*. Asker: Singularis Forlag 1989 og MINITAB.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 52 timer. Sentrale, grunnleggende emner i markedsføringsledelse blir gjennomgått med vekt på strategisk tenkning og de spesielle forhold som gjelder for tjenestemarkedsføring. Det gis utdypende kunnskaper innenfor områder av markedsanalyse.

Kurset preges av oppgaveløsninger og casediskusjoner med bruk av beslutningsverktøy i markedsføring. Det forutsettes således at studentene arbeider aktivt på egen hånd og i grupper. Oppgavene vil blant annet bestå i å tolke, analysere og ta beslutninger med utgangspunkt i data.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen. Det understrekes at eksamensspørsmål også kan være knyttet til de oppgaver som inngår i kurset.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID1687

KURS:	ORG 8730 Organisasjon og endring	
STUDIUM:	Mellomfagstillegget	
Fagansvarlig(e):	Knut Lange	
Fagseksjon:	SAF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Høst	Vår (2)
Vekttall:	2	

Mål

Samfunn og arbeidsliv er preget av omfattende og raske endringer. Dette stiller store krav til tilpasning og omstilling i den enkelte organisasjon. Siktemålet med dette kurset er ut fra et ledelsesperspektiv å fokusere på endringsprosesser. I kurset vil det bli formidlet et begrepsmessig rammeverk som kan hjelpe oss til å få innsikt i å arbeide med problemer og utfordringer forbundet med organisasjonsmessig endring. Det er videre en ambisjon at studentene skal utvikle et kritisk og selvstendig forhold til dette begrepsapparatet.

Det konkrete mål med kurset er at studentene som organisasjonsmedlemmer senere skal stå godt rustet til å være kompetente og aktive deltakere i organisasjonsmessige endringsprosesser. Målet er dessuten at de skal ha utviklet et faglig fundament å bygge videre på om de som ledere eller konsulenter skal initiere og gjennomføre slike endringer. Ønsket er dessuten at bevissthet om og forståelse av behov, forutsetninger og utfordringer forbundet med organisasjonsmessig endring skal gjennomsyre det daglige virke.

Forkunnskaper

Kursmål og kursgjennomføring bygger på og forutsetter faglige forkunnskaper tilsvarende kurset ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse.

Obligatorisk litteratur

French, W. L. og Bell, C. H.: *Organization Development*. 3rd ed. Engle-

wood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1984.
Brunsson, N.: *The Irrational Organization*. New York, N.Y.: Wiley 1985.
Bennis, W. og Nanus, B.: *Ledere som tar styringen*. Oslo: Cappelen 1985.

Anbefalt litteratur

Kanter, R. M.: *The Change Masters*. London: Allan & Unwin 1985.
Tichy, N. N.: *Managing Strategic Change*. New York, N.Y.: Wiley 1983.

Emneoversikt

1. Introduksjon
Hensikten er å gi en forståelse av organisasjonsmessige endringers natur og nødvendighet
 - * organisasjon, ledelse og behov for endring
 - * eksempler på endringsforsøk
 - * organisasjonsutviklingens historie og forutsetninger
 - * beslutning, handling og endring
 - * fire strategier for å gi retning til handling
(Brunsson kap. 1 og 2; Bennis/Nanus kap. 1 og 2; French og Bell kap. 1 — 5)
2. Organisasjoner og valg av retning og ambisjon
Hensikten er å utvikle et reflektert forhold til sammenhenger mellom mål, beslutning og handling, spesielt i forbindelse med endringstiltak
 - * retning gjennom visjoner
 - * mening gjennom kommunikasjon
 - * handling, usikkerhet og rasjonalitet
(Brunsson kap. 3 og 4; Bennis/Nanus kap. 3 og 4)
3. Karakteristika ved en OU-prosess
Hensikten er å gi en oversikt over og innsikt i fundamentet for organisasjonssutvikling (OU)
 - * organisasjonsutviklingens komponenter
 - * diagnose
 - * intervensjon
 - * prosessvedlikehold
 - * sentrale karakteristika ved en OU-prosess
 - * aksjonsforskning i organisasjonsutviklingen
(French og Bell kap. 6 — 8)
4. Virkemidler ved endringsarbeid
Hensikten er å gi oversikt over og innsikt i ulike måter å gå frem på i arbeidet med utvikling av organisasjoner, og å utvikle forståelse av deres styrke og svakheter
 - * oversikt over ulike former for tiltak
 - * person- og gruppeorienterte
 - * helhetsorienterte
 - * strukturelt orienterte
(French og Bell kap. 9 — 14)
5. Viktige dilemmaer ved organisasjonsmessig endring
Hensikten er å utvikle en kritisk forståelse av enkelte spesielle og viktige problemstillinger forbundet med organisasjonsmessig endring
 - * læring og utvikling
 - * forutsetninger for vellykkede tiltak
 - * behov for endrede rammebetingelser

- * konsulentrollen
- * makt og ideologi
- * tillit og endring
- * m.v.
(French og Bell kap. 15 — 21; Brunsson kap. 5 — 7; Bennis/Nanus kapittel 5 og 6)

6. Helhetsperspektiv på organisasjon og endring
Hensikten er å se mulige utviklingsbehov og -tiltak i sammenheng for derved å etablere et grunnlag for å kunne foreta igangsetting av og gjennomføring av endringstiltak
- * organisasjonsutviklingsprosessen
 - * organisasjonsutvikling i perspektiv
 - * utvikling og ledelse
 - * organisatorisk handlingsførhet
 - * oppsummering
(French og Bell kap. 1 — 21; Bennis/Nanus kap. 6 og 7; Brunsson kap. 8)

Timefordelingen mellom de ulike «blokkene» er i utgangspunktet tenkt å være tilnærmet lik, men må tilpasses den enkelte klasses behov. I undervisningen kan det tidvis være fruktbart og nødvendig at emnene glir mer over i hverandre enn skissert ovenfor.

Dataverktøy

Det benyttes ikke dataverktøy i kurset.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med totalt 52 timer. Foruten forelesninger vil gruppearbeid bli brukt for å skape dialog og utdype enkelte emner. Gjesteforelesere vil bidra med eksempler fra praksis der dette lar seg arrangere.

Foreleserne vil *ikke* dekke alt pensumstoff. Hensikten med selve undervisningen er å trekke opp hovedlinjer og utdype og drøfte enkelte temaer og eksempler. Studentene er selv ansvarlige for å lese og sette seg inn i hele pensum.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fagoppgave. Høsten 1989 utleveres oppgaven 7. november med innlevering 21. november. Våren 1990 utleveres oppgaven 27. april med innlevering 11. mai. Fagoppgaven skal innleveres i to eksemplarer. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID578

Delfag i metode

Delfag i metode gir, sammen med bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og delfag i språk, rett til tittelen høyskolekandidat BI. Undervisningen i delfaget legger stor vekt på praktisk relevans og konkrete eksempler.

Delfaget i metode skal gi studentene metodiske kunnskaper og analytiske ferdigheter. Studentene skal lære hvordan man nærmer seg kompliserte beslutningsproblemer, hvordan problemene kan struktureres og hvilke konkrete analyseteknikker som kan være aktuelle i ulike situasjoner.

Kurset forutsetter kunnskaper i metode tilsvarende mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og i investering og finansiering tilsvarende bedriftsøkonomstudiet.

Fullført bedriftsøkonomstudium og mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi sammen med delfagene i språk og metode gir studentene kompetanse til å søke opptak ved siviløkonomstudiets 2. avdeling eller gå videre i studiemodellen frem til diplomøkonomtittelen.

Fagområder

Studieplanen for delfag i metode omfatter følgende fagområder med kurs og vekttallskrav:

Fagområde	Vekttallskrav	Kurs innen fagområdet
Bedriftsøkonomisk analyse	1	Finansiell styring
Metode	4	Modellbygging, Beslutningsanalyse
Sum	5	

Nedenfor følger en beskrivelse av fagområdene.

Bedriftsøkonomisk analyse

Usikkerhet er nøkkelbegrepet for undervisningen kurset BØK 8781 Finansiell styring.

Kurset gir en bred innføring i og grunnleggende forståelse av fagområdet finans basert på moderne finansteori. Undervisningen bygger på kurset BØK 8200 Innføring i finans eller BØK 8950 Investering og finansiering på bedriftsøkonomstudiet.

Aktuelle emner:

- usikkerhetsbegrepet
- risikoreduksjon
- kapitalverdimodellen
- investeringsbeslutninger
- kapitalstruktur
- utbyttepolitikk
- integrering av investerings- og finansieringsbeslutninger
- markedseffisiens og opsjonsteori

Metode

Kurset MET 8761 Modellbygging søker å gi studentene innsikt i modellbygging som metode og å lære dem en del sentrale teknikker og modeller.

De skal gjennom kurset i modellbygging få et bredt og dagsaktuelt overblikk over de muligheter kvantitative modeller har til å gi dypere innsikt i komplekse, økonomisk-administrative problemstillinger.

De blir også trenet i selv å bygge modeller innenfor utvalgte områder, og til å bruke disse sammen med programvare.

Kurset MET 8750 Beslutningsanalyse med prosjektarbeid har et tosidig mål: Å oppøve studentens evne til raskt å kunne trenge inn i og strukturere kompliserte problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier, og å avrunde et høyskolestudium frem til høyskolekandidat med et arbeid der man får bruk for det meste av det man har lært i studiet.

Undervisningen tar sikte på å gjøre studentene kjent med prinsippene for bygging og bruk av dataimplementerte modeller for analyse av komplekse problemstillinger og til støtte for beslutninger i offentlig og privat virksomhet.

Aktuelle emner er:

- strukturering av kompliserte problemstillinger
- preferansemodeller
- beslutningsanalyse i organisasjoner
- delegering
- konfliktløsning
- analyse av konsekvens- og preferansemodeller med PC

Alternative studiemuligheter

Delfaget i metode kan gjennomføres som:

- halvårig heltidsstudium
- ettårig deltidsstudium

Undervisningen i delfag i metode forutsetter at studentene skal arbeide aktivt i grupper og ved terminal eller PC. I den grad kapasiteten tillater det, kan studenter på delfag i metode benytte BIs dataverktøy. Studentene anbefales å disponere egen PC.

Undervisningen gjennomføres dels som forelesninger i storklasse, dels som øvelser i grupper.

Studieplanen for delfag i metode omfatter 98 timer undervisning. Selvstendig arbeid med dataverktøy, gruppearbeid, veiledning og oppgaveløsning kommer i tillegg med 32 timer. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er på minst 400 timer for å gjennomføre delfaget.

Normalstudieplan

Delfag i metode

Heltid

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
BØK 8781	Finansiell styring	1	26 Fv
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	2	33 P
MET 8761	Modellbygging	2	39 H
Sum		5	98

Fv = Flervalgseksamen

H = Hjemmeeksamen

P = Prosjektarbeid

Gjennomført delfag i metode gir 5 vekttall.

Normalstudieplan

Delfag i metode

Deltid

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer	
			1. sem.	2. sem.
BØK 8781	Finansiell styring	1	26 Fv	
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	2	33 P	
MET 8761	Modellbygging	2		39 H
Sum		5	59	39

Fv = Flervalgseksamen

H = Hjemmeeksamen

P = Prosjektarbeid

Gamle kurs

BØK	8780	Finansiell styring	1
MET	8760	Modellbygging.....	2

ID192

Kursbeskrivelser

Delfag i metode

BØK 8781	Finansiell styring	116
MET 8750	Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	117
MET 8761	Modellbygging	118

ID1807

KURS:	BØK 8781 Finansiell styring	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	Ø. Bøhren, P. Korsvold og D. Michalsen	
Fagseksjon:	SØKF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst (1)
Vekttall:	1	

Mål

Kursets mål er å gi en bred innføring i og grunnleggende forståelse av fagområdet finans basert på moderne finanst teori.

Det legges spesiell vekt på analyse av bedrifters finansielle beslutninger, dvs. kapitalstruktur- og dividendebeslutninger.

Forkunnskaper

Kurset bygger på kurset BØK 8200 Innføring i finans eller BØK 8950 Investering og finansiering. Også studenter som har kurset BØK 8409 Investering og finansiering vil kunne ta kurset, men siden forkunnskapene da er mindre, vil det være nødvendig med en betydelig, selvstendig innsats.

Obligatorisk litteratur

Brealey, R. og Myers, S.: *Principles of Corporate Finance*. 3. utg. New York, N.Y.: McGraw-Hill 1988.

Anbefalt litteratur

D'Ambrosio, C.A. og Hodges, S.D.: *Study Guide to Accompany Brealey and Myers: Principles of Corporate Finance*. 2nd ed. New York, N.Y.: McGraw-Hill 1984.

Bøhren, Ø., Michalsen, D. og Korsvold, P.: *Eksamensoppgavesamling med løsningsforslag i finans*. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Introduksjon
2. Usikkerhet
 - * usikkerhetsbegrepet
 - * risikoreduksjon ved diversifisering
 - * kapitalverdimodellen
 - * kapitalkostnad
3. Investering og finansiering under usikkerhet
 - * markedseffisiens
 - * investeringsbeslutninger
 - * kapitalstruktur og utbyttepolitikk
 - * opsjoner
 - * integrering av investerings- og finansieringsbeslutninger
 - * finansieringsalternativer

Dataverktøy

Det anbefales at studentene bruker dataverktøy i kurset. Dataverktøy kan imidlertid ikke benyttes til eksamen.

Gjennomføring

Kurset foreleses over 26 timer.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers flervalgseksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Tillatte hjelpemidler er rentetabell og kalkulator (se definisjon under generelle opplysninger - studieadministrativ informasjon).

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID282

KURS:	MET 8750 Beslutningsanalyse med prosjektarbeid	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	Fred Wenstøp	
Fagseksjon:	SØKF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst (1)
Vekttall:	2	

Mål

- Å oppøve evnen til effektiv strukturering av kompliserte problemstillinger.
- Å lære metoder for analyse av problemstillinger som involverer kryssende mål og myke verdier.
- Å bruke programvare til slike formål, og å presentere analysen blant annet ved hjelp av grafikk.

Forkunnskaper

Generelt: Mellomfagsnivå i bedriftsøkonomi.

Spesielt: Statistikk, beslutningsteori og modellbygging som metode.

Obligatorisk litteratur

Gottschalk, P. og Wenstøp, F.: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere*. Del II. 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Emneoversikt

1. Modeller som støtte for tanken
2. Målformuleringer og -hierarkier
3. Konsekvensmodeller, usikkerhetsanalyse
4. Preferansemodeller, følsomhetsanalyse
5. Eksempler fra norske beslutningsanalyseprosjekter
6. Praktisk analyse og presentasjon ved hjelp av programvare

Dataverktøy

Kurset krever bruk av dataverktøy.

Anbefalt programvare

Wenstøp, F.: *Pro&Con for Lotus 1-2-3, Lotus Symphony eller Super-Calc 4*. Oslo: Universitetsforlaget 1988. Programvaren er inkludert i læreboken.

Gjennomføring

Kurset foreleses i totalt 33 timer. Prosjektoppgaven deles ut ved kursets begynnelse. Studentene arbeider med oppgaven i grupper på inntil tre. Den dreier seg om en selvvalgt problemstilling. Forslag til problemstillinger skal legges frem av hver gruppe, og diskuteres i grupper på inntil 24 studenter under ledelse av foreleser. Dette er obligatorisk.

- Del 1: Fire forelesninger à tre timer
- Del 2: Selvstendig arbeid med oppgaven
- Del 3: Diskusjon av forslag i grupper
- Del 4: Programvareveiledning etter behov

Eksamen

Kurset avsluttes med en prosjektoppgave. Oppgaven leveres ut ved semesterstart med innlevering 16. mai. Den kan utarbeides individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.

Besvarelsen skal være på høyst 25 maskinskrevne sider med grafer, tabeller o.l. innarbeidet i teksten og leveres i to eksemplarer.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjon ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID90

KURS:	MET 8761 Modellbygging	
STUDIUM:	Delfag i metode	
Fagansvarlig(e):	Jan Evensmo	
Fagseksjon:	SØKF	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Vår (2)
Vekttall:	2	

Mål

Kurset representerer en introduksjon til bruk av modeller i økonomisk-administrative problemstillinger. Kurset har som grunnleggende mål å få studentene til å strukturere gitte problemstillinger av kvantitativ natur for så å konstruere egnede matematiske/statistiske modeller av disse.

Forkunnskaper

Pensum har fire komponenter, hver med sitt krav til forkunnskaper:

- Selve modellbyggingen forutsetter evne til å trekke ut det vesentligste i problemsituasjonen og strukturere dette. Forståelse av bedriftslivets problemstillinger vil derfor være av stor nytte.

- Den matematiske del. Det er nødvendig å beherske elementær funksjonslære med en og flere variabler.
- Den statistiske del. Modellbygging inkluderer problemer under usikkerhet. Det bygges på pensum i statistikk fra bedriftsøkonomstudiet.
- Kurset bruker dataverktøy og forutsetter PC-fortrolighet.

Obligatorisk litteratur

Evensmo, J. og Seim, G.: *Lineær Programmering*. Oslo: Aschehoug 1982.

Evensmo, J. og Seim, G.: *Analyse og simulering av køsystemer*. Oslo: Aschehoug 1982.

Evensmo, J. og Ihlen, F.: *Lagermodeller og lagerstyring*. Oslo: Aschehoug 1987.

Evensmo, J.: *Nettverksmodeller*. Bærum: BI Forlag 1988.

Evensmo, J.: *Simulering*. Bærum: BI Forlag 1989.

Anbefalt litteratur

Gottschalk og Wenstøp: *Kvantitativ beslutningsanalyse for ledere og planleggere*. Del I. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1985.

Hägg og Wiedersheim-Paul: *Att arbeta med modeller inom företaks-ekonomin*. Uppsala: Liber 1984.

Emneoversikt

Kurset kan grovt deles i:

1. Introduksjon til modellbygging og operasjonsanalyse	1 gang
Stikkord: Modeller. Problemløsningsprosessen. Kvantitative metoder.	
2. Lineær programmering	2 1/2 ganger
Stikkord: Formulering av LP-modeller. Målfunksjon. Beskrankninger. Kjøring av LP-programmer på PC. Tolkning av resultater. Følsomhetsanalyse.	
3. Nettverk	2 1/2 ganger
Stikkord: Korteste rute i nettverk. Dynamisk programmering. Nettverksplanlegging.	
4. Lagermodeller og lagerstyring	2 1/2 ganger
Stikkord: Innkjøpslager. Deterministiske modeller/Wilsons formel. Stokastiske modeller/ Usikker etterspørsel. Lagerstyringssystemer.	
5. Simulering og køteori	2 1/2 ganger
Stikkord: Utledning av formelverk for enkle køsystemer. Simulering som eksperimentell problemløsningsmetode. Tilfeldige trekninger.	

6. Simulering og dynamiske systemmodeller

2 ganger

Stikkord: Beslutningsanalyse.
Systemdynamikk.
Lineære systemer.
Tilbakekoplede systemer.
Kausaldiagrammer. Dynamo.

Rekkefølgen av hovedemnene ovenfor vil normalt være slik de står, men det er fullt mulig å bytte om flere av dem. Foreleser vil opplyse om dette.

Dataverktøy

Kurset og eksamen krever bruk av dataverktøy. Dataverktøy muliggjør at flere faser i problemløsningsprosessen kan gjennomgås og drøftes på en fornuftig måte, samt behandling av større og mer realistiske problemstillinger. Modellbygging kan dermed gis en mer praktisk angrepsvinkel.

Anbefalt programvare

Erikson og Hall: *Computer Models for Management Science*. 2nd ed.
Reading, Mass.: Addison-Wesley 1986.

Dette er tilstrekkelig, men studentene står fritt til å benytte tilsvarende verktøy. Regneark og statistisk programvare kan utnyttes med fordel.

Gjennomføring

Kurset gjennomføres med 39 timers forelesning.

Eksamen

Kurset avsluttes med en 72 timers hjemmeeksamen som skal løses av grupper på inntil tre studenter.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen ved neste ordinære gjennomføring av kurset.

ID586

Delfag i språk

Delfag i språk gir sammen med bedriftsøkonomstudiet, mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi og delfag i metode rett til tittelen høyskolekandidat BI. Delfaget kan også tas uavhengig av BI-Ls studiemodell.

Delfag i språk skal gi studentene språkkunnskaper både muntlig og skriftlig. Delfaget skal også gi studentene kunnskaper om kulturelle, økonomiske og politiske forhold i henholdsvis Storbritannia/USA, Tyskland og Frankrike.

Delfagene behandler emner som:

- Styringsformer
- Massemedia
- Miljø
- Kulturkunnskap
- Arbeids- og næringsliv
- Økonomiske strukturer, utenrikshandel

Fullført bedriftsøkonomstudium og mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi sammen med delfagene i språk og metode gir studentene kompetanse til å søke opptak ved siviløkonomstudiets 2. avdeling, revisorstudiets 2. avdeling eller gå videre i studiemodellen frem til diplomøkonomtittelen.

Fagområder

Studieplanen for delfag i språk omfatter følgende kurs:

Delfag	Vekt-tallskrav	Kurs innen delfaget
Engelsk/amerikansk	5	Engelsk skriftlig, engelsk muntlig
Tysk	5	Tysk skriftlig, tysk muntlig
Fransk	5	Fransk skriftlig, fransk muntlig

Delfag i engelsk/amerikansk

Delfag i engelsk/amerikansk er et kurs i engelsk og amerikansk språk og kultur.

Kurset bygger på kunnskaper fra ikke-språklig studieretning i videregående skole eller tilsvarende. Den enkelte students kunnskaper ventes å være store nok til at hun eller han kan delta i en undervisning som foregår på engelsk.

Delfaget tar sikte på å utvide studentenes kunnskaper om samfunnsforhold, næringsliv og økonomi i Storbritannia og USA. Undervisningen legger vekt på såvel samfunn, miljø og kulturkunnskap som fagspråk. Det anses som svært viktig å øke den språklige sikkerheten hos studentene.

Kurset omfatter såvel kunnskapsstoff om Storbritannia og USA som litteratur og grammatikk, og gjennomføres som en kombinasjon av forelesninger i storklasser og konversasjon og øvelser i grupper.

Studentene skal etter gjennomført kurs ha en viss innsikt i institusjonelle, kulturelle, politiske og økonomiske forhold i Storbritannia og USA. De skal kunne kommunisere både skriftlig og muntlig i forretningssammenheng.

Delfag i tysk

Delfag i tysk er et kurs i tysk språk og kultur. Kurset bygger på kunnskaper fra videregående skole eller tilsvarende.

I kurset legges det vekt på språklig trening med særlig henblikk på økonomisk-merkantilt fagspråk og formidling av kunnskaper innen områdene samfunn, kultur og miljø. Kurset henvender seg spesielt til studenter som ønsker å kvalifisere seg for å bruke tysk språk i sitt arbeid, og som derfor har behov for språklig fordypning og kunnskap om de samfunn der tysk er førstespråk.

Kurset omfatter såvel kunnskapsstoff om Tyskland som litteratur og grammatikk, og gjennomføres som en kombinasjon av forelesninger i storklasser og konversasjon og øvelser i grupper.

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et tyskspråklig miljø.

Delfag i fransk

Delfag i fransk er et kurs i fransk språk og kultur. Kurset bygger på kunnskaper fra videregående skole eller tilsvarende.

Kurset tar sikte på å utvide studentenes kunnskaper om samfunnsforhold, næringsliv og økonomi i Frankrike. Undervisningen legger vekt på samfunn, miljø, kulturkunnskap og fagspråk. Det anses som svært viktig å øke den språklige sikkerheten hos studentene.

Kurset omfatter såvel kunnskapsstoff om Frankrike som litteratur og grammatikk, og gjennomføres som en kombinasjon av forelesninger i storklasser og konversasjon og øvelser i grupper.

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et franskspråklig miljø.

Alternative studiemuligheter

Delfag i språk kan gjennomføres som:

- Halvårig heltidsstudium
- Ettårig deltidsstudium.

Studieplanene for delfag i språk omfatter 130 timer undervisning. Selvstendig studiearbeid, gruppearbeid, veiledning, oppgaveløsning og eksamensarbeid kommer i tillegg. Gjennomsnittlig arbeidsinnsats er på minst 450 timer for å gjennomføre delfaget.

Gjennomført delfag i språk gir fem vekttall.

Normalstudieplan

Delfag i engelsk/amerikansk

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
SPÅ 8052	Engelsk skriftlig	2	130 E + M
SPÅ 8053	Engelsk muntlig	3	
Sum		5	130

Normalstudieplan

Delfag i tysk

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
SPÅ 8810	Tysk skriftlig	2	130 E + M
SPÅ 8811	Tysk muntlig	3	
Sum		5	130

Normalstudieplan

Delfag i fransk

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Antall kurstimer
SPÅ 8822	Fransk skriftlig	2	130 E + M
SPÅ 8823	Fransk muntlig	3	
Sum		5	130

E = Skriftlig eksamen

M = muntlig eksamen

Gamle kurs

Kurskode		Kursbetegnelse	Vekttall
SPÅ	8050	Engelsk skriftlig	2
SPÅ	8051	Engelsk muntlig	3
SPÅ	8820	Fransk skriftlig	2
SPÅ	8821	Fransk muntlig	3

ID395

Kursbeskrivelser

Delfag i språk

SPÅ 8052	Engelsk skriftlig	126
SPÅ 8053	Engelsk muntlig	126
SPÅ 8810	Tysk skriftlig	128
SPÅ 8811	Tysk muntlig	128
SPÅ 8822	Fransk skriftlig	130
SPÅ 8823	Fransk muntlig	130

ID1808

KURS:	SPÅ 8052 Engelsk skriftlig	
	SPÅ 8053 Engelsk muntlig	
STUDIUM:	Delfag i språk	
Fagansvarlig(e):	Charles Cooper	
Fagseksjon:	SFS	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst/Vår
Vekttall:	5	

Generelt

Dette er et kurs i engelsk og amerikansk språk og kultur. Det passer for personer som har behov for en videre utdyping i språket, og som ønsker utvidet kjennskap til samfunnsforhold, næringsliv og økonomi. Det legges vekt på samfunn, miljø, kulturkunnskap og fagspråk. Det anses som svært viktig å øke den språklige sikkerheten hos studentene.

Mål

Studentene skal etter gjennomført kurs ha en viss innsikt i institusjonelle, kulturelle, politiske og økonomiske forhold i Storbritannia og USA. De skal også kunne kommunisere skriftlig og muntlig i forretningssammenheng. Dessuten skal kurset gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Undervisning i engelsk bygger på ikke-språklige studieretningskunnskaper i videregående skole eller tilsvarende. Den enkelte students kunnskaper ventes å være store nok til at hun/han kan delta i en undervisning som foregår på engelsk.

Obligatorisk litteratur

Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda*. Casebook. New rev. ed. London: Harrap 1987.

Cotton, D. & Owen, R.: *Agenda*. Workbook. New rev. ed. London: Harrap 1987.

Bromhead, P.: *Life in Modern America*. Hele boken unntatt: Ch. 2 sec. 1 & 2, ch. 9, ch. 11, ch. 12, ch. 13 sec. 1 & 2. 3rd ed. London: Longman 1988.

Bromhead, P.: *Life in Modern Britain*. Kap. 1, 2 (ikke sections 8 og 9), 3, 10, 12, 13 og 14. 6. utg. London: Longman 1985.

Groth, B.: *English for Management: Cases*. 1985 ed. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1987.

Cooper, C. og Rodgers, D.: *Scenarios: Moving Towards The Year 2000*. Kompendium. Siste utgave. Bærum: BI Forlag 1988.

Fiction:

Greene, Graham: *The Comedians*. Harmondsworth: Penguin 1969.

Salinger, J. D.: *The Catcher in the Rye*. Harmondsworth. Penguin 1972.

Anbefalt litteratur

Hansen, Einar: *Bedre engelsk forretningsspråk*. 2. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1988.

King, F. W. and Cree, D. A.: *English Business Letters*. New ed. London: Longman 1985.

Engelsk-engelsk ordbok, f.eks.: *Collins Concise English Dictionary*, *Longman Dictionary of Contemporary English*, eller *Webster's New World Dictionary*.

Engelsk-engelsk ordbok i «management» engelsk, f.eks.: *Longman Dictionary of Business English*.

En større engelsk/norsk- norsk/engelsk ordbok.

Newsweek, *Time*, *U.S. News & World Report* eller *The Economist*.

Avis- og tidsskriftartikler som distribueres i klassen.

Fawcett, E. & Thomas, T.: *America and the Americans*. Glasgow: Fontana 1987.

Sampson, A.: *The Changing Anatomy of Britain*. England: Coronet 1983.

Emneoversikt

1. Seks utvalgte cases fra Cotton & Owen: *Agenda*
2. Tre utvalgte cases fra Brian Groth: *English for Management*
3. Scenario fra C. Cooper: *Scenarios: Moving Towards The Year 2000*.
4. Deltakerpresentasjoner
5. US/UK Government
6. US/UK Social problems
7. US/UK Education
8. US/UK Media
9. US/UK Economic institutions
10. Literature

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i dette kurset.

Gjennomføring

Det blir både plenums- og gruppeundervisning. Gruppeundervisningen foregår ikke bare i forelesningsform, men også i smågrupper med skriftlige og muntlige oppgaver. Studentene skal dessuten presentere et emne valgt i samråd med foreleser. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene. Det legges stor vekt på studentenes aktive bruk av engelsk i undervisningen.

1. Heltidsstudium: Ett semester
Plenumsforelesninger to timer pr. uke i 13 uker (26 timer)
Gruppeundervisning fire timer to ganger pr. uke i 13 uker (104 timer)
2. Deltidsstudium: To semestre
Plenumsforelesninger en time pr. uke i 26 uker (26 timer)
Gruppeundervisning fire timer pr. uke i 26 uker (104 timer)

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 8052) og en 25 minutters muntlig eksamen (SPÅ 8053).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver hvor kandidaten kan bli prøvet i vokabular, brev- og rapportskrivning pluss en oppgave basert på de to valgte verk fra litteraturlisten.

Den muntlige eksamen består av tre likeverdige deler:

1. Presentasjon av særemne
2. Et trukket emne fra US/UK Background

3. Presentasjon av et scenario og diskusjon om et emne fra English for Management

Eksamensavgiften beregnes ut fra to vekttall for den skriftlige eksamen og tre vekttall for den muntlige eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Engelsk-engelsk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID375

KURS:	SPÅ 8810 Tysk skriftlig	
	SPÅ 8811 Tysk muntlig	
STUDIUM:	Delfag i språk	
Fagansvarlig(e):	Egil Schanke	
Fagseksjon:	SFS	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst/Vår
Vekttall:	5	

Generelt

Dette er et kurs i tysk språk og kultur. Det legges vekt på språklig trening med særlig henblikk på økonomisk-merkantilt fagspråk samt formidling av kunnskaper innen områdene samfunn, kultur og miljø. Kurset henvender seg spesielt til personer som ønsker å kvalifisere seg for bruk av tysk språk i sitt arbeid, og som derfor har behov for språklig fordypning og kunnskap om de samfunn der tysk er førstespråk.

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et tyskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Tysk fra videregående skole eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

Et verk på «Mittelstufe Deutsch», f.eks.: *Deutsch 2000*. München: Hueberg Verlag 1988.

Schmitz, W. og Scheiner, D.: *Ihr Schreiben vom München: Verlag für Deutsch 1983.*

von Weltzien-Høivik, H. og Schanke, E.: *Ausgewählte Themen aus Wirtschafts- und Landeskunde der BRD*. Bærum: BI Forlag 1988.

Anbefalt litteratur

- Daae Gabrielsen: *Norsk-tysk handelsordbok*. Oslo: Kunnskapsforlaget 1978.
- Hustad, T.: *Stor norsk-tysk ordbok*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.
- Wahrig, G.: *Deutsches Wörterbuch*. Taschenbuchausgabe. München: Dtv. 1986.
- Gyldendahls røde ordbøker: *Dansk-tysk — tysk-dansk*. København: Gyldendal 1986.
- En større tysk grammatikk, f.eks. Reiten, H.: *Tysk grammatikk*. Oslo: Aschehoug 1984.
- Frønsdal, H. og Waage, R.: *Tysk grammatikk for økonomer*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1987 eller senere.

Emneoversikt

1. Kortfattet oversikt over tysk historie etter 1945
2. Styringsformer
3. Massemedia
4. Miljø
5. Kulturkunnskap
6. Arbeids- og næringsliv
7. Økonomiske strukturer, utenrikshandel

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Det blir både plenums- og gruppeundervisning. Gruppeundervisningen foregår ikke bare i forelesningsform, men også i smågrupper med skriftlige og muntlige oppgaver. Studentene skal dessuten presentere et selvvalgt emne fra pensum. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene. Det legges stor vekt på å aktivisere studentene.

1. Heltidsstudium: Ett semester
Plenumsforelesninger to timer pr. uke i 13 uker (26 timer)
Gruppeundervisning fire timer to ganger pr. uke i 26 uker (104 timer)
2. Deltidsstudium: To semestre
Plenumsforelesninger en time pr. uke i 26 uker (26 timer)
Gruppeundervisning fire timer pr. uke i 26 uker (104 timer)

Studiereise

Det arrangeres en studietur på en uke til et tyskspråklig land. Tidspunktet vil normalt være den undervisningsfrie uken i vårsemestret.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 8810) og en 25 minutters muntlig eksamen (SPÅ 8811). Muntlig eksamen består av tre deler: Det forutsettes at den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre delene består av diskusjon over et trukket emne og et emne som eksaminator velger.

Eksamensavgiften beregnes ut fra to vekttall for den skriftlige eksamen og tre vekttall for den muntlige eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Tysk-tysk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID530

KURS:	SPÅ 8822 Fransk skriftlig	
	SPÅ 8823 Fransk muntlig	
STUDIUM:	Delfag i språk	
Fagansvarlig(e):	Georges Gaspard	
Fagseksjon:	SFS	
Semester:	Heltid:	Deltid:
	Vår	Høst/Vår
Vekttall:	5	

Generelt

Dette er et kurs i fransk språk og kultur. Det passer for personer som har behov for en videre utdyping i språket, og som ønsker utvidet kjennskap til samfunnsforhold, næringsliv og økonomi. Det legges vekt på samfunn, miljø, kulturkunnskap og fagspråk. Det anses som svært viktig å øke den språklige sikkerheten hos studentene.

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha fått et språklig fundament og et kulturelt perspektiv som gir dem grunnlag for å fungere i et franskspråklig miljø. Kurset skal også gi motivasjon og basis for videre læring.

Forkunnskaper

Fransk fra videregående skole eller tilsvarende.

Obligatorisk litteratur

1. Språk:

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1981.

Ronsjø, E. og Moen, G.: *Ny arbeidsbok i fransk grammatikk*. Oslo: Gyldendal 1985.

Fransk-fransk ordbok, f.eks.:

MicroRobert: *Dictionnaire du Francais primordial*. B.1-2. Paris: Le Robert 1988
eller

Larousse de poche. Ed. refondue. Paris: Librairie Larousse 1979.

En norsk-fransk og en fransk-norsk ordbok

2. Forretningsspråk:

Danilo, M., Challe, P. og Morel, P.: *Le francais commercial*. Paris: Presses Pocket 1985.

3. Realia:

Due/Godtfredsen/Kofoed: *Une France forte?* 3. rev. utg. Systime: Herning 1982.

4. Økonomi og samfunn:

Michaud, G, Torres, G.: *Le nouveau Guide France*. Paris: Hachette 1984.

5. Litteratur:

Wandel, S.: *Cœurs fervents*. Hernig: Systime 1984.

6. Artikler:

Deles ut av foreleser

Anbefalt litteratur

Notaker, H.: *Cæsars barnebarn*. Oslo: Aschehoug 1982.

Gabrielsen, E. D.: *Norsk-fransk handelsordbok*. Oslo: Aschehoug 1975.

Le nouveau Bescherelle. Dictionnaire de 12.000 verbes. Paris: Hatier 1980.

En fransk dagsavis: f.eks. *Le Figaro*, *France Soir*, *Libération*

Et fransk tidsskrift: f.eks.: *L'Express*.

Emneoversikt

1. Fagspråk:

- * forretningsfransk
- * handelskorrespondanse

2. Økonomi:

- * fransk økonomi og næringsliv
- * regionale aspekter/DATAR
- * franske bedrifters struktur/PME-PMI

3. Samfunnskunnskap:

- * moderne historie 1914-1987
- * institusjoner
- * administrasjon
- * den politiske situasjon i dagens Frankrike
- * utdanningssystem
- * minoriteter
- * media
- * miljø
- * kulturkunnskap, religion, familie, språk

4. Økonomisk geografi:

- * Frankrike delt i regioner

5. Tre cases:

- * stratégies pour une nationalisation d'entreprise norvégienne installée en France
- * stratégies d'implantation d'une entreprise norvégienne en France
- * stratégies pour une restructuration des marchés étrangers

6. Litteratur:

- * Tekster fra antologien *Cœurs fervents*

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i kurset.

Gjennomføring

Det blir både plenums- og gruppeundervisning. Gruppeundervisningen foregår ikke bare i forelesningsform, men også i smågrupper med skriftlige og muntlige oppgaver. Studentene skal dessuten presentere et selvvalgt emne ved muntlig eksamen. Det forutsettes at studentene er grundig forberedt til kurstimene. Det legges stor vekt på å aktivisere studentene.

1.	Heltidsstudium: Ett semester	
	Plenumsforelesninger to timer pr. uke i 13 uker	(26 timer)
	Gruppeundervisning fire timer to ganger pr. uke i 13 uker	(104 timer)
2.	Deltidsstudium: To semestre	
	Plenumsundervisning en time pr. uke i 26 uker	(26 timer)
	Gruppeundervisning fire timer pr. uke i 26 uker	(104 timer)

Studiereise

Hvis det er tilstrekkelig interesse for det, kan det arrangeres en studietur til et fransktalende land.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen (SPÅ 8822) og en 25 minutters muntlig eksamen (SPÅ 8823).

Skriftlig eksamen består av to oppgaver:

1. Språklig (grammatikk, oversettelse)
2. Temaoppgaver til valg fra pensum i realia

Muntlig eksamen består av tre deler:

1. Presentasjon av særemne
2. Økonomisk geografi (en region)
3. Litteratur

Det forutsettes at den kandidatstyrte delen utgjør ca. 1/3 av prøven. De to andre deler består av diskusjon over et trukket emne (2) og et emne som eksaminator velger (3).

Eksamensavgiften beregnes ut fra to vekttall for den skriftlige eksamen og tre vekttall for den muntlige eksamen.

Tillatte hjelpemidler til eksamen

Fransk-fransk ordbok er tillatt som hjelpemiddel ved skriftlig eksamen.

Kontinuasjon

Det arrangeres normalt kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

ID537

Diplomøkonomstudiet

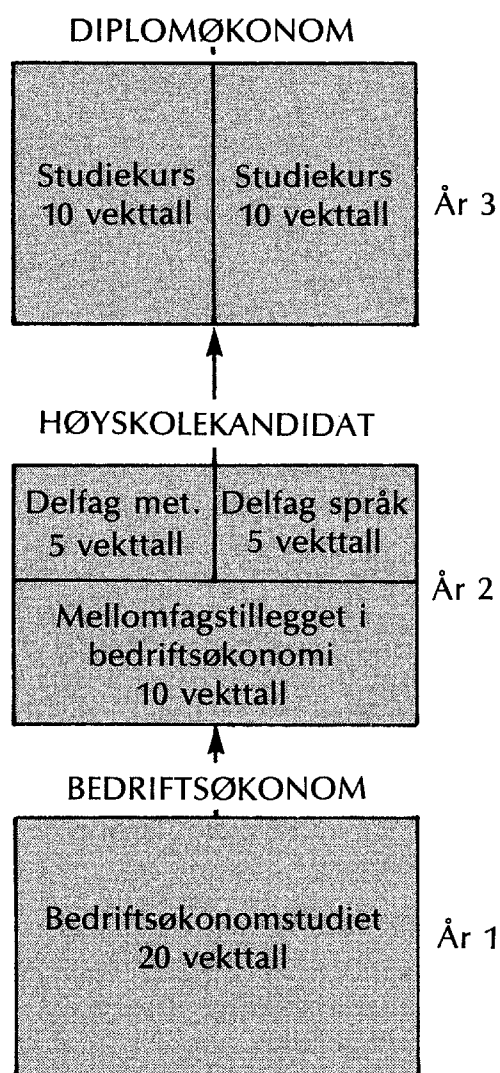
Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiet m/studiemodellen	136
Studiekurs	137
- Utgifter	137
- Vitnemål	137
Oversikt over studiekurstilbudene	138
Studiekurs i informasjonssystemer m/kursbeskrivelser	142
Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse m/kursbeskrivelser	150
Studiekurs i internasjonal bedriftsledelse	158
Studiekurs i personalledelse m/kursbeskrivelser	163
Studiekurs i idéutvikling og iverksetting m/kursbeskrivelser	169
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse m/kursbeskrivelser	176
Studiekurs i materialadministrasjon m/kursbeskrivelser	184
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt m/kursbeskrivelser	192
Studiekurs i markedsføring m/kursbeskrivelser	202
Studiekurs i organisasjonsutvikling m/kursbeskrivelser	213
Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon m/kursbeskrivelser	218
Studiekurs i Norge, EF og Europa m/kursbeskrivelser	224
* Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse m/kursbeskrivelser	230
* Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse inngår i diplomøkonom- studiet ved BI. Studiekurset kan kun tas i kombinasjon med studiekurs i markedsføring.	

ID1378

Diplomøkonomstudiet

Diplomøkonomstudiet bygger på høyskolekandidatstudiet. Høyskolekandidater må ta to studiekurs for å bli *diplomøkonom BI*.

Studiekurs

Studiekursene er ettårige kurs på høyskole-/universitetsnivå, og det kreves stor arbeidsinnsats og en del selvstudium for å oppnå et godt resultat. Studiekursene inngår som de siste 20 vekttall i diplomøkonomstudiet. De er valgfrie, og velges blant de studiekurs BI til enhver tid tilbyr. Studiekursene er også selvstendige studietilbud, som gir yrkesaktive muligheten til å oppdatere og videreføre sin kompetanse innenfor det økonomisk-administrative fagområde. (Unntak: Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse). Studieplanen omfatter 200 timer undervisning fordelt på to semestre. Alle kursene tilbys som intensivkurs i moduler, fordelt på høst- og vårsemestret. Studenter på BIs studiekurs kan benytte BIs dataverktøy for gjennomføring av studiet.

Utgifter

I tillegg til ordinære studieutgifter (se studieadministrativ informasjon), kommer eventuelle reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med intensivundervisningen.

Vitnemål

Når man har avsluttet sitt diplomøkonomstudium (60 vekttall), må studenten kontakte sitt studiested for tildeling av vitnemål. Diplomøkonomvitnemål blir ikke utstedt automatisk.

ID715

Oversikt over studiekurstilbudene 1989-90

Studiekurs	Sted	Tid
Studiekurs i informasjonssystemer	BI-Vestfold	Modul 1: 21.08 - 25.08.89 Modul 2: 30.10 - 03.11.89 Weekendsamling: 24.11 - 25.11.89 Modul 3: 15.01 - 19.01.90 Modul 4: 02.04 - 06.04.90 Weekendsamling: 27.04 - 28.04.90
Studiekurs i informasjonssystemer	BI-Bergen	Mandager kl. 15.00 - 20.00 i høst og vårsemestret
Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse	BI-Oslo	Modul 1: 23.08 - 26.08.89 Modul 2: 28.09 - 30.09.89 Modul 3: 16.11 - 18.11.89 Modul 4: 10.01 - 13.01.90 Modul 5: 22.02 - 24.02.90 Modul 6: 29.03 - 31.03.90
Studiekurs i internasjonal bedriftsledelse	BI-Skedsmo	Modul 1: 07.08 - 10.08.89 Modul 2: 02.10 - 05.10.89 Modul 3: 20.11 - 23.11.89 Modul 4: 08.01 - 11.01.90 Modul 5: 19.02 - 22.02.90 Modul 6: 02.04 - 05.04.90
Studiekurs i personalledelse	BI-Bergen	Modul 1: 24.08 - 25.08.89 Modul 2: 05.09 - 08.09.89 Modul 3: 07.11 - 10.11.89 Modul 4: 18.01 - 19.01.90 Modul 5: 06.02 - 09.02.90 Modul 6: 24.04 - 27.04.90
Studiekurs i personalledelse	BI-Buskerud	Modul 1: 28.08 - 01.09.89 Modul 2: 16.10 - 20.10.89 Modul 3: 12.02 - 16.02.90 Modul 4: 07.05 - 11.05.90
Studiekurs i personalledelse	BI-Telemark	Modul 1: 30.08 - 01.09.89 Modul 2: 20.09 - 22.09.89 Modul 3: 11.10 - 13.10.89 Modul 4: 01.11 - 03.11.89 Modul 5: 17.01 - 19.01.90 Modul 6: 14.02 - 16.02.90 Modul 7: 14.03 - 16.03.90 Modul 8: 18.04 - 20.04.90
Studiekurs i personalledelse	BI-Trondheim	Modul 1: 23.08 - 26.08.89 Modul 2: 04.10 - 07.10.89 Modul 3: 22.11 - 25.11.89 Modul 4: 10.01 - 13.01.90 Modul 5: 07.02 - 10.02.90 Modul 6: 28.03 - 31.03.90

Studiekurs i idéutvikling og iverksetting	BI-Buskerud	Modul 1: 04.09 - 06.09.89 Modul 2: 09.10 - 11.10.89 Modul 3: 30.10 - 01.11.89 Modul 4: 22.01 - 24.01.90 Modul 5: 05.02 - 07.02.90 Modul 6: 12.03 - 14.03.90 Modul 7: 23.04 - 25.04.90
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse	BI-Oslo	Modul 1: 04.09 - 08.09.89 Modul 2: 06.11 - 10.11.89 Weekendsamling: 24.11 - 25.11.89 Modul 3: 15.01 - 19.01.90 Modul 4: 19.03 - 23.03.90 Weekendsamling: 04.05 - 05.05.90
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse	BI-Vestfold	Modul 1: 28.08 - 01.09.89 Modul 2: 23.10 - 27.10.89 Weekendsamling: 17.11 - 18.11.89 Modul 3: 22.01 - 26.01.90 Modul 4: 26.03 - 30.03.90 Weekendsamling: 20.04 - 21.04.90
Studiekurs i materialadministrasjon	BI-Skedsmo	Modul 1: 28.08 - 01.09.89 Modul 2: 23.10 - 27.10.89 Modul 3: 05.02 - 09.02.90 Modul 4: 26.03 - 30.03.90
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Skedsmo	Modul 1: 04.09 - 06.09.89 Modul 2: 25.09 - 27.09.89 Modul 3: 16.10 - 18.10.89 Modul 4: 06.11 - 08.11.89 Modul 5: 22.01 - 24.01.90 Modul 6: 12.02 - 14.02.90 Modul 7: 12.03 - 14.03.90 Modul 8: 23.04 - 25.04.90
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Haugesund	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 11.10 - 14.10.89 Modul 3: 30.11 - 02.12.89 Modul 4: 24.01 - 27.01.90 Modul 5: 01.03 - 03.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Telemark	Modul 1: 04.09 - 06.09.89 Modul 2: 25.09 - 27.09.89 Modul 3: 16.10 - 18.10.89 Modul 4: 06.11 - 08.11.89 Modul 5: 22.01 - 24.01.90 Modul 6: 19.02 - 21.02.90 Modul 7: 19.03 - 21.03.90 Modul 8: 02.04 - 04.04.90
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Moss	Modul 1: 14.08 - 18.08.89 Modul 2: 09.10 - 13.10.89 Modul 3: 05.02 - 09.02.90 Modul 4: 07.05 - 11.05.90

Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Møre BI-Kristiansund	Modul 1: 16.08 - 18.08.89
		Modul 2: 13.09 - 15.09.89
		Modul 3: 11.10 - 13.10.89
		Modul 4: 01.11 - 03.11.89
		Modul 5: 17.01 - 19.01.90
		Modul 6: 07.02 - 09.02.90
		Modul 7: 21.03 - 23.03.90
		Modul 8: 25.04 - 27.04.90
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	BI-Gjøvik	Modul 1: 31.08 - 02.09.89
		Modul 2: 28.09 - 30.09.89
		Modul 3: 19.10 - 21.10.89
		Modul 4: 09.11 - 11.11.89
		Modul 5: 25.01 - 27.01.90
		Modul 6: 01.03 - 03.03.90
		Modul 7: 22.03 - 24.03.90
		Modul 8: 26.04 - 28.04.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Bergen	Modul 1: 16.08 - 19.08.89
		Modul 2: 13.09 - 16.09.89
		Modul 3: 15.11 - 18.11.89
		Modul 4: 10.01 - 13.01.90
		Modul 5: 28.02 - 03.03.90
		Modul 6: 18.04 - 21.04.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Gjøvik	Modul 1: 23.08 - 26.08.89
		Modul 2: 20.09 - 23.09.89
		Modul 3: 01.11 - 04.11.89
		Modul 4: 17.01 - 20.01.90
		Modul 5: 07.03 - 10.03.90
		Modul 6: 28.03 - 31.03.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Haugesund	Modul 1: 30.08 - 02.09.89
		Modul 2: 27.09 - 30.09.89
		Modul 3: 08.11 - 11.11.89
		Modul 4: 17.01 - 20.01.90
		Modul 5: 14.02 - 17.02.90
		Modul 6: 28.03 - 31.03.90

Studiekurs i markedsføring	BI-Moss	Modul 1: 30.08 - 02.09.89 Modul 2: 04.10 - 07.10.89 Modul 3: 22.11 - 25.11.89 Modul 4: 24.01 - 27.01.90 Modul 5: 07.03 - 10.03.90 Modul 6: 25.04 - 28.04.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Kristiansund BI-Møre	Modul 1: 30.08 - 02.09.89 Modul 2: 27.09 - 30.09.89 Modul 3: 15.11 - 18.11.89 Modul 4: 24.01 - 27.01.90 Modul 5: 28.02 - 03.03.90 Modul 6: 28.03 - 31.03.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Oslo	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 13.09 - 16.09.89 Modul 3: 01.11 - 04.11.89 Modul 4: 31.01 - 03.02.90 Modul 5: 14.03 - 17.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Trondheim	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 20.09 - 23.09.89 Modul 3: 15.11 - 18.11.89 Modul 4: 31.01 - 03.02.90 Modul 5: 07.03 - 10.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
Studiekurs i markedsføring	BI-Vestfold	Åpningsmodul: 17.08 - 19.08.89 Modul 1: 02.10 - 06.10.89 Modul 2: 27.11 - 02.12.89 Modul 3: 29.01 - 02.02.90 Modul 4: 19.03 - 23.03.90 Sluttmodul: 19.04 - 21.04.90
Studiekurs i organisasjonsutvikling	BI-Buskerud	Modul 1: 21.08 - 25.08.89 Modul 2: 13.11 - 17.11.89 Modul 3: 15.01 - 19.01.90 Modul 4: 02.04 - 06.04.90
Studiekurs i energikøkonomi og energiadministrasjon	BI-Oslo	Modul 1: 28.08 - 01.09.89 Modul 2: 02.10 - 06.10.89 Modul 3: 22.01 - 26.01.90 Modul 4: 23.04 - 27.04.90
Studiekurs i Norge, EF og Europa	BI-Haugesund	Modul 1: Uke 36 H 89 Modul 2: Uke 40 H 89 Modul 3: Uke 47 H 89 Modul 4: Uke 5 V 90 Modul 5: Uke 11 V 90 Modul 6: Uke 14 V 90
Studiekurs i markeds-kommunikasjon og ledelse	BI-Oslo (eventuelt BIs Handelshøyskole)	Ikke bestemt

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1387

Studiekurs i informasjonssystemer

Mål

Studiekurset er utviklet for å dekke den ambisiøse og ansvarlige administrative medarbeiders behov for innsikt i moderne informasjonsteknologi på en bred og grunnleggende måte. Kurset tar ikke sikte på å gi en dyptgående spesialistutdanning i datateknologi. Det er i stedet orientert mot informasjonsbrukerens problemstillinger og tenkemåte. Det vil gi studentene ferdigheter i å analysere og dokumentere informasjonsbehov og i å utvikle konkrete systemer ved hjelp av moderne verktøy. Studentene vil få trening i å vurdere og bruke informasjon som en viktig ressurs i virksomheten. Særlig vekt legges det på de organisasjonsmessige aspekter av informasjonsteknologi, spesielt mulighetene for utvikling av nye forretningsmuligheter og teknologiens betydning for serviceutvikling.

Forkunnskaper

Kurset forutsetter at studentene har en viss basisinnsikt i informasjonsteknologien og dens anvendelser omtrent på nivå med innføringskurset i informasjonssystemer på Bls bedriftsøkonomstudium og mellomfagstilleggets kurs i systemering. Det vil være mulig å følge kurset uten disse forkunnskaper, men det vil da være nødvendig å lese de sentrale deler av grunnfags- og spesielt mellomfagspensumet på egen hånd i løpet av høst-semesteret.

Følgende litteratur forutsettes kjent i hovedtrekk ved kursstart:

Capron, H.L.: *Systems Analysis and Design*. Reading, Mass.: Benjamin/Cummings 1986.

Høyer, R. (red.): *EDB på norsk*. 3. utg. Oslo: Tano 1988.

O'Leary, T.J. og Williams, B.R.: *Computers and Information Processing with Business Applications*. Menlo Park, Cal.: Benjamin/Cummings 1985.

Skagestein, G. og Thorvaldsen, A.: *Fra virkelighet til datamodell*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer og går over to semestre. Det arrangeres også to weekendsamlinger. I tillegg til den løpende forelesningsserie gjennom studieåret vil studentene arbeide med realistiske cases og oppgaver i smågrupper. En av oppgavene er et omfattende systemutviklingsprosjekt basert på bruk av et 4.generasjons systemutviklingsverktøy på PC. En annen oppgave består i å gjennomføre et utredningsoppdrag for en bedrift.

Kurset forutsetter stor innsatsvilje og entusiasme for å oppnå et godt utbytte og innebærer en god del selvstudium.
Følgende hovedtemaer gjennomgås:

Høsten 1989

1. Introduksjon
2. Videregående systemering
3. Prosjektledelse og prosjektadministrasjon
4. Bedriftscase
5. Prosjektarbeid
6. Moderne programvare

Våren 1990

7. Datakommunikasjon og telematikk
8. Bedriftsbesøk
9. Organisering av bedriftens datafunksjon og Information Resource Management
10. Organisasjonsutvikling og Service Management
11. Strategisk bruk av informasjonsteknologi
12. Aktuelle bedriftsøkonomiske aspekter

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med innlevering av en fagoppgave. I løpet av vårsemestret skal det innleveres to fagoppgaver. Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1104	Fagoppgave 1	2	H 89 (F) Utlev: 02.10.89 Innlev: 15.12.89
DST 1105	Fagoppgave 2	2	V 90 (F) Utlev: 15.01.90 Innlev: 23.03.90
DST 1106	Fagoppgave 3	2	V 90 (F) Utlev: 02.04.90 Innlev: 16.05.90
DST 1107	Informasjonssystemer	4	V 90 (E5t)

F = Fagoppgave

E = Eksamen

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste ordinære eksamen i kurset. Det er ikke nødvendig å levere ny fagoppgave ved kontinuasjon. Det er adgang til å få bedømt ny fagoppgave uten å kontinuere i hele kurset.

Kursansvarlig

Førsteamanuensis Tor J. Larsen.

Undervisningstid og -sted

BI-Vestfold	Telefon (034) 62 300
Modul 1:	21.08 - 25.08.89
Modul 2:	30.10 - 03.11.89
Weekendsamling:	24.11 - 25.11.89
Modul 3:	15.01 - 19.01.90
Modul 4:	02.04 - 06.04.90
Weekendsamling:	27.04 - 28.04.90
BI-Bergen	Telefon (05) 32 76 00
Undervisningen finner sted mandag kl. 15.00 - 20.00 i høst- og vår- semestret.	

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1235

KURS:	DST 1104 Fagoppgave 1
Studium:	Studiekurs i informasjonssystemer
Fagansvarlig(e):	G. Skagestein
Fagseksjon:	SIT
Vekttall:	2

Mål

Målet for fagoppgave 1 er at studentene skal få erfaring i systemutvikling ved å gjennomføre en større, realistisk systemutviklingsoppgave som ligger nær opp til de problemstillinger studentene vil møte i arbeidslivet.

Obligatorisk litteratur

Andersen, N.E. et al.: *Professionel systemudvikling. Erfaringer, muligheter og handling*. København: Teknisk Forlag 1986.

Bostrøm, B., Nilson, A. og Sellden, J.: *Systemering med datamaskinstøtte*. Oslo: Tano 1988.

eller

De Marco, T.: *Structured Analysis and System Specification*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1979.

Skagestein, G. og Thorvaldsen, A.: *Fra virkelighet til datamodell*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Andersen, E.S., Grude, K.V. og Haug, T.: *Målrettet prosjektstyring*. Oslo: NKI-forlaget 1984.

Anbefalt litteratur

Skagestein, G. og Thorvalsen, A.: *Arbeidshefte til Fra virkelighet til datamodell*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Andersen, E.S.: *Prosjektarbeid - en veiledning for studenter*. Oslo: NKI-forlaget 1988.

Emneoversikt

1. Introduksjon
 - grunnleggende begreper og teori fra informasjonsvitenskapen
 - oversikt over aktuelle utviklingstrekk innen teknologien og dens anvendelsesformer med særlig vekt på økonomiske forhold
2. Videregående systemering
 - systemeringsarbeidets forankring i virksomhetens mål
 - metoder og teknikker for avdekking av informasjonbehov
 - metoder og teknikker for spesifikasjon av informasjonssystemer
 - utforming av brukergrensesnitt
 - realisering av det spesifiserte informasjonssystem
 - innføring av informasjonssystemer i virksomheter
 - datamaskinbaserte systemutviklingsverktøy
3. Prosjektledelse og prosjektadministrasjon
 - nye systemutviklingsmetoder og deres krav til styringsmetode i prosjektarbeidet
 - gjennomgang av en konkret styringsmetode
 - ulike metoder på markedet
 - en gjennomgang av milepelsplanlegging som verktøy
 - datamaskinbaserte hjelpemidler

4. Bedriftscase

- studiebesøk i bedrift med presentasjon av et større systemutviklingsprosjekt
- obligatorisk innlevering av kort rapport som belyser et spesielt aspekt ved prosjektet

5. Prosjektarbeid

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Studenter som finner det formålstjenlig, står fritt til å benytte dataverktøy ved utarbeidelse av fagoppgave.

Eksamen

Gjennomføring av en større, realistisk systemutviklingsoppgave - fra problemanalyse til realisering. Arbeidet utføres i prosjektgrupper på 3-5 studenter. Denne delen av kurset innledes med en samling der prosjektet belyses nærmere. Prosjektrapporten utgjør fagoppgave 1. Besvarelsen presenteres.

ID1366

KURS:**DST 1105 Fagoppgave 2****Studium:****Studiekurs i informasjonssystemer**

Fagansvarlig(e):

Bo Hjort Christensen og Kjell Rusti

Fagseksjon:

SIT

Vekttall:

2

Mål

Studentene skal gjennom utarbeidelse av en rapport få innsikt i hvordan en bedrift med utgangspunkt i gitte forutsetninger bør planlegge, organisere og forvalte sin IT-funksjon.

Obligatorisk litteratur

Jackson, J.: *Corporate Information Management*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1986.

Høyer, R.: *Datateknologi, ledelse og organisasjon*. Utvalgte artikler. Kompendium. Bærum: BI Forlag 1987.

Lientz, B.P. og Rea, P.: *Data Communications for Business*. St. Louis: Times Mirror/Mosby College Publishing 1987.

Marchand, D. og Horton, F.: *Infotrends*. New York, N.Y.: Wiley 1986.

Solberg, S.L. og Andersen, Å.B.: *I forkant. Konkurransfordeler ved strategisk bruk av informasjonsteknologi*. Oslo: Tano 1988.

Schiefloe, P.M. og Sørensen, K.H. (red.): *Revolusjonen som forsvant? EDB, informasjon og samfunn*. Kap. 8-10. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Anbefalt litteratur

Schiefloe, P.M. og Sørensen, K.H. (red.): *Revolusjonen som forsvant? EDB, informasjon og samfunn*. Kap. 1-7 og kap. 11-15. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Emneoversikt

1. Moderne programvare
 - oversikt over ulike kategorier programvare med vekt på 4.generasjons verktøy
 - standard applikasjonsprogrammer
 - generelt behandles funksjonskrav, brukergrensesnitt, fordeler og ulemper, integrasjon, sikkerhet, programmodifikasjon og anvendelsesområder i tillegg til mer spesifikk produktinformasjon
2. Datakommunikasjon og telematikk
 - offentlige kommunikasjonstjenester
 - maskin til maskin kommunikasjon - en problemanalyse
 - lokale nett - egenskaper og kvaliteter
 - tjenesteintegreerte nett - en begrepsavklaring
 - datakommunikasjon og sikkerhet
 - datakommunikasjon og økonomi
 - de dominerende maskinleverandørers strategier på området
 - databasetilbud og verdiøkende nettverkstjenester
3. Bedriftsbesøk
 - besøk på eller av en lokal bedrift for å få materiale til fagoppgave 2, som består i å utrede et bedriftsproblem med tilknytning til emne fire nedenfor
4. Organisering av bedriftens datafunksjon og Information Resource Management
 - organisering av bedriftens informasjonshusholdning som funksjon av bedriftsstruktur, teknologi og kompetanseprofil
 - Information Center: Mål,forutsetninger og erfaringer
 - Information Resource Management
5. Utvikling av IT-strategier
 - begreper og arbeidsmodeller
 - strategiens innhold
 - organisering av strategiarbeidet
6. Organisasjonsutvikling og Service Management
 - systemutvikling som en OU-prosess
 - bedriftsutvikling og forandringsprosesser
 - arbeidsmiljøutvikling
 - servicetenkning og datamaskinstøttet serviceproduksjon
 - egenskaper ved det post-industrielle samfunn
7. Strategisk bruk av informasjonsteknologi
 - informasjonsteknologi som konkurransefaktor
 - identifisering av satsingsområder ved hjelp av Porter's verdikjede-tankegang og CSF (Critical Success Factor) metoden
 - eksempler fra internasjonale virksomheter som har benyttet IT som konkurransefremmende virkemiddel
 - strategisk forvaltning av EDB-funksjonen
 - strategisk planlegging av IT-satsingen
8. Aktuelle bedriftsøkonomiske aspekter
 - juridiske problemstillinger: Kontraktsrett, forhandlinger og konflikter, rettighetsprinsipper, aktuelle personvernproblemer
 - beslutningsstøttesystemer og kunnskapsbaserte systemer. programvareoversikt og demonstrasjon

- økonomiske aspekter ved informasjon og databehandling.
investeringskalkyle og effektivitetskriterier.
datasikkerhet

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset.

Eksamen

Fagoppgave 2 består i utarbeidelse av en rapport som beskriver planlegging, organisering og forvaltning av IT-funksjonen i en tenkt eller konkret bedrift.

ID1367

KURS:	DST 1106 Fagoppgave 3
Studium:	Studiekurs i informasjonssystemer
Fagansvarlig(e):	J. Olaisen og T.J. Larsen
Fagseksjon:	SIT
Vekttall:	2

Mål

For fagoppgave 3 velger studentene fritt et utredningstema. Tema velges innen et faglig aspekt som er dekket av kursets pensum, men som ikke er dekket av fagoppgave 1 eller 2. Ved sensurering vil det bli lagt vekt på studentenes evne til å bruke teori og generell kunnskap fra litteraturen under utredning av konkrete bedriftsproblemer på en konstruktiv måte. Utredningen skal fortrinnsvis utføres i en konkret arbeidsorganisasjon.

Obligatorisk litteratur

All litteratur som inngår i studiekurset.

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset.

ID1236

KURS:	DST 1107 Informasjonssystemer
Studium:	Studiekurs i informasjonssystemer
Fagansvarlig(e):	Tor J. Larsen
Fagseksjon:	SIT
Vekttall:	4

Mål

Hensikten er å prøve studentenes kunnskaper i pensumlitteraturen og i de ferdigheter som antas ervervet i forbindelse med fagoppgavene.

Obligatorisk litteratur

All litteratur som inngår i studiekurset.

Eksamen

Studiekurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1368

Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse

Mål

Studiekurset skal gi en bred innføring i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse med vekt på særtrekk ved den offentlige sektors oppgaver, oppbygning og funksjonsmåte. Indirekte skal kurset hjelpe studentene til bedre å kunne anvende kunnskap og innsikt fra øvrige studiekurs på oppgaver innenfor offentlig virksomhet.

Forkunnskaper

Studentene må ha bedriftsøkonomi mellomfag eller tilsvarende forkunnskaper. Deltakere med annen akademisk bakgrunn og yrkeserfaring fra offentlig forvaltning kan også søke.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer og går over to semestre. Det vil gjennomføres i form av forelesninger og gruppearbeid med påfølgende plenumsdiskusjon. Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått.

Høsten 1989

1. Offentlig administrasjon
2. Samfunnsøkonomi

Antall timer

50
50

Våren 1990

3. Ledelse i offentlig sektor
4. Offentlige tiltaks økonomi

50
50

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen og en fagoppgave. Vårsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen og en fagoppgave.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1200	Samfunnsøkonomi	2	H 89 (E 3 t)
DST 1201	Offentlig administrasjon	3	H 89 (F) Utlev: 29.09.89 Innlev: 30.11.89
DST 1202	Ledelse i offentlig sektor	2	V 90 (E 3 t)
DST 1204	Offentlige tiltaks økonomi	3	V 90 (F) Utlev: 26.03.90 Innlev: 14.05.90

E = Eksamen

F = Fagoppgave.

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Professor Jan Grund

Undervisningstid og -sted

BI-Oslo	Telefon: (02) 20 90 93
Modul 1:	23.08 - 26.08.89
Modul 2:	28.09 - 30.09.89
Modul 3:	16.11 - 18.11.89
Modul 4:	10.01 - 13.01.90
Modul 5:	22.02 - 24.02.90
Modul 6:	29.03 - 31.03.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1223

KURS:	DST 1200 Samfunnsøkonomi
STUDIUM:	Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	Erik Grønn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	Tilpasses i høstsemestret
Vekttall:	2

Mål

Målet med kurset er å diskutere på et prinsipielt grunnlag enkelte særtrekk ved den offentlige sektor som økonomisk aktør. Først vil man friske opp det makroøkonomiske begrepsapparat for å vise noen av de styringsinstrumenter den offentlige sektor råder over. Videre behandles enkelte grunnleggende prinsipper for ressursallokering fra et mikroøkonomisk perspektiv. Et siktemål for makrodelen vil være å lære studentene til å tenke realøkonomisk, mens et hovedsiktemål for mikrodelen vil være å utvikle forståelse av prinsippet om at prisen på en vare bør settes ut fra grensekostnadene ved å produsere den.

Det har i den senere tid vokst frem en forståelse av at den tradisjonelle fremstillingen av økonomiske aktører som i en viss forstand passive og ikke-bevisste, ikke makter å få grep på essensielle sider ved samfunnsøkonomisk aktivitet. Spillteori er en tilnærmingstype som tar utgangspunkt i at en aktør er klar over at egne handlinger påvirker beslutningsgrunnlaget for andre parter handlinger, og at den første aktøren vet at de(n) andre forstår dette osv. Gjennom en slik modellformulering kan mange tilsynelatende paradokser i samspillet mellom privat og offentlig sektor løses opp.

Det er viktig å forstå hvorfor det i det hele tatt finnes en offentlig sektor i en økonomi. Vi vil i kursets andre del først gi en kortfattet oversikt over trekk ved utviklingen av den offentlige sektor i de industrialiserte land de siste 100 år. På prinsipielt grunnlag drøftes så berettigelsen av en offentlig sektor. Ett utgangspunkt for denne diskusjonen vil være en forståelse av Adam Smiths idé om at en fritt virkende økonomi, styrt av egeninteresse og uten offentlige inngrep, *under visse betingelser* faktisk realiserer en samfunnsøkonomisk optimal allokering av ressurser. Men hva skjer når disse betingelser ikke er oppfylt? Det vil her bli lagt særlig vekt på å få grep på betydningen av forskjellige former for markedsimperfeksjoner som f.eks. ufullkommen konkurranse, eksterne virkninger (f.eks. forurensninger), manglende markeder o.l. Også mulige begrunnelser for å drive aktiv distriktspolitikk blir gjennomgått.

Selv om det erkjennes at en privat økonomi uten offentlige inngrep på en rekke områder vil virke utilfredsstillende, er det ikke sikkert at offentlige myndigheter disponerer virkemidler som er egnet til å rette opp situasjonen. Kurset vil derfor gå nærmere inn på hvilke virkemidler offentlige myndigheter faktisk kan ta i bruk.

Obligatorisk litteratur

Bohm, P.: *Samhällsekononisk effektivitet*. Stockholm: SNS Forlag 1986.

Golombek, R. og Hylland, Aa: *Spillteori*. Universitetet i Oslo: Sosialøkonomisk institutt 1986.

Johansen, L. *Offentlig økonomikk*. Oslo: Universitetsforlaget 1967.

Roper, B. og Snowdon, B. (eds.): *Markets, Intervention and Planning*. London: Longman 1987.

Emneoversikt

1. Generell økonomisk teori og spillteori
 - finanspolitiske og pengepolitiske virkemidler
 - valutapolitikk og inntektspolitikk
 - den offentlige sektors budsjettbalanse
 - tolkning av tilbuds- og etterspørselsfunksjoner
 - begrepet Pareto-optimalitet
 - frikonkurransemodellens optimalitetssegenskaper
 - prinsippet: Pris = Grensekostnad
 - hva er spillteori
 - to-personer ikke-kooperativt nullsumspill
 - to-personer ikke-kooperativt variabelsumspill
 - forhandlingsteori
2. Den offentlige sektors rolle og oppgave
 - om utviklingen av den offentlige sektor
 - Adam Smith's usynlige hånd - en presisering
 - ufullkommen konkurranse
 - fallende gjennomsnittskostnader
 - eksterne virkninger
 - kollektive goder
 - sammenligning av effektiviteten i privat og offentlig sektor

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt. ID1230

KURS:	DST 1201 Offentlig administrasjon
STUDIUM:	Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	Jan Grund
Fagseksjon:	SAF
Modul:	Tilpasses i høstsemestret
Vekttall:	3

Mål

Faglig mål er å gi studentene kunnskap og innsikt til å kunne besvare to sett spørsmål:

1. Hvordan er det offentlige styringsapparatet bygget opp, og hvordan fungerer det? Hvorfor ser det ut slik det gjør?

Kurset tar sikte på å gi en beskrivende oversikt over hvordan de enkelte hovedinstitusjonene er bygget opp og over deres innbyrdes forhold. Videre legges det vekt på å få frem hovedtrekkene ved *begrunnelsen* for styringsapparatets oppbygning og de dilemmaer man står overfor når man skal søke å ivareta ulike hensyn. Spesielt belyses forholdet mellom demokratiske verdier som representativitet og rettssikkerhet på den ene siden og krav til kapasitet for styring og ledelse på den annen. Viktige avvik fra idealet («den parlamentariske styringskjede») drøftes. I undervisningen vil det tildels bli gjort sammenligninger med organisering av en (privat) bedrift, og forskjeller søkes forklart bl.a. ut fra forskjeller i oppgaver og omgivelser.

Obligatorisk litteratur

Olsen, J.P.: *Organized Democracy*. Bergen: Universitetsforlaget 1983. Ca. 200 s.

Skare, L.H. (red.): *Forvaltningen i samfunnet*. Oslo: Tano 1987. Kap. 2-6, 9 - ca. 220 s.

(Jfr. også Eliassen og Kooiman, DST 1202).

Gabrielsen, R.: «Særtrekk ved offentlig ledelse» i *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* 3/1986.

2. Hva forsøker det offentlige styringsapparat å styre, og hvordan foregår denne styringen?

Her gis det først en kort innføring i alternative styringssystemer (marked, hierarki etc.) og i begrunnelsen for at vi har offentlige styringsorganer overhodet (jfr. delkurs 2). Derne vil utviklingen med hensyn til offentlige oppgaver og styringsambisjoner bli søkt beskrevet og forklart. Endelig tas det sikte på å gi en innføring i ulike styringsteknikkers muligheter og begrensninger, herunder informasjonsstyring, incentivstyring og styring gjennom direktiver (lover, forskrifter m.v.)

Obligatorisk litteratur

Hernes, G. (red.): *Forhandlingsøkonomi og blandingsadministrasjon*. Oslo: Universitetsforlaget 1987. Kap. 1, 4, 6 - ca. 90 s.

Eckhoff, T.: *Statens styringsmuligheter, særlig i ressurs- og miljøspørsmål*. Oslo: Tano 1983. Del I - ca. 110 s.

ID1227

KURS:	DST 1202 Ledelse i offentlig sektor
STUDIUM:	Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse

Fagansvarlig(e):	Jan Grund
Fagseksjon:	SAF
Modul:	Tilpasses i vårsemestret
Vekttall:	2

Mål

Målet er å gi studentene innsyn i de grunnleggende ledelses-, organisasjons- og styringsproblemer i den offentlige sektor.

Obligatorisk litteratur

Busch, T., Johnsen, E. og Vanebo, J.O.: *Ledelse i det offentlige*. Oslo: Tano 1989.

Eliassen, K.A. og Kooiman, J. (eds.) *Managing Public Organizations: Lessons from Contemporary European Experience*. Beverly Hills/London: Sage 1987. Utvalgte kapitler.

FAD: *Den nye staten: Program for fornyelse av statsforvaltningen*. Oslo: Forbruker- og administrasjonsdepartementet 1987.

Gabrielsen, R.: «Særtrekk ved offentlig ledelse» i *Norsk Statsvitenskapelig Tidsskrift* 3/1986.

Heitman, J.: *Utfordringer til personalpolitikk i offentlig virksomhet*. Oslo: Tano 1987.

Nordhaug, O. (red.): *Strategisk personalledelse*. Oslo: Tano 1988.

Pedersen, I.-A. et al: *Strategisk planlegging i offentlig virksomhet*. Trondheim: Tapir 1986.

Statskonsult. Direktoratet for forvaltningsutvikling: *Veiledning i virksomhetsplanlegging*. Oslo: Statskonsult 1988.

Emneoversikt

1. Rammebetingelser og utfordringer for ledelse i det offentlige.

Her behandles den ramme av begrensninger og muligheter som ledere i offentlig sektor arbeider innenfor. Vi ser på hva kravene om fornyelse av offentlig virksomhet innebærer for ledere i offentlig sektor. Eksisterende forhandlingsordninger, rett til medbestemmelse og personalpolitiske regler gjennomgås. Endelig forsøker vi å trekke sammenligninger mellom offentlig og privat virksomhet med hensyn til bruker- og serviceorientert ledelse.

2. Roller og virkemidler i utøvelsen av ledelsesfunksjoner i offentlig sektor.

Her ser vi først på virksomhetsplanlegging som basis for ledelse og på utviklingen av mål- og resultatorientert ledelse. Budsjettets funksjon som styringverktøy belyses. Linjeleders personalansvar gjennomgås. Kurset tar også opp ulike lederroller og rollekonflikter. Endelig behandles forandringsledelse og organisasjonsutvikling i offentlig virksomhet.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1232

KURS:	DST 1204 Offentlige tiltaks økonomi
STUDIUM:	Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	Erik Grønn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	Tilpasses i vårsemestret
Vekttall:	3

Mål

Målet for denne del av kurset er å gi en nærmere forståelse av deler av den offentlige sektors inntekts- og utgiftsside; vi diskuterer skatteøkonomi og nyttekostnadsanalyse. I skattedelen gjennomgås hovedelementene i det norske skattesystemet. Hvorfor har vi skatter? Hva er gode skatteobjekter? Sentralt står forholdet mellom effektivitet og rettferdighet i beskatningen. De fleste skatteformer medfører visse vridninger i ressursbruken - dette gir det vi kaller effektivitetstap - og disse effektivitetstapene er gjerne minst hvis vi beskatter nødvendighetsgoder eller goder som veier tungt i budsjettene til lavinntektsgrupper. Det kan derfor være vanskelig å finne frem til et skattesystem som er både effektivt og rettferdig.

For mange offentlige utbyggingsprosjekter eller andre tiltak eksisterer det ikke markedspriser som man kan støtte seg til når man skal ta stilling til om prosjektet bør settes i gang eller ikke. Dette kan skyldes at prosjektene er så store at de får konsekvenser for hele økonomien (f.eks. flyplass- eller jernbaneutbygging) eller at prosjektene berører verdistrømmer som vanligvis ikke måles i markedspriser (helse og ren natur, støy, tiden vi sitter i bilkø osv.). Det er altså behov for metoder som kan sette oss i stand til å foreta en slags systematisk samfunnsøkonomisk regnskapsførsel også for slike prosjekter. Dette gjøres i nytte/kostnadsanalyse, som anviser en måte for systematisk måling og veiing av gevinster og kostnader ved offentlige tiltak.

Obligatorisk litteratur

Bohm, Johansen, Rober og Snowdon (se DST 1200).

Grønn, E.: *Nyttekostnadsanalyse*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1988.

NOU 1984:22: *Innstilling om personbeskatning*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

St.meld. nr. 35 (1986-87): *Reformer i personbeskatningen*.

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet* 1990

Ytterligere materiale om skattesystemet vil bli utdelt på forelesningene.

Emneoversikt

1. Skatteøkonomi

- hvorfor har vi skatter
- hva kjennetegner et godt skattesystem
- særtrekk ved det norske skattesystemet
- effektivitetstapet ved beskatningen
- skatt og rettferdighet

2. Nyttekostnadsanalyse

- behovet for systematiske offentlige lønnsomhetsberegninger
- verdsettingsproblemer når markedspriser ikke kan brukes
- verdsettingsproblemer når markedspriser ikke finnes (natur, miljø, helse, liv og død, tid osv.)
- sammenveiiingsproblemer: Fordelingsspørsmål og nåverdikriteriet
- finansiering av offentlige prosjekter

ID1233

Studiekurs i internasjonal bedriftsledelse

Mål

Studiekurset har som mål å gi deltakerne en forståelse av de faktorer som påvirker bedriftens internasjonalisering. Dette vil gjøre deltakerne mer skikket til å delta i gjennomføringen av internasjonaliseringen, samt øke sannsynligheten for at en slik internasjonalisering skal bli vellykket.

Kursets hovedtyngde er lagt på utformingen og gjennomføringen av en internasjonal bedriftsstrategi i fagområdene administrasjon, ledelse, økonomi, finans, markedsføring og språk.

Forkunnskaper

Det forutsettes at deltakerne har bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende forkunnskaper. I tillegg må deltakerne kunne lese engelsk faglitteratur og delta i diskusjoner på engelsk.

Obligatorisk litteratur

Nedenstående litteraturliste er kun retningsgivende. Endelig liste sendes kursdeltakerne før semesterstart.

Robock, S.H. og Simmonds, K.: *International Business and Multinational Enterprises*. 4th ed. Homewood, Ill.: Irwin 1989.

Toyne, B. og Walters, P.: *Global Marketing Management. A Strategic Perspective*. Needham Heights, Mass. 1988.

Douglas og Craig: *International Marketing Research*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1983.

Lessard, D.R.: *International Financial Management: Theory and Application*. 2nd ed. New York, N.Y.: Wiley 1985.

Solberg, C.A.: *Eksportmarkedsføring*. 3. utg. Oslo: Tano 1986.

Scott, B.: *The Skills of Negotiating*. New York, N.Y.: Halsted 1981.

Fisher, R. og Ury, W.: *Getting to Yes*. Reprint. London: Hutchinson Business 1988.

Joynt, P. og Warner, M.: *Managing in Different Cultures*. Oslo: Universitetsforlaget 1985.

Solberg, C.S. (red.): *Etableringer i utlandet*. Oslo: Norges Industriforbund 1984.

Tema- og casehefter.

Annen litteratur: Den endelige pensumlisten vil bli inkludert i forelesningsdisposisjonen til hvert enkelt kurs.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer, og går over to semestre. I tillegg til forelesninger vil det bli lagt vekt på cases, seminarer og praktiske øvelser i forbindelse med undervisningen. Det forutsettes stor aktivitet fra den enkelte deltaker. Tre hovedtemaer vil bli gjennomgått:

1. Internasjonaliseringsprosessen
2. Internasjonale rammebetingelser
3. Internasjonal bedriftsledelse

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen og en fagoppgave. Vårsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen samt skriftlig og muntlig presentasjon og diskusjon av cases. Temaene hentes som oftest fra kursene i internasjonal markedsføring og markedsanalyse, men også fra andre deler av studiekurset. Casene blir gjennomgått i modul 5.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1300	Internasjonal bedriftsledelse	3	H89 (E 3t)
DST 1301	Internasjonal organisasjon og management	2	H89 (F) Utlev: 02.10.89 Innlev: 14.12.89
DST 1302	Internasjonal bedriftsledelse	3	V90 (E 3t)
DST 1304	Internasjonal markedsføring og markedsanalyser	2	V90 (C) Utlev: 19.02.90 Innlev: 22.02.90

E = Eksamen C = Cases F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Professor Pat Joynt.

Undervisningstid og -sted

BI-Skedsmo

Telefon: (06) 84 06 20

Modul 1:	07.08 - 10.08.89
Modul 2:	02.10 - 05.10.89
Modul 3:	20.11 - 23.11.89
Modul 4:	08.01 - 11.01.90
Modul 5:	19.02 - 22.02.90
Modul 6:	02.04 - 05.04.90

Undervisningen finner sted i tidsrommet 09.30-16.30

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1327

Kursinnhold

Kurset er delt opp i følgende tre hoveddeler:

Del I

Internasjonaliseringsprosessen

Studiekursets første del har til hensikt å gi en praktisk forståelse av selve internasjonaliseringsprosessen. Først analyseres de hovedstrategier som en bedrift kan benytte i denne prosessen. For å forstå internasjonaliseringsprosessen er det imidlertid også viktig å få innsikt i den teori som forklarer hvorfor og hvordan internasjonal handel og investeringer oppstår. Til slutt diskuteres internasjonaliseringsprosessen i skandinavisk næringsliv.

Internasjonal virksomhet

1. Beskrivelse av internasjonaliseringsprosessen fra prøveeksport til uteetablering
2. Analyse av hovedstrategier
 - a) eksport av varer
 - b) kunnskapsleveranser
 - c) uteetablering (utenlandske direkte investeringer)
3. Den globale utvikling av internasjonal virksomhet

Teori

1. Handelsteori
 - a) komparative fortrinn - Ricardian og Hecksher-Olin teorier
 - b) andre teorier - Product Life Cycle osv.
2. Teori om utenlandske direkte investeringer
 - a) imperfekte markeder
 - b) risikodiversifisering
 - c) andre

Skandinavisk internasjonalisering

1. Internasjonaliseringsprosessen i skandinaviske bedrifter
2. Utviklingen av internasjonal virksomhet i norske bedrifter
 - a) Norges eksport og uteetablering i etterkrigstiden
 - b) Norges konkurranseevne i dag
 - c) utsiktene i 90-årene

Del II

Internasjonale rammebetingelser

Internasjonale bedrifter opererer i en komplisert virkelighet med mange muligheter og problemer som man vanligvis ikke møter i innenlandske virksomheter. Det er viktig å bli kjent med denne virkelighet, og hensikten i den andre delen av studiekurset er derfor å presentere hovedelementene i den internasjonale virkelighet.

Valutasystemer

1. Internasjonale pengesystemer - Bretton Woods system, flytende kurssystem
2. Valutamarkeder
3. Norsk valutapolitikk og -regulering
4. Internasjonale kapitalmarkeder

Det kulturelle rammeverk

1. Hovedelementer i den sosio-kulturelle omgivelse og sammenheng med internasjonal virksomhet
2. Analyse av de sosio-kulturelle forhold

Det økonomiske rammeverk

1. Makroøkonomiske begreper og sammenhenger - BNP, utenriksregnskap, inflasjon
2. Analyse av den økonomiske og industrielle struktur i forskjellige land
3. Bruk av økonomiske indikatorer

Det rettslige rammeverk

1. Prinsipper om hvilket lands lovgivning som skal anvendes på et kontraktsforhold (internasjonal privatrett)
2. Norsk lovgivning og internasjonal virksomhet

Internasjonale handelssystemer

1. Internasjonale organisasjoner og avtaler: GATT, OECD, IMF, World Bank
2. Regional økonomisk integrasjon: EF, EFTA, COMECON
3. Proteksjonisme og andre hindre for internasjonal handel
4. «Nord-syd»-dialog - UNCTAD og handelspolitikk med U-land

Vertsland og hjemlandsproblematikk for multinasjonale bedrifter

1. Multinasjonale bedrifter og vertsland
2. Multinasjonale bedrifter og hjemland

Del III**Internasjonal bedriftsledelse**

Hovedvekten i studiekurset legges på denne delen, hvor man diskuterer hvorledes en bedrift bør ledes for å kunne operere effektivt i en internasjonal dimensjon. Hensikten er å fokusere på de problemområder som får en annen karakter fordi bedriften forlater den nasjonale dimensjon. I tillegg til undervisning og diskusjon legges det stor vekt på bruk av cases og fagoppgaver i denne delen. Emnet internasjonale markedsstrategier vil bli evaluert med casedrøftelser.

Internasjonale markedsanalyser

1. Internasjonale beslutningssituasjoner og behov for markedsinformasjon
2. Sekundærundersøkelser
 - a) kilder
 - b) databaser
3. Primærundersøkelser
 - a) støtteordninger i forbindelse med internasjonale markedsanalyser
4. Eksempler fra norsk industri
5. Fagoppgave:
Skaffe sekundærdata om et produkt i et land - og foreslå opplegg for primærundersøkelse. Oppgaven bør og kan ha relevans til den bedriften deltakeren er ansatt i.

Internasjonal markedsføring

1. Analyse av eksportmotiv
2. Valg av marked
3. Valg av konkurransemidler
 - a) produktpolitikk
 - b) prispolitikk
 - c) betalingsbetingelser
 - d) distribusjonskanaler
 - e) markedskommunikasjon
4. Organisasjon

Internasjonal finans

1. Styring av valutarisiko
2. Politisk risiko
3. Investerings- og importfinansiering
4. Eksport- og importfinansiering
5. Internasjonal bankvirksomhet

Komparativ ledelse

1. Komparativ ledelse: Teori
2. Modeller
3. Nordisk, europeisk, japansk og amerikansk ledelse

Strategisk ledelse for internasjonal virksomhet

1. Planleggingsprosess og metoder
2. Kontrollsystemer
3. Gjennomføring og evaluering av
 - a) markedsvalgstrategi
 - b) inngangsstrategi
 - c) eierstrategi
4. Organisasjonsstruktur for internasjonal virksomhet
5. Strategiske beslutninger
6. Internasjonale markedsstrategier - casekurs

International Negotiations

1. Negotiating skills and techniques
2. Psychological and cross-cultural factors in the negotiating process
3. Negotiating strategies and tactics
 - a) preparing for negotiations
 - b) conflict resolution
 - c) common mistakes
 - d) factors affecting communication

ID1358

Studiekurs i personalledelse

Mål

Studiekurset tar sikte på å gi studentene en bred oversikt over det moderne personaladministrative fagfelt, herunder dets mål og arbeidsmetoder. Siktetpunktet er å dyktiggjøre studentene til fremtidig arbeid innenfor dette feltet og gjøre dem i stand til å foreta selvstendige vurderinger av personalmessige situasjoner innenfor organisasjoner.

Forkunnskaper

Det forutsettes bedriftsøkonomi mellomfag eller tilsvarende forkunnskaper.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer og går over to semestre.

Kurset vil bli gjennomført med en blanding av forelesninger, gruppearbeid, gruppepresentasjoner og delforelesninger av studentene. En del av kurset vil være erfaringsbasert og ha karakter av aksjonslæring, idet aktuelle teorier vil bli demonstrert og erfart i løpet av undervisningen.

Gjennom hele kurset legges det opp til å arbeide systematisk med en fagoppgave som skal innleveres etter avsluttet undervisning.

Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1989

1. Arbeidspsykologi og personalledelse
2. Kompetanseutvikling

Antall timer

50
50

Våren 1990

3. Personaladministrative metoder og hjelpemidler
4. Arbeidsmiljø og helse

50
50

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen fra gjennomgått pensum.

Vårsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen fra vårsemestrets pensum, en fem timers integrert eksamen fra hele pensum samt innlevering av en fagoppgave.

Fagoppgaven er en viktig pedagogisk del av studiekurset. Den består av et skriftlig arbeid som skal gi studentene mulighet til å forfølge spesielle interessefelt innenfor kursets hovedramme. Utgangspunktet kan være et problem i tilknytning til egen organisasjon eller en interesse for fordypelse i et faglig, teoretisk tema. Arbeidet med fagoppgaven skal bidra til å skape en rød tråd i kurset for studentene. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1404	Arbeidspsykologi og personalledelse	2	H89 (E 3t)
DST 1405	Personalpolitikk og metodikk	2	V90 (E 3t)
DST 1406	Personalledelse	3	V90 (E 5t)
DST 1407	Fagoppgave i personalledelse og kompetanse- utvikling	3	V90 (F) Innlev: 14.05.90
E = Eksamen		F = Fagoppgave	

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Studierektor Paul Johnsen

Undervisningstid og -sted

BI-Bergen: Telefon: (05) 32 76 00	Modul 1: 24.08 - 25.08.89	Modul 4: 18.01 - 19.01.90
	Modul 2: 05.09 - 08.09.89	Modul 5: 06.02 - 09.02.90
	Modul 3: 07.11 - 10.11.89	Modul 6: 24.04 - 27.04.90
BI-Buskerud: Telefon: (03) 83 73 50	Modul 1: 28.08 - 01.09.89	Modul 3: 12.02 - 16.02.90
	Modul 2: 16.10 - 20.10.89	Modul 4: 07.05 - 11.05.90
BI-Telemark: Telefon: (035) 57 711	Modul 1: 30.08 - 01.09.89	Modul 5: 17.01 - 19.01.90
	Modul 2: 20.09 - 22.09.89	Modul 6: 14.02 - 16.02.90
	Modul 3: 11.10 - 13.10.89	Modul 7: 14.03 - 16.03.90
	Modul 4: 01.11 - 03.11.89	Modul 8: 18.04 - 20.04.90
BI-Trondheim: Telefon: (07) 88 80 66	Modul 1: 23.08 - 26.08.89	Modul 4: 10.01 - 13.01.90
	Modul 2: 04.10 - 07.10.89	Modul 5: 07.02 - 10.02.90
	Modul 3: 22.11 - 25.11.89	Modul 6: 28.03 - 31.03.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1237

KURS:	DST 1404 Arbeidspsykologi og personalledelse
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	2

Mål

Målet er å gi et grunnlag for felles forståelse av individuelle behov, forventninger, utfoldelsesmåter, læring, strategi for utvikling av kompetanse og personalfeltets utvikling.

Obligatorisk litteratur

Thomason, G.F.: *A Textbook of Human Resource Management*. London: Institute of Personnel Management 1988.

Del A: Introduksjonen, kap. 1-2, 6-8

Del B: Introduksjonen, kap. 9, 11, 16

Del C.

Bjørvik: *Arbeids- og lederpsykologi*. Kap. 1, 3-6, 8, 10. Oslo: Cappelen 1987.

Beer, Spector et al: *Managing Human Assets*. London: Macmillan 1984.

Nordhaug (red.): *Kompetanse, organisasjon og ledelse*. Oslo: Tano 1987.

Dalin, Å.: *Kompetanseutvikling i arbeidslivet*. Oslo: Cappelen 1987.

Emneoversikt

1. Utviklingen av personalfunksjonen
2. Oversikt over personaladministrative virksomhetsområder
3. Personalpolitikk og -strategi
4. Bedriftseksempel: En studie av personaladministrasjon i praksis
5. Arbeidspsykologi
6. Arbeid i grupper - teori og praksis

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler ved eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID400

KURS:	DST 1405 Personalpolitikk og metodikk
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	2

Mål

Målet er å gi en oversikt over metoder og hjelpemidler som kan benyttes innenfor det personaladministrative arbeidsfelt.

Obligatorisk litteratur

Thomason, G.F.: *A Textbook of Human Resource Management*. Del B: Kap. 10, 12-13. London: Institute of Personnel Management 1988.

Bjørvik, K.I.: *Arbeids- og lederpsykologi*. Kap. 2, 7. Oslo: Cappelen 1987.

Øglænd Ivarson. J.R.: *Lønn i privat og offentlig virksomhet*. Oslo: Tano 1988.

Hernes, G. og Marøen, A.: *Fagbevegelsen og arbeidslivet. 1985-86 Data og diagrammer*. Oslo: FAFO 1985.

Holmquist: *Psykologiska test - fakta och fordomar*. Stockholm: Psykologiförlaget 1983. 101 s.

Beck, T.H.: *Arbeidslivets spilleregler*. Oslo: Tano 1988.

Anbefalt litteratur

Gjone, T.Aa. og Aagaard, E.C.: *Bedriftens personalhåndbok - rett og plikt i arbeidsforhold*. Oslo: Universitetsforlaget 1988.

Aktuelle lover/avtaler/NOU.

Emneoversikt

1. Sikring av informasjonsunderlag for beslutninger
2. Arbeidsmiljø og tilstandsanalyser
3. Medarbeidersamtaler
4. Intervjumetodikk
5. Lønns- og personaldatasystemer

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1355

KURS:	DST 1406 Personalledelse
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	3

Mål

Målet er å gi en oversikt over nasjonal og internasjonal personalpolitikk, personalledelse, personaladministrasjon og strategi.

Obligatorisk litteratur

Thomason, G.F.: *A Textbook of Human Resource Management*. Del B: Kap. 14. London: Institute of Personnel Management 1988.
 Bjørvik, K.I.: *Arbeids- og lederpsykologi*. Del 9. Oslo: Cappelen 1987.
 Bang, H.: *Organisasjonskultur*. Oslo: Tano 1988.

Anbefalt litteratur

Werring, H. (red.). *Etikk for ledere*. Oslo: Tano 1987.

Emneoversikt

1. Personalpolitikk og konkurranseevne
2. Kompetanse som ressurs for organisasjonen
3. Arbeidsmiljø, helse og psykososiale arbeidsforhold i organisasjoner
4. Yrkesetikk og personalpolitikk

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen. Pensum fra hele studiekurset inngår i denne eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1356

KURS:	DST 1407 Fagoppgave i personalledelse og kompetanseutvikling
STUDIUM:	Studiekurs i personalledelse
Fagansvarlig(e):	P. Johnsen
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	3

Mål

Målet er å gi studentene øvelse i å arbeide med, beskrive og forstå sammenhenger mellom personalmessige problemstillinger, metoder og konklusjoner.

Obligatorisk litteratur

Se litteratur for hele kurset. I tillegg avtalt litteratur som grunnlag for den fritt valgte oppgave.

Emneoversikt

Ved kursets begynnelse starter studentene en valgprosess. Hver enkelt skal velge mellom en rekke aktuelle oppgave-emner. Innenfor det valgte emne gis det oppgaver for bearbeidelse mellom hver modul («felt»-oppgaver) i følgende rekkefølge:

1. Problemformulering
2. Oppgavedefinisjon
3. Metodevalg
4. Oppgavegjennomføring
5. Konklusjon

ID1357

Studiekurs i idéutvikling og iverksetting

Mål

Studiekurset sikter mot å gi studentene en forståelse av fenomenet kreativitet, trening i kreativ atferd og innsikt i betingelser for tilrettelegging av nyskapende arbeid. Gjennom bl.a. arbeid med et etableringsprosjekt vil studentene bygge opp en forståelse av etableringsprosessens innhold og forløp og av entreprenørens rolle. Samtidig gir dette innsikt i en bedrift som en helhet. Forståelse av entreprenørskap vil også gi et godt grunnlag for arbeid med nyskapning i eksisterende organisasjoner. Kurset vil videre gi begrep om hvordan det på samfunnsnivå kan legges til rette for nyskaping.

Forkunnskaper

Det forutsettes mellomfag i bedriftsøkonomi eller tilsvarende kunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer. Det går over to semestre og vil bli gjennomført som en kombinasjon av forelesninger, gruppearbeid, gruppepresentasjoner og innlegg fra studentene. Alle må møte på hver modul. Hver student skal gå inn i en prosjektgruppe som dannes på første samling, og som i fellesskap arbeider med et nyskappingsprosjekt som presenteres mot slutten av kurset. Det forutsettes at studentene skal gjøre feltstudier og annet arbeid med prosjektet i periodene mellom modulene. Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1989

1. Kreativitet i nyskappingsprosesser
2. Entreprenørskap, grunnlag

Antall timer

50
40

Våren 1990

3. Entreprenørskap, prosess
4. Tilrettelegging for iverksetting

50
60

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen som omfatter høstsemestrets pensum. Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen fra hele pensum samt innlevering av prosjektoppgave.

Prosjektoppgaven er en meget viktig del av kurset og strekker seg over hele kursforløpet. Oppgaven skal dreie seg om utredning og planlegging av et nyskappingsprosjekt. Studentene skal selv finne frem til oppgaven og ta del i en gruppeutviklingsprosess som sikter mot å få en godt fungerende arbeidsgruppe på 5-8 studenter pr. prosjekt. Oppgaven skal bearbeides på alle samlinger og i mellomperiodene. Mot slutten av kurset vil hver gruppe gi en presentasjon av sitt prosjekt for et vurderende panel.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1500	Kreativitet i nyskappingsprosesser	3	H89 (E3t)
DST 1501	Entreprenørskap, grunnlag	3	V90 (E5t)
	Entreprenørskap, prosess		
DST 1502	Tilrettelegging for iverksetting	4	V90 (P)
	Prosjektoppgave		

E = eksamen P = Prosjektoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Studierektor Otto Kaltenborn

Undervisningstid og -sted

BI-Buskerud	Telefon: (03) 83 73 50
Modul 1:	04.09 - 06.09.89
Modul 2:	09.10 - 11.10.89
Modul 3:	30.10 - 01.11.89
Modul 4:	22.01 - 24.01.90
Modul 5:	05.02 - 07.02.90
Modul 6:	12.03 - 14.03.90
Modul 7:	23.04 - 25.04.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1228

DELKURS 1:	Kreativitet i nyskappingsprosesser
STUDIUM:	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
Fagansvarlig(e):	Otto Kaltenborn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1 - 3
Vekttall:	1.5

Mål

Kreativitet er en viktig menneskelig ressurs som av mange grunner blir altfor lite utnyttet ved nydanning og utvikling av organisasjoner. Kurset vil trekke frem sentral forskning og litteratur som hjelper oss til å forstå hvordan vi kan bidra til å utløse det potensialet for kreativ holdning og atferd som ligger latent blant menneskene i en organisasjon. Kurset vil også søke å gjøre studentene fortrolige med praktiske metoder for kreativt arbeid. Kreativitet blir dels behandlet som eget emne, dels blir det integrert i øvrige kursdeler.

Obligatorisk litteratur

Forsth, L.H.: *Praktisk nytenking*. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

Sjølander, S.: *Innovasjon og foretaksfornyelse*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1985.

Kaltenborn, O. og Omholt, T. (red.): *Idéutvikling og iverksetting*. Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Kreativitet som fenomen
2. Kreativ utfoldelse hos individer og grupper
3. Faktorer som utløser, hemmer og fremmer kreativitet
4. Metoder for kreativt arbeid og problemløsning, tilrettelegging

Eksamen

Inngår i DST 1500 Kreativitet i nyskappingsprosesser, Entreprenørskap, grunnlag sammen med Delkurs 2.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1359

DELKURS 2:	Entreprenørskap, grunnlag
STUDIUM:	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
Fagansvarlig(e):	Otto Kaltenborn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1 - 3
Vekttall:	1.5

Mål

En visjon om ny virksomhet blir til virkelighet bare når et visst minimum av forutsetninger er tilstede. Både den som selv skal fungere som iverksetter og den som skal assistere eller vurdere entreprenøren, kan fungere bedre med forståelse av slike forutsetninger. Kurset vil gi en oversikt over utvikling og erkjennelse innenfor området entreprenørskap. Det legges vekt på å strukturere elementene slik at de kan bli til nytte i arbeid med idéutvikling og iverksetting.

Obligatorisk litteratur

Pinchot, G.: *Intraprenörerna*. Stockholm: Svenska Dagbladets Forlag 1986.
Paus Grova, H. og Håndlykken, R.: *Kvinner ut på banen*. Oslo: Det Norske Samlaget 1987.
Kaltenborn, O. og Omholt, T. (red.): *Idéutvikling og iverksetting*. (Artikkelkompendium). Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Entreprenøren som rolle og fenomen i samfunns- og næringsutvikling
2. Iverksettereegenskaper hos individer
3. Faktorer som utløser, hemmer og fremmer iverksetting
4. Iverksetting i ulike typer av omgivelser, typer av entreprenørskap (intraprenørskap, franchising, oppkjøp m.m.)
5. Personlige konsekvenser av iverksetting

Eksamen

Inngår i DST 1500 sammen med Delkurs 1.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1360

DELKURS 3:	Entreprenørskap, prosess
STUDIUM:	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
Fagansvarlig(e):	Otto Kaltenborn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1-7
Vekttall:	1.5

Mål

Veien fra visjon til en fungerende organisasjon eller en komplett bedrift er en utviklings- og læringsprosess hvor ny innsikt underveis ofte fører til endring i mål og veivalg. Kurset sikter mot at studentene både skal oppleve og forstå de ulike faser og kvaliteter i slike prosesser.

Obligatorisk litteratur

Kaltenborn, O. og Omholt, T. (red.): *Idéutvikling og iverksetting*. (Artikkelkompendium). Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Betingelser for at nye prosesser kommer igang og fullføres i nye eller bestående organisasjoner
2. Planlegging og styring av en entreprenørprosess, utvikling av forretningsplan
3. De enkelte elementer i prosessen med vekt på idéavklaring, markedsgrunnlag og tilgang/bruk av ressurser
4. Evaluering og presentasjon

Eksamen

Inngår i DST 1501 Entreprenørskap, prosess, Tilrettelegging for iverksetting sammen med Delkurs 4.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1361

DELKURS 4:	Tilrettelegging for iverksetting
STUDIUM:	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
Fagansvarlig(e):	Otto Kaltenborn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1 - 7
Vekttall:	1.5

Mål

De foregående kursdeler har i stor grad sett på idéarbeid og entreprenørskap fra en utøver- eller iverksettervinkel. I siste del av studiekurset legges vekten på et tilretteleggerperspektiv. Kurset søker her å gi forståelse av hvordan man på forskjellige nivåer i organisasjon og samfunn kan skape bedre vilkår for idéutvikling og iverksetting.

Obligatorisk litteratur

Johannisson, B. og Spilling, O.R. (red.): *Lokal næringsutvikling*. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Bjergum, Ø.: *Nye arbeidsplasser*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Pinchot, G.: *Intraprenörerna*. Stockholm: Svenska Dagbladets Forlag 1986.

Kaltenborn, O. og Omholt, T. (red.): *Idéutvikling og iverksetting*. (Artikkelkompendium). Bærum: BI Forlag 1988.

Emneoversikt

1. Nasjonale og internasjonale rammebetingelser, effekter på utfoldelse av entreprenørskap
2. Tiltak for nyskappingsarbeid - privat og offentlig
3. Tilrettelegging i lokalsamfunn for entreprenørskap og næringsutvikling
4. Mobilisering, tilrettelegging og gjennomføring av entreprenøriell nyskaping i organisasjoner (bedriftskultur, ledelse, organisering)

Eksamen

Inngår i DST 1501 sammen med Delkurs 3.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1363

KURS:	DST 1502 Prosjektoppgave
STUDIUM:	Studiekurs i idéutvikling og iverksetting
Fagansvarlig(e):	Otto Kaltenborn
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1 - 7
Vekttall:	4

Mål

Prosjektoppgaven er en meget viktig del av studiekurset og strekker seg over hele kursforløpet. Oppgaven skal dreie seg om utredning og planlegging av et nyskappingsprosjekt. Hensikten er å gi erfaring fra og forståelse av de ulike faser fra gruppesammensetning og prosjektvalg frem til presentasjon av en plan for realisering.

Obligatorisk litteratur

All litteratur som inngår i studiekurset.

Emneoversikt

1. Sammensetning av prosjektgrupper (5-8 deltakere)
2. Søking, vurdering og valg av prosjektoppgave
3. Planlegging av prosjektarbeidet (i og utenom kursmodulene)
4. Behov/markedsundersøkelse
5. Ressursberegning og -planlegging
6. Utvikling av prosjektplanen
7. Løpende evaluering av egen arbeidsform og fremdrift
8. Presentasjon av planen for et vurderende panel

ID1231

Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse

Mål

Etter gjennomført kurs skal studentene ha en bedre forståelse av den økonomiske forandringsprosess som foregår i samfunnet og bedre innsikt i hvordan endrede rammebetingelser påvirker bedriftenes muligheter. Spesiell vekt legges på finansmarkedenes betydning.

Enklere sagt: Studentene skal bedre kunne nyttiggjøre seg den informasjon vi hver dag mottar om den økonomiske utviklingen, både internasjonalt og i Norge. Hvilke konsekvenser kan ulike tiltak i den økonomiske politikken tenkes å ha, hvordan blir bedriften påvirket av nye trekk i den økonomiske utviklingen, og hvilke muligheter for en hensiktsmessig tilpasning står bedriften overfor?

Forkunnskaper

Det forutsettes kunnskaper lik bedriftsøkonomistudiet eller tilsvarende kunnskaper i økonomiske fag og metodefag.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer og går over to semestre. Det vil bli forelesninger med innlagte øvelser på hver modul. Seks hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1989	Antall timer
Modul 1:	
1. Makroøkonomisk teori	20
2. Konjunkturanalyse	10
3. Produktutvikling i finansmarkedene	20
Modul 2:	
1. Makroøkonomisk teori	20
2. Konjunkturanalyse	10
3. Produktutvikling i finansmarkedene	20
Våren 1990	
Modul 3:	
1. Spill og forhandlinger	20
2. Markedsmodellering	20
3. Internasjonal finans	10
Modul 4:	
1. Spill og forhandlinger	20
2. Markedsmodellering	20
3. Internasjonal finans	10

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen i de emner som er gjennomgått i høstsemestret samt innlevering av en fagoppgave.

Vårsemestret avsluttes med en skriftlig eksamen i de emner som er gjennomgått i vårsemestret samt innlevering av en fagoppgave.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1604	Felleseksamen 1 Makroøkonomisk teori, Konjunkturanalyse Produktutvikling i finansmarkedene	3	H89 (E 5 t)
DST 1605	Fagoppgave 1	2	H89 (F) Utlev: 10.11.89 Innlev: 15.12.89
DST 1606	Felleseksamen 2 Spill og forhandlinger, Markedsmodellering, Internasjonal finans	3	V90 (E 5 t)
DST 1607	Fagoppgave 2	2	V90 F Utlev: 30.03.90 Innlev: 14.05.90

E = Eksamen

F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlige

Studierektor Bjarne E. Ytterhus og professor Arne Jon Isachsen.

Undervisningstid og -sted

BI-Oslo	Telefon: (02) 20 90 93
Modul 1:	04.09 - 08.09.89
Modul 2:	06.11 - 10.11.89
Weekendsamling:	24.11 - 25.11.89
Modul 3:	15.01 - 19.01.90
Modul 4:	19.03 - 23.03.90
Weekendsamling:	04.05 - 05.05.90
BI-Vestfold	Telefon: (034) 62 300
Modul 1:	28.08 - 01.09.89
Modul 2:	23.10 - 27.10.89
Weekendsamling:	17.11 - 18.11.89
Modul 3:	22.01 - 26.01.90
Modul 4:	26.03 - 30.03.90
Weekendsamling:	20.04 - 21.04.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1203

DELKURS 1: STUDIUM:	Makroøkonomisk teori Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
--------------------------------	--

Fagansvarlig(e): Fagseksjon:	B. Ytterhus SØKF
---------------------------------	---------------------

Mål

Gi studentene forståelse av:

- * Effekter av økonomiske og politiske tiltak i en åpen økonomi med fast (men justerbar) valutakurs.
- * Målkonflikter og styringsmuligheter i en økonomi (som den norske).

Obligatorisk litteratur

Dornbusch, R. og Fisher, S.: *Macroeconomics*. 4th ed. (Med vekt på Part 1 og kap. 13-14, 18 og 20). New York, N.Y.: McGraw-Hill 1987.

Isachsen, A.J.: *Penger, kreditt og valuta*. (Artikkelsamling). 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1987.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Finans- og pengepolitikk i en lukket økonomi.
Kort repetisjon
2. Finans- og pengepolitikk i en åpen økonomi med fast/flytende valutakurs.
3. Virkninger av valutakursjusteringer.
4. Tilbudssiden i en økonomi. AD/AS-modellen.
5. Pengepolitiske styringsmuligheter og valutaregulering.
6. Sammenhenger mellom inflasjon, rente- og valutakursutvikling.

Eksamen

Delkurs 1 inngår i DST 1604 Felleseksamen 1 og DST 1605 Fagoppgave 1.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1211

DELKURS 2:	Konjunkturanalyse
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse
Fagansvarlig(e):	B. Ytterhus
Fagseksjon:	SØKF

Mål

Gi studentene innsikt i:

- * Ulike økonomiske indikatorer for planlegging og økonomiske analyser i bedrift og samfunn
- * Den aktuelle konjunktursituasjon, internasjonalt og nasjonalt

Obligatorisk litteratur

Dornbusch, R. og Fisher, S.: *Macroeconomics*. 4th ed. Kap. 12 og 18. New York, N.Y.: McGraw-Hill 1987.

Stortingsmelding nr. 1: *Nasjonalbudsjettet 1990*.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Hva skaper konjunktursvingninger innen et land og mellom land.
2. Indikatorer i konjunkturanalyser.
3. Konjunktursituasjonen, internasjonalt og nasjonalt.
4. Holdbarheten av offisielle prognoser.

Eksamen

Delkurs 2 inngår i DST 1604 Felleseksamen 1 og DST 1605 Fagoppgave 1.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1212

**DELKURS 3:
STUDIUM:****Produktutvikling i finansmarkedene
Studiekurs i samfunn, bedrift og
økonomisk analyse**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:A.J. Isachsen
SØKF**Mål**

Målet er å gi studentene økt fortrolighet med nye finansielle instrumenter, og se på hvordan de virker og hva de kan brukes til. Studentene skal også få innsikt i den historiske utviklingen som ligger bak fremveksten av nye finansielle instrumenter.

Obligatorisk litteratur

Isachsen, A.J. og Strompdal, I.: *Produktutvikling i finansmarkedene, finansielle innovasjoner i USA og Norge*. Oslo: Tano 1988.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Teori for finansielle innovasjoner
2. Obligasjonsteori
3. Rentens terminstruktur
4. Opsjoner
5. FRAs
6. Utviklingen i USA og Norge

Eksamen

Delkurs 3 inngår i DST 1604 Felleseksamen 1 og DST 1605 Fagoppgave 1.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1213

DELKURS 4:	Spill og forhandlinger
STUDIUM:	Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse

Fagansvarlig(e):	Aa. Hylland
Fagseksjon:	SØKF

Mål

Målet er å gi studentene en oversikt over spill- og forhandlingsteori, samt vise dem hvordan teoriene finner anvendelse i samspillet mellom private aktører og mellom private aktører og offentlig sektor.

Obligatorisk litteratur

Golombek, R. og Hylland, Aa.: *Spillteori*. Rev. utg. Oslo: Sosialøkonomisk institutt 1987.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Raiffa, H.: *The Art and Science of Negotiation*. Utvalgte kap. Cambridge, Mass.: Harvard University Press 1982.

Emneoversikt

1. Tilpasning under usikkerhet.
2. Spillteori.
 - * Begreper og definisjoner
 - * To person ikke-kooperative nullsumspill
 - * Ikke-kooperative variabelsumspill
 - * Kooperative spill
3. Forhandlingsteori.
 - * Nash-løsningen
 - * Eksempler på faktiske forhandlinger
4. Mulige anvendelser av spill og forhandlingsteori.

Eksamen

Delkurs 4 inngår i DST 1606 Felleseksamen 2 og DST 1607 Fagoppgave 2.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1214

**DELKURS 5:
STUDIUM:**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:**Markedsmodellering
Studiekurs i samfunn, bedrift og
økonomisk analyse**A.D. Sti
SØKF**Mål**

Kurset vil gi innsikt i hvordan bedriftens marked kan modelleres ved hjelp av matematikk, økonometriske metoder og dataverktøy. Faktiske eksempler på markedsmodellering vil illustrere den praktiske nytten av teknikkene i det økonomiske planleggingsarbeidet. Kurset tar sikte på å sette studentene i stand til å gjennomføre markedsmodellering på egen hånd ved hjelp av moderne dataverktøy.

Obligatorisk litteratur

Naylor, Th. H. *Corporate Planning Models*. Utdrag. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1979.

Meinich, P.: *Elementær markedsteori*. Oslo: Universitetsforlaget 1978. 149 s.

Nicholson, W.: *Microeconomic Theory*. Hinsdale, Ill.: Dryden 1988.

Manualer for dataverktøy som benyttes i kurset etter anvisning av faglærer. I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Innledning om bedriftsmodeller og markedsmodeller.
2. Analyse av de vanligste markedsformer i økonomisk teori. Fri konkurranse, monopol og ulike former for imperfekt konkurranse.
3. Teknikker for estimering av etterspørsel og kostnadsstruktur.
4. Prognoseteknikker for salg og markedsandeler.
5. Økonometriske markedsmodeller - metodologi og eksempler.
6. Bruk av makroøkonomiske data i bedriftsplanleggingen.
7. Integrerte bedriftsmodeller - eksempler.
8. Strategianalyser med databasert planleggingsverktøy - innføring i MAREQ.

Hovedvekten legges på emnene 2 og 8 i den organiserte undervisningen.

Dataverktøy

I kurset vil man gjøre bruk av dataverktøy for statistisk analyse og modellering. Studentene må ha adgang til en IBM-kompatibel PC for å arbeide med datapakkene MINITAB og eventuelt LINDO. Øvelser med dataverktøy vil ta ca. 20 timer (i grupper).

Eksamen

Delkurs 5 inngår i DST 1606 Felleseksamen 2 og DST 1607 Fagoppgave 2.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1215

**DELKURS 6:
STUDIUM:**

Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:

**Internasjonal finans
Studiekurs i samfunn, bedrift og
økonomisk analyse**

A.J. Isachsen
SØKF

Mål

Målet er å gi en innføring i ledelse av finansfunksjonen for en bedrift som opererer i en internasjonal dimensjon. Faget er mikroorientert, men tar opp makroøkonomiske temaer i den grad disse har relevans for bedriftsledelsen.

Obligatorisk litteratur

Lessard, D.R. (red.): *International Financial Management*. 2nd ed. New York, N.Y.: Wiley 1985.

I tillegg artikler etter anvisning fra faglærer.

Emneoversikt

1. Introduksjon
2. Valutamarkeder
3. Valutarisiko
4. Bedriftens investerings- og finansieringspolitikk

Gjennomføring

Forelesninger med innlagte case og øvelser.

Eksamen

Delkurs 6 inngår i DST 1606 Felleseksamen 2 og DST 1607 Fagoppgave 2.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1216

Studiekurs i materialadministrasjon

Mål

Studentene skal etter gjennomført studiekurs ha fått almen forståelse av de materialadministrative problemområder på det strategiske, taktiske og operative nivå.

Forkunnskaper

Det forutsettes en teoretisk, økonomisk-administrativ bakgrunn som minst tilsvarer bedriftsøkonomstudiet, eventuelt annen universitets- eller høyskoleutdanning.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer. Kurset går over to semestre og vil i hovedsak gjennomføres ved forelesninger, øvelsesarbeider, cases og gruppediskusjoner. I tilknytning til studiekurset inngår selvstendige, systematiske prosjektarbeider. Studiet omfatter følgende seks kurs:

Høsten 1989

	Antall timer
1. Innkjøpsledelse og materialforsyning	30
2. Materialadministrasjon	50
3. Prosjektledelse	30

Våren 1990

4. Prosjektarbeid	20
5. Fysisk distribusjon	30
6. Materialstyring	40

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers og en fem timers skriftlig eksamen. Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen samt innlevering av et prosjektarbeid.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1700	Innkjøpsledelse og materialforsyning	1	H89 (E3t)
DST 1701	Materialadministrasjon og prosjektledelse	3	H89 (E5t)
DST 1702	Prosjektarbeid	4	H89/V90 (P)
			Utlev: 28.08.89
			Innlev: 26.03.90
DST 1703	Fysisk distribusjon og materialstyring	2	V90 (E5t)

E = Eksamen

P = Prosjektoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Jan Egil Korseberg

Undervisningstid og -sted

BI-Skedsmo	Telefon (06) 84 06 20
Modul 1:	28.08 - 01.09.89
Modul 2:	23.10 - 27.10.89
Modul 3:	05.02 - 09.02.90
Modul 4:	26.03 - 30.03.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1222

KURS:	DST 1700 Innkjøpsledelse og materialforsyning
STUDIUM:	Studiekurs i materialadministrasjon
Fagansvarlig(e):	G. Persson
Fagseksjon:	SIT
Modul:	1 og 2
Vekttall:	1

Mål

Studentene skal etter kurset ha kunnskap om og forståelse av de sentrale aktiviteter i

- * industrielt kjøp
- * innkjøp i offentlige og private institusjoner

Studentene skal ha forståelse av sammenhengen mellom innkjøpsfunksjonen og materialadministrasjon. De skal særlig få innblikk i de strategiske og taktiske sider ved innkjøpsledelse samt få forståelse av og innsikt i systemer for kvalitetssikring og kvalitetskontroll.

Obligatorisk litteratur

Bailey, P. og Farmer, D.: *Purchasing Principles and Management*. Marshfield, Mass.: Pitman 1986

Sieverts, A.: *Verdianalyse*. Oslo: Universitetsforlaget 1982.

Diverse utdelt materiale.

Emneoversikt

1. Innkjøpsfunksjonen.
 - * Generelle trekk i utviklingen mot profesjonelt innkjøp.
 - * Karakteristiske trekk ved innkjøp i ulike organisasjoner.
2. Innkjøpslederens rolle.
 - * Modeller av innkjøpsprosessen.
3. Usikkerhet og risiko i innkjøpssituasjonen
 - * Metoder for reduksjon av usikkerhet/risiko
4. Mål, strategi og policy for innkjøp
 - * Innkjøpsorganisasjon
 - * Kvalitetssikring og kvalitetskontroll
5. Markedsanalyse av leverandørmarkedet.
 - * Leverandøranalyse
 - * Kjøpe-lage vurderinger
 - * Underleverandørvirksomhet
6. Forhandlingsteori, strategi, teknikk
7. Verdianalyse

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID523

KURS:	DST 1701 Materialadministrasjon og prosjektledelse
STUDIUM:	Studiekurs i materialadministrasjon
Fagansvarlig(e):	G. Persson og S.A. Jessen
Fagseksjon:	SIT
Modul:	1 og 2
Vekttall:	3

Kurset omfatter to fag: Materialadministrasjon og prosjektledelse.

1. Materialadministrasjon

Mål

Kurset skal gi studentene en begrepsmessig integrert fremstilling av en bedrifts materialadministrative problemstillinger. Studentene innføres i fagområdet fra et ledersynspunkt. Strategiske aspekter og samordningsbehov mellom materialforsyning, produksjonsstyring og fysisk distribusjon fokuseres. Det legges også spesiell vekt på at studentene får forståelse av prosessen ved en implementering av MA-konseptet.

Obligatorisk litteratur

Persson, G. og Ericsson, D.: *Materialadministrasjon — et bedriftslederansvar*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Persson, G. og Ericsson, D.: *Materialadministration i praktiken*. Stockholm: Liber 1982.

Utdelt materiale.

Anbefalt litteratur

Kapitalrationalisering. Stockholm: Liber 1982.

Emneoversikt

1. Introduksjon
 - * kursets filosofi, sammenheng med andre fag og studietilbudet i MA
 - * rasjonalisering i næringslivet — en historisk oversikt
 - * terminologi, begrepsdefinisjoner
 - * MA-områdets utvikling i teori og praksis
 - * innføring i systemtankegangen
 - * MA-/logistikk-systemet
2. Beskrivelse av material- og materialadministrative systemer
 - * komponenter og relasjoner i material- og materialadministrative systemer
 - * materialadministrasjon i forhold til tradisjonelle funksjonsområder
 - * konflikter og samordningspotensialer
3. Leveringsservice og materialkostnader
 - * definisjoner
 - * materialadministrative mål, policies og standards
 - * bestemmelse og oppfølging av leveringsservice og materialkostnader
4. Analyse av material- og materialadministrative systemer
 - * MA-forstudie, en analysemetode
 - * praktiske eksempler

5. Systemutvikling
 - * styrings- og planleggingssystemer
 - * materialstrømsstruktur
6. Organisatoriske aspekter ved MA-begrepet
 - * organisasjonsproblemer ved introduksjon av MA
 - * relasjonen til bedriftens struktur og teknologi
 - * organisasjon i relasjon til utviklingsfasen
 - * organisasjonsteori for MA
 - * koordinasjon og samordning fra et informasjonsbehandlingssynspunkt
7. Kapitalrasjonalisering og MA
 - * norsk industri fra et kapitalsynspunkt, status og sammenligning med andre land
 - * økonomiske muligheter innen materialområdet
8. MA-kostnadenes behandling i driftsregnskap og budsjett

2. Prosjektledelse

Mål

Formålet er å gi en kort innføring i en prosjektleders ansvar og rammebetingelser samt presentere utvalg av metoder og teknikker som er anvendelige i prosjektarbeidets ulike faser.

Obligatorisk litteratur

Jessen, S. A.: *Prosjektadministrative metoder*. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Skare og Jessen: *Prosjektadministrasjon og utredningsteknikk*. Oslo: Tano 1985.

Emneoversikt

Kurset vil gjennomgå hovedtrinnene i prosjektarbeidet:

1. Prosjekteringen med hensyn til
 - * mål
 - * rammer
2. Prosjektplanleggingen med hensyn til
 - * timeplan
 - * organisering
3. Prosjektgjennomføringen med hensyn til
 - * aktiviteter
 - * beslutninger
4. Prosjektstyringen med hensyn til
 - * enkle styringssystemer
 - * utvidede styringssystemer

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID524

KURS:	DST 1702 Prosjektarbeid
STUDIUM:	Studiekurs i materialadministrasjon
Fagansvarlig(e):	J.E. Korseberg
Fagseksjon:	SIT
Modul:	3 og 4
Vekttall:	4

Mål

Praktisk prosjektarbeid skal gi studentene anledning til gjennom eget arbeid å sette teori inn i praktisk sammenheng. Samtidig skal studentene kritisk vurdere sin egen måte å løse oppgaven på. Besvarelsen skal således bestå av to deler: En problemløsende del og en del hvor den benyttede metode vurderes.

Videre skal praktisk prosjektarbeid gi øvelse i gruppearbeid og i å skrive rapporter.

Litteratur

Studenten må selv finne frem til egnet litteratur for den enkelte oppgave. Eventuelt vil spesiell litteratur være oppgitt på den enkelte oppgave.

Gjennomføring

Prosjektarbeidet skal løses i grupper på maksimum tre studenter - eller individuelt. Det anbefales at arbeidet skjer i grupper.

ID529

KURS:	DST 1703 Fysisk distribusjon og materialstyring
STUDIUM:	Studiekurs i materialadministrasjon
Fagansvarlig(e):	H. Virum, G. Persson
Fagseksjon:	SIT
Modul:	3 og 4
Vekttall:	2

Mål

Kurset omfatter to fag: Fysisk distribusjon og materialstyring.

1. Fysisk distribusjon

Mål

Kurset skal gi forståelse av og kunnskaper om oppbyggingen, effektiviteten og utviklingen av våre systemer for fysisk distribusjon.

Obligatorisk litteratur

Stock, J.R. og Lambert, D.M.: *Strategic Logistics Management*. 2nd ed. Homewood, Ill.: Irwin 1987.

Utdelt materiale.

Emneoversikt

1. Varedistribusjonens plass i samfunnet
2. Fysisk distribusjon, en del av MA-systemet
3. Fysisk distribusjon og markedsføringsbegrepet
4. Elementer i distribusjonssystemet
 - * transport
 - * lagring
 - * ordre/informasjonssystemer
 - * transportenheter, emballasje og håndtering
4. Leveringsservice
5. Distribusjonsøkonomi
6. Analyse og utvikling av distribusjonssystemer

2. Materialstyring

Mål

Målet er å gi en innføring i og forståelse av bruk av økonomisk baserte modeller og teknikker som kan nyttiggjøres for å oppnå en effektiv styring av materialstrømmene.

Obligatorisk litteratur

Plossl: *Production and Inventory Control. Principles and Techniques*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1985.

Persson, G. og Hoberg, S.E.: *Arbeidshefte i Materialstyring*. Bærum: BI Forlag 1985.

Diverse utdelt materiale.

Anbefalt litteratur

Persson, G. og Hoberg, S.E.: *Materialstyring*. Oslo: Universitetsforlaget 1982.

Emneoversikt

1. Introduksjon
 - * typer produksjonssystemer
 - * styringsproblematikk og styringsprinsipper
2. Lagerinitiert styring
 - * OP/OQ-prinsippet
 - * aggregert og disaggregert planlegging
 - * forutsetninger og modeller
3. Kundeordreinitiert produksjon
 - hoved- og detaljplanlegging
 - MRP-prinsippet. Materials Requirements Planning
 - forutsetninger og modeller
4. Nyere produksjonsfilosofier
 - * JIT, OPT og FMS
 - * forutsetninger og modeller

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID531

Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt

Mål

Studiekurset i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt er et avansert studium. Det tar sikte på å gi studentene den kompetanse de må ha som leverandører av sentrale styringsdata internt og eksternt som skal danne grunnlaget for såvel kortsiktige som langsiktige beslutninger.

Forkunnskaper

Det forutsettes bedriftsøkonomeksamen eller tilsvarende forkunnskaper.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer. Kurset går over to semestre. Det vil i hovedsak være basert på forelesninger kombinert med oppgaveløsning og øvelser i PC-bruk. Fem hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1989	Antall timer
1. Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	40
2. Budsjettering	40
3. Regnskapsorganisasjon	5
4. EDB, økonomi og datasikkerhet	15
Våren 1990	
3. Regnskapsorganisasjon	35
4. EDB, økonomi og datasikkerhet	25
5. Emner i finansregnskap	40

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med to skriftlige eksamener. Vårsemestret avsluttes med en skriftlig eksamen og en fagoppgave. Fagoppgaven vil prøve studentene i forståelse av emnene innenfor regnskapsorganisasjon og EDB, økonomi og datasikkerhet. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1802	Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging	2	H89 (E 3t)
DST 1805	Budsjettering	2	H89 (E 3t)
DST 1803	Regnskapsorganisasjon og EDB, økonomi og datasikkerhet	4	V 90 (F) Utleiv: 01.03.90 Innlev: 01.06.90
DST 1806	Emner i finansregnskap	2	V90 (E 3t)

E = Skriftlig eksamen

F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Amanuensis Kjell Sommerstad.

Undervisningstid og -sted

BI-Skedsmo Telefon: (06) 84 06 20	Modul 1: 04.09 - 06.09.89	Modul 5: 22.01 - 24.01.90
	Modul 2: 25.09 - 27.09.89	Modul 6: 12.02 - 14.02.90
	Modul 3: 16.10 - 18.10.89	Modul 7: 12.03 - 14.03.90
	Modul 4: 06.11 - 08.11.89	Modul 8: 23.04 - 25.04.90
BI-Haugesund Telefon: (04) 72 48 99	Modul 1: 16.08 - 19.08.89	Modul 4: 24.01 - 27.01.90
	Modul 2: 11.10 - 14.10.89	Modul 5: 01.03 - 03.03.90
	Modul 3: 30.11 - 02.12.89	Modul 6: 18.04 - 21.04.90
BI-Telemark Telefon: (03) 55 77 11	Modul 1: 04.09 - 06.09.89	Modul 5: 22.01 - 24.01.90
	Modul 2: 25.09 - 27.09.89	Modul 6: 19.02 - 21.02.90
	Modul 3: 16.10 - 18.10.89	Modul 7: 19.03 - 21.03.90
	Modul 4: 06.11 - 08.11.89	Modul 8: 02.04 - 04.04.90
BI-Moss Telefon: (09) 26 80 11	Modul 1: 14.08 - 18.08.89	Modul 3: 05.02 - 09.02.90
	Modul 2: 09.10 - 13.10.89	Modul 4: 07.05 - 11.05.90
BI-Møre: Tlf. (071) 29 770 i samarbeid med BI-Kristiansund: Tlf. (073) 83 677	Modul 1: 16.08 - 18.08.89	Modul 5: 17.01 - 19.01.90
	Modul 2: 13.09 - 15.09.89	Modul 6: 07.02 - 09.02.90
	Modul 3: 11.10 - 13.10.89	Modul 7: 21.03 - 23.03.90
	Modul 4: 01.11 - 03.11.89	Modul 8: 25.04 - 27.04.90
BI-Gjøvik Telefon: (061) 78 560	Modul 1: 31.08 - 02.09.89	Modul 5: 25.01 - 27.01.90
	Modul 2: 28.09 - 30.09.89	Modul 6: 01.03 - 03.03.90
	Modul 3: 19.10 - 21.10.89	Modul 7: 22.03 - 24.03.90
	Modul 4: 09.11 - 11.11.89	Modul 8: 26.04 - 28.04.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1225

KURS:	DST 1802 Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt
Fagansvarlig(e):	Erik Stenbeck
Fagseksjon:	SRRJ
Vekttall:	2

Mål

Kurset er et videregående kurs i skatterett. Det tar sikte på å gi studentene grundig innsikt i reglene for beskatning av selskaper og selskapsdeltakere. Samtidig vil det bli lagt vekt på å fremme forståelse av økonomiske virkninger av ulike skatteregler og dermed også forståelse av økonomiske effekter av skattemessige disposisjoner bl.a. ved valg av selskapsform.

Obligatorisk litteratur

Skaar, A.A.: *Skatterett*. Del II. 4. utg. Unntatt kap. 10. Oslo: Universitetsforlaget 1986.

Knudsen, G.: *Selskapsloven*. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1986 eller

Woxholt, G.: *Selskapsloven*. 2. utgave. Oslo: Juridisk Forlag 1987.

Zimmer, F.: *Aksjeselskapsbeskatning*. Oslo: Tano 1988.

Økonomisk-administrativ lovsamling. Oslo: Universitetsforlaget 1989.

Studentene bør i tillegg ha tilgang til et verk om aksjeselskaper som oppslagsbok, f.eks. Andenæs, M.H.: *Aksjeselskapsrett*. Oslo: Bedrifts-økonomens Forlag 1986 eller senere utgave, eller Marthinussen, H.F. og Aarbakke, M.: *Aksjeloven med kommentarer*. Oslo: Aschehoug 1986.

Emneoversikt

1. Valg av selskapsform
 - ansvarlig selskap, I/S, K/S eller A/S?
 - sameie
 - selskapsrettslig innføring
 - skatterettslige hovedregler
 - deltakerligning, selskapsligning
2. Beskatning av aksjeselskap og aksjonær
 - inntektsbeskatning
 - utbyttebeskatning og overføringer til aksjonærer
 - formuesbeskatning
 - konsernbeskatning
3. Konsernbidrag
4. Salg av aksjer - herunder aksjer kjøpt av ansatt til underkurs
5. Beskatning av ansvarlig selskap og deltakere
 - erverv av andel i ansvarlig selskap
 - inntektsligning
 - formuesligning
 - avhendelse av andel
 - avvikling av ansvarlig selskap

6. Beskatning av kommandittselskap
 - erverv av andel i K/S
 - inntektsligning
 - særlig om fradragssrammen
 - formuesligning
 - avhendelse av andel
 - avvikling av K/S
7. Omdannelse fra en selskapsform til en annen
 - kort oversikt
8. Sammenslåing av selskaper
 - kort oversikt

Dataverktøy

Bruk av PC tas opp i aktuelle emner. Klasesett stilles til disposisjon.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Norges Lover eller annen trykt lovsamling uten kommentarer.

Norsk Lovtidend (lover og forskrifter).

Særtrykk av lover og lovforslag.

I eksamenshjelpemidlene tillates understrekninger e.l., bruk av farger og håndskrevne henvisninger til andre lovbestemmelser eller lover ved bruk av stikkord, forkortelser som «jfr, se, sml, cfr, opphevet» e.l. etterfulgt av den lov eller lovbestemmelse det henvises til, etter samme mønster som benyttes i Norges Lover.

ID1690

KURS:	DST 1805 Budsjettering
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt
Fagansvarlig(e):	Arne Dag Sti
Fagseksjon:	SRRJ
Vekttall:	2

Mål

Hensikten med kurset er å gjøre studentene i stand til å utarbeide budsjetter i praksis og til å bruke budsjetter som verktøy i den økonomiske styringen av bedrifter.

Obligatorisk litteratur

Boye, K. og Fjell, T.: *Praktisk budsjettering*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1989.

Hansen, T.: *Emner i økonomisk styring. Organisering av foretaket i økonomiske ansvarsenheter, internpriser og resultatmåling*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1988.

Welsch, G.A. et al: *Budgeting. Profit Planning and Control*. 5th ed. Ch. 1, 2, 5, 10, 14-18. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988

Emneoversikt

1. Oversikt over kurset.
2. Strategisk plan. Organisasjon og ansvar.
3. Utarbeidelse av salgsbudsjett.
Markedsanalyser, markedsprognoser, markedstiltak og markedsbudsjett.
4. Produksjonsbudsjett.
5. Innkjøpsbudsjett.
6. Kostnadsbudsjett.
7. Investeringsbudsjett med finansieringsplan.
8. Resultat, balanse- og likviditetsbudsjett.
9. Avviksanalyser, oppfølging og kontroll.
10. Ulike angrepsmåter i budsjettering.
Formålsbudsjettering, nullbasebudsjettering, fleksibelt budsjett mv.
11. Om internpriser og bruken av dem.
12. Organisering av foretaket i resultatsentre, kostnadssentre og investeringsentre.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Kalkulator er tillatt.

ID1689

KURS:	DST 1803 Regnskapsorganisasjon og EDB, økonomi og datasikkerhet
DELKURS 1:	Regnskapsorganisasjon
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt
Fagansvarlig(e):	Kjell Sommerstad
Fagseksjon:	SRRJ

Mål

Kurset har som mål å gi en innføring i de formelle krav til regnskaps-systemet i henhold til lover og forskrifter samt ulike typer regnskaps-systemer og regnskapsorganisasjon.

Obligatorisk litteratur

Vårdal, P. og Johnsen: *Norsk regnskapslovgivning*. Siste utgave. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag.

Løken, K.: *Internkontroll*. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag 1985.

Gjeldende lover og forskrifter om EDB-førte regnskaper. I tillegg vil materiale utdelt på forelesningene være å anse som pensum.

Emneoversikt

1. Formelle krav til regnskapssystemet
 - regnskapspliktige
 - regnskapsplikten (omfang, innhold, dokumentasjon m.m.)
2. Regnskapssystemer og regnskapsorganisasjon
 - EDB-systemer for regnskapsføring, integrerte EDB-systemer m.m.
 - eksterne krav til EDB-førte regnskaper
 - intern kontroll
3. Case i regnskapsføring og årsoppgjør på PC

Dataverktøy

Bokføringssystemet Compact Pluss og årsoppgjørssystemet Maestro stilles til disposisjon som classesett.

Eksamen

Det gis en fagoppgave hvor delkurs 1 og delkurs 2 inngår. Fagoppgaven gir fire vektall på studiekurset.

ID1242

KURS:	DST 1803 Regnskapsorganisasjon og EDB, økonomi og datasikkerhet
DELKURS 2:	EDB, økonomi og datasikkerhet
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt
Fagansvarlig(e):	Svein A. Løken
Fagseksjon:	SRRJ

Mål

Oppbyggingen av et moderne regnskapssystem bestemmes av regnskaps-teoretiske rammer og av teknologirammer. Studentene skal derfor få en forståelse av sentrale faktorer som påvirker utformingen av økonomi-styringssystemet i et foretak. Man vil også vise en metode for overføring av data fra transaksjonssystemer til beslutningsstøttesystemer.

Kurset tar sikte på å gi studentene en innføring i hvordan nytten ved EDB-systemer vurderes, og hvordan kostnadene for EDB-tjenester kan tenkes henført til brukere og bruksformål. Videre skal studentene kjenne til konflikter mellom mål for sikring og internkontroll på den ene side og andre mål på den annen side. Studentene skal settes i stand til å gjennomføre økonomiske drøftelser av EDB-funksjonen i et foretak, herunder økonomiske konsekvenser av utvikling og drift.

Obligatorisk litteratur

Cushing, B. og Romney, M.B.: *Accounting Information Systems and Business Organizations*. 4. utgave. Kap. 1-4, 8-10, 12, 14-20. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1987.

Anbefalt litteratur

Hicks, J.O. og Leininger, W.F.: *Accounting Information Systems*. Kap. 2, 9, 13-21. St.Paul, MN: West 1986.

MacIntosh, N.B.: *The Social Software of Accounting and Information Systems*. New York, N.Y.: Wiley 1985.

Temahefte «Regnskap som informasjonskilde» i *Praktisk Økonomi* (3) 1988.

«4.generasjons systemutviklingsverktøy» i *Revisjon og Regnskap* (6) 1985.

Rahman, M. og Halladay, M.: *Accounting Information Systems*. Kap. 1-4, 8, 10.14. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988.

Emneoversikt

1. Kort om regnskapssystemer.
2. Styringskonsepter som forutsetning for regnskapssystemene.
3. Spesielle temaer i tilknytning til maskinvare: Paritetskontroller, ECC, dublering.
4. Nytte og kostnadskonsekvenser av alternative løsninger for spredning av systemer ved hjelp av datakommunikasjon og lokalnettverk.
5. 4.generasjons systemutviklingsverktøy: Nytte, kostnader, risiki og sikringstiltak.
6. Datamaskinbaserte delsystemer i økonomistyringen:

Regnskapssystemet, personalsystemet, produksjonsstyringen, innkjøps- og materialstyringen.

7. Saldoløse systemer basert på flerdimensjonale kontoplaner.
8. Typiske systemer for økonomistyring på markedet i Norge.
9. Eksempler på kravspesifikasjon ved anskaffelse av økonomistyrings-systemer.
10. Sikring av datakvalitet i transaksjonssystemene:
Valideringsteknikker.
11. Kostnadskontroll og kapasitetsplanlegging ved informasjonsproduksjon.
12. Tolkingsfeil i moderne regnskapssystemer.
13. Metoder for ekstraksjon av data fra databaserte systemer.

Eksamen

Det gis en fagoppgave hvor delkurs 1 og delkurs 2 inngår. Fagoppgaven gir fire vekttall på studiekurset.

ID1691

KURS:	DST 1806 Emner i finansregnskap
STUDIUM:	Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt
Fagansvarlig(e):	Oddvar Martinsen
Fagseksjon:	SRRJ
Vekttall:	2

Mål

Kurset har som mål å gi en grundig innføring i god regnskapsskikk og konsernregnskap/foretaksintegrasjon.

Hensikten med delkurset er å videreføre kunnskapene i finansregnskap/årsregnskap med vekt på vurderinger og presentasjoner i samsvar med norske og internasjonale standarder (dvs. god regnskapsskikk).

Hensikten er videre å sette studentene i stand til å vurdere og på egen hånd sette opp konsernregnskaper i samsvar med den nye regnskapsskikk om foretaksintegrasjon/konsern.

Obligatorisk litteratur

Vårdal, P. og Johnsen, P.: *Norsk regnskapslovgivning*. 4. utg. Oslo: Bedriftsøkonomens Forlag.

Norges Statsautoriserte Revisorers Forening: *Anbefalinger til god regnskapsskikk*. 18 hefter. Oslo: NSRF 1980-88.

Johnsen, A.: «Regnskapsmessig behandling av foretaksintegrasjon» i *BETA* (2) 1988.

Bottom, H., Drake, M., Huneide, J.E. og Schwencke, H.: *Konsernregnskap*. Oslo: Ad Notam 1989.

Anbefalt litteratur

Barton, A.D.: *The Anatomy of Accounting*. 3rd ed. Queensland: University of Queensland Press 1984. (Evt. et annet standardverk i finansregnskap).

Anbefalinger til god regnskapsskikk fra USA og UK samt aktuelle EF-direktiver vil bli samlet i et eget arbeidshefte.

Emneoversikt

1. NSRFs anbefalinger til god regnskapsskikk
2. Enkelte sammenligninger med andre standarder
3. Lovgivning og anbefalinger vedrørende konsern
4. Nåværende praksis i presentasjon av konsernregnskaper
5. Gjennomgåelse av nyere teori
6. Behandling av minoritetsinteresser
7. Behandling av tilknyttede selskaper
8. Bruk av EDB i utarbeidelsen av konsernregnskaper

Dataverktøy

Dataverktøy er ikke obligatorisk i kurset. Det vil være aktuelt å demonstrere regnskapspakker som har konsolidering som modul.

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Alle skriftlige hjelpemidler er tillatt.

ID1688

Studiekurs i markedsføring

Mål

Målet med studiekurset er å gi studentene forståelsen av hvorfor markedsorientert ledelsesfilosofi bør påvirke alle bedriftens funksjoner. Kurset vil mer spesifikt gi studentene høy faglig innsikt i forbruker- og kjøpsatferd og markedsanalyser samt i bruken av virkemidler i markedsføring med spesiell vekt på markedskommunikasjon. Utvikling av markedsstrategi og markedsføring på forskjellige markeder er også viet spesiell oppmerksomhet.

Forkunnskaper

Studenter med annen bakgrunn enn bedriftsøkonomstudiet og som ikke har tilfredsstillende kunnskaper innen markedsføringsledelse og statistikk, kan søke opptak på disse fagene innenfor bedriftsøkonomstudiets selvstudium. Fagene foreleses i august måned.

Søkere bes ta kontakt med BI-Oslo vedrørende påmelding til disse fagene på selvstudiet. Telefon BI-Oslo (02) 20 90 93.

Videre kreves gode engelskkunnskaper for å kunne lese engelske lærebøker.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises over 200 timer og er bygget opp på følgende måte:

Fagområde/forelesning	Antall timer
Innledning	8
Markedsanalyser	28
Forbrukeratferd	24
Markedskommunikasjon	24
Industriell markedsføring	20
Intern markedsføring	12
Internasjonal markedsføring	24
Markedsrett	13
Markedsstrategi	24
Cases	21
Oppsummering	2

Gjennom hele studiekurset skal studentene presentere og diskutere cases i tillegg til tradisjonelle forelesninger og gruppearbeider. Studiekurset er organisert i åtte delkurs som hvert har egen kursbeskrivelse.

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med innlevering av prosjektoppgave 1 og cases.

Vårsemestret avsluttes med innlevering av prosjektoppgave 2, cases og en fem timers skriftlig eksamen fra hele pensum.

Prosjektoppgave 1 skal ta for seg en problemstilling innen emnene markedsanalyser (delkurs 1), forbrukeratferd (delkurs 2) og/eller markeds-

kommunikasjon (delkurs 3). Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

I prosjektoppgave 2 skal studentene ta for seg ett av emnene fra delkurs 4, 5 eller 6, eventuelt flere emner i kombinasjon, og beskrive en valgt bedrifts atferd/strategier på dette felt. Dette skal siden sammenholdes med relevante teorier som er gjennomgått på kurset, og eventuelle forslag til endringer i strategien skal foreslås og begrunnes. Oppgaven kan løses av grupper på inntil tre studenter.

Casetemaene hentes fra flere delkurs. Det gis i alt syv cases. Studentene deles i grupper på tre deltakere, og hver gruppe skal presentere ett case både skriftlig og muntlig. Det forutsettes tilstedeværelse og aktiv deltakelse i diskusjonen av de øvrige casene.

Avsluttende skriftlig eksamen i markedsføringsledelse skal prøve studentene individuelt i *alle* emner som inngår i pensum.

Hjelpemidler til eksamen

Markedsføringsloven og Norges Lover.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 1906	Prosjektoppgave 1	2.5	H 89 (P) Utlev: 16.08.89 Innlev: 15.12.89
DST 1907	Prosjektoppgave 2	2.5	V 90 (P) Utlev: 10.01.90 Innlev: 28.03.90
DST 1908	Cases	3	H 89/V 90 (C)
DST 1909	Markedsføringsledelse	2	V 90 (E 5 t)
P = Prosjektoppgave		C = Cases	E = Skriftlig eksamen

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Faglig ansvarlig: Amanuensis Carl Arthur Solberg

Administrativt ansvarlig: Arne Stokke Johnsen

Undervisningstid og -sted

BI-Bergen: Telefon: (05) 32 76 00	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 13.09 - 16.09.89 Modul 3: 15.11 - 18.11.89	Modul 4: 10.01 - 13.01.90 Modul 5: 28.02 - 03.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
BI-Gjøvik: Telefon: (061) 78 560	Modul 1: 23.08 - 26.08.89 Modul 2: 20.09 - 23.09.89 Modul 3: 01.11 - 04.11.89	Modul 4: 17.01 - 20.01.90 Modul 5: 07.03 - 10.03.90 Modul 6: 28.03 - 31.03.90
BI-Haugesund: Telefon: (04) 72 48 99	Modul 1: 30.08 - 02.09.89 Modul 2: 27.09 - 30.09.89 Modul 3: 08.11 - 11.11.89	Modul 4: 17.01 - 20.01.90 Modul 5: 14.02 - 17.02.90 Modul 6: 28.03 - 31.03.90
BI-Moss: Telefon: (09) 26 80 11	Modul 1: 30.08 - 02.09.89 Modul 2: 04.10 - 07.10.89 Modul 3: 22.11 - 25.11.89	Modul 4: 24.01 - 27.01.90 Modul 5: 07.03 - 10.03.90 Modul 6: 25.04 - 28.04.90
BI-Møre: Tlf. (071) 29 770 i samarbeid med BI-Kristiansund: Tlf. (073) 83 677	Modul 1: 30.08 - 02.09.89 Modul 2: 27.09 - 30.09.89 Modul 3: 15.11 - 18.11.89	Modul 4: 24.01 - 27.01.90 Modul 5: 28.02 - 0 Modul 6: 28.03 - 31.03.90
BI-Oslo: Telefon: (02) 20 90 93	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 13.09 - 16.09.89 Modul 3: 01.11 - 04.11.89	Modul 4: 31.01 - 03.02.90 Modul 5: 14.03 - 17.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
BI-Trondheim: Telefon: (07) 88 80 66	Modul 1: 16.08 - 19.08.89 Modul 2: 20.09 - 23.09.89 Modul 3: 15.11 - 18.11.89	Modul 4: 31.01 - 03.02.90 Modul 5: 07.03 - 10.03.90 Modul 6: 18.04 - 21.04.90
BI-Vestfold: Telefon: (034) 62 300	Åpningsmodul: 17.08 - 19.08.89 Modul 1: 02.10 - 06.10.89 Modul 2: 27.11 - 02.12.89	Modul 3: 29.01 - 02.02.90 Modul 4: 19.03 - 23.03.90 Sluttmodul: 19.04 - 21.04.

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1234

DELKURS 1:	Markedsanalyser
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	F. Selnes, S. Grønmo
Fagseksjon:	SMF

Mål

Kursets mål er å gi studentene en forståelse av hvordan man kan skaffe seg et solid informasjonsgrunnlag for utøvelse av markedsføringsfunksjonen. Undervisningen tar sikte på å gjøre studentene i stand til selv å gjennomføre enklere markedsundersøkelser og til å bli kvalifiserte innkjøpere av markedsanalysetjenester ved mer omfattende undersøkelser.

Obligatorisk litteratur

Aaker og Day: *Marketing Research*. Siste utgave. New York, N.Y.: Wiley.
Diverse artikler.

Emneoversikt

1. Forskningsprosessen ved markedsundersøkelser
2. Datainnsamling - primær- og sekundærdata
3. Utforming av måleinstrumenter
4. Utvalgsmetode
5. Dataanalyse - univariate, bivariate og multivariate metoder

Eksamen

Delkurs 1 inngår i DST 1906 Prosjektoppgave 1 og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID590

DELKURS 2:**STUDIUM:**

Fagansvarlig(e):

Fagseksjon:

Forbrukeratferd**Studiekurs i markedsføring**

H.M. Thjømøe

SMF

Mål

Kunnskaper om forbrukernes motiver og beslutningsprosesser er en forutsetning for systematisk markedsføring. Kurset tar sikte på å gi kunnskaper om de viktigste trekk ved forbrukernes atferd på ulike markeder og om de faktorer som påvirker denne atferden. Individuelle faktorer omfatter motivasjon, persepsjon og læring. Sentrale gruppeforhold er referansegrupper, samfunnsklasser og kultur. Et annet mål for kurset er å gi innsikt og øvelse i bruk av atferdsteori samt innsikt i kognitiv psykologi.

Obligatorisk litteratur

Shiffman og Kanuk: *Consumer Behavior*. 3. utg. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1987.

Anbefalt litteratur

Thjømøe, H.M.: *Forbrukeratferd*. 2. utg. Asker: Singularis Forlag 1989. (Kun direkte fra forlaget).

Emneoversikt

1. Forbrukeratferd - grunnleggende begreper
 - ★ historisk utvikling av området
 - ★ om praktisk bruk av teori
 - ★ markedssegmentering
2. Individuelle faktorer i forbrukeratferden
 - ★ motivasjon og personlighet
 - ★ livsstil
 - ★ persepsjon
 - ★ læring
 - ★ innstillinger
3. Gruppeinnflytelser på forbrukeratferden
 - ★ referansegrupper
 - ★ familien som beslutningsenhet
 - ★ samfunnsklasser
 - ★ kulturforhold
4. Forbrukerens beslutningsprosess
 - ★ personlig innflytelse og opinionlederskap
 - ★ innovasjonsspredning
 - ★ stadier i forbrukerens beslutningsprosess
5. Nye anvendelsesområder for viten om forbrukeratferd

Eksamen

Delkurs 2 inngår i DST 1906 Prosjektoppgave 1 og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID1277

DELKURS 3:	Markedskommunikasjon
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	T. Helgesen
Fagseksjon:	SMF

Mål

Målet er å gi studentene grunnleggende kjennskap til psykologisk/sosiolgisk kommunikasjonsteori samt dens praktiske anvendelse. Hovedvekten legges på massekommunikasjon og spesielt på reklame, slik bedriften formidler den til forbrukere i markedet, til andre bedrifter og til andre private og offentlige grupperinger.

Obligatorisk litteratur

Ray, M.L.: *Advertising & Communication Management*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1982.

Emneoversikt

1. Kommunikasjonsbegreper og -modeller
2. Kommunikasjonspsykologi
3. Kommunikasjonssosiologi
4. Målgruppebestemmelser
5. Reklame- og kommunikasjonsbeslutninger
6. Kommunikasjons- og markedsføringsmål
7. Reklamebudsjettering
8. Budskapsutforming
9. Mediavalg
10. Effektmåling og kontroll

Eksamen

Delkurs 3 inngår i DST 1906 Prosjektoppgave 1 og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID1279

**DELKURS 4:
STUDIUM:**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:**Industriell markedsføring
Studiekurs i markedsføring**S.-E. Blom
SMF**Mål**

Man tar sikte på å klarlegge de helt spesielle arbeidsbetingelser som hersker på bedriftsvaremarkedet, og påvise hvilke konsekvenser de får for planleggingen og gjennomføringen av markedsføringen.

Obligatorisk litteratur

Webster jr., F.E.: *Industrial Marketing Strategy*. 2nd ed. New York, N.Y.: Wiley 1984.

Emneoversikt

- 1 Markedsinndelinger, produktkarakteristika
 - ★ spesielle trekk ved bedriftsvaremarkedet
2. Kjøpsatferd på bedriftsvaremarkedet
 - ★ oversikt over og gjennomgang av ulike modeller
 - ★ kjøpers vurderingsnormer ved valg av leverandører og produkt ut fra kjøpets art og bedriftstype
3. Bruk av konkurransemidler på bedriftsvaremarkedet

Eksamen

Delkurs 4 inngår i DST 1907 Prosjektoppgave 2, DST 1908 Cases og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID637

**DELKURS 5:
STUDIUM:**Fagansvarlig(e):
Fagseksjon:**Internasjonal markedsføring
Studiekurs i markedsføring**C.A. Solberg
SMF**Mål**

Delkurset har som mål å forberede studentene på ulikheter i markedsføring hjemme og ute og hvilke konsekvenser dette får for bedriftens strategiutvikling.

Obligatorisk litteratur

Solberg, C.A.: *Eksportmarkedsføring*. 3. utg. Oslo: Tano 1986.

Anbefalt litteratur

Solberg, C.A.: *Etableringer i utlandet*. Oslo: Norges Industriforbund 1985.

Emneoversikt

1. Rammebetingelser for norsk eksportindustri
2. Inngangsstrategier ved internasjonalt markedsengasjement
3. Bruk av konkurransemidler i internasjonal markedsføring

Eksamen

Delkurs 5 inngår i DST 1907 Prosjektoppgave 2, DST 1908 Cases og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID1335

DELKURS 6:**STUDIUM:**

Fagansvarlig(e):

Fagseksjon:

Intern markedsføring**Studiekurs i markedsføring**

S.-E. Blom

SMF

Mål

Med utgangspunkt i teori fra serviceledelse tar man sikte på å gi utdypende kunnskaper i intern markedsføring. Studentene skal spesielt utvikle forståelse av situasjoner hvor intern markedsføring er særlig aktuelt og få innsikt i de virkemidler som kan benyttes.

Obligatorisk litteratur

Arndt, J. og Friman, A.: *Intern markedsføring*. Oslo: Tano 1984.

Diverse artikler.

Emneoversikt

1. Serviceledelse med vekt på tjenester
2. Intern markedsføring - grunnleggende begreper
3. Rekruttering, informasjon og opplæring
4. Organisering og gjennomføring av tiltak i intern markedsføring

Eksamen

Delkurs 6 inngår i DST 1907 Prosjektoppgave 2, DST 1908 Cases og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID1342

DELKURS 7:	Markedsrett
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	R. Framnes
Fagseksjon:	SMF

Mål

Kurset gir en oversikt over de viktigste lover og regler som gjelder markedsføringen av varer og tjenester. Hensikten er å gjøre studentene oppmerksomme på de mange juridiske feiltrinn som lett kan gjøres i markedsførings-sammenheng. Videre er hensikten å utdype forståelsen av når man bør innhente eksperthjelp. Hovedvekten legges på markedsloven, prisretten og kartellretten.

Obligatorisk litteratur

Løchen: *Markedsføringsloven med kommentarer*. 4. utg. Oslo: Tano 1984.

Løchen: *Praktisk jus i markedsføring*. Oslo: Tano 1984.

Simensen: *Lovsamling til økonomisk-administrativ utdanning*. Oslo: Tano 1988.

Anbefalt litteratur

Simensen: *Oppgaver i norsk markedsrett*. Oslo: Tano 1986.

Emneoversikt

1. Lov om kontroll med markedsføring
2. Pris- og kartellrett
3. Bruk av åndsverk i markedsføring
4. Produktkontroll og produktansvar
5. Angrefrist, standardkontrakter og kredittkjøp

Eksamen

Delkurs 7 inngår i DST 1907 Prosjektoppgave 2, DST 1908 Cases og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID1207

DELKURS 8:	Markedsstrategi
STUDIUM:	Studiekurs i markedsføring
Fagansvarlig(e):	S.-E. Blom og R. Framnes
Fagseksjon:	SMF

Mål

Delkurset tar sikte på å utdype studentenes kunnskaper og forståelse av de strategiske aspekter og gi en oversikt over sentrale modeller for utvikling av markedsføringsstrategier. Et annet mål er å gi innsikt i generelle prinsipper for økonomisk styring og kontroll av aktivitetene i markedsføringen.

Obligatorisk litteratur

Kotler, P.: *Marketing Management*. Siste utgave. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.

Walles, R.: *Markedsføringens resultatansvar*. Oslo: Tano 1981.

Anbefalt litteratur

Andreassen, T. Wallin: *Markedsorientert planlegging og strategisk planlegging*. Kompendium.

Emneoversikt

1. Ledelsesprosess og markedsplanlegging
2. Konkurransestrategier
3. Økonomisk styring, planlegging og kontroll

Eksamen

Delkurs 8 inngår i DST 1908 Cases og DST 1909 Markedsføringsledelse.

ID666

Studiekurs i organisasjonsutvikling

Mål

Målet er å gi studentene en sikrere plattform for å arbeide som initiativtakere til, planleggere av og deltakere i organisasjonsmessige forandrings- og utviklingsprosesser.

Forkunnskaper

Det anbefales at søkere som ikke har utdanning på nivå med mellomfagstilletget i bedriftsøkonomi fra BI, gjennomfører ett av BIs spesialkurs K44, K46 eller K50 før de søker på studiekurset.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer. Kurset går over to semestre, og vil i hovedsak gjennomføres ved tradisjonelle forelesninger. Forelesningene er obligatoriske. I den grad forholdene tillater det, vil undervisningen bli fulgt opp med arbeid i mindre grupper, og i visse faser av undervisningen vil videofilm med tilbakespilling bli tatt i bruk. Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått:

	Antall timer
Høsten 1989	
Modul 1: Arbeidssosiologi, organisasjonsteori og modelltenkning	50
Modul 2: Læring	50
Våren 1990	
Modul 3: Organisasjonsutvikling	50
Modul 4: Organisasjonslæring som endringsstrategi	50

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen som omfatter høstsemestrets pensum. Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen samt innlevering av et prosjektarbeid. Den skriftlige eksamen omfatter hele pensum. Prosjektrapporten skal leveres ved kursets avslutning. Tema for prosjektet skal velges av studentene selv, slik at de kan forfølge spesielle interesser av praktisk eller teoretisk art - innenfor kursets hovedramme. Temaet kan altså være

1. et opplevd problem i tilknytning til egen organisasjon, eller
2. faglig fordypelse innen et relevant problemområde.

Prosjektarbeidet kan utføres i grupper på inntil tre studenter. Bare i helt spesielle tilfeller kan det dispenseres fra denne regelen. Arbeidet med fagoppgaven bør starte opp så snart som mulig etter kursets begynnelse. Det vil fra BIs side ikke bli gitt individuell veiledning utenom den rådgivning som finner sted i den felles klasseundervisningen og innenfor undervisningspersonalets faste konferansetider.

Dataverktøy

Dataverktøy benyttes ikke i studiekurset.

Eksamensoversikt

Kode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2100	Organisasjonsteori og læring	2	H 89 (E3t)
DST 2101	Organisasjonsutvikling	3	V 90 (E5t)
DST 2102	Prosjektoppgave	5	V 90 (P innlev. 14.05.90)

E = Eksamen

P = Prosjektoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Amanuensis Tore Rossvær.

Undervisningstid og -sted

BI-Buskerud	Telefon: (03) 83 73 50
Modul 1:	21.08 - 25.08.89
Modul 2:	13.11 - 17.11.89
Modul 3:	15.01 - 19.01.90
Modul 4:	02.04 - 06.04.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID532

KURS:	DST 2100 Organisasjonsteori og læring
STUDIUM:	Studiekurs i organisasjonsutvikling
Fagansvarlig(e):	T. Rossvær
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1 og 2
Vekttall:	2

Mål

Målet med modul en og to er primært å formidle et begrepsapparat som kan fungere som grunnlag for å forstå og vurdere de modeller for forandring og utvikling av formelle organisasjoner som blir presentert i resten av kurset.

Obligatorisk litteratur

Bråten, S.: *Dialogens vilkår i datasamfunnet*. Oslo: Universitetsforlaget 1983.

Morgan, G.: *Images of Organizations*. London: Sage 1986.

Hole, A.: *Fremtidens verksteder*. Forskningspolitisk råd, FR 1985:3. Skriftserien.

Israel, J.: *Om relasjonistisk socialpsykologi*. Uddevalla: Bokförlaget Korpen 1979.

Emneoversikt

1. Modeller av menneske og samfunn
2. System- og aktørperspektiver
3. Organisasjonsmodeller
4. Organisasjoner som kulturer
5. Læring
6. Endring av sosiale systemer
7. Kunnskapssosiologi

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID504

KURS:	DST 2101 Organisasjonsutvikling
STUDIUM:	Studiekurs i organisasjonsutvikling
Fagansvarlig(e):	T. Rossvær
Fagseksjon:	SAF
Modul:	3 og 4
Vekttall:	3

Mål

Hensikten med modul tre og fire er å gi et bredt innblikk i nasjonale og internasjonale retninger og tradisjoner når det gjelder strategier for utvikling av organisasjoner. Spesielt vil det bli lagt vekt på idéene om «aksjonsforskning», «prosesskonsultasjon» og «organisasjonslæring».

Obligatorisk litteratur

Burke, W.W.: *Organization Development - A Normative View*. Cambridge: Addison-Wesley OD Series 1987.

Moss Kanter, R.: *The Change Masters*. New York, N.Y.: Simon & Schuster 1985.

Argyris, Ch., Putnam, R. og Smith, D., McLain: *Action Science-Concepts, Methods and Skills for Research and Intervention*. London: Jossey-Bass 1985.

Dyer, W.G.: *Strategies for Managing Change*. Reading, Mass.: Addison-Wesley 1984.

Schein, E.H.: *Process Consultation*. (Volume 2). Reading, Mass.: Addison-Wesley 1987.

Emneoversikt

1. Stabilitet og endring
2. Begrunnelse for OU
3. Den norske tradisjonen
4. Den nord-amerikanske tradisjonen
5. Aksjonsforskning
6. Prosesskonsultasjon
7. Organisasjonslæring

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen som omfatter hele pensum i studiekurset.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID512

KURS:	DST 2102 Prosjektoppgave
STUDIUM:	Studiekurs i organisasjonsutvikling
Fagansvarlig(e):	T. Rossvær
Fagseksjon:	SAF
Modul:	Studentene arbeider med prosjektoppgaven gjennom hele kurset
Vekttall:	5

Mål

Prosjektoppgaven skal gi studentene anledning til å trene seg opp i systematisk behandling av en problemstilling innenfor kursets faglige rammer. Studentene velger selv - i samråd med kursleder - emne for oppgaven. Oppgaven bør være på ca. 40 maskinskrevne sider, og kan utarbeides av grupper på inntil tre studenter.

Obligatorisk litteratur

Oversikt over referanselitteratur innebygges i oppgaven.

ID515

Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon

Mål

Siktemålet er å gi studentene bedre trening i og faglige forutsetninger for å arbeide med energispørsmål. Slik innsikt vil kunne forkorte opplæringsfasen etter ansettelse i økonomisk-administrative stillinger i energisektoren og styrke kompetansen for dem som allerede har erfaring på området.

Forkunnskaper

Studiekurset vil bygge på fagområdene økonomi, jus, statsvitenskap, organisasjon og ledelse. Det vil være en fordel å ha en viss bakgrunnskunnskap innenfor disse fagene og en viss minimumskunnskap om metode og modeller, svarende f.eks. til høyskolekandidat.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse. Det tas forbehold om eventuelle endringer i litteraturen.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer. Det går over to semestre, og undervisningsformen vil hovedsakelig være forelesninger. Det vil bli lagt vekt på å trekke inn representanter for myndighetene og selskaper både i styringen av kurset og i undervisningen, fortrinnsvis i seminarer. Dette vil eventuelt suppleres med ekskursjoner. Fire hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Høsten 1989	Antall timer
1. Produksjon og salg av energi	50
2. Politiske og rettslige rammebetingelser	50
Våren 1990	
3. Planlegging i energisektoren	50
4. Prosjektstyring i energisektoren	50

Eksamen

Høstsemestret avsluttes med to tre timers skriftlige eksamener. Vårsemestret avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen samt innlevering av en fagoppgave.

Eksamensoversikt

Kurskode	Kursbetegnelse	Vekttall	Eksamen
DST 2205	Produksjon og salg av energi	2	H 89 (E3t)
DST 2206	Politiske og rettslige rammebetingelser	2	H 89 (E3t)
DST 2207	Planlegging, prosjektstyring og selskapsstrategier	4	V 90 (E5t)
DST 2208	Fagoppgave	2	V 90 (F)
			Utleiv: 22.01.90
			Innlev: 02.05.90

E = Eksamen

F = Fagoppgave

Kontinuasjon

Kontinuasjon ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlige

Førsteamanuensis Svein S. Andersen, professor Øystein Noreng.

Undervisningstid og -sted

BI-Oslo	Telefon: (02) 20 90 93
Modul 1:	28.08 - 01.09.89
Modul 2:	02.10 - 06.10.89
Modul 3:	22.01 - 26.01.90
Modul 4:	23.04 - 27.04.90

Det tas forbehold om endringer i ovennevnte opplysninger.

ID1219

KURS:	DST 2205 Produksjon og salg av energi
STUDIUM:	Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S.S. Andersen og Ø. Noreng
Fagseksjon:	SAF
Modul:	1
Vekttall:	2

Mål

Målet er å gi studentene en oversikt over

1. teori om/innsikt i energimarkeder
2. energi og samfunnsøkonomi
3. energi i internasjonal politikk

Obligatorisk litteratur

Roncaglia, A.: *The International Oil Market*. London: Macmillan 1985.
Artikkelsamling I og utdelt materiale.

Emneoversikt

1. Energiøkonomi og teori
 - ★ energi som innsatsfaktor i produksjon
 - energipriser og tariffier
 - teori for utnyttning av ikke-fornybare ressurser
 - energi- og investeringsvalg
 - energi i makroøkonomiske modeller
 - samfunnsøkonomisk lønnsomhet
 - etterspørselsvirkninger
 - norsk elektrisitetsvirksomhet
 - norsk petroleumsvirksomhet, kostnader og følsomhet for prisendringer
2. Energi i verdensmarkedet
 - ★ energi som ledd i verdensøkonomien
 - ★ handelsmønstret og konkurranse
 - ★ prisdannelsen
 - ★ energiindustrien og energiselskaper
 - ★ kartellisering
 - ★ avsetningsstrategier i vertikal integrasjon
 - ★ energi og utenrikspolitikk
 - ★ energi og internasjonalt samarbeid
 - ★ oljemarkedet
 - ★ markedet for naturgass

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1275

KURS:	DST 2206 Politiske og rettslige rammebetingelser
STUDIUM:	Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S.S. Andersen og Ø. Noreng
Fagseksjon:	SAF
Modul:	2
Vekttall:	2

Mål

Kurset tar sikte på å bidra til handlingsorientert innsikt i politiske og rettslige rammebetingelser.

Obligatorisk litteratur

Noreng, Ø.: *Oil Industry and Government Strategy in the North Sea*. London: Croom Helm 1980.

Andersen, S.S. og Arnestad, M.: *Politisk organisering og endringsprosesser i petroleumssektoren*. Arbeidsnotat BI 85/11.

Artikkelsamling II og utdelt materiale.

Emneoversikt

1. Energipolitikk
 - ★ grunner til offentlig intervensjon i energisektoren
 - ★ energipolitikk i Norge og i utvalgte land
 - ★ redskap i offentlig energipolitikk
 - ★ regelverk og energilovgivning
 - ★ sentrale juridiske problemer
 - ★ forhandlingsforholdet mellom myndigheter, selskaper, leverandører og finansinteresser
2. Petroleumsrett
 - ★ utviklingen av lovverk og reguleringer
 - ★ internasjonal jurisdiksjon
 - ★ konsesjonssystemet og statsdeltakelse
 - ★ petroleumsbeskatning
 - ★ sikkerhet og ansvar
 - ★ forsikring og erstatning
 - ★ kontrakter i oljevirkomheten
 - ★ leveransekontrakter, modeller og anbudsprosedyrer
 - ★ borekontrakter

Eksamen

Kurset avsluttes med en tre timers skriftlig eksamen.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1311

KURS:	DST 2207 Planlegging, prosjektstyring og selskapsstrategier
DELKURS 1:	Planlegging og prosjektstyring i energisektoren
STUDIUM:	Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon
Fagansvarlig(e):	S.S. Andersen og Ø. Noreng
Fagseksjon:	SAF

Mål

Målet er å gi studentene bedre forståelse av kostnader, risiko og mulige inntekter ved energiprojekter.

Obligatorisk litteratur

Artikkelsamling III og utdelt materiale.

Emneoversikt

1. Planlegging i energisektoren
 - ★ Ledelse i energisektoren
 - strategier for å møte usikkerhet
 - samordning og kontroll
 - ledelse i oljevirksomheten og i internasjonal oljeindustri
 - ledelse i elektrisitetssektoren
 - styringsforholdet mellom staten og statlige foretak i energisektoren
 - ★ Prosjektøkonomi og finansiering
 - prosjektfinansiering og selskapsfinansiering
 - risiko og rentesatser
 - finansieringsmodeller
 - egenfinansiering og lånefinansiering
 - det internasjonale lånemarked og finansiering av energiprojekter
2. Prosjektstyring i energisektoren
 - ★ Prosjektstyring
 - investeringsanalyse, lønnsomhet og risiko
 - risikoanalyse og planlegging
 - metoder og modeller for optimalisering
 - typer prosjektorganisasjon
 - prosjektledelse
 - samordningsprosedyrer
 - likviditetsstyring

ID1220

DELKURS 2: STUDIUM:	Selskapsstyring og produktmarkeder Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon
--------------------------------	--

Fagansvarlig(e): Fagseksjon:	Svein S. Andersen og Øystein Noreng SAF
---------------------------------	--

Mål

Målet er å gi studentene en bedre forståelse av selskapsstyring og produktmarkeder.

Obligatorisk litteratur

Artikkelsamling IV og utdelt materiale

Emneoversikt

- ★ Materialadministrasjon
 - styringsproblemer
 - lagerstyring i oljeindustrien
 - betydningen av integrasjon
 - styringsmodeller
 - lagerstyring, utbygging og risiko i elektrisitetssektoren
 - forholdet til leverandører av varer og tjenester
- ★ Raffineringsøkonomi og produktmarked
 - markedet for raffinerte produkter
 - konkurranseforholdene
 - raffineringsmodeller
 - økonomien i raffinering
 - konkurransen i olje/gass/elektrisitet i end-user-markeder
 - organisering av energidistribusjon og integrasjonsproblematikk

Eksamen

DST 2207 Planlegging, prosjektstyring og selskapsstrategier er en fem timers skriftlig eksamen hvor både delkurs 1 og delkurs 2 inngår. Eksamen utgjør fire vekttall på studiekurset.

Hjelpemidler til eksamen

Ingen hjelpemidler er tillatt.

ID1692

Studiekurs

Norge, EF og Europa

Mål

Målet med studiekurset Norge EF, og Europa er å gi studentene kunnskaper om EF og de enkelte EF-land med sikte på etablering av norske foretak innen EF. Kurset gir en forståelse av EFs organisasjon og betydningen av EFs virksomhet, spesielt med henblikk på etableringen av det indre marked fra 1992. Det tar også opp EFs posisjon i et globalt økonomisk perspektiv i forhold til f.eks. USA og Det fjerne østen. Samtidig vil samfunnsforhold, politikk, kultur og forretningsatferd i en del sentrale EF-land bli gjennomgått. Studiekurset skal også gi konkrete kunnskaper om etablering av virksomhet innen EF, herunder regler for virksomhetsetablering, regnskapsbestemmelser, skatteregler, ledelsesforhold, markedsanalyse, markedsstrategier etc.

Forkunnskaper

Det kreves universitets- eller høyskoleutdanning av minst to års varighet med vekt på økonomisk-administrative fag.

Obligatorisk litteratur

Se under hver delkursbeskrivelse

Gjennomføring

Studiekurset har 200 undervisningstimer og går over to semestre. BIs Handelshøyskole har ansvaret for gjennomføringen av kurset, mens BI-Haugesund har det lokale, administrative ansvaret.

Følgende hovedtemaer vil bli gjennomgått:

	Vekttall	Sem.
1. EF i et globalt perspektiv	1	Høst 89
2. EF som politisk institusjon og et felles marked	2	Høst 89
3. Europeiske samfunnsforhold, politikk, kultur og forretningsatferd	2	Høst 89
4. Etablering av virksomhet i EF: Ledelsesstrategi, markedsanalyse og markedsstrategi	3	Vår 90
5. Foretak i EF: Regnskap, skatt og rettsregler	2	Vår 90

Eksamen

Ved slutten av 1. semester arrangeres en tre timers skriftlig eksamen.

I 2. semester skal det leveres en fagoppgave som teller som del av eksamen for studiekurset. Fagoppgaven er en meget viktig del av kurset, og arbeidet med denne strekker seg over det meste av 2. semester.

Tema for fagoppgaven vil normalt være en analyse av en bedrifts etablering i EF-området eller forslag til strategi for slik etablering i et EF-land.

Ved slutten av 2. semester arrangeres en avsluttende tre timers skriftlig eksamen.

Det gis en samlet karakter for hele kurset, hvor resultatet fra fagoppgaven teller 40% og hver av de skriftlige eksamener teller 30%.

Kontinuasjon

Kontinuasjon i skriftlig eksamen arrangeres i forbindelse med neste ordinære skriftlige eksamen i kurset. Eventuell innlevering av omarbeidet fagoppgave må skje innen ett år etter kursets avslutning.

Kursansvarlig

Professor Kjell A. Eliassen.

Undervisningstid og -sted

BI-Haugesund	Telefon (04) 72 48 99
Modul 1:	Uke 36 Høst 89
Modul 2:	Uke 40 Høst 89
Modul 3:	Uke 47 Høst 89
Modul 4:	Uke 5 Vår 90
Modul 5:	Uke 11 Vår 90
Modul 6:	Uke 14 Vår 90

Undervisningen vil normalt finne sted kl. 09.00-17.00 onsdag-lørdag.

ID1768

DELKURS 1:	EF i et globalt perspektiv
Studium:	Studiekurs Norge, EF og Europa
Fagansvarlig(e):	Gerson Komissar
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	1

Mål

Kurset gir en generell innføring i flernasjonale selskaper med spesiell vekt på nyere utviklingstrekk. Det fokuseres på de globale aspekter av slike selskapers strategiske disposisjoner. Forholdene innen EF og EF i forhold til Japan og Nord-Amerika blir behandlet, spesielt med sikte på konkurranseforholdet mellom nasjonale og flernasjonale selskaper.

Obligatorisk litteratur

- Dekker, W.: «Managing a Global Electronics Company in Tomorrow's World» i *Long Range Planning* 19 (2) 1986:31-37.
- Henzler & Rall: *Facing up to the Globalization Challenge*. Verlagsgesellschaft 1985.
- Perrin-Pelletier, F.: «A European Market for Cars?» i *Long Range Planning* 21 (3) 1988:27-33.
- Porter, M.E. (Ed.): *Competition in Global Industries*. Utvalgte deler. Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1986.
- Tully, S.: «Europe gets ready for 1992» i *Fortune* 117 (3) 1988:64-68.

DELKURS 2:	EF som politisk institusjon og felles marked
Studium:	Studiekurs Norge, EF og Europa
Fagansvarlig(e):	Svein S. Andersen
Fagseksjon:	SAF
Vekttall:	2

Mål

Kurset gir en gjennomgang av Det europeiske fellesskaps bakgrunn, historie, organisering og sentrale oppgaver. Spesielt analyseres effekten av innføringen av det indre marked og de konsekvenser dette vil få for norsk næringsliv. Videre gis det en oversikt over sentrale direktiver og bestemmelser innen EF i dag og etter 1992. Norges forhold til EF i årene fremover vil også bli behandlet.

Obligatorisk litteratur

- Cecchini, P. et al: *Europa '92: Realiseringen av det indre marked*. Oslo: Dagens Næringslivs Forlag 1988.
- Daltrop, A.: *Politics and the European Community*. 2nd ed. Utvalgte deler. Harmondsworth: Penguin 1987. London: Longman 1986.
- Pollard, S.: *The Integration of the European Economy since 1815*. Sidene 11-16, 61-96. London: Allan & Unwin 1981.
- Swann, D.: *The Economics of the Common Market*. 5th rev. ed. Harmondsworth: Penguin 1985.

DELKURS 3:	Europeiske samfunnsforhold, politikk, kultur og forretningsatferd
Studium:	Studiekurs Norge, EF og Europa
Fagansvarlig(e):	Svein S. Andersen, Heidtraut von Weltzien-Høivik
Fagseksjon:	SAF og SFS
Vekttall:	2

Mål

Kurset vil gi en komparativ innføring i den samfunnmessige, økonomiske og politiske struktur i EF-landene med vekt på de tre landene Vest-Tyskland, Frankrike og Storbritannia. For disse landene skal det formidles en detaljert forståelse av de ulike aspektene ved samfunnsforhold, politikk, økonomi, kultur og forretningsatferd som har betydning for å etablere og drive virksomhet i det enkelte land.

Obligatorisk litteratur

Steiner, J.: *European Democracies*. Utvalgte deler. London: Longman 1986.
 Beije, P.R. et al: *A Competitive Future for Europe?* Utvalgte deler: London: Croom Helm 1987.
 Rokkan, S.: *Stat, nasjon, klasse*. Kap. 10, s. 267-341. Oslo: Universitetsforlaget 1987.
 Craig, G.A.: *The Germans*. Harmondsworth: Penguin 1984.
 Flower, J.E.: *France Today*. New York, N.Y.: Methuen 1987.
 Sampson, A.: *The Changing Anatomy of Britain*. Rev. ed. New York, N.Y.: Random House 1983.

Anbefalt litteratur

Ardagh, J.: *Germany and the Germans*. Harmondsworth: Penguin 1988.
 Ardagh, J.: *France in the 1980s*. 2nd rev. ed. Harmondsworth: Penguin 1988.
 Grosser, A.: *Geschichte Deutschlands seit 1945*. München: dtv 1985.
 Koch-Hillebrecht, M.: *Das Deutschenbild. Gegenwart, Geschichte, Psychologie*. München: C.H. Beck 1977.
 Laqueur, W.: *Germany Today*. London: Weidenfeld Nicolson 1985.
 Harris, P.R. (Ed.): *Managing Cultural Differences*. 2nd Ed. Houston, Texas: Gulf 1987.
 Joynt, P. & Warner, M. (Eds.): *Managing in Different Cultures*. Oslo: Universitetsforlaget 1985.
 Gordon, D.C.: *The French Language and National Identity 1930-1975*. The Hague: Mouton 1987.
 Habert, K.: *Norwegians As Others See Them*. Bærum: BI Forlag 1988.
 Sorge, A. & Warner, M.: *Comparative Factory Organization*. Brookfield: Gower 1986.
 Zeldin, Th.: *The French*. New York, N.Y.: Pantheon 1983.

DELKURS 4:	Etablering av virksomhet i EF: Ledelsesstrategi, markedsanalyse og markedsstrategi
Studium:	Studiekurs Norge, EF og Europa
Fagansvarlig(e):	Gerson Komissar, Carl Arthur Solberg
Fagseksjon:	SAF og SMF
Vekttall:	3

Mål

Kurset behandler virkninger av EFs utvikling for norske bedrifters satsing i Europa. Det tas sikte på å gi innsikt i hvordan EF fungerer som marked - både som regionale og som nasjonale delmarkeder. Det vil bli lagt vekt på å gi deltakerne trening i å analysere ulike beslutningssituasjoner og å utvikle levedyktige strategier i EF.

Obligatorisk litteratur

Porter, M.E. (Ed.): *Competition in Global Industries*. Utvalgte deler. Boston, Mass.: Harvard Business School Press 1986.

Kompendier:

Shaping Effective Responses to the Globalization Challenge. New York, N.Y.: McKinsey 1986.

Kompendium om EF og utvalgte norske næringer. Under utarbeidelse. BI-U 1989.

Kompendium om norske bedrifters strategiske situasjon. Under utarbeidelse. BI-U 1989.

Markedsanalyser i Vest-Europa. Under utarbeidelse. BI-U 1989.

Rapporter fra EF-sekretariatet.

Anbefalt litteratur

Solberg, C.A. (red.): *Eksportmarkedsføring*. 3. utg. Oslo: Tano 1986.

Solberg, C.A. (red.): *Etableringer i utlandet*. Oslo: Norges Industriforbund 1984.

Svendsen (red.): *Internasjonaliseringsstrategier for norske industri-bedrifter*. Oslo: Tano 1979.

DELKURS 5:**Studium:**

Fagansvarlig(e):

Fagseksjon:

Vekttall:

Foretak i EF: Regnskap, skatt og rettsregler**Studiekurs Norge, EF og Europa**

Svein A. Løken, Sverre Faafeng jr.

SRRJ

2

Mål

Kurset tar sikte på å gi en innføring i de sentrale bestemmelser innen EF, spesielt i de tre landene Vest-Tyskland, Frankrike og Storbritannia når det gjelder regnskap, skatt og rettsregler for både etablering og drift av virksomheter. Kurset tar særskilt opp de bestemmelser som er aktuelle i forbindelse med etableringen av det indre marked i EF fra 1992. Det vil bli lagt vekt på å presentere og analysere regnskapsoppstillinger og skatt og rettsforhold for norske bedrifter som allerede er etablert innen EF. Kurset vil også gi en forståelse som er nyttig for de norske foretak som av ulike grunner skal rapportere økonomidata til EF-baserte foretak.

Obligatorisk litteratur

Nobes, C. & Parker, R.: *Issues in Multinational Accounting*. Oxford: Philip Allan 1988.

Gundersen, Fr.F.: *EF-rett*. (Foreløpig tittel). Oslo: Tano 1989.

Alternativt til Gundersen, Fr.F.:

Foighel, I.S.I. & Sørensen, H.: *EF-rett*. Utvalgte kapitler. 3. rev. utg. København: Jurist- og økonomforbundet 1985.

Anbefalt litteratur

Wyatt, D. & Dashwood: *The Substantive Law of EEC*. 2nd rev. ed. London: Sweet and Maxwell 1987.

Nobes, C. & Parker, R.H.: *Comparative International Accounting*. 2nd rev. ed. Oxford: P. Allan 1985. Boston, Mass.: St. Martin 1988.

Næringslivets EF-håndbok. Oslo: Dagens Næringslivs Forlag 1989.

Rigault, D.: *EF-regler. Innvirkning på eksportkontrakter*. Oslo: Norges Eksportråd 1989.

ID1769

Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse

Generell informasjon

Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse ble vedtatt i Høgskole-rådet 24. april 1989. Alle detaljer er ikke klarlagt idet studiehandboken går til trykking. Dette gjelder eksamensoversikt, kurskoder og bestemmelser om hvor og når undervisningen vil finne sted. Studiekurs i markedskommu-nikasjon og ledelse kan kun tas i kombinasjon med studiekurs i markeds-føring. Det er BI-Oslo som arrangerer studiekurset, og utfyllende opplys-ninger kan fås ved henvendelse dit.

Mål

Kurset skal gi studentene en mer omfattende oversikt over og innsikt i fagområdene markedskommunikasjon (med særlig tyngdepunkt på reklame og informasjon) samt norsk og internasjonal medievirksomhet og bruk av medier for markedsføringsformål. Undervisningen er lagt opp på ledelsesnivå og satt inn i et internasjonalt perspektiv. Strategisk ledelse og internasjonal markedsføring er derfor integrerte deler av studiekurset.

Forkunnskaper

Det forutsettes kunnskaper tilsvarende høyskolekandidatstudiet ved BI. Det forutsettes videre at studentene har studiekurs i markedsføring eller tar dette parallelt med studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse.

Obligatorisk litteratur

Se under hver kursbeskrivelse.

Gjennomføring

Studiekurset undervises 200 timer og går over to semestre. I tillegg til tradi-sjonelle forelesninger vil studentene jobbe med caseøvelser og minifagopp-gaver.

Følgende hovedtemaer vil bli gjennomgått:

Temaer	Antall timer
Markedskommunikasjon med medielære	100
Strategisk ledelse	60
Internasjonal markedsføring	40

Kontinuasjon

Kontinuasjon skjer ved neste ordinære eksamen.

Kursansvarlig

Førsteamanuensis Thorolf Helgesen.

ID1757

KURS:	Internasjonal markedsføring
STUDIUM:	Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	T. Helgesen
Fagseksjon:	SMF
Vekttall:	2

Mål

Kurset behandler globaliseringen av markeder og bedriftenes strategier for å møte den nye situasjonen. Det blir lagt betydelig vekt på EF som marked og på de virkningene EFs utvikling vil kunne få for norske bedrifters virksomhet i Europa og på andre verdensmarkeder. Det vil bli lagt vekt på å gi studentene trening i å analysere ulike beslutningssituasjoner og til å utvikle levedyktige strategier i de fremtidige markeder.

Obligatorisk litteratur

Porter, M.E. (Ed.): *Competition in Global Industries*. Utvalgte deler. Boston, Mass.: Harvard Business School 1986.

Kompendier:

Shaping Effective Responses to Globalization Challenge. New York, N.Y.: McKinsey 1986.

Kompendium om norske bedrifters strategiske situasjon. Under utarbeidelse. Bærum: BI-U 1989.

Markedsanalyser i Vest-Europa. Under utarbeidelse. Bærum: BI-U 1989.

Kompendium om EF og utvalgte norske næringer. Under utarbeidelse. Bærum: BI-U 1989.

Anbefalt litteratur

Solberg, C.A. (red.): *Eksportmarkedsføring*. 3. utg. Oslo: Tano 1986.

Emneoversikt

1. Analyse av bedriftens strategiske situasjon
2. Globaliseringskrefter og fragmenteringskrefter generelt
3. Analyse av sentrale europeiske industrier
4. Strategi og ledelseskonsekvenser
5. Ulike strategier og konsekvenser for markedsføring
6. Markedsanalysens plass i bedriftens beslutningsprosess
7. Internasjonal markedsanalyse

Eksamen

Kurset omfatter caseøvelser og avsluttes med innlevering av en fagoppgave. Caseøvelsene er obligatoriske.

ID1760

KURS:	Strategisk ledelse
STUDIUM:	Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	T. Helgesen
Fagseksjon:	SMF
Vekttall:	3

Mål

Kurset skal gi et helhetssyn på bedriftsledelse med hovedvekt på langsiktige forhold. Etter gjennomført kurs skal studentene ha en klar forståelse av sentrale begreper i strategisk ledelse, ferdigheter i bruk av aktuelle analytiske metoder og innsikt i utforming og iverksetting av strategiske planer.

Obligatorisk litteratur

Quinn, J.B., Mintzberg, H. og James, R.M.: *The Strategy Process. Concepts, Contexts and Cases*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall 1988.

Emneoversikt

1. Begreper: Fra strategisk planlegging til strategisk ledelse
2. Strategisk ledelse som prosess
3. Målformulering
4. Analytiske verktøy
5. Iverksetting av strategi
6. Arbeid og erfaring med strategisk ledelse i norske bedrifter (gjesteforelesninger)

Eksamen

Kurset omfatter innlevering av caseoppgaver og gjennomføring av Business Game.

ID1759

KURS:	Markedskommunikasjon med medielære
STUDIUM:	Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse
Fagansvarlig(e):	T. Helgesen
Fagseksjon:	SMF
Vekttall:	5

Mål

Målet er å gi studentene en dyperegående innsikt i faget markedskommunikasjon generelt og medielære spesielt. Kurset bygger på grunnlagsdisiplinene psykologi, sosiologi og generell kommunikasjonsteori. Det teoretiske stoffet kobles til norsk og internasjonalt rettet praksis på området -

primært reklame og informasjonsvirksomhet. Fagområdet medielære er en integrert del av kurset. Her legges det betydelig vekt på utviklingen innenfor medieindustrien i Norge og internasjonalt og på anvendelsen av medier for markedsføringsformål. De nye elektroniske mediene er gitt en viktig plass i det samlede mediebildet.

Obligatorisk litteratur

Berger, C.R. og Chaffee, S.H.: *Handbook for Communication Science*. London: Sage 1987.

Davies M.P.: *The Effective Use of Advertising Media*. London: Business Books 1985.

Føllesdal, D., Walløe, L. og Elster, J.: *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi*. Oslo: Universitetsforlaget 1985.

Martinussen, W.: *Sosiologisk analyse*. Oslo: Universitetsforlaget 1984.

Raaheim, K.: *Psykologi, en grunnbok*. Oslo: Cappelen 1984.

Tydemann, J. og Kelm, E.J.: *New Media in Europe*. London: McGraw-Hill 1986.

Pensum er utdrag av de oppførte bøker, ca. 1.000 sider.

Anbefalt litteratur

Videre omfatter pensum aktuelle medieoversikter, medieundersøkelser og reklamestatistikk fra markedsanalyseinstitutter og bransjeorganisasjoner samt artikler om det norske reklamemarkedet. Disse vil bli utdelt gratis.

Emneoversikt

1. Grunnleggende modeller for analyse av språk, argumentasjon og påvirkning
2. Psykologiske teorier om persepsjon, læring, hukommelse og glemsel, motivasjon og personlighet
3. Sosialpsykologi - særlig om dannelse og endring av holdninger
4. Sosiologiske teorier om sosiale spredningsprosesser, gruppeatferd, normer, roller, sosialisering og holdninger, symbolmakt, sanksjoner
5. Reklamens utforming - «kunst eller vitenskap»?
6. Det norske og det internasjonale reklamemarkedet
7. Reklamens organisasjon og økonomi
8. Informasjonsfunksjonen i bedrifter og organisasjoner
9. Offentlig informasjon
10. Medieindustriens historie og utvikling
11. De nye elektroniske mediene - teknologi, økonomi, politikk
12. Medievalget - problemstillinger og metoder

Dataverktøy

MINITAB vil bli benyttet i kurset.

Eksamen

Kurset avsluttes med en fem timers skriftlig eksamen, og forut for denne skjer innlevering av tre minifagoppgaver. Minifagoppgavene blir evaluert og inngår i det endelige eksamensresultat.

Helpemidler til eksamen

Tillates etter avtale med fagansvarlig.

ID1758

Studieadministrativ informasjon

Diverse opplysninger	237
- Oppslagstavler	237
- Studieveiledning	237
- Studiekort	237
- Navneendring	237
- Adresseendring	237
- Studieutgifter	237
- Statens lånekasse for utdanning	239
- Samarbeidende bokhandlere	239
- Bibliotek	240
Generelle opplysninger om eksamen	241
- Eksamensformer	241
- Rettledning ved løsning av fagoppgaver og hjemmeeksamen	241
- Fagoppgaver/prosjektarbeid på høyskolekandidatstudiet 1989-90	242
- Innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamen og prosjektarbeider ..	243
Eksamensplanen	243
Eksamenspåmelding, tid og sted	243
Regler for karakteroverføring fra et BI-kurs til	
trinn i diplomøkonomstudiet	245
Fritak for eksamen.....	245
- Faglige kriterier for fritak	245
- Fritak for studier ved andre universiteter/høyskoler	245
- Søknadsfrister for fritak	247
Forlengelse av studier	248
Gjenopptak	248
Utsettelse med betaling av semesteravgiften	248
Utmelding	249
Karakterutskrift	249
Vitnemål	249

ID1404

Diverse opplysninger

Oppslagstavler

Meldinger til studenter slås opp på informasjonstavler.

Meldingene inneholder som oftest informasjon om flytting av forelesninger, tidsfrister o.l. Det er studentenes eget ansvar å holde seg orientert om de oppslag som fortløpende slås opp. Hver melding er oppslått kun i en begrenset tidsperiode (to uker).

Studieveiledning

Studiehåndboken skal gi studentene generell informasjon i forbindelse med gjennomføring av studieopplegget.

Imidlertid er studenter og andre interesserte velkommen til å drøfte studieopplegg, videreutdanning m.m. med studieveilederne ved de enkelte studiesteder.

Studiekort

Studiekort fås ved henvendelse til sekretariatet på studiestedet. Studentene må medbringe legitimasjon og bilde.

Studiekort er kun gyldig med kvittering for betalt semesteravgift eller med bekreftelse på at studiets totale antall semesteravgifter er betalt.

Studenter som strekker studiet utover den normerte studietid, vil få studiekort utstedt i samsvar med frister for forlengelse av studiet.

Studiekort utstedes fortrinnsvis til heltidsstudenter (10 vekttall pr. semester). For deltidsstudenter vil et eventuelt studiekort bli påstemplet «ugyldig for reisemoderasjon».

Navneendring

Ved navneendringer må navneendringsbevis vedlegges.

Adresseendring

Studentene plikter å melde fra om adresseendring. Dersom dette ikke skjer, tar BI ikke ansvar for at studieinformasjon, melding om eksamenspåmelding o.l. vil komme frem i rett tid. NB: Oppgi alltid registreringsnummer ved henvendelse til BI.

Studieutgifter

Bedriftsøkonomisk Institutt er en selveiende stiftelse, som delvis blir finansiert gjennom støtte fra det offentlige. Denne støtten vil i 1989 utgjøre ca. 11 prosent av de samlede inntekter. Resten må derfor dekkes gjennom inntekter fra studenter og kursdeltakere.

Studenter må betale for studiets ordinære antall semestre (fortløpende) og for alle eksamener som han eller hun melder seg opp til. I tillegg kommer utgifter til bøker og annet undervisningsmaterieil.

BI forbeholder seg rett til å regulere avgifter på semesterbasis som følge av de endringer som måtte finne sted i BIs ordinære og nødvendige utgifter.

Eksamensavgiften er for studieåret 1989-90 fastsatt til kr. 270,- pr. vekttall. For studieåret 1989-90 er semesteravgiftene:

Bedriftsøkonomstudiet

Heltid	kr. 8.900.-
Deltid	kr. 4.450.-
Selvstudiet	kr. 8.900.-
Datatillegg pr. kurs	kr. 250.-

Mellomfagstillegget

Heltid	kr. 13.350.-
Deltid	kr. 6.700.-

Delfag i språk, delfag i metode

Heltid	kr. 6.700.-
Deltid	kr. 3.350.-

Studiekurs kr. 8.900.-**Spesialkurs**

K01	Datagrunnkurs med personlig dataverktøy	kr. 5.900.-
K05	Informasjonssystemer	kr. 5.900.-
K22A	Årsregnskap og skatt*	kr. 6.900.-
K22B	Internregnskap*	kr. 5.900.-
K22C	Regnskapsanalyse*	kr. 2.950.-
K23	Skatteøkonomi og skatteplanlegging	kr. 5.900.-
K24	Investering og finansiering*	kr. 5.900.-
K31	Statistikk og dataanalyse*	kr. 5.900.-
K43	Markedsføringsledelse*	kr. 5.900.-
K45	Ledelse og samarbeid	kr. 5.900.-
K46	Personal- og organisasjonsutvikling	kr. 7.900.-
K47	Materialadministrasjon*	kr. 5.900.-
K52	Organisasjon og arbeidsledelse*	kr. 5.900.-
K54	Personaladministrasjon	kr. 5.900.-
K55	Praktisk arbeidspsykologi	kr. 5.900.-
K71	English for Business	kr. 5.900.-
K74	Tysk - merkantile emner	kr. 5.900.-
K78	Fransk for forretningslivet	kr. 5.900.-

* Kurset er overførbart til bedriftsøkonomstudiet.

BI arbeider for tiden med å utvide spesialkursporteføljen. BI-Ls studie-
steder vil kunne gi ytterligere informasjon.

Høyskolekurs

Bedriftsøkonomstudiet, 1 vekttall	kr. 1.390.-
Bedriftsøkonomstudiet, 2 vekttall	kr. 2.280.-
Bedriftsøkonomstudiet, 5 vekttall	kr. 4.950.-
Mellomfagstillegget og delfag, 1 vekttall	kr. 1.835.-
Mellomfagstillegget og delfag, 2 vekttall	kr. 3.170.-
Mellomfagstillegget, 3 vekttall	kr. 4.505.-

Forkurs i matematikk kr. 600.-**Fortrolighetskurs PC** kr. 600.-**Eksamensavgift**

Pr. vekttall, alle studier	kr. 270.-
----------------------------------	-----------

Det tas forbehold om endringer i studietilbudet.

Statens lånekasse for utdanning

Studenter ved bedriftsøkonomstudiet, høyskolekandidatstudiet og diplom-økonomstudiet har adgang til å søke studielån og stipend i Statens lånekasse for utdanning, Økernveien 145, Postboks 195 Økern, 0510 Oslo 5. Telefon (02) 64 52 52.

Orientering fra Lånekassen og søknadsskjemaer finnes utlagt på sekretariatene ved de enkelte studiesteder.

Studenter som er i gang med en utdanning og som vil ha svar på søknaden når skolen starter om høsten, bør søke om lån snarest. De studenter som skal begynne på en ny utdanning, bør søke med en gang opptaket er klart.

Deltidsstudentene skal sammen med hovedskjemaet (A) vedlegge skjema for tilleggsopplysninger (B). Hele søknaden sendes via studiestedet for bekreftelse. Heltidsstudentene sender søknaden direkte til Lånekassen.

Søkere som skal begynne ved BI, må sende bekreftelse på opptak (kopi av betalt registreringsavgift) sammen med søknaden.

Når søknaden er innvilget helt eller delvis, blir utbetalingspapiret sammen med melding om behandlingsresultatet utlevert søkeren gjennom BI.

Lånevilkår og tilbakebetalingsregler fremgår av heftet *Stipend og lån til utdanning* som fås ved henvendelse til BI-sekretariatene eller direkte til Lånekassen.

Spørsmål kan også stilles til Lånekassens distriktskontorer:

Bergen (for Hordaland):

Postboks 55 Universitetet, 5027 Bergen. Telefon (05) 31 11 72.

Stavanger (for Rogaland og Vest-Agder):

Postboks 192, 4001 Stavanger. Telefon (04) 53 45 33

Tromsø (for Nordland, Troms og Finnmark):

Postboks 790, 9001 Tromsø. Telefon (083) 81 616

Trondheim (for Nord- og Sør-Trøndelag):

Postboks 4525 Kalvskinnet, 7002 Trondheim. Telefon (07) 51 10 11

Ørsta (for Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal):

Postboks 74, 6151 Ørsta. Telefon (070) 67 400

For resten av landet:

Postboks 195 Økern, 0510 Oslo 5. Telefon (02) 64 52 52

Samarbeidende bokhandlere

Ved hver semesterstart utarbeider bokhandelen en bokliste for hvert studium og kurs. Disse listene bygger på BIs kursbeskrivelser og inneholder *kun* bøker som er oppgitt i disse. Hensikten er å lette litteraturoversikten for den enkelte student, samt å gjøre ekspedisjonen enklere for bokhandelen. Boklisten kan også brukes som bestillingsliste for den som måtte ønske dette (se forøvrig veiledning på boklisten). De samarbeidende bokhandlerne har ansvaret for å ha pensumlitteratur og alternativ litteratur til BIs kompetansegivende kurs og forkurs.

Juul Møller A/S

-Bokhandel i Nedre Slottsgate

-Filial i Sandvika, telefon (02) 47 08 93

-Filial ved BI-Oslo, telefon (02) 36 42 37

-Filial ved BI-Skedsmo, telefon (06) 84 44 30

Bergen

Sentrum Bokhandel A/S, Galleriet, Torgalmenning 8. Telefon (05) 32 17 90

Drammen

R. Lauritzen Bokhandel A/S, Nedre Storgt. 1, 3000 Drammen.

Telefon (03) 83 14 22

Filial: BI-Buskerud. Telefon (03) 89 14 10

Gjøvik

Trygve Lihagen A/S Bok- og Papirhandel, Postboks 298, 2801 Gjøvik.

Telefon (061) 72 515

Filial: BI-Gjøvik. Telefon (061) 80 372

Haugesund

Sentrum Bok & Papir A/S, Haraldsgate 103, 5500 Haugesund.

Telefon (04) 71 16 33

Filial: BI-Haugesund. Telefon (04) 71 15 35

Kristiansund

Sverdrups Bokhandel a.s, Postboks 284, 6501 Kristiansund.

Telefon (073) 71 711

Mo i Rana

Mo Bok og Papir A/S, Jernbanegaten 7, 8600 Mo i Rana. Telefon (087) 50 355

Moss

Moss Bokhandel A/S, Rådhusgaten 1, 1500 Moss. Telefon (09) 25 55 00

Oslo

Juul Møller A/S, Nedre Slottsgate 11, 0157 Oslo 1. Telefon (02) 41 19 00

Filial: BI-Oslo. Telefon (02) 41 19 00 og 36 42 37

Porsgrunn

Dyring A/S, Storgaten 154, 3900 Porsgrunn. Telefon (03) 55 41 80

Filial: BI-Telemark. Telefon (03) 55 92 80

Sandefjord

Ludv. Foss A/S Bok- og Papirhandel, Storgaten 8, 3200 Sandefjord.

Telefon (034) 63 023 og 67 655

Filial: BI-Vestfold. Telefon (034) 61 956

Skedsmo

Juul Møller A/S, Nedre Slottsgt. 11, 0157 Oslo 1. Telefon (02) 41 19 00

Filial: BI-Skedsmo. Telefon (06) 84 44 30

Trondheim

Walseth Bokhandel A/S, Sverresgt. 10B, 7013 Trondheim.

Telefon (07) 53 12 60

Filial: BI-Trondheim. Telefon (07) 88 77 05

Ålesund

Aarflots Bokhandel A/S, Kirkegaten 3, 6004 Ålesund. Telefon (071) 24 848

Bibliotek

Biblioteket ved BIs Handelshøyskole i Sandvika driver utlån til alle interesserte, men fortrinnsvis til BI-studenter og BI-medarbeidere.

BI-Ls studiesteder kan formidle lån av bøker fra Biblioteket i Sandvika. Biblioteket vil så langt det er mulig sende supplerende litteratur, både bøker og kopier av tidsskriftartikler, som ønskes lånt.

ID44

Generelle opplysninger om eksamen

Eksamensformer

Kurs innen diplomøkonomstudiet og andre studietilbud ved BI-Ls studiesteder har følgende eksamensformer:

- Tre eller fem timers *skriftlig eksamen*.
- Tre timers *flervalgseksamen*.
- *Hjemmeeksamen* på 72 timer som skal løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter.
- *Fagoppgave* som skal løses individuelt eller i grupper på inntil tre studenter. En fagoppgave gis over 14 dager. Merk: BØK 8701 Bedriftsøkonomisk analyse på mellomfagstillegget har todelt eksamen, der fagoppgaven løses over en uke.
- *Muntlig eksamen*. Denne eksamensformen benyttes bare i delfag i språk.

Eventuelle tillatte hjelpemidler under skriftlig eksamen og flervalgseksamen fremgår av kursbeskrivelsen i det enkelte kurs. Dersom lommekalkulator kan benyttes til eksamen, må den være batteridrevet, uten skriveenhet, og må ikke kunne vise mer enn 160 tegn tekst eller tall på skjerm/display. Den må heller ikke forstyrre andre studenter med pipelyd e.l. Kalkulatoren kan være programmerbar.

Rettledning ved løsning av fagoppgaver og hjemmeeksamen

Innholdsmessige krav - formål

Ved siden av de faglige krav som stilles til besvarelsen av en fagoppgave eller hjemmeeksamen (kritisk-analytisk behandling og fremstilling av stoffet), har disse eksamensformene en læringsmessig side, der studentene skal vise at de kan anvende de kunnskaper de har fått gjennom kurset. Selv om oppgavene kan løses individuelt, oppfordres studentene til å arbeide i grupper fordi dette gir trening i å samarbeide om en kollektiv og helhetlig besvarelse.

Det er imidlertid ikke tillatt for flere oppgavegrupper å samarbeide, da dette betraktes som fusk eller forsøk på fusk og rammes av §10, 3. ledd i eksamensreglementet.

Formelle krav

Følgende veiledende retningslinjer for oppsett bør benyttes ved skriving av fagoppgaver og hjemmeeksamener:

En og en halv linjeavstand, 5 cm venstre marg, 1 cm høyre marg, 2 cm på toppen av arket og 3 cm nederst. En side regnes normalt som ca. 350 ord (ca. 10 ord pr. linje, ca. 35 linjer pr. side). Det er studentenes plikt å påse at de ved avvik fra de veiledende retningslinjer ikke har en lengre besvarelse i ord enn denne norm tilsier.

Dersom man ikke har mulighet for å holde seg til de veiledende normer, velges enkel linjeavstand og kortest mulig avsnitt med dobbelt linjeavstand mellom avsnittene. Eventuelle illustrasjoner kommer i tillegg til dette krav. Tabeller regnes som en del av teksten.

Som referansestil brukes forfatternavn, årstall og sidenummer i teksten. Eks.: Vale 1988, s. 10. På eget ark ordnes referansene alfabetisk. Det oppgis full tittel og tidsskrift volum/nummer eller forlag/utgiversted. Eks.: Vale, P.H.: Økonomiske idéer og politikk. Oslo: Tanum-Norli 1988.

Fagoppgaven skal leveres fast innsatt i mappe og *i to eksemplarer*. Både mappen og besvarelsen skal i øverste høyre hjørne merkes med kandidaten(e)s registreringsnummer. Kandidaten(e)s navn skal ikke stå på besvarelsen. På forsiden skal følgende være oppgitt:

Fagoppgave (fagets navn)
 For (studium)
 Studiested der kandidaten(e) er reg.)
 Innlevert (dato)

Kandidaten(e) kan ikke regne med å få besvarelsene tilbakelevert.

Ved innlevering av oppgaven må kandidaten(e) fylle ut egenerklæring.

Studenter som er i gruppe sammen, men som er registrert ved forskjellige studiesteder, må oppgi hvilket studiested de tilhører. Besvarelsen leveres inn kun ved ett studiested.

ID1651

Fagoppgaver/prosjektarbeid på høyskolekandidatstudiet 1989-90

Høst 1989

Bedriftsøkonomstudiet		Utlevering	Innlevering
Heltid	MET 8005	24.11.89	08.12.89
	ORG 8801	10.11.89	24.11.89
Deltid 1. kl.	MET 8005	24.11.89	08.12.89
	SØK 8315	10.11.89	24.11.89
Deltid 2. kl.	MET 8005	24.11.89	08.12.89
Kontinuasjon	MAD 8393 (1 uke)	20.11.89	27.11.89 + kont.eks.
Mellomfag			
Heltid	BØK 8703.01	08.12.89	20.12.89
	INF 8710	21.11.89	05.12.89
	MET 8741	24.10.89	07.11.89
	ORG 8730	07.11.89	21.11.89

Vår 1990

Bedriftsøkonomstudiet			
Deltid 1. kl.	ORG 8801	02.05.90	16.05.90
Deltid 2. kl.	MET 8301/ 8401		16.05.90
Kontinuasjon	MET 8005	02.05.90	16.05.90
Mellomfag			
Deltid	BØK 8703.01	11.05.90	21.05.90
	INF 8710	30.05.90	13.06.90
	ORG 8730	27.04.90	11.05.90
Delfag	MET 8750		16.05.90

Innlevering av fagoppgaver, hjemmeeksamen og prosjektarbeider

Studenter som er tilknyttet ulike studiesteder og som løser fagoppgave, hjemmeeksamen eller prosjektarbeid i fellesskap, må levere besvarelsen kun til ett studiested.

Egenerklæringen som blir innlevert i forbindelse med besvarelsen, må gi opplysninger om hvilke studenter som har løst den - navn og registreringsnummer - og hvilket studiested de er tilknyttet.

Eksamensplanen

Eksamensplanen for høst- og vårsemestret offentliggjøres ved semesterstart. Eksamensplanen er en samlet oversikt over alle planlagte eksamener som finner sted i den ordinære eksamensperioden.

Eksamensplanen gjelder for alle studie- og eksamenssteder innenriks og utenriks.

Opplysninger om fremmøtested sendes eller utleveres studentene i forbindelse med selve eksamensavviklingen.

Eksamenspåmelding, tid og sted

Generell informasjon

Det skal betales avgift pr. vekttall. Eksamensavgiften fastsettes av Stiftelsens styre.

Eksamenspåmeldingen foregår i uke 40 i høstsemestret og i uke 10 i vårsemestret. Påmeldingen foregår ved alle BI-Ls studiesteder på dag- og kveldstid. For å få registrert påmeldingen må studenten selv eller ved en annen person (gjerne medstudent) møte frem og vise kvittering for innbetalt eksamensavgift. Påmeldinger som sendes direkte til BI pr. post uten kopi av kvittering for betalt avgift, blir returnert uten registrering.

Studenter kan, dersom dette ønskes, uten ekstra omkostninger gå opp til eksamen ved hvilket som helst av BI-Ls 13 studiesteder forutsatt at det aktuelle studiested blir kontaktet før påmeldingsperioden.

Eksamenssted må påføres påmeldingsskjemaet. Dersom eksamen skal avlegges i utlandet, må studenten kontakte norsk ambassade, konsulat eller lignende, og den eksamensansvarlige må beherske norsk. Eksamen skal alltid avlegges på samme dato og til samme klokkeslett ved alle eksamenssteder. Skriftlig bekreftelse fra ansvarlig person ved ambassaden må leveres Eksamenskontoret sammen med påmeldingen.

Til eksamen skal studenten medbringe legitimasjon, kopi av påmeldingsskjema og kvittering. Kandidater som ikke står oppført på fremmøtelisten, må forevise nevnte papirer.

Bedriftsøkonomstudenter

14 dager før påmeldingsperiodens start tilsendes alle aktive studenter (innenfor fullføringsfristen) eksamensinformasjon og påmeldingsskjema med giroblankett.

Studentene plikter selv å sjekke at de mottar påmeldingsskjema.

Studenter på mellomfagstillegget, delfag i språk, delfag i metode og studiekurs

Studenter på mellomfagstillegget, delfag og studiekurs som gjennomfører studiet innenfor normert studietid, vil motta påmeldingsskjema med giroblankett og eksamensinformasjon.

Studenter som faller utenfor normert studietid, må selv i god tid før påmeldingsperioden henvende seg til sitt studiested for å få påmeldingsskjema og eksamensinformasjon.

Forlenget tid til eksamen

Studenter som kan dokumentere ved legeattest at de bruker sløvende medisiner eller har et handicap som klart viser at de trenger ekstra pauser, kan sende inn søknad om forlenget tid til eksamen.

Kvinner som ammer vil også etter søknad få innvilget ekstra tid.

Studenter med dysleksi som kan dokumentere dette med en bekreftelse fra logoped, vil ha krav på forlenget tid til skriftlig eksamen. Studenter som er sterkt plaget av dysleksi kan, hvis de ønsker det, få eksamensoppgaveteksten lest for seg. Om dette lar seg gjennomføre i praksis, avgjøres av hvert enkelt studiested.

Søknad sendes ditt studiested senest åtte dager før eksamensperioden, det vil si ca. uke 17 og uke 46.

I søknaden skal alle aktuelle eksamener føres opp med kurskoder og dato. Kopi av legeattest vedlegges. Søknad må sendes for hver eksamensperiode.

Forlenget tid:

Ved fem timers eksamen gis	1 time i tillegg
Ved fire timers eksamen gis	3/4 time i tillegg
Ved tre timers eksamen gis	1/2 time i tillegg
Ved to timers eksamen gis	1/4 time i tillegg
Ved en times eksamen gis ikke tillegg	

Utlendinger med manglende norskkunnskaper får ikke forlenget tid, men har anledning til å levere sin besvarelse på engelsk (Eksamenskontoret må få beskjed). Ordbok er tillatt.

Refusjon av eksamensavgift

Studenter som ved sykdom kan dokumentere at de var forhindret fra å møte til eksamen, kan søke om refusjon av eksamensavgiften når legeattest/sykmelding foreligger.

Søknad om refusjon skal sendes ditt studiested straks den aktuelle eksamensperiode er over. I søknaden skal alle aktuelle eksamener føres opp med kurskode og vekttall.

Frist for innsendelse av søknad om refusjon av avgiften er senest 20. januar for høsteksamen og senest 1. juli for våreksamen.

Regler for karakteroverføring fra et BI-kurs til trinn i diplomøkonomstudiet

Studenter som gis fritak for eksamen i kurs på et av studietilbudene i diplomøkonomstudiet på grunnlag av eksamener avlagt på Forberedende studier i økonomi og databehandling, spesialkurs og høyskolekurs, gis en forholdsmessig reduksjon av semesteravgiften (vektallsbasert). Ved overføring av karakteren til det aktuelle studium tilbakebetales reduksjonen etter at avgiftene for normert studietid er betalt. Det gis ikke fritak eller karakteroverføring fra et studium til et annet innenfor diplomøkonomstudiet.

Forøvrig henvises det til alminnelige studievilkår § 2, 4. avsnitt.

Fritak for eksamen

Søknad om fritak for eksamen kan kun fremmes av studenter som er tatt opp ved BI.

Søknadsskjema om fritak for eksamen fås i studieadministrasjonen og på det enkelte studiested. Søknadsskjema brukes kun for fritakssøknader som gjelder kurs som er avlagt ved eksterne høyskoler og universiteter.

Det (de) kurs som danner grunnlag for fritakssøknaden, må minst ha samme nivå og omfang (dvs. samme antall vektall) og undervisningstimer som det (de) kurs det søkes fritak for. Kursbeskrivelser, litteraturlister og eksamensform må ikke være identiske, men kurset (kursene) må i rimelig grad dekke de emner som inngår i BIs kurs.

Faglige kriterier for fritak

Det gis bare fritak for eksamener som er avlagt ved høyskoler eller universiteter, utenlandske eller norske.

Søkere må minst ha bestått det (de) kurs som danner grunnlag for fritakssøknaden.

Fritak for studier ved andre universiteter/høyskoler

1. Kandidater med *økonomisk-administrativ linje* fra distriktshøyskolene o.l. godskrives 35 vektall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI, må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: DH-kandidater *med språk* (f.eks. fra Økonomisk College) må ta delfag i metode (fem vektall) samt to valgfrie studiekurs à 10 vektall. DH-kandidater *uten språk* må ta delfag i språk (fem vektall) samt to valgfrie studiekurs à 10 vektall.
2. Kandidater med *treårig teknisk-økonomisk studium* (f.eks. fra Agder Ingeniør- og Distriktshøgskole) godskrives 35 vektall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Delfag i språk med fem vektall samt to valgfrie studiekurs à 10 vektall.
3. Kandidater fra Norges Landbrukshøgskole med *studieretning i landbruksøkonomi* (4 år) godskrives 35 vektall i modellen. For å oppnå

- tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
4. Kandidater med *treårig fiskeriøkonomisk studium* fra distriktshøgskolene o.l. godskrives 35 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
 5. Kandidater med *to og et halvt års studium i landbruksøkonomi* fra distriktshøgskolene o.l. godskrives 35 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
 6. Kandidater med *toårig DH-studium i landbruksøkonomi* godskrives 35 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: DH-kandidater *med språk* må ta fem vekttall i metode samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall. DH-kandidater *uten språk* må ta fem vekttall i språk samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
 7. Kandidater med *to og et halvt års studium i reiselivsøkonomi* godskrives 35 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall. Dersom kandidaten har valgfag i *språk*, bør det vurderes om dette kan gi fritak for delfag i språk.
 8. Kandidater som har fullført *bedriftsøkonomstudiet* tilsvarende et grunnfag (20 vekttall) fra høyskoler godkjent av Bedriftsøkonomisk Institutt og som har rett til å bruke tittelen bedriftsøkonom, godskrives 20 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI, må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi med 10 vekttall, delfag i metode med fem vekttall, delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
 9. Kandidater med *toårig studium i reiseliv med hovedvekt på økonomi, administrasjon og planlegging* godskrives 20 vekttall i modellen. For å oppnå tittelen diplomøkonom BI må de ta følgende kurs ved Bedriftsøkonomisk Institutt: Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi med 10 vekttall, delfag i metode med fem vekttall, delfag i språk med fem vekttall samt to valgfrie studiekurs à 10 vekttall.
- Kandidater nevnt i punktene 1-7 ovenfor godskrives 35 vekttall under forutsetning av at de får godskrevet fem vekttall for delfag i metode. Det kan søkes om fritak for delfag i metode eller deler av dette, det vil si BØK 8781 Finansiell styring (ett vekttall), MET 8750 Beslutningsanalyse m/prosjektarbeid (to vekttall), MET 8760 Modellbygging (to vekttall). Kandidater som ikke får fritak for delfag i metode, godskrives 30 vekttall.
 - Kandidater som ikke kommer inn under punktene 1 - 9, må søke fritak fag for fag. For å kunne søke fritak for fag må kandidaten være registrert som student ved BI.

Søknadsfrister for fritak

Høstsemestret: 1. september. Svar gis innen 20. september.

Vårsemestret: 1. februar. Svar gis innen 20. februar.

Ved hver søknadsrunde kan det søkes om fritak for eksamener både i høst- og vårsemester.

Søknaden må inneholde:

- attestert kopi av vitnemål
- kursbeskrivelse med antall undervisningstimer
- litteraturliste

for det (de) kurs som danner grunnlag for fritakssøknaden. Kurset som det søkes fritak for, kommer med i vitnemålet med det antall vekttall som er oppgitt i Studiehåndboken. Det gis ikke karakter, men «fritak». Samme fritak kan ikke benyttes i mer enn ett studium innenfor diplomøkonom-modellen. Studenter som får overført kurs fra ett av BIs studietilbud til et annet, beholder karakteren de tidligere har oppnådd. Det gis ikke fritak for prosjektarbeid eller for hele studiekurs.

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20 prosent av det normerte antall vekttall for gjeldende studiekategori er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner. Kandidaten får imidlertid tildelt tittel dersom han eller hun fullfører studiet ved BI.

Forlengelse av studier

Etter å ha betalt semesteravgift for normert studietid, har studenten anledning til å forlenge studiet utover normert studietid.

For studenter som er tatt opp på nedenfor nevnte studietilbud *før studieåret 1989-90*, gjelder følgende frister for avslutning av studiet uten å betale ytterligere studieavgift:

Bedriftsøkonomstudiet	5 år
Mellomfagstillegget	3 år
Delfag i språk	3 år
Delfag i metode	3 år
Studiekurs	3 år

For studenter som er tatt opp *til studieåret 1989-90 og senere*, gjelder følgende regler for forlengelse av studiet:

Bedriftsøkonomstudiet - heltid	3 år
Bedriftsøkonomstudiet - deltid	4 år
Mellomfagstillegget	2 år
Delfag i språk	2 år
Delfag i metode	2 år
Studiekurs	2 år
Spesialkurs	2 år
Høyskolekurs	1 år

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter få forlenget ovennevnte frister med inntil ett år.

I det tilfelle studentens rett til å forlenge studiet som beskrevet ovenfor fører til at det ikke blir nok studieplasser i aktuelle kurs, skal de studenter som følger normert studietid ha fortrinnsrett til plassene.

Gjenopptak

Dersom studentene strekker studiet utover de angitte tidsfrister, må de i tillegg til de allerede betalte semesteravgifter beregnet etter normert studietid, betale en avgift pr. kurs beregnet i forhold til kursets andel av studiets samlede vektall. Studentene må i tillegg betale et administrasjonsgebyr.

Studentene blir i slike tilfelle betraktet som gjenopptatt på det aktuelle studium, og får en ny frist på to år til å fullføre studiet.

Utsettelse med betaling av semesteravgiften

En pause i studiet gir ikke rett til utsettelse med betaling av semesteravgiften. Denne betales som om den normerte studietiden blir fulgt. Ved svangerskap kan imidlertid kvinnelige studenter innrømmes en utsettelse med betaling av semesteravgiften.

Utsettelse med betaling av semesteravgift kan også innrømmes ved avtjening av førstegangstjeneste eller ved langvarig sykdom.

Se alminnelige studievilkår, §10.

Utmelding

Egenerklæringen studentene underskriver ved aksept av studieplass, er økonomisk bindende for *hele* studieåret. Dersom den reserverte studieplass ikke ønskes benyttet og egenerklæringen er mottatt av BI, må det sendes skriftlig beskjed i rekommandert brev (utmelding på annen måte godtas ikke). Studenten er da fri for videre betalingsforpliktelser. Det innbetalte forskudd på semesteravgift vil ikke bli refundert.

For bedriftsøkonomstudiet på deltid er det anledning til å melde seg ut etter første studieår dersom rekommandert utmelding er BI ihende senest 20. august det året utmeldingen trer i kraft (utmelding på annen måte godtas ikke). Hvis slik melding ikke er mottatt av BI, blir man automatisk forpliktet til å betale for de to påfølgende semestre.

Utmeldingsfrister

Utmeldingen må være BI ihende innen:

Høstsemestret:

10. august for: Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid
Mellomfagstillegget
Delfag i språk
Delfag i metode
Studiekurs

20. august for: Bedriftsøkonomstudiet deltid (2. år)

20. juli for: Selvstudiet

Vårsemestret:

5. januar for: Delfag i språk
Delfag i metode

Karakterutskrift

Etter hver eksamensperiode vil studentene automatisk motta en karakterutskrift (datapost) som viser resultater oppnådd etter sensur. Dataposten går ut to ganger pr. år - etter sensur 20. februar og 15. august.

Karakterutskriften vil alltid vise alle resultater oppnådd innen et studium, både beståtte og ikke beståtte eksamener.

Karakterutskriften blir først redigert når studenten har gjort seg ferdig med hele studiet og skal motta vitnemål.

Vitnemål

For å få utstedt vitnemål må tittelkravet være oppnådd med hensyn til totalt antall vektall og fordelingen av dem på de ulike fagområder. Kandidaten må heller ikke ha dårligere gjennomsnittskarakter enn 3.25 for hele studiet. Dette tolkes slik at kandidaten må ha gjennomsnittskarakter 3.25 eller bedre for hver enkelt del av diplomøkonomstudiet, dvs.

- bedriftsøkonomstudiet
- mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi
- delfag i metode
- delfag i språk
- studiekurs 1
- studiekurs 2

Ved utregningen av gjennomsnittskarakter ses det helt bort fra fag hvor det ikke er gitt karakter (fritak eller bestått). Hver karakter multipliseres med vektallet, det summeres og summen som fremkommer divideres så med summen av vektall hvor det er gitt karakter.

Anmodning om vitnemål

Vitnemål utstedes etter anmodning fra studenten etter oppnådd tittel:

Bedriftsøkonom BI - 20 vektall

Høyskolekandidat BI - 40 vektall

Diplomøkonom BI - 60 vektall

Anmodning om vitnemål utleveres på forespørsel ved ditt studiested. Denne fylles ut, underskrives og returneres til studiestedet. Anmodningen leveres/sendes inn når studenten ønsker å motta vitnemål og anser seg fornøyd med det oppnådde resultat. *Det er ikke anledning til å forbedre resultatet etter at anmodningen er sendt inn.*

Anmodningen sendes inn til det studiested hvor studenten var registrert for det angjeldende studium.

Det vil bli opplyst på anmodningen om tidspunkt - høst og vår - for innsendelse av denne.

Studenter som avslutter sitt studium våren 1989, vil følge gammel ordning og få vitnemålet automatisk tilsendt.

Høyskolekurs

Studenter som kun tar enkeltstående kurs, vil få utstedt vitnemål etter henvendelse til sitt studiested.

Nytt vitnemål

Har en student mottatt et vitnemål, men ønsker å få utstedt et nytt, koster dette kr. 500.- i administrasjonsgebyr. Studenten kontakter da sitt studiested.

Studentforeningenes sider

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund (NBS) er en interesseorganisasjon for studentene ved Bedriftsøkonomisk Institutt. NBS organiserer studentene på BIs 14 undervisningssteder og omfatter alle studietilbud. NBS hadde i skoleåret 88-89 ca. 10.800 medlemmer.

NBS tar for seg aktiviteter som angår både den faglige og den sosiale delen av studiesituasjonen, samt profilering av studentene overfor næringsliv, det offentlige og samfunnet forøvrig.

NBS har et arbeidsutvalg som står for den daglige drift. Arbeidsutvalget skal legge forholdene til rette slik at studentene på de enkelte studiestedene gjennomfører de praktiske oppgavene. Det gjennomfører ikke selv konkrete arbeidsoppgaver.

Aktiviteter i NBS

BI er en stiftelse, noe som medfører at den ikke er regulert av offentlige lover og regler i samme grad som offentlige høyskoler. For oss som studenter medfører dette at det er langt enklere å få gjennomført endringer i studiet når det gjelder litteratur eller eksamensform.

Det er studentrepresentanter i de fleste av BIs styrende og rådgivende organer. Disse representantene er din stemme overfor administrasjonen og ledelsen ved BI.

Det er opp til den tillitsvalgte i den enkelte klasse å komme med innspill til arbeidsutvalget, slik at NBS er til for deg og ikke for medlemmene i arbeidsutvalget. Hvis NBS skal kunne utføre sine oppgaver, er det helt nødvendig at en også sier hva som er *positivt* og ikke bare kommer med kritikk.

Som student er det viktig at du engasjerer deg i andre aktiviteter enn fag for å få et best mulig utbytte av studietiden.

NBS gjør sitt for å få gjennomført større arrangementer, hvor det er deltakelse fra alle studiestedene. Av disse må nevnes BI-mesterskapet i ballspill, et ytterst sosialt arrangement og BISTAND, som er BI-studentenes humanitæraksjon. I tillegg arrangeres det flere seminarer enten i regi av NBS eller av de enkelte studiesteder.

Profilering

De fleste av BIs studietilbud gjennomgår forandringer med tanke på forbedringer av pedagogisk art og for å imøtekomme endrede krav fra næringslivet. Det er derfor viktig at vi som studenter informerer om vårt studium, både overfor potensielle arbeidsgivere og mulige studenter.

Som ved alle andre aktiviteter er NBS også her avhengig av at det er studentene ved studiestedene som gjennomfører kampanjene, og ikke NBS sentralt.

Organisering av NBS

NBS er paraplyorganisasjonen for studentene ved de enkelte studiestedene. Hver avdeling møter med to delegater på møtene i NBS, og det er de som har ansvaret for at NBS arbeider med de sakene som du er opptatt av.

Ta kontakt med oss!

Har du noen synspunkter eller er det noe du lurer på? Kontakt oss på telefon (02) 47 07 69 og spør etter landskoordinator. Du kan også sende et brev til oss. Adressen er

Norges Bedriftsøkonomiske Studentersamfund
Postboks 483, 1301 Sandvika.

Din lokale studentforening

Ved hver av BI-Ls 13 studiesteder er det etablert en egen studentforening, og disse har i dag et høyt aktivitetsnivå. Målet er å skape et aktivt faglig og sosialt miljø ved ditt studiested. De har også kontakt med studentforeningen ved de andre studiestedene, og skaffer dermed verdifulle kontakter over hele landet. Dette er av stor betydning når vi som studenter skal oppnå noe overfor BI.

Faglige aktiviteter

Studentforeningen ved ditt studiested arrangerer bedriftsbesøk, seminarer og debatter, engasjerer gjesteforelesere, avholder kurs etc. Alt dette er med på å skape et faglig miljø og belyse med eksempler den teorien du lærer ved BI. Gjennom studentrepresentantene i BIs Høgskoleråd har studentene også mulighet til å påvirke fagenes innhold og den pensumlitteratur BI benytter.

Sosiale aktiviteter

Det sosiale miljøet ved en undervisningsinstitusjon er viktig, og her gjør studentforeningene en kjempejobb. Tidlig på høsten arrangeres bli-kjent fester, senere kommer krokvelder, konserter, nyttårsball, rebusløp, vinseminar og mange andre sosiale arrangementer. Det er også store muligheter for å drive fysisk trening sammen med dine medstudenter. Det blir f.eks. arrangert skidager, fotball- og squashturnering. Her varierer tilbudet fra studiested til studiested, så her er det bare å ta kontakt med de idrettsansvarlige. For de danseglade er swingkurs populært.

Alle er velkommen

Studentforeningene er etablert av og for studentene. Alle er derfor hjertelig velkommen til å være aktive medlemmer eller bare for å delta i arrangementene. Du bestemmer selv om du vil jobbe lite eller mye i studentforeningen. Det aktive studentmiljøet er med på å gjøre studiet mer innholdsrikt, samtidig som du har det gøy når du studerer. For de av studentene som deltar i studentarbeidet, er det både lærerikt og et pluss i senere jobbsøking. De kontaktene du knytter i studentmiljøet vil være til nytte i yrkeslivet.

Oversikt over BS-foreningene ved studiestedene

BS-Bergen

Postboks 1712, 5024 Bergen
Telefon (05) 31 06 56
Telefax BI (05) 32 64 10

BS-Buskerud

Landfalløya 24, 3023 Drammen
Telefon (03) 83 02 78
Telefax BI (03) 89 16 26

BS-Gjøvik

Alfarveien 25, 2800 Gjøvik
Telefon (061) 70 668 (evt. 78 560)
Telefax BI (061) 80 528

BS-Haugesund

Postboks 25, 5501 Haugesund
Telefon BI (04) 72 48 99
Telefax BI (04) 71 64 24

BS-Kristiansund

Industriveien 18, 6500 Kristiansund
Telefon (073) 84 007
Telefax BI (083) 81 462

BS-Moss

Postboks 2007, 1501 Moss
Telefon BI (09) 26 80 11
Telefax BI (09) 26 80 06

BS-Møre

Postboks 4085, 6001 Ålesund
Telefon (071) 24 479
Telefax BI (071) 25 039

BS-Oslo

Trondheimsveien 2,
Postboks 4636 Sofienberg,
0506 Oslo 5
Telefon (02) 20 91 15
Telefax BI (02) 36 40 04

BS-Rana

Strandgaten 8, Postboks 125,
8601 Mo i Rana
Telefon BI (087) 52 155
Telefax BI (087) 52 450

BS-Skedsmo

Postboks 205, 2013 Skjetten
Telefon (06) 84 44 08
Telefax BI (06) 84 43 00

BS-Telemark

Olavsgate 26, 3900 Porsgrunn
Telefon (03) 55 81 90
Telefax BI (03) 54 80 01

TBSF

**(Trondheim Bedriftsøkonomiske
Studentersamfunn)**

Østre Rosten 4, 7075 Tiller
Telefon (07) 88 79 59
Telefax BI (07) 88 97 03

BS-Vestfold

Postboks 1734, 3201 Sandefjord
Telefon (034) 61 775
Telefax BI (034) 64 266

ID145

Viderestudier i utlandet - spesielt USA

Avtalen med Northern Illinois University

BI har pr. 18. mars 1988 inngått en avtale med Northern Illinois University (NIU) om studieplasser på deres MBA-program. Avtalen gjelder for de fem best kvalifiserte søkere som melder sin interesse.

Hovedkarakteren skal ikke under noen omstendighet ligge under 2.6.

For å bli tatt opp som student ved NIU, krever universitetet å ha mottatt resultatet av følgende to tester:

TOEFL - Test of English as a Foreign Language

GMAT - Graduate Management Admission Test

Disse kan begge tas ved Universitetet i Oslo (Sommerskolen) samt i Bergen (Norges Handelshøyskole), Kristiansand (Agder Distrikthøgskole), Tromsø (Universitetet i Tromsø), Trondheim (Universitetet i Trondheim) og Stavanger (Den amerikanske skolen).

Kontakt Sommerskolen for brosjyre og oppmeldingsskjema.

Vær ute i god tid. Det tar 10 - 12 uker å få resultatet fra disse testene, og de avholdes kun fire ganger i året. Prøvene bør tas enten i januar eller mars for at resultatet skal kunne foreligge i tide. Ta selv kontakt for eksakte datoer.

Det er mulig å søke om plass på MBA-programmet allerede i løpet av tredje år på diplomøkonomstudiet. Vi anbefaler imidlertid at søkerne er ferdige diplomøkonomer med ett års praksis fra næringslivet bak seg før de starter et slikt studium.

Søknad om studieplass ved NIUs MBA-program skal sendes studiekonsulent ved BI-Ls hovedkontor i Sandvika innen 1. mars. Søknadene vil her bli vurdert, og de fem best kvalifiserte vil bli meddelt resultatet kort tid etter.

Adresse: Postboks 580, 1301 Sandvika

Telefon: (02) 47 05 00

Øvrige læresteder i USA

BI har opprettet kontakt med en rekke læresteder rundt om i USA. Vi kan her nevne:

AGSIM - American Graduate School of International Management,
Phoenix, Arizona

University of Wisconsin, Madison, Wisconsin

Monterey Institute of International Studies, California

Pepperdine University - School of Business and Management, California

University of South Carolina - South Carolina.

Følgende steder vil du kunne få informasjon og hjelp om studier og studiesteder:

Norge-Amerika Foreningen låner ut mange forskjellige studiekataloger fra universiteter og colleges. De har brosjyrer om hvordan man finansierer et USA-studium etc.

Adresse: Drammensveien 20c, 0255 Oslo 2.

Telefon: (02) 44 76 83 (kl. 10.00 - 15.00).

US Educational Foundation in Norway (Fulbright Foundation). Her har de college- og universitetskataloger med en komplett samling på microfiche. Flere brosjyrer, bl.a. *A Handbook for Foreign Students* deles ut gratis. De har lister over læresteder etter fagområde og studieretning med beskrivelser av colleges og universiteter, både undergraduate og graduate.

Adresse: Nedre Vollgate 3, 0158 Oslo 1.

Telefon: (02) 41 42 55 (veiledning kl. 10.00 - 14.00, ikke fredag).

ANSA (Samband for norske studenter i utlandet). Dette er en interesse- og velferdsorganisasjon for norske studenter i utlandet som bl.a. tilbyr veiledning, forsikring, oversikt over studiesteder i USA og Europa og et nettverk av kontaktpersoner.

Adresse: Storgaten 3, 0155 Oslo 1 (åpent kl. 12.00 - 15.00, ikke onsdag).

Telefon: (02) 42 72 70.

Statens lånekasse for utdanning, 5. kontor. Egen opplysningsavdeling med veiledere. Her finner du en kontaktperson som tar seg av informasjon om utenlandske læresteder, fagretninger etc.

Adresse: Økernveien 145, 0580 Oslo 5.

Telefon (02) 64 52 52.

Finansiering

Er du avhengig av støtte, så ta kontakt med Statens lånekasse for utdanning. Der vil du få opplysninger om hvilke læresteder og fagretninger som er godkjent.

Oslo: Økernvn. 145 - telefon: (02) 64 52 52.

Bergen: Fr. Meltzers gt. 34 - telefon: (05) 31 11 72.

Stavanger: Knud Holms gt. 10 - telefon: (04) 53 45 33.

Ørsta: Postboks 74, 6151 Ørsta - telefon (070) 67 400

Trondheim: Prinsensgt. 6a - telefon: (07) 51 10 11.

Tromsø: Grønnegt. 86/88 - telefon: (083) 81 616.

Lån og stipend fra Lånekassen

Søknadsskjema kan fås fra Lånekassens kontorer. Til utdanning i USA blir det gitt lån/stipend bare når søkeren tar høyere utdanning på universitet eller lærested på tilsvarende nivå. Til utdanning i USA blir studiefinansiering gitt *kun* fra og med 2. år av et Bachelor-program. Visse studier finansieres ikke direkte av Lånekassen, dvs. at du må selv betale skolepengene. Lånekassen vil gi nærmere opplysninger.

Andre stipend og legater

Stipend- og legathåndboken dekker samtlige stipendier og legater for utdanning både i Norge og i utlandet.

Norge-Amerika foreningen tilbyr hvert år flere stipendier for studier på undergraduate nivå samt til forskning. Søknadsfrist: Første uke i september ett år før man skal begynne å studere.

Fulbrightkontoret deler hvert år ut stipend til graduate studenter. Det er et krav at man har minst cand.mag.-grad eller tilsvarende. Søknadsfrist som over.

Tilleggsstipend for næringslivsorienterte studier, kontakt

Norsk Næringslivs Stiftelse

Postboks 263 Skøyen, 0212 Oslo 2

Telefon: (02) 43 96 35.

Språkprøver

De fleste læresteder i USA og Canada krever at studenten har avlagt visse språkprøver før opptak. TOEFL er den vanligste. Universitetet i Oslo (Sommerskolen) administrerer alle disse prøvene, utgir både en oversikt over alle testene og sender ut de individuelle testbrosjyrene med en oversikt over hvor de kan tas i Norge og til hvilke tider.

Forberedelsesbøker til testene kan kjøpes bl.a. gjennom ANSA.

Visum

Når du blir tatt opp som student i USA, får du tilsendt et skjema med betegnelsen «I-20 Form». Dette vedlegges ditt utfylte visumsøknadsskjema og leveres enten personlig eller sendes rekommandert (sammen med gyldig pass) til

Den amerikanske ambassade, Consulate Department

Drammensvn. 18, 0255 Oslo 2

Telefon: (02) 44 85 50.

Norsk sykestrygd

ordnes hos Folketrygdkontoret for utenlandssaker. Kan også ordnes gjennom ANSA.

Studier i Europa

Du vil kunne få hjelp og opplysninger om studier i Europa hos Statens lånekasse og ANSA. Ring eller skriv gjerne også til Bls hovedkontor, og ta kontakt med studiekonsulent i BI-L.

Adresse: Postboks 580, 1301 Sandvika.

Telefon: (02) 47 05 00.

BI arbeider med å få i stand avtaler også i Europa for ferdige diplom-økonomer. Informasjon vil gå ut til studiestedene når dette foreligger.

ID1393

Reglementer

Alminnelige studievilkår ved Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt	261
Reglement for opptak til BIs diplomøkonomstudium	265
Eksamensreglement	267
Eksamensordensreglement	271
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener	272
Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høgskoleeksamener	273
Reglement for flervalgseksamener ved BI	274
Sensur - utsendelse av karakterutskrift	275
Sensurbegrunnelse og klage på sensur	275
Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BIs lokalavdelinger	275

ID1405

**Alminnelige studievilkår
ved
Stiftelsen Bedriftsøkonomisk Institutt**

fastsatt av Stiftelsens styre 10.-11. februar 1987
med endringer av 11. april 1989

Fellesregler

§ 1

Registrering

En søker som får melding om at han/hun er tatt opp ved BI, må innen en nærmere angitt frist returnere en egenerklæring i undertegnet stand til BI hvor han/hun aksepterer den tilbudte studieplassen. Søkeren er ved dette bindende registrert som student ved BI. Det er likevel anledning til å trekke seg dersom melding om dette gis i rekommandert brev som må være BI ihende i henhold til de frister som fremgår av egenerklæringen.

§ 2

Semesteravgift

Når en søker er registrert som student, er han/hun økonomisk forpliktet til å betale semesteravgift for ett studieår (to semestre), eller for hele studiets lengde i de tilfellene hvor normert studietid er ett år eller kortere.

Studentene må betale semesteravgift for normert studietid selv om de forkorter studietiden. Semesteravgiften betales forskuddsvis for ett semester av gangen.

Ved studier som strekker seg over mer enn ett studieår, vil studenten videre automatisk bli økonomisk forpliktet for ett år av gangen, med mindre han/hun melder seg ut av studiet ved rekommandert brev som må være BI ihende senest 20. august det studieår utmeldingen trer i kraft. Bare når slik melding er gitt i rett tid, er studenten fri for videre betalingsforpliktelser. Studenter som har meldt seg ut av studiet, må søke om opptak på nytt dersom de ønsker å gjenoppta studiet.

Dersom spesielle, tungtveiende grunner tilsier det, for eksempel alvorlig sykdom, kan en student melde seg ut av studiet i løpet av studieåret og bli fri for videre betalingsforpliktelser. Utmelding må dokumenteres ved for eksempel legeerklæring, og sendes i rekommandert brev.

Studenter som gis fritak for eksamen i kurs på et av BIs studietilbud på grunnlag av eksamener avlagt på et av BIs andre studie- og kurstilbud, gis en forholdsmessig reduksjon av semesteravgiften (vektallsbasert). Reduksjonen tilbakebetales etter at avgiftene for normert studietid er betalt, og beregnes ut fra semesteravgiften for det siste semestret av den normerte studietid. Studenter som gis fritak for eksamen på grunnlag av eksamener tatt ved eksterne institusjoner, innrømmes ingen reduksjon av semesteravgiften.

§ 3

Undersøkelses- og opplysningsplikt

Enhver student ved BI plikter å sette seg inn i de gjeldende reglementer slik disse er gjengitt i studiehåndbøkene for de respektive studiene. Videre

plikter studenten å sette seg inn i studieplaner, eksamensplaner, tid og sted for eksamenspåmelding og nødvendige forutsetninger for å gå opp til eksamen, så som krav til forkunnskaper, obligatorisk fremmøte til undervisning m.m.

Studentene skal bruke de ulike skjemaene og formularene som er utarbeidet for de ulike formål. Ved adresseendringer skal BI straks underrettes. Ved mottakelse av karakterutskrifter og andre opplysninger som gis av BI om studenten, skal studenten straks gi beskjed til BI dersom han/hun oppdager feil i opplysningene.

§ 4

Fritak for eksamen

BI kan i henhold til regler fastsatt i eget reglement gi fritak for eksamen på grunnlag av eksamener avlagt ved andre høyskoler eller universiteter.

§ 5

Utvising

Stiftelsens styre kan med 2/3 flertall beslutte å utvise en student for en viss tid eller for alltid, dersom studenten har gjort seg skyldig i grovt brudd på de bestemmelsene som gjelder ved BI eller i uverdig atferd som i betydelig grad kan skade Stiftelsen eller dens studenter i det almene omdømme.

Vedtaket kan påklages til en klagenemnd oppnevnt av Stiftelsens styre.

§ 6

Endringer

BI har til enhver tid rett til å endre studieopplegg, tid og sted for undervisning, lærerkrefter, semesteravgift m.m., og å fravike opplysninger gitt i de ulike publikasjoner fra Stiftelsen.

Særlige regler for siviløkonom- og revisorstudiet

§ 7

Avgift ved forlenget studietid

Dersom en student strekker studiet mer enn to år utover normert studietid, må han/hun betale en vekttallsbasert avgift pr. kurs for de kurs han/hun tar etter nevnte tidspunkt. I tillegg plikter han/hun å betale et administrasjonsgebyr dersom han/hun strekker studiet utover toårs-fristen.

§ 8

Studiepermisjon

Studenten gis adgang til inntil ett års studiepermisjon (studieutsettelse) i løpet av studietiden uten at dette fører til noen reduksjon av toårs-fristen etter § 7. Dersom en student ønsker en slik pause i studiene, må BI motta meddelelse om dette i rekommandert brev innen 20. august i det aktuelle studieåret. Dersom en student etter endt studiepermisjon ikke meddeler BI at han/hun skal gjenoppta studiene, vil han/hun automatisk bli meldt ut av studiet. Melding om gjenopptak av studiet skjer ved rekommandert brev som må være BI ihende innen 20. august i det aktuelle studieåret.

Studenten har anledning til å avlegge kontinuasjonseksamener i den perioden han/hun har studiepermisjon. Studenten må selv påse at han/hun blir påmeldt til eksamen i rett tid.

§ 9

Tittel

Når tittelkravet er oppnådd med hensyn til totalt antall vekttall og fordelingen av disse på fagområdene, kan studenten få utstedt vitnemål, jfr. eksamensreglementet.

Vekttallskravene for de ulike fagområdene kan som følge av endringer i studieopplegget være forskjellige for ulike kull studenter. For å få tittel må vekttallskravene for de ulike fagområdene for det kullet studenten tilhører, være oppfylt.

Studenten kan bestemme at visse kursresultater ikke skal tas med ved beregningen av hovedkarakter, så lenge de gjenværende kurs tilfredsstiller kravet til tittelen. Disse kursene vil likevel inngå i vitnemålsutskriften som såkalte «ekstrakurs», dersom kandidaten ønsker dette.

Særlige regler for bedriftsøkonom-, høyskolekandidat- og diplomøkonomstudiet

§ 10

Forlenget studietid

Etter å ha betalt semesteravgift for normert studietid har studenten anledning til å forlenge studiet utover normert studietid. Regnet fra registreringsåret gjelder følgende frister for avslutning av studiet uten å betale mer i semesteravgift enn det som er betalt for normert studietid:

For bedriftsøkonomstudiet - heltid	3 år
For bedriftsøkonomstudiet - deltid	4 år
For mellomfagstillegget	2 år
For delfag i språk	2 år
For delfag i metode	2 år
For studiekurs	2 år
For spesialkurs	2 år
For høyskolekurs	1 år

Ved svangerskap kan kvinnelige studenter få forlenget ovennevnte frister med inntil ett år pr. svangerskap.

I de tilfellene studentens rett til å forlenge studiet som beskrevet fører til at det ikke blir nok studieplasser i det aktuelle kurset, skal de studentene som følger normert studietid, ha fortrinnsrett til plassene.

Dersom studentene strekker studiet utover de angitte tidsfrister, må de i tillegg til de allerede betalte semesteravgifter beregnet etter normert studietid, betale en avgift pr. kurs beregnet i henhold til kursets andel av studiets vekttall. I tillegg må studentene betale et administrasjonsgebyr.

X Studentene blir i slike tilfelle betraktet som gjenopptatt på det aktuelle studium, og får en ny frist på to år til å fullføre studiet.

En pause i studiet gir ikke rett til utsettelse med betaling av semesteravgiften. Denne betales som om den normerte studietiden blir fulgt. Ved svangerskap kan imidlertid kvinnelige studenter innrømmes en utsettelse av betaling av semesteravgiften.

Utsettelse av betaling av semesteravgift kan også innrømmes ved avtjening av førstegangstjeneste eller ved langvarig sykdom.

Overgangsbestemmelser

For studenter som er tatt opp på de nedennevnte studietilbud før studieåret 1989-90, gjelder følgende frister for avslutning av studiet uten å betale ytterligere studieavgift:

For bedriftsøkonomstudiet	5 år
For mellomfagstillegget	3 år
For delfag i språk	3 år
For delfag i metode	3 år
For studiekurs	3 år
For forberedende studier i økonomi og databehandling	3 år

§ 11

Forskudd på semesteravgift

Ved registrering plikter søkeren å betale et forskudd på semesteravgift som sendes sammen med egenerklæringen. Dette forskuddet blir ikke refundert dersom en student senere trekker seg i henhold til § 1, de to siste setninger.

§ 12

Tittel

Når tittelkravet er oppnådd med hensyn til totalt antall vektall og fordelingen av disse på fagområder, kan studenten få utstedt vitnemål, jfr. eksamensreglementet.

Studenten kan bestemme at visse kursresultater ikke skal tas med i beregningen av hovedkarakter så lenge de gjenværende kursene tilfredsstiller kravet til tittelen. Disse kursene vil likevel inngå i vitnemålsutskriften som såkalte «ekstrakurs», dersom kandidaten ønsker dette.

ID508

**Reglement for opptak
til
BIs diplomøkonomstudium
(gjelder fra og med studieåret 1988-89)**

1. Generelle bestemmelser

- 1.1 *Opptak* skal forstås som de minimumskunnskaper den enkelte søker må ha for å begynne på studiet.
- 1.2 *Fullført videregående skole* skal forstås som «fullført og bestått eksamen fra treårig videregående skole med almenfaglig linje, linje for handels- og kontorlag, examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas».

2. Bedriftsøkonomstudiet

- 2.1 *Opptakskrav*: Generell studiekompetanse, det vil si fullført og bestått treårig videregående skole eller fylt 25 år og med mer enn fem års yrkeserfaring.
- 2.2 *Rangering*: Søkerne vil bli rangert i følgende rekkefølge:
 - a) Søkere med to års (40 vekttall) universitets- og/eller høyskoleutdanning. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og, dernest, etter gjennomsnittskaraktet.
 - b) Søkere med lang yrkeserfaring. Søkere i denne gruppen må ha minst fem års yrkespraksis og ha fylt 25 år innen 1. august i opptaksåret. Rangering i denne gruppen gjøres etter yrkeserfaringens varighet.
 - c) Søkere med fullført og bestått treårig videregående skole og mindre enn to års universitets- og/eller høyskoleutdanning. Rangering i denne gruppen gjøres etter tilleggstudanningens varighet og, dernest, oppnådd gjennomsnittskaraktet.
 - d) Søkere med fullført og bestått treårig videregående skole og mindre enn fem års yrkeserfaring. Rangering i denne gruppen gjøres etter yrkeserfaringens varighet.
 - e) Søkere med fullført treårig videregående skole eller annen utdanning som godkjennes av BI. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd gjennomsnittskaraktet.

3. Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi

- 3.1 *Opptakskrav*: Fullført BIs bedriftsøkonomstudium eller tilsvarende.
- 3.2 *Rangering*: Søkerne vil bli rangert i følgende rekkefølge:
 - a) Søkere som har fullført bedriftsøkonomeksamen ved BI eller annen tilsvarende utdanning. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkaraktet.
 - b) Søkere som var registrert som student ved bedriftsøkonomstudiet ved BI foregående semester. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og, dernest, oppnådd gjennomsnittskaraktet.

4. Delfag i metode og delfag i språk

4.1 *Opptakskrav:* Fullført BIs mellomfag i bedriftsøkonomi eller tilsvarende.

4.2 *Rangering:* Søkerne vil bli rangert i følgende rekkefølge:

- a) Søkere som har fullført bedriftsøkonomi mellomfag ved BI eller annen tilsvarende utdanning. Rangering i denne gruppen gjøres etter oppnådd hovedkarakter.
- b) Søkere som var registrert som student ved mellomfagstillegget ved BI foregående semester. Prioritering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og, dernest, oppnådd gjennomsnittskarakter.

5. Studiekurs

5.1 *Opptakskrav:* Fullført høyskolekandidateksamen fra BI, tilsvarende utdanning, eller lang relevant yrkespraksis.

5.2 *Rangering:* Søkere vil bli rangert i følgende rekkefølge:

- a) Søkere som har fullført høyskolekandidateksamen ved BI eller tilsvarende. Rangering i denne gruppen gjøres etter hovedkarakter.
- b) Søkere som var registrert som student på delfag i språk og/eller delfag i metode ved BI foregående semester. Rangering i denne gruppen gjøres etter antall oppnådde vekttall og, dernest, gjennomsnittskarakter.
- c) Søkere med lang relevant yrkeserfaring. Søkere i denne gruppen må ha minst fem års yrkeserfaring innen fagområdet. De må dessuten ha fylt 30 år innen 1. august i opptaksåret. Rangering i denne gruppen gjøres etter yrkeserfaringens varighet.
- d) Søkere med eksamen fra universitetet eller andre økonomisk-administrative høyskoler tilsvarende minimum 60 vekttall. Rangering i denne gruppen gjøres etter studiets lengde og, dernest, antall oppnådde vekttall.
- e) Det skal til hvert enkelt studiekurs tas opp minimum 20% fra opptakskategori c og minimum 10% fra hver av de tre opptakskategoriene a, b og d, dersom det er nok søkere.

ID224

Eksamensreglement

**Fastsatt av Stiftelsens styre 15. desember 1981
med endringer av 18. juni 1985 og 16. januar 1989**

Tittel

§ 1

Bedriftsøkonomisk Institutt tildeler følgende titler:

- * Siviløkonom BI
- * Diplomøkonom BI
- * Høyskolekandidat BI
- * Bedriftsøkonom BI
- * Registrert revisor *)
- * Master of Business Administration (M.B.A.)

Titlene oppnås ved å fullføre de studieplaner som Høgskolerådet til enhver tid bestemmer.

*)Tildeles av Finansdepartementet når praksiskrav er nådd.

Eksamen

§ 2

Studentene skal eksamineres i de kurs som Høgskolerådet bestemmer. Eksamen kan bestå av skriftlig eller muntlig prøve, fagoppgave eller andre eksamensformer som Høgskolerådet bestemmer.

§ 3

Stiftelsens rektor kan etter innstilling fra fagseksjonene frita for eksamen i enkelte kurs dersom tilstrekkelig kompetanse er oppnådd ved annen undervisningsinstitusjon.

Hovedkarakter vil normalt ikke bli gitt dersom mer enn 20% av det normerte antall vektall for gjeldende studentkategori er godkjent fra andre undervisningsinstitusjoner.

§ 4

Karakterskalaen 1.0, 1.1, 1.2 osv. til 6.0 benyttes med 1.0 som beste karakter. Dårligste karakter som ordinært godkjennes for bestått enkelt-eksamen er 4.0.

Karakterskalaen ved enkelteksamen er således:

- 1.0 - 1.5 Særdeles godt
- 1.6 - 2.5 Meget godt
- 2.6 - 3.2 Godt
- 3.3 - 4.0 Nokså godt
- 4.1 - 6.0 Ikke bestått

Kandidaten får ikke oppgitt tallkarakteren ved ikke bestått eksamen.

Nærmere regler for innskrenket bruk av karakterskala eller bruk av karakteren Bestått/Ikke bestått kan vedtas av Høgskolerådet.

Hovedkarakteren for avsluttet studium nevnt under § 1, fastsettes med to desimalers nøyaktighet, og må ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel.

Dersom et studium består av flere selvstendige delstudier, må hovedkarakter på hvert enkelt studium ikke være dårligere enn 3.25 for å få tildelt tittel.

På vitnemålet vil karakterintervallene for hovedkarakteren være:

1.00 - 1.75 Særdeles godt

1.76 - 2.50 Meget godt

2.51 - 3.25 Godt

Vitnemål blir ikke utstedt dersom hovedkarakteren er dårligere enn 3.25.

Hovedkarakter utregnes etter vekt tall som fastsettes av Høgskolerådet.

Det gis anledning til å få utskrift fra eksamensprotokollen før fullført studium. På denne utskrift skal det være presisert at studiet ikke er fullstendig gjennomført.

Kontinuasjon

§ 5

Ved Ikke bestått eksamen kan ny prøve avlegges i etterfølgende semestre hvor tilsvarende eksamen holdes.

I spesielle tilfelle og etter særskilt søknad kan kandidaten få avholdt ekstraordinær eksamen forutsatt at han selv betaler alle kostnader vedrørende oppgaveutarbeidelse, praktiske arrangementer og sensur.

§ 6

Det gis anledning til frivillig gjentakelse av bestått eksamen inntil man oppnår et dårligere resultat eller fristen for å avlegge eksamen utløper. Det beste eksamensresultat gjøres gjeldende.

§ 7

Alle eksamener baseres på det til enhver tid gjeldende pensum. Hvis pensum eller eksamenskrav endres, har BI plikt til å arrangere en - 1 - kontinuasjonseksamen i påfølgende semester.

§ 8

Eksamenskravene i de ulike kurs oppgis ved forelesningsrekkens begynnelse og i de skriftlige kursbeskrivelser.

Eksamensfremmøte

§ 9

Kandidater som ikke møter til eller som trekker seg fra eksamen, må betale ny avgift ved neste eksamenspåmelding i samme kurs. Dette gjelder ikke dersom kandidaten kan dokumentere gyldig fravær. Kandidaten må betale den til enhver tid gjeldende avgift.

§ 10

Kandidaten skal fremvise gyldig legitimasjon ved fremmøte til eksamen.

Kandidaten plikter å gjøre seg kjent med det til enhver tid gjeldende eksamensordensreglement samt hvilke hjelpemidler som tillates ved eksamen i det enkelte kurs.

Når en kandidat gripes i fusk eller forsøk på fusk, blir saken innberettet til Stiftelsens direktør, som i hvert enkelt tilfelle tar stilling til eventuell reaksjon. Normal reaksjon er annullering av alle innleverte eksamensbesvarer i det aktuelle semester. Avgjørelsen kan ankes inn for Stiftelsens styre.

§ 11

Etter søknad kan kandidaten få arrangert muntlig i stedet for skriftlig eksamen når spesielle, tungtveiende grunner tilsier dette.

Sensur

§ 12

Ordinært skjer sensureringen ved to uavhengige sensorbedømmelser. Det er adgang til å gi ulike deler av en eksamen spesielle vekter. Disse vektene blir da oppgitt i oppgaveteksten og benyttet ved sensurering.

Høgskolerådet kan vedta andre former for sensur der dette er hensiktsmessig.

Klage

§ 13

Forskrifter for begrunnelse og klage på sensur følger Forvaltningslovens regler.

Begrunnet klage på sensur fremmes skriftlig *innen to - 2 - uker* etter tidspunktet for offentliggjøring av sensur. Resultatet ved muntlig eksamen er endelig og kan ikke påklages.

Krav om ny sensur skal fremsettes skriftlig, og sendes rekommandert *innen en - 1 - uke* etter at kandidaten har fått svar på sin opprinnelige klage.

Ny sensur er endelig.

Ikraftttredelse

§ 14

Endringer og presiseringer vedrørende dette reglement skal forelegges Høgskolerådet til godkjenning.

§ 15

Dette eksamensreglement erstatter reglement av 15. desember 1981 med endringer av 18. juni 1985, og gjøres gjeldende fra studieåret 1989-90.

Reglementet gjelder for alle kurs og studietilbud ved BI.

Eksamensordensreglement

1.

Kandidaten skal være på plass i eksamenslokalet senest 10 minutter før tidspunktet for eksamensstart. Kandidater som møter etter at eksamen er begynt, eller som har fått skriftlig beskjed om å møte i et annet eksamenslokale, kan nektes adgang.

2.

Kandidaten skal på oppfordring vise gyldig legitimasjon (jfr. eksamensreglementets § 10). Som gyldig legitimasjon regnes studiekort m/foto, førerkort, pass eller annet dokument med foto som godtas som offentlig legitimasjon. Kandidater uten gyldig legitimasjon kan vises bort fra eksamen.

3.

Kandidaten kan ikke nytte andre hjelpemidler enn dem som er angitt i listen over lovlige hjelpemidler. *Kandidaten er forpliktet til selv å orientere seg om hvilke hjelpemidler som er lovlige.* Medbragte vesker etc. leveres i garderobe eller til en av inspektørene. Kandidatene kan ikke låne hverandres hjelpemidler.

4.

Kandidaten skal kun benytte de kladdark og innføringsark som utdeles av eksamensinspektørene. Hvert innføringsark skal fylles ut komplett med registreringsnummer, kurskode, kursnavn, eksamenssted og side-nummerering. Ved ordinære skriftlige eksamener kan blyant ikke benyttes til innføring. Dette gjelder ikke flervalgseksamener hvor det skal benyttes optisk leser ved sensurering. Innlevert kladd godtas ikke som besvarelse.

5.

Kandidater som ønsker å trekke seg fra eksamen etter at oppgaven er utdelt, kan ikke forlate lokalet før en — 1 — time er gått og fremmøtelisten er signert.

6.

Når kandidaten ønsker å forlate eksamenslokalet midlertidig, skal en av inspektørene varsles. Kandidaten blir sittende inntil inspektøren har gitt klarsignal. Ingen kan forlate eksamenslokalet før etter en - 1 - time etter eksamensstart (med unntak for sykdom e.l.).

7.

Når kandidaten har pause utenfor eksamenslokalet, plikter han/hun å rette seg etter inspektørens anvisninger. Pausen bør ikke vare lenger enn fem minutter. Kandidaten skal ikke snakke med andre kandidater, forlate eksamenslokalets nærmeste omgivelser (f.eks. anmode om å gå til kantinen) eller anvende telefon.

8.

Kandidaten får kun sensurert besvarelser i kurs hvor han/hun er skriftlig oppmeldt, og hvor eksamensavgift er betalt.

9.

Forøvrig vises til eksamensreglementets avsnitt om eksamen.

Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener

Fastsatt av Kirke- og undervisningsdepartementet 19. januar 1973
med hjemmel i kongelig resolusjon 5. desember 1969 om delegasjon m.v.
i forbindelse med Forvaltningslovens ikrafttredelse.

§ 1.

Begrunnelse

Eksamenskandidat ved universitet eller høyskole har etter at sensur er falt, rett til å få en redegjørelse for sensurvedtaket av egne eksamensprestasjoner. Redegjørelsen gis av en av sensorene. Finner sensoren det hensiktsmessig, kan redegjørelse gis skriftlig.

Er det gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen (sensorveiledning), skal de være tilgjengelige for kandidatene etter at sensuren er falt.

§ 2.

Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage over innholdet av sensurvedtak fremsettes skriftlig. Finnes klagen å være berettiget, endres vedtaket. I motsatt fall gis klageren en skriftlig begrunnelse for sensuren, og en frist på tre uker til å meddele om klagen opprettholdes.

Opprettholdes klagen, skal den behandles av en særskilt klagenemnd, som oppnevnes av styret, det høyeste organ ved institusjonen.

Examen philosophicum kan bare påklages når eksamen ikke er bestått. Muntlig eksamen, propedeutiske prøver og praktiske prøver kan ikke påklages. Er kretsen av sakkyndige i et fag så liten at styret ved institusjonen ikke anser det mulig å sammensette en klagenemnd med tilstrekkelig kyndighet, kan sensurvedtaket ikke påklages.

§ 3.

Behandlingen i klagenemnda

Klagenemnda vurderer sensurvedtak og begrunnelse for det. Finner nemnda et påtakelig misforhold mellom eksamensprestasjonen og eksamensresultatet, fastsetter den ny karakter. Endring kan skje til gunst eller ugunst for klageren. Nemndas avgjørelse er endelig. I fag der den endelige karakteren fastsettes etter at muntlig eksamen er avholdt, skal det før den nye karakter fastsettes, avholdes ny muntlig prøve.

§ 4.

Klage over saksbehandlingen

Klage over formelle feil ved eksamen eller eksamenssensur behandles av det høyeste organ ved institusjonen, eller av det klageorgan som dette gir fullmakt. Finner klageorganet feil som kan ha hatt betydning for utfallet, opphever det sensurvedtaket og bestemmer om det skal foretas ny sensur eller holdes ny prøve. Klageorganets avgjørelse er endelig.

§ 5. Fullmakt til å gi nærmere regler

Styret ved institusjonen kan gi nærmere regler om begrunnelse, om klagens form og innhold, om frist for klagen, om klagenemndas sammensetning, hvilket organ ved institusjonen klagen skal fremsettes for og om hva som skal regnes som påtakelig misforhold etter § 3.

Forøvrig gjelder reglene i Forvaltningslovens kapittel VI.

**Utfyllende regler
til
Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets-
og høgskoleeksamener**

Fastsatt av Stiftelsens styre 11. mars 1982

Ad. § 1.

Begrunnelse

Samtidig med offentliggjøring av sensur gjøres sensorveiledning for den aktuelle eksamen kjent for kandidatene. Dette, sammen med gjenpart av besvarelse som kandidaten får ved avslutning av enhver eksamen, tjener normalt som begrunnelse for sensur i henhold til gjeldende regler.

Ad. § 2.

Klage over innholdet av sensurvedtak

Klage må være mottatt av studiestedet senest *to — 2 — uker* etter at resultatet er offentliggjort. Klageren må skriftlig påpeke hvilke forhold som etter hans/hennes mening tilsier at resultatet er feil. Sensorene besvarer klagen skriftlig eller muntlig. Opprettholder studenten klagen, må han/hun gi beskjed om dette i rekommandert sending senest *én — 1 — uke* etter at begrunnelsen er meddelt klageren.

Ad. § 3.

Behandlingen i klagenemnda

Stiftelsens rektor nedsetter klagenemnd bestående av to personer som foretar omsensur. For at det skal fastsettes ny sensur, må klagenemnda finne at den opprinnelig fastsatte karakter skal endres med minst 3/10 etter någjeldende karakterskala. For eksamener med karakteren Bestått/Ikke bestått må klagenemnda finne at misforholdet er så påtagelig at karakteren endres.

Ad. § 4.

Klage over saksbehandlingen

Gjelder klagen formelle feil, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor Stiftelsens rektor med Stiftelsens styre som ankeinstans.

Reglement for flervalgseksamener ved BI

Fastsatt av Stiftelsens styre 15. desember 1987

Innledning

Med flervalgseksamener forstås eksamensoppgaver hvor kandidatene får angitt to eller flere svaralternativ pr. spørsmål. Kandidatene får ved slike eksamener utdelt oppgaveteksten, spesielle svarark og informasjon om utfylling av svararket. Lovlige hjelpemidler under eksamen i det enkelte kurset fremgår av hjelpemiddellisten som utarbeides av BI før hver eksamensperiode.

Eksamen Generelle regler

§ 1

Kandidaten skal benytte det utleverte svarark for sin besvarelse. Kandidaten er forpliktet til å gjøre seg kjent med innholdet i informasjonen om utfylling av svararket. Slik informasjon skal følge med oppgaveteksten.

§ 2

Bare ett (1) svaralternativ skal markeres pr. spørsmål.

§ 3

Kandidatene skal levere inn både svarark og oppgavetekst. Dersom dette ikke blir gjort, anses kandidaten ikke å ha fullført eksamen.

Spesielle regler gjelder for flervalgseksamener hvor optisk leser skal benyttes ved sensurering.

§ 4

Det skal benyttes HB-blyant ved utfylling av svararket.

§ 5

Identifikasjonsfeltene **registreringsnummer, kursnummer og eksamenssted** øverst på svararket må utfylles med bokstaver, tall og strekmarkeringer for at besvarelsen skal godkjennes.

§ 6

Benyttes andre symboler ved markering av svaralternativer enn de symboler som er anvist i informasjonen som følger oppgaven, anses spørsmålet å være ubesvart.

Sensorveiledning

§ 7

Sensur av flervalgseksamener består i å kontrollere kandidatens valgte svaralternativ mot fasit, enten manuelt eller ved bruk av optisk leser.

Sensorveiledning utarbeides ikke ved denne type eksamen.

Klageprosedyre

§ 8

Klage på den oppnådde karakteren må være mottatt av BI senest to - 2 uker etter at sensur er offentliggjort. Ved klage skal kandidatens svarark på nytt kontrolleres mot fasit. Resultatet av kontrollen skal meddeles klageren skriftlig med eventuell ny karakter.

§ 9

Gjelder klagen formelle saksbehandlingsfeil under sensuren, må klageren angi hvilken feil han/hun mener å være utsatt for. Slike klager fremsettes overfor Stiftelsens rektor med Stiftelsens styre som ankeinstans.

Ikrafttredelse

§ 10

Dette reglementet gjøres gjeldende fra og med studieåret 1988-89.

Sensur — utsendelse av karakterutskrift

Offentliggjørelse av sensur: Desember/januar-eksamener 20. februar. Mai/juni-eksamener 15. august. Ved alle BIs lokalavdelinger kan studentene etter sensuroffentliggjørelsen gratis få utlevert sensorveiledninger for kurs han eller hun har hatt eksamen i.

Studenter som har vært oppmeldt til eksamen, vil ca. en uke etter at sensuren er offentliggjort, få tilsendt en karakterutskrift. (Gjelder ikke på siviløkonom- og revisorstudiet). En slik karakterutskrift skal være àjour, og inneholde resultatene fra alle fag som studenten er oppmeldt til ved siste og tidligere eksamener.

Studentene er selv ansvarlige for å kontrollere at de opplysninger som fremkommer på karakterutskriften, er korrekte. Skulle studentene oppdage feil eller mangler på sin utskrift, må sekretariatet på studiestedet kontaktes.

Sensurbegrunnelse og klage på sensur

De alminnelige reglene for klage på sensur (sensurbegrunnelse) og omsensur dekkes av: Eksamensreglementets § 12, Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener, Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener, Reglement for flervalgseksamener ved BI og de deler av Forvaltningslovens kapittel VI som ikke dekkes av BIs egne reglementer.

Prosedyre for muntlig sensurbegrunnelse for studenter ved BIs lokalavdelinger

1. Anmodning om sensurbegrunnelse

Skriftlig anmodning om sensurbegrunnelse (eget skjema) må leveres ved personlig fremmøte ved ditt studiested. Skjemaet for anmodning om sensurbegrunnelse må utfylles så fullstendig som mulig. Det er spesielt

viktig at studenten påpeker hvilke forhold som tilsier at studenten mener den oppnådde karakteren er feil (ref. ad. § 2 i Utfyllende regler til Forskrift om begrunnelse og klage ved universitets- og høyskoleeksamener).

En generell og innholdsløs anmodning om sensurbegrunnelse vil bli avvist. Hvis anmodningen blir akseptert, får studenten avtale om samtale-tid med sensor.

Fristen for å anmode om sensurbegrunnelse er 2 - to - uker etter offentliggjøring av sensur.

2. Samtale med sensor - muntlig sensurbegrunnelse

Etter samtalen med sensor får studenten anmodningsskjemaet tilbake, *signert av sensor*. Studenter som ikke møter til avtalt tid, anses å ha trukket anmodningen om sensurbegrunnelse tilbake.

3. Eventuelt krav om omsensur

Fristen for å kreve omsensur er 1 - én - uke etter at samtalen med sensor har funnet sted.

Dersom studenten etter å ha mottatt muntlig sensurbegrunnelse ønsker omsensur, må han/hun levere eller sende den rosa kopien av anmodnings-skjemaet til sitt studiested.

Ved krav om omsensur *må alle* berørte studenter skrive under kravet, og skjemaet fylles nøye ut med studentenes data.

Studentene bør merke seg at omsensur kan føre til en dårligere karakter enn den opprinnelige. Ny karakter er endelig. (Ref. eksamens-reglementet §12).

BIs lokale studiesteder

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI-Bergen C. Sundts gt. 57 Postboks 1712 5024 Bergen Telefon (05) 32 76 00 Telefax (05) 32 64 10	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 I forelesningsperioden åpent mandag - torsdag til 18.00 Lesesaler: Mandag-fredag 08.00-21.00	Rektor Bjørn Fjellstad Studieleder Stein Lavik Studieleder Frank Moe Studieveileder Henny Dahle PC-koordinator Torgeir Thomassen Studiesekretær Ellen Wilthil	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode deltid Høyskolekurs Studiekurs * informasjonssystemer * markedsføring * personalledelse
BI-Buskerud Landfalløya 26 Postboks 833 Landfalløya 3002 Drammen Telefon (03) 83 73 50 Telefax (03) 89 16 26	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 Mandag og tirsdag til 18.00 Lesesal og terminalrom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-18.00 Lørdag stengt	Rektor Randi Eng Studieleder Eldrid Aashaug Stranden Studieleder Ulf Henning Olsson Studieveileder Anne Storås Modig Studieveileder Kari Aasheim Johansen PC-koordinator/ studieveileder Atle Ilebekk	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Høyskolekurs Studiekurs * idéutvikling og iverksetting * organisasjons- utvikling * personal- ledelse
BI-Gjøvik Alfarveien 25 2800 Gjøvik Telefon (061) 78 560 Telefax (061) 80 528	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.00 Mandag og torsdag også 16.00-17.30 Lesesal og PC-rom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.00	Rektor Olav Innselset Studieleder Kurt M. Huuse Studieveileder Aud Nordeng	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI-Haugesund Karmsundgaten 208 Postboks 25 5501 Haugesund Telefon (04) 72 48 99 Telefax (04) 71 63 24	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.00	Rektor Irving Brummenæs Studieleder Anne Karin Wallace Studieleder Liv A. Osland Studieveileder Björg Brummenæs	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt * Norge, EF og Europa
BI-Moss Varnaveien 35 Postboks 2007 1501 Moss Telefon (09) 26 80 11 Telefax (09) 26 80 06	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 09.00-15.00 Lørdag 09.00-16.00 når studentene ønsker det.	Rektor Berit Ramleth Studieleder Tor A. Tollefsen Studieveileder Lisann Flatem	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt
BI-Møre Ålesund Tinghus Nedre Strandgt. 50 Postboks 4085 Aspøy 6021 Ålesund Telefon (071) 29 770 Telefax (071) 25 039	Kontor: Mandag 09.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.30 Lørdag stengt	Rektor Kjell Standal Studieleder Terje Voldsund Studieleder Odd Misund Studieveileder Mette Karin Andersen Studieveileder Lars Kvien	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt
BI-Kristiansund Industrivn. 18 6500 Kristiansund Telefon (073) 83 677 Telefax (073) 81 462	Kontor: Mandag 08.00-18.00 Tirsdag-fredag 08.00-15.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-16.00 Lørdag stengt	Rektor Frank Tolcsiner Studieleder Bjørn Michelsen Studieveileder Kari Hestnes	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI-Oslo Trondheimsveien 2 Postboks 4636 Sofienberg 0506 Oslo 5 Telefon (02) 20 90 93 Telefax (02) 36 40 04	Sekretariat: Mandag-torsdag 09.00-12.00 og 13.00-17.00 Fredag 09.00-12.00 og 13.00-16.00 Lesesal/PC-rom: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-16.00 Lørdag 09.00-15.00	Rektor Jens P. Tøndel Fellesadministrasjonen: Studieleder Gerd Hissingby Diplomøkonomstudiet: Studieleder Morten Brecke Brenden Kursvirksomheten: Prosjektsjef Odd Pettersen PC-koordinator Tor Jakob Ramsøy Eksamenskoordinator Jean Bergsvenkerud Studiesekretær Ingrid Auburn Bed.øk.studiet deltid og selvstudiet: Studieveileder Magni Verlo Bed.øk.studiet heltid og mellomfag: Studiekonsulent Kari-Mette Sætersdal Studiekurs og delfag: Studieveileder Olaug Eid Spesialkurs: Studieveilederne Jorunn Christiansen Karen-Sofie S. Oseid	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Spesialkurs Studiekurs * markedsføring * energikøkonomi og energiadministrasjon * offentlig økonomi, administrasjon og ledelse * samfunn, bedrift og økonomisk analyse * markeds- kommunikasjon og ledelse
BI-Rana Strandgt. 8 Postboks 125 8601 Mo i Rana Telefon (087) 52 155 Telefax (087) 52 450	Kontor: Mandag-onsdag 08.30-15.30 Torsdag 08.30-17.30 Fredag 08.30-14.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.30-21.00 Fredag 08.30-15.30	Rektor Kåre A. Hanssen Studieleder Anneke Leenheer Studieveileder Irene Bursvik	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs
BI-Skedsmo Hvamstubben 15 Postboks 205 2013 Skjetten Telefon (06) 84 06 20 Telefax (06) 84 43 00	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 Mandag-torsdag også åpent 16.30-20.00 Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-18.00 Lørdag 09.00-15.00	Rektor Herdis Eriksen Bedriftsøkonomstudiet: Studieleder Anne Thorkildsen Mellomfag og delfag: Studieleder Dag Tore Mo Bed.øk.studiet deltid og spesialkurs: Studieveileder Marie Spilling Bed.øk.studiet heltid: Studieveileder Kari Garnes Studiekurs, mellomfag og delfag: Studieveileder Kari Bruun Studieleder Espen Skaldehaug	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Høyskolekurs Spesialkurs Studiekurs * internasjonal bedriftsledelse * material- administrasjon * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt

Studiested	Åpningstider	Kontaktpersoner	Studietilbud
BI-Telemark Olavsgt. 26 Postboks 1083 3901 Porsgrunn Telefon: (03) 55 77 11 Telefax (03) 54 80 01	Kontor: Mandag-fredag 09.00-15.00 Lesesal: Mandag-fredag 08.30-21.00 Lørdag etter avtale med studentene	Rektor Elbjørg Gui Wold Studieleder Lasse Hansen Studieveileder Jane Asdal (perm). Studieveileder Britt Fjelldal Eriksen Studieveileder Marit Rugset	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * økonomistyring - regnskap, budsjet- tering og skatt * personalledelse
BI-Trondheim Østre Rosten 4 7075 Tiller Telefon (07) 88 80 66 Telefax (07) 88 97 03	Kontor: Mandag-fredag 08.00-15.30 (Mandag og tirsdag de uker det er undervisning er det åpent til 17.30) Lesesal: Mandag-torsdag 08.00-21.00 Fredag 08.00-15.00 Lørdag etter avtale med studentene	Rektor Bjørn W. Amundsen Studieleder Steinar Wold Studieveileder Erna Stiheim Studieveileder Bente T. Hansen	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid/deltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid Høyskolekurs Studiekurs * markedsføring * personalledelse
BI-Vestfold Ranvik Brygge Postboks 1734 3201 Sandefjord Telefon (034) 62 300 Telefax (034) 64 266	Kontor: Alle dager 09.00-16.00 Mandag og torsdag 16.00-18.00 Ekspedisjon: Alle dager 10.00-14.00 Mandag og torsdag 16.00-18.00 Lesesal: Alle dager 08.00-22.00 Lørdag 08.00-16.00	Rektor Berit H. Bettum Studieleder Trond Gundersen Studieleder Roy Kjønnørød Studiekonsulent Britt Rønning Studieveileder Torill Kristiansen Studieveileder Turid Sandnes	Bedriftsøkonomstudiet heltid/deltid Mellomfagstillegget heltid Delfag i språk heltid/deltid Delfag i metode heltid/deltid Spesialkurs Studiekurs * markedsføring * informasjonssystemer * samfunn, bedrift og økonomisk analyse

Det tas forbehold om endringer i studietilbudet. Ta kontakt med det enkelte studiested for nærmere informasjon.

ID424

Oversikt over undervisningstilbudene i BI-Ls studiemodell 1989-90

	Bergen	Buske- rud	Gjøvik	Hauge- sund	Kristian- sund	Moss	Møre	Oslo	Rana	Skeds- mo	Tele- mark	Trond- heim	Vest- fold	BI-H
Bedriftsøkonomistudiet														
* deltid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
* heltid	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
* selvstudiet								x						
Mellomfagstillegget	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Delfag i språk	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Delfag i metode	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Studiekurs i														
Organisasjonsutvikling		x												
Personaladministrasjon	x	x									x	x		
Materialadministrasjon										x				
Informasjonssystemer	x									x				x
Internasjonal bedriftsledelse														
Markedsføring	x		x	x	x	x	x	x				x	x	
Økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt			x	x	x	x	x			x				
Idéutvikling og iverksetting		x												
Samfunn, bedrift og økonomisk analyse								x					x	
Offentlig økonomi og administrasjon								x						
Energøkonomi og energiadministrasjon								x						
Det europeiske fellesskap														x
Norge, EF og Europa				x										
Markedskommunikasjon og ledelse								x						

Det tas forbehold om endringer i undervisningstilbudene

ID424

Faglige koordinatorene ved BIs lokalavdelinger

BI-Bergen:

Metode: Samuel Sørheim
Juridiske fag: Per Ludvig Erland
Informasjonssystemer: Julian Jakobsen
Bedriftsøkonomisk analyse: Sigvart C. Lepsøe
Organisasjon og arbeidsledelse: Stein Lavik
Markedsføring: Tor Askild Aase Johannessen
Materialadministrasjon: Aage Rødseth

BI-Buskerud:

Metode: Ulf Henning Olsson
Bedriftsøkonomisk analyse: Eldrid Aashaug Stranden
Organisasjon og arbeidsledelse: Erik Tidemann Jørgensen
Markedsføring: Arne J. Karlsen
Engelsk: Charles Cooper

BI-Gjøvik:

Organisasjon og arbeidsledelse: Yngve Haugstvedt
Samfunnsøkonomi: Magne Søvik
Markedsføring: Georg Kamfjord

BI-Haugesund:

Metode: Olav E. Bøe
Organisasjon og arbeidsledelse: John Ferkingstad
Markedsføring: Bjørn Terje Husby

BI-Kristiansund:

Bedriftsøkonomiske fag: Lars G. Backer
Organisasjon og arbeidsledelse: Terje Sæterli

BI-Moss:

Metode: Are H. Aastveit
Organisasjon og arbeidsledelse: Per Ove Røkholt
Informasjonssystemer: Erik Kolderup
Markedsføring: Tore Mysen
Bedriftsøkonomiske fag: Tor A. Tollefsen

BI-Møre:

Metode: Jan G. Moe
Juridiske fag: Bjørn Inge Rørstad
Bedriftsøkonomisk analyse: Terje Voldsund
Organisasjon og arbeidsledelse: Nils Høegh Krohn
Internregnskap: Odd Misund

BI-Oslo:

Metode: Ingar Holme
Skatteøkonomi: Knut Njøs
Anvendt jus: Nils H. Storeng
Internregnskap: Geir Kvifte
Årsregnskap og regnskapsanalyse: Trond Eklund

Organisasjon og arbeidsledelse: Jan Frode Lien
Organisasjon og ledelse (spesialkurs): Stig Lundberg
Materialadministrasjon: Terje Andersen
Markedsføring: Arne Stokke Johnsen
Samfunnsøkonomi: Per Svae
Informasjonssystemer: Gjert Børsheim
Finans: Gay Bjercke
Engelsk: Charles Cooper

BI-Rana

Metode: Erling Lunnan
Informasjonssystemer: Anneke Leenheer
Organisasjon og arbeidsledelse: Anneke Leenheer
Bedriftsøkonomisk analyse: Kerstin Ander Trønsdal

BI-Skedsmo

Internregnskap: Bjørn Einarsen
Informasjonssystemer: Bjørn Einarsen
Metode: Dag Tore Mo
Organisasjon og arbeidsledelse: Anne Thorkildsen
Markedsføring: Bård Vetteren
Bedriftsøkonomisk analyse: Odd Wålengen
Materialadministrasjon: Jan Egil Korseberg

BI-Telemark

Årsregnskap: Hans Kristian Høyvarde
Markedsføring: Thor Løvholt

BI-Trondheim

Informasjonssystemer: Bjørn Olav Gifstad
Årsregnskap: Bjørn Sørli
Organisasjon og arbeidsledelse: Per M. Schiefloe
Metode: Knut Lysø

BI-Vestfold:

Finans: Per Svae
Markedsføring: Egil Nordblom
Metode: Anne Sofie Abrahamsen
Informasjonssystemer: Geir Bjarvin

ID793

Bls vitenskapelige stab pr. 1. juni 1989

*) = nasjonalt fagansvarlig

Seksjon for økonomiske og kvantitative fag (SØKF)

FINANS

2 professorer, 2 amanuenser, 2 stipendiater

Bøhren, Øyvind - Professor

Lisensiatgrad i bedriftsøkonomi 1978 - NHH, Bergen

Høyere avdelings siviløkonomeksamen 1976 - NHH, Bergen

Miljøvernstudium 1974 - NTH, Trondheim

Siviløkonom 1973 - NHH, Bergen

Korsvold Pål E. - Professor

D.B.A. 1970 - Indiana University, USA

M.B.A. 1966 - Indiana University, USA

B.B.A. 1964 - Clarkson College of Technology, USA

Kristiansen, Geir - Stipendiat

Siviløkonom 1987 - BI, Bærum

Medlien, Øystein - Amanuensis II

Cand.oecon 1985 - Universitetet i Oslo

Michalsen, Dag E. - Amanuensis *)

M.B.A. 1977 - University of Wisconsin, USA

Siviløkonom 1973 - BI, Oslo

Ingeniøreksamen 1970 - GTI, Göteborg

Sagmo, Knut - Stipendiat

M.B.A. 1984 - University of Wisconsin, USA

Siviløkonom 1982 - BI, Bærum

METODE

2 professorer, 1 førsteamanuensis, 3 amanuenser,

1 studierektor

Appelgren, Leif Hugo - Professor II

Tekn.Lic.grad 1965 - Kungliga Tekniska

Högskolan (KTH), Stockholm

Sivilingeniør 1960 - KTH, Stockholm

Evensmo, Jan - Studierektor *)

Cand.real. 1965 - Universitetet i Oslo

Siviløkonom 1978 - BI, Oslo

Foss, Tron - Amanuensis *)

Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

Fugleberg, Ole - Amanuensis

Cand.real. 1981 - Universitetet i Oslo

Cand.oecon. 1974 - Universitetet i Oslo

Midttun, Atle - Førsteamanuensis

Fil.dr. 1987 - Universitetet i Uppsala

Mag.art. 1979 - Universitetet i Oslo

Randers, Jørgen - Professor

Ph.D. 1973 - Massachusetts Institute of Technology, USA

Cand.real. 1969 - Universitetet i Oslo

Wenstøp, Fred - Professor *)

Ph.D. 1975 - University of California, Berkeley, USA

Cand.real. 1969 - Universitetet i Oslo

Aakre, Pål - Amanuensis *)

Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - BI, Oslo

Studier ved NTH, Trondheim 1959-1960

SAMFUNNSØKONOMI

3 professorer, 2 amanuenser, 1 studierektor,

2 stipendiater

Blakstad, Leiv - Amanuensis

Cand.oecon. 1975 - Universitetet i Oslo

Grønn, Erik - Amanuensis *)

Cand.oecon. 1979 - Universitetet i Oslo

Hagen, Ole - Professor

Cand.jur. 1953 - Universitetet i Oslo

Cand.oecon. 1946 - Universitetet i Oslo

Hylland, Aanund - Professor

Dr. philos 1980 - Harvard University, USA

Mag.scient. 1974 - Universitetet i Oslo

Isachsen, Arne Jon - Professor

Ph.D. 1975 - Stanford University, USA

M.A. 1973 - Stanford University, USA

Siviløkonom 1969 - NHH, Bergen

Myrtveit, Ingunn - Stipendiat

Høyere avd. stud. samfunnsøk. 1987 - NHH, Bergen

Siviløkonom 1985 - BI, Bærum

Noreng, Øystein - Professor

Docteur de recherches 1972 - L'Université de Paris

Mag.art. 1967 - Universitetet i Oslo

Nygård, Arne - Stipendiat

Siviløkonom 1982 - BI, Bærum

Vislie, Jon - Professor

Cand.oecon. 1976 - Universitetet i Oslo

Ytterhus, Bjarne E. - Studierektor *)

Cand.oecon. 1969 - Universitetet i Oslo

Seksjon for anvendt informasjonsteknologi (SIT)

INFORMASJONS- OG DATASYSTEMER

2 professorer, 1 professor II, 2 førsteamanuenser,
1 amanuensis,

1 studierektor II, 1 stipendiat

Christensen, Bo Hjort - Studierektor II

Bedriftsøkonom 1977 - BI, Oslo

Bygningsingeniør 1974 - NTH, Trondheim

Høyer, Rolf - Professor

Tekn.dr. 1974 - Kungliga Tekniska Högskolan, Stockholm

Lic.techn. 1973 - NTH, Trondheim

Sivilingeniør 1960 - NTH, Trondheim

Larsen, Tor J. - Førsteamanuensis

Ph.D. 1988 - University of Minnesota, USA

M.A. 1975 - University of Lancaster, England

Siviløkonom 1971 - BI, Oslo

Olaisen, Johan L. - Professor

Ph.D. 1984 - University of California, Berkeley, USA

Cand.philol. 1979 - Universitetet i Trondheim

Bibliotekar 1979 - Statens bibliotekhøgskole, Oslo

Rusti, Kjell - Amanuensis(vikar) *)

Siviløkonom 1985 - BI, Bærum

Cand.scient. 1985 - Universitetet i Oslo

Skagestein, Gerhard - Førsteamanuensis

Dr.Ing. 1972 - Universität Stuttgart, Vest-Tyskland

Sivilingeniør 1960 - NTH, Trondheim

Andersen, Erling - Professor II

Cand.oecon 1966 - Universitetet i Oslo

MATERIALADMINISTRASJON

1 professor, 2 førsteamanuenser, 1 amanuensis,
1 stipendiat

Hellberg, Roland - Stipendiat

Sivilingeniør 1984 - Tekniska Högskolan i Linköping

Hoberg, Svein-Egil - Førsteamanuensis

M.B.A. 1978 - Henley/Brunel University, England

Siviløkonom 1974 - BI, Oslo

Korseberg, Jan-Egil - Amanuensis(vikar)

Sivilingeniør 1977 - NTH, Trondheim

Persson, Kurt Göran - Professor

Tekn.lic. 1972 - Tekniska Högskolan i Lund

Civilingeniør 1967 - Tekniska Högskolan i Lund

Virum, Helge - Førsteamanuensis

Sivilingeniør 1963 - Heriot-Watt University, Edinburgh

Seksjon for regnskap, revisjon og juridiske fag (SRR)

JURIDISKE FAG

1 professor, 3 amanuenser, 1 studierektor

Buestad, Gunhild - Amanuensis(vikar)

Cand.jur. 1980 - Universitetet i Oslo

Faafeng, jr., Sverre - Studierektor *)

Cand.jur. 1974 - Universitetet i Oslo

Gjems-Onstad, Ole - Professor

Dr.juris. 1984 - Universitetet i Oslo

Lic.jur. 1980 - Universitetet i Oslo

Cand.jur. 1979 - Universitetet i Oslo

Ravnaas, Ernst - Amanuensis *)

Siviløkonom 1980 - NHH, Bergen

Cand.jur. 1978 - Universitetet i Bergen

Skaar, Arvid Aage - Amanuensis

Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo

REVISJON

1 amanuensis, 3 studierektorer

Gulden, Bror Petter - Studierektor

Statsautorisert revisor 1978

Høyere revisorstudium 1977 - NHH, Bergen

Siviløkonom 1974 - NHH, Bergen

Løken, Svein A. - Studierektor

Siviløkonom 1970 - NHH, Bergen

Schwenke, Hans Robert - Studierektor(vikar)

4. avd. juridicum 1987 - Universitetet i Oslo

Statsautorisert revisor 1980

Høyere revisoreksamen 1979 - NHH, Bergen

Siviløkonom 1977 - NHH, Bergen

Sommerstad, Kjell Ulf - Amanuensis

Statsautorisert revisor 1984

Høyere revisorstudium 1982 - NHH, Bergen

Siviløkonom 1968 - BI, Oslo

ØKONOMISK STYRING

2 professorer, 3 amanuenser, 2 studierektorer,

2 stipendiater

Alnes, Andreas - Stipendiat

Siviløkonom 1982 - BI, Bærum

Blakley, Daniel - Gjesteprofessor

Ph.D. 1981 - Duke University, USA

M.A. 1979 - Duke University, USA

M.B.A. 1978 - Duke University, USA
 B.A. University of Virginia, USA
Hoch-Nielsen, Einar - Studierektor
 Høyere revisoreksamen 1982 - NHH, Bergen
 Revisoreksamen 1979 - Oslo
 Siviløkonom 1975 - BI, Oslo
Langlie, John Christian - Stipendiat
 Siviløkonom 1988 - BI, Bærum
Lundesgaard, Jon - Amanuensis
 Cand.oecon. 1972 - Universitetet i Oslo
 Bedriftsøkonomisk kandidat 1965 - BI, Oslo
Martinsen, Oddvar Kr. - Amanuensis(vikar)
 Pedagogikk grunnfag 1981 - Universitetet i Oslo
 Siviløkonom 1972 - NHH, Bergen
Naug, Trygve - Studierektor *)
 Exam.oecon. 1965 - Universitetet i Oslo
 Bedriftsøkonomisk kandidat 1961 - BI, Oslo
Sti, Arne Dag - Professor *)
 Lisensiatgrad 1975 - NHH, Bergen
 Siviløkonom 1969 - NHH, Bergen
Tellefsen, Jan Terje - Amanuensis *)
 Cand.jur. 1976 - Universitetet i Oslo
 Siviløkonom 1972 - NHH, Bergen

Seksjon for administrasjonsfag (SAF)

OFFENTLIG ADMINISTRASJON

4 professorer, 1 professor II, 1 amanuensis

Eliassen, Kjell A. - Professor

Cand.polit. 1971 - Universitetet i Bergen

Grund, Jan - Professor

Cand.oecon. 1972 - Universitetet i Oslo

Lange, Even - Professor

Dr.philos. 1987 - Universitetet i Oslo

Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Tangen, Dag - Amanuensis

Cand.polit. 1974 - Universitetet i Oslo

Underdal, Arild - Professor II

Dr.philos. 1982 - Universitetet i Oslo

Mag.art. 1972 - Universitetet i Oslo

Sørensen, Rune - Professor

Dr.philos 1986 - Universitetet i Oslo

Cand.polit. 1982 - Universitetet i Oslo

ORGANISASJON

1 professor, 3 førsteamanuenser, 1 amanuensis,
3 stipendiater

Svein S. Andersen - Førsteamanuensis

Ph.D. 1986 - Stanford University, USA

Mag.art. 1980 - Universitetet i Oslo

Fjeldstad, Øystein - Førsteamanuensis

Ph.D. 1987 - University of Arizona, USA

Siviløkonom 1981 - NHH, Bergen

Hennestad, Bjørn W. - Førsteamanuensis

Cand.sociol. 1977 - Universitetet i Oslo

Siviløkonom 1972 - BI, Oslo

Lai Hundstuen, Linda M. - Stipendiat

Siviløkonom 1987 - BI, Bærum

Lange, Knut - Førsteamanuensis *)

Sivilingeniør 1959 - NTH, Trondheim

Pedersen, Per Egil - Stipendiat

Handelsøkonom 1985 - Handelsakademiet, Oslo

Rossvær, Tore - Amanuensis

Cand.sociol. 1980 - Universitetet i Oslo

Stabell, Charles B. - Professor

Ph.D. 1974 - Massachusetts Institute of Technology,
USA

M.B.A. 1967 - McGill University, Canada

Sivilingeniør 1965 - École Nationale Supérieure
d'Électronique et de Radioélectricité de Grenoble,
Frankrike

Storrøsten, Marianne Nilsson - Stipendiat

Siviløkonom 1986 - BI, Bærum

LEDELSE

2 professorer, 2 førsteamanuenser, 2 amanuenser,
2 studierektorer, 3 studierektorer II

Berg, Morten Emil - Amanuensis

Cand.mag. 1978 - Universitetet i Oslo

Diplomeksamen 1971 - IFM, Oslo

Siviløkonom 1969 - BI, Oslo

Enger, Finn - Studierektor II

Master of Mechanical Engineering 1954 - Purdue
University, USA

Jessen, Svein Arne - Amanuensis

Cand.real. 1970 - Universitetet i Oslo

Johnsen, Paul - Studierektor

Cand.psykol. 1957 - Universitetet i Oslo

Joynt, Patrick - Professor

Ph.D. 1979 - Brunel University, England

M.Sc. 1963 - University of Wisconsin, USA

Kaltenborn, Otto - Studierektor

Maskiningeniør A 1959 - NTH, Trondheim

Komissar, Gerson E. - Studierektor

Eksamen fra høyere avdeling - Trondheim

Handelsgymnasium 1940

Studier i matematikk, Universitetet i Uppsala

Studier i sosiologi, Universitetet i Oslo

Lorange, Peter - Professor

D.B.A. 1972 - Harvard University, USA

M.A. 1968 - Yale University, USA

Siviløkonom 1966 - Norges Handelshøyskole

Moxnes, Paul - Professor

Dr.philos. 1979 - Universitetet i Oslo

Godkjent psykolog 1975

Cand.psychol. 1970 - Universitetet i Oslo

Revang, Øivind - Førsteamanuensis

Ekonomie doktor 1985 - Universitetet i Linköping

Siviløkonom 1976 - BI, Oslo

Tinnesand, Bjørnar - Studierektor II

Ph.D. 1973 - University of Michigan, USA

M.Sc. 1969 - University of Wisconsin

M.B.A. 1968 - University of Wisconsin

Seksjon for markedsføring (SMF)

1 professor, 4 førsteamanuenser, 3 amanuenser,

1 studierektor, 1 stipendiat

Blom, Svein-Erik - Studierektor

Cand.merc. 1953 - Handelshøjskolen i København

Siviløkonom 1951 - Handelshøjskolen i København

Engebretsen, Tor Erik - Amanuensis

M.Sc. 1985 - University of Wisconsin, USA

Siviløkonom 1982 - BI, Bærum

Framnes, Runar - Amanuensis

Siviløkonom 1971 - NHH, Bergen

Gripsrud, Geir - Professorstipendiat

Cand.oecon. 1971 - Universitetet i Oslo

Grønmo, Sigmund - Professor(vikar)

Magistergrad 1986 - Universitetet i Oslo

Cand.polit. 1971 - Universitetet i Oslo

Helgesen, Thorolf - Førsteamanuensis

Ekonomie doktor 1977 - Universitetet i Lund

Cand.oecon. 1952 - Universitetet i Oslo

Hertzberg, Ellen - Stipendiat

M.Sc. 1985 - University of Strathclyde, Skottland

D.I.M. 1982 - Norges Markedshøyskole

D.M.A. 1978 - Norges Markedshøyskole

Selnes, Fred - Førsteamanuensis

Dr.oecon. 1986 - NHH, Bergen

M.Sc. 1983 - Northwestern University, USA

Siviløkonom 1980 - BI, Bærum

Solberg, Carl Arthur - Amanuensis

Licencié ès économiques 1969 - L'Université de

Neuchâtel, Sveits

Thjømøe, Hans M. - Førsteamanuensis

Siviløkonom 1967 - Handelshøjskolen i Århus

Bedriftsøkonomisk kandidat 1964 - BI, Oslo

Vikøren, Birger - Førsteamanuensis

Cand.polit. 1975 - Universitetet i Bergen

Seksjon for fremmedspråk (SFS)

1 professor, 2 førsteamanuenser, 5 amanuenser

Gaspard, Georges D. - Amanuensis *)

Cand.philol. 1973 - Universitetet i Oslo

Groth, Brian - Amanuensis

Cand.philol. 1977 - Universitetet i Oslo

Schanke, Egil - Amanuensis *)

Cand.philol. 1967 - Universitetet i Oslo

Selmer, Terje W.L. - Amanuensis

Cand.philol. 1974 - Universitetet i Oslo

Sirevåg, Torbjørn - Professor

Dr.philos 1977 - Universitetet i Oslo

Cand.philol. 1963 - Universitetet i Oslo

Sundquist, Åsebrit - Førsteamanuensis

Dr.philos. 1984 - Universitetet i Oslo

Cand.philol. 1976 - Universitetet i Oslo

Syring, Ingvil - Amanuensis

Cand.philol. 1972 - Universitetet i Oslo

von Weltzien-Høivik, Heidetraut - Førsteamanuensis

Ph.D. 1971 - University of Colorado, USA

M.A. 1968 - University of Colorado, USA

Nasjonalt fagansvarlige utenom BI-Hs vitenskapelige stab

Cooper, Charles - Amanuensis

Cand.philol. 1979 - Universitetet i Oslo

(Engelsk)

Brenden, Morten Brecke

Siviløkonom 1987 - BI, Bærum

(Materialadministrasjon)

Arne Stokke Johnsen - Studierektor II

Siviløkonom 1959 - NHH, Bergen

(Markedsføring)

ID1015

Kursregister BI-Ls studier 1989-90

Forkurs i matematikk	46
Bedriftsøkonomstudiet - grunnfag	
BØK 8200 Innføring i finans	47
BØK 8305 Internregnskap	49
BØK 8311 Regnskapsanalyse	51
BØK 8316 Årsregnskap	52
BØK 8409 Investering og finansiering	56
BØK 8900 Økonomistyring	58
BØK 8950 Investering og finansiering	65
INF 8601 Informasjonssystemer	67
JUR 8423 Juridiske fag - anvendt jus	68
JUR 8605 Juridiske fag - skatteøkonomi	70
MAD 8314 Materialadministrasjon	72
MET 8004 Statistikk	74
MET 8005 Dataanalyse	74
MET 8301 Prosjektarbeid	76
MET 8401 Prosjektarbeid m/data	77
MRK 8614 Markedsføringsledelse I	78
ORG 8801 Organisasjon og arbeidsledelse	79
SØK 8315 Samfunnsstyring og økonomisk politikk	81
SØK 8414 Samfunnsøkonomisk teori og politikk	82
SØK 8494 Samfunnsøkonomisk teori og politikk m/data	84
Mellomfagstillegget i bedriftsøkonomi	
BØK 8703 Bedriftsøkonomisk analyse	102
INF 8710 Informasjonssystemer - behovsanalyse og spesifikasjon	104
MET 8741 Dataanalyse, regresjonsanalyse	106
MRK 8722 Markedsføringsledelse II	107
ORG 8730 Organisasjon og endring	108
Delfag i metode	
BØK 8781 Finansiell styring	116
MET 8750 Beslutningsanalyse m/prosjektarbeid	117
MET 8761 Modellbygging	118
Delfag i språk	
SPÅ 8052 Engelsk skriftlig	126
SPÅ 8053 Engelsk muntlig	126
SPÅ 8810 Tysk skriftlig	128
SPÅ 8811 Tysk muntlig	128
SPÅ 8822 Fransk skriftlig	130
SPÅ 8823 Fransk muntlig	130

Studiekurs i informasjonssystemer	
DST 1104	Fagoppgave 1 145
DST 1105	Fagoppgave 2 146
DST 1106	Fagoppgave 3 148
DST 1107	Informasjonssystemer 149
Studiekurs i offentlig økonomi, administrasjon og ledelse	
DST 1200	Samfunnsøkonomi 152
DST 1201	Offentlig administrasjon 154
DST 1202	Ledelse i offentlig sektor 155
DST 1204	Offentlige tiltaks økonomi 156
Studiekurs i internasjonal bedriftsledelse 158	
Studiekurs i personalledelse	
DST 1404	Arbeidspsykologi og personalledelse 165
DST 1405	Personalpolitikk og metodikk 166
DST 1406	Personalledelse 167
DST 1407	Fagoppgave i personalledelse og kompetanseutvikling 168
Studiekurs i idéutvikling og iverksetting	
Delkurs 1	Kreativitet i nyskappingsprosesser 171
Delkurs 2	Entreprenørskap, grunnlag 172
Delkurs 3	Entreprenørskap, prosess 173
Delkurs 4	Tilrettelegging for iverksetting 174
DST 1502	Prosjektoppgave 175
Studiekurs i samfunn, bedrift og økonomisk analyse	
Delkurs 1	Makroøkonomisk teori 178
Delkurs 2	Konjunkturanalyse 179
Delkurs 3	Produktutvikling i finansmarkedene 180
Delkurs 4	Spill og forhandlinger 181
Delkurs 5	Markedsmodellering 182
Delkurs 6	Internasjonal finans 183
Studiekurs i materialadministrasjon	
DST 1700	Innkjøpsledelse og materialforsyning 186
DST 1701	Materialadministrasjon og prosjektledelse 187
DST 1702	Prosjektarbeid 189
DST 1703	Fysisk distribusjon og materialstyring 190
Studiekurs i økonomistyring - regnskap, budsjettering og skatt	
DST 1802	Selskapsbeskatning og selskapsplanlegging 194
DST 1803	Regnskapsorganisasjon og EDB, økonomi og datasikkerhet 197
	Delkurs 1: Regnskapsorganisasjon 197
	Delkurs 2. EDB, økonomi og datasikkerhet 198
DST 1805	Budsjettering 196
DST 1806	Emner i finansregnskap 200

Studiekurs i markedsføring	
Delkurs 1 Markedsanalyser	205
Delkurs 2 Forbrukeratferd	206
Delkurs 3 Markedskommunikasjon	207
Delkurs 4 Industriell markedsføring	208
Delkurs 5 Internasjonal markedsføring	209
Delkurs 6 Intern markedsføring	210
Delkurs 7 Markedsrett	211
Delkurs 8 Markedsstrategi	212
Studiekurs i organisasjonsutvikling	
DST 2100 Organisasjonsteori og læring	215
DST 2101 Organisasjonsutvikling	216
DST 2102 Prosjektoppgave	217
Studiekurs i energiøkonomi og energiadministrasjon	
DST 2205 Produksjon og salg av energi	220
DST 2206 Politiske og rettslige rammebetingelser	221
DST 2207 Planlegging, prosjektstyring og selskapsstrategier	222
Delkurs 1: Planlegging og prosjektstyring i energisektoren	222
Delkurs 2: Selskapsstyring og produktmarkeder	223
Studiekurs i Norge, EF og Europa	
Delkurs 1 EF i et globalt perspektiv	226
Delkurs 2 EF som politisk institusjon og felles marked	226
Delkurs 3 Europeiske samfunnsforhold, politikk, kultur og forretningsatferd	227
Delkurs 4 Etablering av virksomhet i EF	228
Delkurs 5 Foretak i EF: Regnskap, skatt og rettsregler	229
Studiekurs i markedskommunikasjon og ledelse	
Internasjonal markedsføring	231
Strategisk ledelse	232
Markedskommunikasjon med medielære	232

ID1795

